

SZÉCHENYI 2020

MINISZTERELNÖKSÉG

A Miniszterelnökség részére

ZÁRÓ ÉRTÉKELŐ JELENTÉS

az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program
2015. január 6-án elkészült, az Európai
Bizottságnak elfogadásra benyújtott változatáról
(EFOP 5.5)

Budapest, 2015. március 25.

EY
Building a better
working world

1. Bevezető

A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (jogutódja 2014. január 1-től a Miniszterelnökség) 2012. október 16. napján nyílt közbeszerzési eljárást indított a „2014-2020-as operatív programok ex-ante értékelése és stratégiai környezeti vizsgálata” tárgyában. Az eljárás eredményeképpen a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség az 1. rész („Humánerőforrás-fejlesztés ex-ante értékelése”) vonatkozásában az Ernst & Young Tanácsadó Kft-vel kötött szerződést 2013. május 22-én. Az ex-ante értékelést az Ernst & Young Tanácsadó Kft. végzi az Eruditio Oktatási Zrt. és a Rávezető Projekt Kft. szakértőinek bevonásával.

Jelen záró értékelő jelentésünkben (a továbbiakban: Értékelő jelentés vagy Jelentés) a 2014-2020-as programozási időszakot felölelő Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Európai Bizottságnak elfogadásra benyújtott 5.5-ös változatának (a továbbiakban: EFOP vagy OP) értékelését végeztük el annak érdekében, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma (a továbbiakban: EMMI) tervezőinek, valamint a Miniszterelnökség munkatársai munkájához szakértői támogatást nyújtsunk.

Az Értékelő jelentés alapjául az alábbi dokumentumok szolgáltak:

- ▶ az EFOP 2015. január 6-i verziója (EFOP_5_5_SFCre.docx, a továbbiakban: EFOP);
- ▶ a Partnerségi Megállapodás elfogadott, 2014. augusztus 6-i verziója.

Az Értékelő jelentésünk a következő struktúrát követi:

- ▶ Az 1-2. fejezetek tartalmazzák az értékelői jelentésünk bevezetőjét, a vezetői összefoglalót, valamint a jelentés tartalomjegyzékét.
- ▶ Az 3. fejezetben az EFOP egészét értékeljük a megadott értékelési szempontok alapján.
- ▶ A 4. fejezetben az EFOP egyes prioritásait értékeljük a különböző értékelési szempontok segítségével:
 - 4.1. alfejezet: A „Társadalmi együttműködés erősítése” és az „Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében” prioritástengelyekkel (a továbbiakban: Társadalmi együttműködés erősítése vagy 1-2. prioritástengelyek) kapcsolatos értékelés
 - 4.2. alfejezet: A „Gyarapodó tudástőke” és az „Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében” prioritástengelyekkel (a továbbiakban: Gyarapodó tudástőke vagy 3-4. prioritástengelyek) kapcsolatos értékelés
 - 4.3. alfejezet: A „Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális

együttműködések” prioritástengellyel (a továbbiakban: 5. prioritástengely) kapcsolatos értékelés

- ▶ A 5. fejezet az értékelési jelentésünk mellékleteit tartalmazza. Itt kerülnek bemutatásra az egyes prioritások háttérelmzése, a partnerségbe bevont szervezetek jegyzéke, az ex-ante értékelés folyamatának bemutatása, az EFOP nemzetközi összehasonlítása.

A jobb nyomon követhetőség érdekében minden egyes észrevételünket egyedi sorszámmal láttuk el. A sorszám első számjegye jelzi, hogy az adott észrevétel mely fejezetben vagy alfejezetben található, az alábbiak szerint:

- ▶ 1 - OP-szintű észrevételeink;
- ▶ 2 - Az 1-2. prioritástengelyekhez (Társadalmi együttműködés erősítése) kapcsolódó észrevételeink;
- ▶ 3 - A 3-4. prioritástengelyekhez (Gyarapodó tudástőke) kapcsolódó észrevételeink;
- ▶ 4 - Az 5. prioritástengelyhez (Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések) kapcsolódó észrevételeink.

Értékelő jelentésünkben a Miniszterelnökség egyetértésével nem került frissítésre a 3.8-as („Az EFOP értékelése környezeti és fenntarthatósági szempontból” című) és az 5.9-es (az „Összefoglaló az EFOP Stratégiai Környezeti Vizsgálatáról” című) fejezet.

Vezetői összefoglaló

Értékelési jelentésünkben az EFOP 2015. január 6-i változatára vonatkozóan mutatjuk be észrevételeinket. Jelentésünket a Megrendelő által megadott jelentés sablonban készítettük el, amelyben külön fejezetekben mutatjuk be az Operatív Program egészére vonatkozó átfogó észrevételeinket (3. fejezet), az egyes prioritásokra specifikusan vonatkozó észrevételeinket (4. fejezet), valamint az átfogó és prioritásszintű megállapításainkat és javaslatainkat alátámasztó háttérelmzéseket (5. fejezet). Az átfogó és a prioritásszintű észrevételeinket egyaránt az egyes értékelési szempontok mentén mutatjuk be, figyelembe véve, hogy egyes értékelési szempontok OP szinten, mások pedig csak prioritásszinten értelmezhetőek. A vezetői összefoglaló végén jelezzük az ex-ante értékelési folyamatra vonatkozó legfőbb észrevételeinket, jelezve, hogy noha - részben az észrevételeink nyomán - összességében sokat fejlődött az EFOP, számos, a kezdetektől hangsúlyozott észrevételünk érdemi válasz nélkül maradt.

Az OP egészére vonatkozó legfontosabb észrevételek

- ▶ Az EFOP **konzisztenciájának** vizsgálata kapcsán megállapítható, hogy az OP céljai illeszkednek Európa intelligens, fenntartható és inkluzív növekedési stratégiájához (a továbbiakban: Európa 2020 stratégia), az Európai Tanács Országspecifikus Ajánlásaihoz, a Partnerségi Megállapodáshoz, a Nemzeti Reform Programhoz és az Európai Bizottság Pozíciós Papírjához egyaránt. Az OP-ban megjelennek az Európa 2020 stratégia releváns célkitűzései, így például a végzettség nélküli iskolaelhagyók arányának csökkentése, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése, valamint a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem is.

Megállapítható azonban, hogy számos területen szükséges az OP fejlesztése, hogy az uniós és nemzeti szintű szabályozásokban, dokumentumokban előírt fejlesztési igényeknek, céloknak teljes körűen megfeleljen. Ezeket a fejlesztendő területeket egyrészt az OP átfogó értékelését bemutató fejezetben, illetve a további prioritásszintű értékelésekben mutatjuk be részletesen.

- ▶ Az EFOP nem teljeskörűen ismerteti a különböző Operatív Programokban tervezett, tartalmilag összekapcsolódó **intézkedések összehangolását** az egyes OP-k között, valamint az EFOP-on belül tervezett, tartalmilag összekapcsolódó intézkedések összehangolását sem. A hangsúly kizárólag az intézkedések lehatárolásán van, és nem az egymásra épülésen. Megjelölésre kerülnek az egyes intézkedésekhez kapcsolódó egyéb EFOP intézkedések, azonban az intézkedések egymásra épülése, időbeni megvalósításuk sorrendje nem kerül bemutatásra.
- ▶ A beavatkozási logika értékeléséhez az OP-t a stratégiákkal együtt vizsgáltuk, értékelve a stratégiák és az EFOP beavatkozásai közötti összhangot. Ezzel együtt megállapítható, hogy az EFOP-ban és a kapcsolódó stratégiákban meghatározott fejlesztési irányokat,

intézkedéseket megalapozó **beavatkozási logika** esetenként nem kellően kidolgozott. A beavatkozási logika bemutatásához szükséges, hogy egyértelműen beazonosíthatóak legyenek az OP-ban a megoldandó problémák, a célok, a várt eredmények és a célok elérése érdekében tervezett intézkedések. Jelenleg az OP vonatkozó részeinél sok esetben nem kerülnek bemutatásra egyértelműen a megoldani tervezett problémák, amelyekre az intézkedések irányulnak. Az EFOP egyes célkitűzéseire kapcsolódóan a probléma feltárása hiányzik, más területen a megállapítások nincsenek alátámasztva adatokkal és szakirodalommal. Ezt részben pótolják az ágazati stratégiák, de nem teljes körűen. A stratégiák sem mutatják be megfelelően a beavatkozási logikát. Összehasonlítva a román, lengyel és magyar Emberi Erőforrás Fejlesztési OP-kat elmondható, hogy a román és lengyel OP-k tükrözik a stratégiai megközelítést az intézkedéseikben, ezzel szemben az EFOP esetében az intézkedésekben összességében nem tükröződik a mögöttes stratégiai szándék.

- ▶ Az EFOP-ban szereplő **forrásallokáció** nem megfelelően alátámasztott, felületes a hivatkozás háttérszámításokra, felmérésekre. A források tematikus célkitűzések, prioritástengelyek és beruházási prioritások szerint kerültek megosztásra, intézkedés szintű forrásallokációt nem tartalmaz az EFOP, aminek hiányában nem láthatóak tisztán az intézkedések súlyai, a prioritástengelyek hangsúlyai. Az intézkedések jelenleg bemutatott tartalma alapján az EFOP-ra allokált forrás összege előreláthatóan nem minden esetben nyújt fedezetet az intézkedések tervezett tartalommal történő megvalósításához.
- ▶ Az EFOP-ban rendelkezésre álló **indikátorok** esetenként nem elegendők az intézkedések eredményeinek mérésére, sok esetben általánosak, nem definiáltak, nem szolgálják az egyes beavatkozások mérhetőségét. Az EFOP-ban bemutatott indikátorok nem minden esetben hozzárendelhetők az intézkedés céljához, nem teljesen kidolgozottak. Releváns mutatószámok hiányában nem ítélt meg megalapozottan a források megfelelősége sem. A rendelkezésre álló forrás és a célérték ismeretében egyes indikátorok kifejezetten alultervezettek.
- ▶ Folyamatosan keverednek az eredmény- és kimeneti indikátorok; az eredménymutatók többsége nem eredmény-, hanem kimeneti indikátor. Az indikátorok definíciója és a bázisértékek számítási módja egy külön mellékletben szerepel, de problémát jelent, hogy a számítások döntő többsége a 2007-2013 fejlesztési időszak belső eredményein alapul, átfogó országos statisztikai adatok helyett. A mellékletben és az EFOP-ban található indikátorok ráadásul nem minden esetben fedik le egymást (pl. köznevelés).
- ▶ A külső igazoló adatforrások a bázisértékeknél és a célértékeknél is hiányoznak. Megjelölt adatforrás (ha van) szinte kizárólag a „monitoring”, kevés olyan indikátor van, amely más adatforrásból, például a KSH adatai alapján igazolható. Emiatt előfordulhat, hogy az indikátorok csak a tervezett intézkedések megfelelőségének igazolására, és nem a tényleges eredmények alátámasztására fognak szolgálni.
- ▶ Az EFOP egyes indikátorai az egész országra vonatkozó célt mérnek, országos szintű

célértékeket meghatározva. Ezáltal ezen indikátorok nem kizárólag a kevésbé fejlett régiók vonatkozásában kerültek meghatározásra, amely régiókra az EFOP fejlesztései vonatkoznak. Ezáltal az intézkedés célja és az annak mérését szolgáló indikátor nincs egymással összhangban.

Az 1-2. prioritásra (Társadalmi együttműködés erősítése) vonatkozó észrevételek

- ▶ Az EFOP 1. és 2. prioritása szorosan illeszkedik a kapcsolódó **szakpolitikák** fontosabb stratégiáihoz, de az EFOP-ban **rendelkezésre álló forrás** felhasználásával a stratégiákban kitűzött célokhoz a két prioritás csak kis mértékben fog tudni hozzájárulni. Kiemelendő itt a 2020-ra kitűzött két legfőbb célkitűzés, a foglalkoztatási szint 75 százalékra emelése és a mélyszegénységben élők arányának 5 százalékos csökkentése.
- ▶ A **helyzetelemzés** felületes, hiányos. A legtöbb területen elmarad a folyamatok, trendek bemutatása, kevés az aktuális statisztikai adat, többször csak olyan általánosságokat, felületes megállapításokat tartalmaz, amelyek nem elegendőek a valós problémák hiteles bemutatásához. Az OP nagyon rövid bevezető helyzetelemzésén túl az egyes intézkedések bemutatásánál szerepel rövid indoklás, ami a problémák bemutatásának tekinthető, de az 1. és 2. prioritás esetében a legtöbb esetben keveredik és egybemosódik a megoldandó problémák, a célok, a várt eredmények és a tervezett intézkedések bemutatása.
- ▶ Az EFOP nem mutatja be, ezért nem ítélni meg, hogy pontosan hogyan fog teljesülni a **szakpolitikák közötti együttműködés**, a tematikus célok Operatív Programokon átívelő megvalósítása. Ez a cél ugyanúgy hangsúlyosan jelenik meg a 2013-as Nemzeti Reform Programban és a Partnerségi Megállapodásban is, ahogy az EFOP is kiemeli, de a deklaráción túl minden konkrétum hiányzik. A dokumentumok alapján nem tudni, hogy a konkrét megvalósítás (pályázati kiírás/kedvezményezett/célcsoport) szintjén például az EFOP-ban tervezett foglalkoztathatóság fejlesztése hogyan fog kapcsolódni a GINOP foglalkoztatási intézkedéseihez, a két operatív programban tervezett felnőttképzési, felzárkóztató képzések hogyan „találnak majd egymásra”.
- ▶ A beavatkozásokhoz nem kapcsolódnak értékelhető **indikátorok**, ezért az EFOP-ban tervezett egyes intézkedések, tevékenységek konkrét kimenetei és eredményei nem állapíthatók meg. Beruházási prioritás szinten kerültek csak indikátorok tervezésre, de ezen a szinten nem lehet ténylegesen mérni a beavatkozások eredményét. Az EFOP-ban szövegszerűen bemutatott intézkedési részelemek/beavatkozások számszerűsítetten egyáltalán nem tartalmaznak kimeneteket, eredményeket és külön sem kapcsolódik hozzájuk az EFOP dokumentumban indikátor. A beruházási prioritásokhoz kapcsolódó indikátorok túl általánosak, a beavatkozásokhoz kapcsolódó indikátorok nélkül az OP a „szavak szintjén marad”, az egyes intézkedések eredményei, valamint a kitűzött célokhoz való hozzájárulás nem megítélhető. A jelenleg az OP-ban szereplő indikátorok jelentős része úgy is teljesíthető, ha az érintett célcsoport vonatkozásában semmilyen érdemi előrelépés

nem történik.

- ▶ A két prioritás stratégiai megalapozását jelentő, felülvizsgált Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia (NTFS) hangsúlyozza: „sikeres programokat nem projektszerű működésformában kell fenntartani, hosszú távú haszon csak akkor remélhető a szociális innovációs kezdeményezésektől, ha azok tapasztalatai nyomán az átfogó rendszerek, a jogi szabályozás, az intézményi struktúrák is fejlődnek. "Az EFOP ehhez kapcsolódóan két **végrehajtási kihívást** mutat. Egyrészt az elmúlt fejlesztési időszak sikeres programjait (például önkéntes pontok, gyerekházak, telepfelszámolás) valószínűsíthetően továbbra is projektszerű működésként képzelel el, másrészt döntően megismételve az előző ciklus sikeres(ebb) fejlesztéseit, kevés helyet ad az innovációnak. Hiányoznak a tényleges innovatív megoldásoknak teret adó intézkedések.
- ▶ Az előző, 2007-2013-as időszakban a **végrehajtás fókusza** mind az intézményrendszer, mind a projektek megvalósítóinak oldalán sokkal inkább a költségvetésen és nem a tényleges szakmai eredményeken volt. Az erőforrások nagyobb része a tételes költségvetések tervezésére, jóváhagyására, módosítására, ellenőrzésére, stb. fordítódott, s nem volt igazi hangsúly a fejlesztések tartalmi oldalán. Az adminisztratív kapacitás EFOP alapján értékelhető felépítéséből nem látható, hogy ugyanez a probléma ne ismétlődne meg. Javasolt az intézményrendszer szakmai nyomon követésének, monitoring rendszerének megerősítése.
- ▶ Javasolt részletesebben bemutatni, hogy az egyszerűsített költségelszámolásokat a végrehajtás során mely prioritások esetén kívánják alkalmazni, így a tételes költségvetés helyett a végrehajtás fókusza a monitoring rendszer megerősítésével a szakmai megvalósításra, az eredmények elérésére helyeződhet át. Enélkül az 1-es és 2-es prioritás nem fogja elérni a kitűzött célokat.
- ▶ Az **esélyegyenlőségi** szempontok beépültek a két prioritás intézkedéseibe, de a prioritások specifikumaira tekintettel javasolt az esélyegyenlőségi szempontok beruházási prioritásonként történő számbevétele, megtervezése is.

A 3-4. prioritásra (Gyarapodó tudástőke) vonatkozó észrevételek

- ▶ A 3. és 4. prioritás **konzisztenciát** mutat a kapcsolódó stratégiai dokumentumokkal (az Európa 2020 stratégiával, az Európai Tanács Országspecifikus Ajánlásaival, a Partnerségi Megállapodással és a Nemzeti Reform Programmal). A 3. és 4. prioritásban lefektetett célok és intézkedések a felsorolt dokumentumok céljait követik, azokhoz illeszkednek. Azonban az EFOP-ban megjelenő célok csak részben specifikusak, időnként megmaradnak a stratégiai szintű dokumentumok szintjén.
- ▶ A 3. és a 4. prioritástengely sikerességének alapfeltétele, hogy a fejlesztéspolitikai célok azonos irányba mutassanak a kormány ágazati stratégiájával, szakpolitikai céljaival, intézkedéseivel és a jogszabályalkotással. Az **ex-ante stratégiák** kidolgozása megtörtént,

azokat a Kormány 2014 novemberében elfogadta. Megállapítható, hogy a nyilvánosságra hozott, rendelkezésünkre álló stratégiák az EFOP-pal konzisztenciát mutatnak.

- ▶ A köznevelés fejlesztését célzó részek beavatkozási logikája - azaz a megjelenített problémák és célok, illetve az intézkedések közötti és a releváns stratégiákkal (köznevelés-fejlesztési, valamint végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni stratégia) való koherencia - terén történt előrelépés, az intézkedések jobban fókuszáltak lettek. A célok és intézkedések megfelelnek az ESZA célkitűzéseinek.
- ▶ Magyarország a korai iskolaelhagyók (az EFOP-ban végzettség nélküliekként vannak definálva) arányának 10%-ra történő csökkentését vállalta 2020-ig. E cél eléréséhez kapcsolódó intézkedések megjelentek. A programspecifikus eredménymutatóként meghatározott indikátor nem a korai iskolaelhagyás mérésére irányul, hanem az ISCED 1 és ISCED 4 szintenként az iskolai lemorzsolódók arányára, vagy a szegregáltan oktatott halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára a beavatkozások által érintett tankerületekben. Ezek az indikátorok ebben a formában nem értelmezhetőek, nem adnak valós képet a magyarországi korai iskolaelhagyásról.
- ▶ A 3-4. prioritástengelyben megfogalmazott beavatkozásokban megjelenik az oktatási deszegregációs cél és a szegregáció csökkentésére vonatkozó javaslatok rögzítése, azonban a hozzájuk kapcsolt intézkedések hiányosak, pontatlanul vannak megfogalmazva. A célkitűzés és az intézkedés között nem minden esetben található kapcsolat, így elmondható, hogy a tartalmi fejlesztésekben nem jelenik meg kellő hangsúllyal a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanulókat érintő oktatási esélyegyenlőséget szolgáló tartalom. Az oktatási szegregációnál használt halmozottan hátrányos helyzetű fogalom, definíció a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben került megfogalmazásra, amely 2013 szeptemberében lépett hatályba. A 2014. októberi oktatási statisztikában jól látható, hogy a törvény módosításának hatására a gyermekek/tanulók létszáma drasztikusan lecsökkent (kb. a harmadára).
- ▶ A 3. és 4. prioritási tengely indikátorai között az EU rendeletek által kötelezően előírt közös **indikátorok** használata hiányos. A 3. és 4. prioritás indikátorai esetenként nem alkalmasak arra, hogy mérni lehessen a fejlesztési tevékenységek szintjén a kimeneteket és az eredményeket. Ezek nélkül a forrás mértékének megfelelése sem ítélni lehet meg.
- ▶ A felsőoktatás fejlesztését célzó részek beavatkozási logikája - azaz a megjelenített problémák, célok és indikátorok, illetve ezek koherenciája a felsőoktatási stratégiával - terén történt előrelépés, az intézkedések jobban fókuszáltak lettek. A célok és intézkedések megfelelnek az ESZA célkitűzéseinek, azonban a hátrányos helyzetű tanulók felsőoktatáshoz való hozzáféréseinek elősegítése nem eléggé hangsúlyos az intézkedéseken belül.
- ▶ Magyarország a 30-34 éves korosztályon belül a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányára 30,3%-ot vállalt 2020-ra, ugyanerre az EU szintű célérték 40%. Az EFOP, a felsőoktatási stratégiával összhangban, 2023-ra országosan 35%-os szintet céloz meg, ami

megalapozott, elérhető, ugyanakkor kihívást jelentő cél. Ugyanakkor az EFOP a kevésbé fejlett régiók fejlesztését célozza meg, ezért célszerű lenne ezekre a régiókra meghatározni célértékeket.

- ▶ Az egész életen át tartó tanulás az EFOP 3. prioritási tengelyének több beruházási prioritása mellett a GINOP-ban is megjelenő beavatkozási terület. A sikeres fejlesztés érdekében a megvalósítás szakaszában fontos lesz az intézkedések összehangolása.

Az 5. prioritásra (Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések) vonatkozó észrevételek

- ▶ Az EFOP 5. prioritása esetén a **helyzetelemzés** szintén felületes, hiányos. A prioritásnál elmarad a folyamatok, trendek bemutatása, nincsenek statisztikai adatok. Általánosságokat, felületes megállapításokat tartalmaz, amelyek nem elegendőek a valós problémák hiteles bemutatásához.
- ▶ A prioritáson belül a **célkitűzések és az intézkedések kapcsolata** nem egyértelmű, s nem világos, miként kapcsolódnak a beavatkozások a szakpolitikai stratégiákban megfogalmazott intézkedésekhez.

Az ex-ante értékelői folyamat értékelése

Az alábbiakban összefoglaljuk az egyes értékelési szempontok tükrében az EFOP változásait, az ex-ante értékelés észrevételeinek az EFOP fejlődésére gyakorolt hatását. Bemutatjuk, hogy az értékelési folyamat során tett leghangsúlyosabb észrevételeink mennyiben kerültek beépítésre az EFOP-ba.

- ▶ Az EFOP **koherenciája és konzisztenciája** tekintetében megállapítjuk, hogy az OP céljai alapvetően a kezdetektől fogva illeszkedtek Európa intelligens, fenntartható és inkluzív növekedési stratégiájához (a továbbiakban: Európa 2020 stratégia), az Európai Tanács Országspecifikus Ajánlásaihoz, a Partnerségi Megállapodáshoz, a Nemzeti Reform Programhoz és az Európai Bizottság Pozíciós Papírjához egyaránt. Az OP-ban megjelentek az Európa 2020 stratégia releváns célkitűzései, így például a korai iskolaelhagyók arányának csökkentése, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése, valamint a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem is. Az EFOP 5.5-ben megjelenő, az említett stratégiai dokumentumokból levezetett fejlesztési célok már kellően specifikusak.
- ▶ Az értékelés kezdetekor az ex-ante kondicionalitás egyik legfőbb elemének számító **ágazati stratégiák** nagy része nem állt rendelkezésre, azokat az OP tervezésével párhuzamosan készítették - ez az EFOP megalapozottsága tekintetében problémát jelentett. Az ágazati stratégiák az értékelési folyamat végére hiánytalanul elkészültek, az EFOP-ban azonban sok

esetben továbbra sem jelennek meg a stratégiákhoz való kapcsolódások, hivatkozások a stratégiákra, így az ezekhez kapcsolódó, az EFOP-ban megjelenő célok, intézkedések megfeleltethetősége hiányos maradt.

- ▶ Az ajánlásunk ellenére az OP-ba nem került bele a releváns Operatív Programok **összekapcsolódó intézkedéseinek összehangolását** bemutató tartalom - egy korábbi verzióban egyedül egy lehatárolási táblázat szerepelt az OP-ban, amely azonban nem részletezte az intézkedések összekapcsolódását, időbeni összehangolt megvalósításának módját, és amely később ki is került a dokumentumból.
- ▶ Ajánlásunkra az EFOP-ba bemutatásra kerültek az egyes intézkedésekhez kapcsolódó egyéb EFOP intézkedések, azonban az intézkedések egymásra épülése, időbeni megvalósításuk sorrendje továbbra sem kerül bemutatásra.
- ▶ Az EFOP **koncentrálttsága** a kezdeti verziókhöz képest jelentősen javult, különösen a köznevelés és a felsőoktatás területén. Az OP intézkedései azonban továbbra sem egyenszilárdságúak (hosszban és mélységben jelentősen eltérnek egymástól), így az OP nem tud egységes képet nyújtani.
- ▶ Az átláthatóság javítása érdekében a kezdetektől szorgalmaztuk egy áttekintő tábla szerepeltetését az OP-ban, amely bemutatja, hogy mely prioritási tengelyekhez mely beruházási prioritások, azokhoz mely speciális célkitűzések és azokhoz mely intézkedések tartoznak. A tábla végül nem került bele az EFOP-ba.
- ▶ Az EFOP-ban meghatározott fejlesztési irányokat, intézkedéseket megalapozó **beavatkozási logika** a kezdetektől fogva nem kellően kidolgozott. Noha mindhárom fő területen (szociális, köznevelés, felsőoktatás) tapasztaltunk ebben a tekintetben előrelépést, sok esetben továbbra sem egyértelműen beazonosíthatóak a megoldandó problémák, a célok, a várt eredmények és a célok elérése érdekében tervezett intézkedések, továbbá az ezek közötti kapcsolat. Kezdetektől fogva megoldatlan probléma, hogy az OP-ban szereplő **forrásallokáció** nem megfelelően alátámasztott, nincs hivatkozás háttérszámításokra, felmérésekre - a források felosztása sok esetben nem tükrözi a megoldandó társadalmi problémák mértékét. A források tematikus célkitűzések, valamint a prioritástengelyek szerint kerültek megosztásra, intézkedés szintű forrásallokációt nem tartalmaz az EFOP, aminek hiányában nem láthatóak tisztán az intézkedések súlyai, a prioritástengelyek hangsúlyai. Ennek megfelelően nehéz megalapozott módon értékelni az OP-ban szereplő célok elérhetőségét - ezt számos alkalommal jeleztük a tervezőknek, részletesebb alábontást azonban nem kaptunk.
- ▶ Az **indikátorok** száma és tartalma jelentősen változott az egyes OP-verziókban, történtek is kisebb előrelépések ezen a területen, jellemző problémaként megmaradt ugyanakkor, hogy az indikátorok többsége túl általános, nem alkalmas az intézkedések hatásainak mérésére. Hiányoznak az OP-ból az indikátorokat alátámasztó definíciók, valamint a bázis- és a célértékek megalapozottságát biztosító háttérszámításokra, külső igazoló adatforrásokra való hivatkozások - ezeket az EFOP mellékleteként bemutatott dokumentum sem kezelte

maradéktalanul.

- ▶ A kezdetektől fogva hangsúlyozzuk, hogy mivel az OP fejlesztései a kevésbé fejlett régiókat célozzák, az indikátorok célértékeit sem országos szinten kell megadni. Javaslataink nyomán az indikátorok többsége már a kevésbé fejlett régiókra vonatkozik, de továbbra is vannak olyan indikátorok, ahol az indikátorok értékei országos adatokat jelenítenek meg.
- ▶ Az értékelési folyamat során **három jelentős változás** történt az EFOP prioritási tengelyeinek tekintetében: a Jó állam elnevezésű prioritástengely önálló Operatív Programként kikerült az EFOP hatálya alól; a technikai segítségnyújtás prioritástengely megszűnt; előbb „Helyi stratégiák végrehajtása, társadalmi innováció és transznacionális együttműködések”, majd „Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések” néven jelent meg új prioritási tengely.
- ▶ Ez utóbbi kidolgozottsága a kezdetektől fogva hiányos volt, javaslataink ellenére érdemben nem történt változás a prioritási tengely beavatkozási logikája, helyzetelemzése, illetve a hozzá kapcsolódó indikátorok vonatkozásában.
- ▶ A kezdeti EFOP változatokban még megjelent a Közép-magyarországi Régióba tervezett nagy projektként a Nemzeti Közszolgálati Egyetem infrastruktúrafejlesztése. Az ex-ante értékelésben jeleztük, hogy ez a terv nem felel meg az EFOP céljainak. A későbbi EFOP verziókban a tervezők elálltak ettől a projekttől.
- ▶ A tervezőkkel folyamatos volt a kapcsolat egyes témák kapcsán, ugyanakkor az egyes EFOP változatokhoz készült ex-ante jelentésekben felvetett javaslatokra nem kaptunk szisztematikus választ, illetve visszajelzést a javaslatok felhasználására vagy elutasítására vonatkozóan, így szerepünk jellemzően megfigyelői státuszra korlátozódott, érdemben befolyásolni nem tudtuk a tervezési folyamatot.
- ▶ További, az értékelést nehezítő körülmény volt, hogy noha az EFOP struktúrája, a beavatkozások, célok, intézkedések megnevezése folyamatosan módosult, a tervezőktől semmilyen információt nem kaptunk a módosítások háttéréről, okairól.

Executive summary

In our evaluation report we present our observations in detail related to the version 5.5 of the Human Resources Development Operational Programme as of 6 January 2015 (hereinafter referred to as HRDOP or OP). We prepared our report according to the template requested by the Client; the report consists of our comprehensive remarks regarding the OP as a whole (Chapter 3), our findings related to the different priority axes (Chapter 4) as well as our background analyses supporting our observations and recommendations (Chapter 5). We present both our comprehensive findings and those related to the priority axes in line with our evaluation aspects. Nevertheless, please take into account that some aspects can be interpreted only on the comprehensive level or only on the level of priority axes. At the end of our executive summary, we present our major observations related to the ex-ante evaluation process. We underline that despite the fact that overall the OP has improved significantly (partly thanks to our recommendations), many of our recommendations emphasized from the very beginning remained without substantive feedback.

Our comprehensive remarks

- ▶ In terms of the **consistency** of the HRDOP, the goals of the OP fit the European Union's strategy for smart, sustainable and inclusive growth (hereinafter referred to as Europe 2020 strategy), the country-specific recommendations of the European Council, the Partnership Agreement, the National Reform Programme and the Position Paper of the European Commission. The OP contains the relevant objectives of the Europe 2020 strategy, e.g. to lower the rate of school leavers without qualifications, to increase the level of higher education qualification, to strengthen social inclusion and the fight against poverty.

However, the further development of the OP is needed in several regards in order to fully comply with the development needs and goals required by the national and European Union regulations and documents. We elaborate on the areas to be further developed partly in Chapter 3 (including our comprehensive remarks) and partly in Chapter 4 (covering the different priority axes in detail).

- ▶ The HRDOP describes only incidentally how the **harmonization of measures** related in terms of content but planned in different Operational Programmes will take place. Neither does it elaborate on the harmonization of measures related in terms of content but planned in different priority axes of the HRDOP. Emphasis is strictly on delimitation of measures instead of their harmonization. The HRDOP introduces the related measures after the presentation of each measure - however, the hierarchy between the related measures as well as their schedule of implementation is still missing.

- ▶ In order to evaluate the **intervention logic**, we assessed the harmony between the OP and the relevant strategies. In this term, we must underline that the intervention logic, aimed at laying the foundation of the directions of development set out in the HRDOP, is - in some cases - not sufficiently elaborate. To properly present the intervention logic, the HRDOP needs to clearly identify the problems to be solved, the objectives, the expected results and the measures to be taken in order to achieve these results. Currently, in many cases, the diagnosis of problems is not presented properly and the intervention logic cannot be followed from unfolding the problems to identifying the targeted goal. The intervention logic is not supported by relevant data and literature: there is no sufficient and appropriate reference to national strategies which might contain in detail the much-needed logic behind the selected measures of the HRDOP. Comparing the Romanian, Polish and Hungarian Human Resources Development OPs, it can be established that the Romanian and Polish OPs reflect the strategic approach in their measures while in case of the HRDOP, the measures do not reflect the underlying strategic intent.
- ▶ The **financial allocation** presented is not grounded enough; there is no reference to background calculations or surveys. The financial allocation is linked to the level of thematic objectives, priority axes, and investment priorities - as the division of resources at the level of measures is missing, we cannot see clearly the weights of the measure and the accents of the priority axes. Based on the content of the measures, the total amount of resources allocated to the HRDOP might not cover the cost of the implementation of certain planned measures.
- ▶ The **indicators** available in the current version of the HRDOP are in some cases unable to measure the impacts of the actions properly as most of them are too general. Some of them cannot be linked to the objectives of concrete measures, they are not elaborate enough. Without proper indicators, the appropriateness of the financial allocation cannot be assessed. Given the amount of available funding and the number of recipients targeted, some indicators seem to be undercalculated.
- ▶ The result and output indicators are continuously mixed; most of the result indicators are rather output ones. The definition of the indicators as well as the calculation method of their base value are included in a separate annex of the OP - however, the majority of the calculations is based on the internal results of the 2007-2013 period instead of comprehensive national statistics. Moreover, the indicators in the annex and in the HRDOP do not always agree (e.g. in the case of public education).
- ▶ The external data sources supporting the base values and target values of the indicators are missing. Most of the data supporting the indicators can be retrieved from the monitoring system, few are those retrieved from other data sources (e.g. Hungarian Central Statistical Office, Eurostat). Having said that, the indicators will serve only as a justification to the appropriateness of the measures planned, instead of supporting their results.

- ▶ Certain indicators of the HRDOP measure goals that are linked to the country as a whole; the target value is set on the country level while the related measure targets only the less developed regions. Thus, the objective and the indicator of the concerned measures are not in line with each other.

Our observations regarding priority axes number 1 and 2 (Strengthening social cooperation)

- ▶ Although the priority axes are in line with the relevant strategies of the related policy areas, given the **available resources**, these will be able to contribute to the goals set in the strategies only to a small extent. In particular, we would like to mention the two main goals targeted by 2020, i.e. to increase the employment rate to 75% and to decrease the number of those living in deep poverty by 5%.
- ▶ The **situation analysis** is superficial and incomplete. In the case of most of the areas (e.g. child poverty, spatial exclusion), the introduction of the processes and trends is lacking, there is only few relevant statistical data. The situation analysis contains only general observations which are not sufficient to demonstrate the real problems. Besides a brief introductory situation analysis, the OP contains short justifications at the level of measures which might be considered as the presentation of the problems - still, in most of the cases, the problems to be solved, the objectives, the expected results and the planned measures mix and merge into one another.
- ▶ The actual version of the HRDOP does not present the **cooperation of the policy areas** and the implementation of those thematic objectives overarching Operational Programmes - thus, this cannot be assessed. Although the goal is emphasized as a declaration in the National Reform Programme, the Partnership Agreement, and the HRDOP, no concrete measures to be taken in this regard is included in these documents. For instance, at the level of concrete implementation (call for tender / beneficiary / target group), we cannot assess how the development of employability planned in the HRDOP will be connected to the measures targeting employment (planned in the Economic Development and Innovation Operational Programme or EDIOP), i.e. how the adult education and catching-up programmes planned in the two different OPs will meet.
- ▶ In the HRDOP, no **indicators** are connected to the interventions at the level of development activities; therefore, the concrete outputs, results, and impacts cannot be determined. The interventions and measures present in the text do not include any quantified outputs, results, or impacts. Without clear indicators, the OP remains vague, the results of the measures as well as their contribution to the targeted goals cannot be assessed. Most of the target values of the indicators figuring in the OP can be achieved without attaining any significant improvement in the conditions of the targeted recipients.
- ▶ The revised National Social Inclusion Strategy, laying the foundation of the two priorities, underlines that "successful projects should not be maintained as projects; talking about

social innovation initiatives, long term benefits can only be expected if - based on the experiences of these initiatives - the overall system, the legal framework, and the institutional structures also evolve." In this regard, the HRDOP has two shortcomings. Firstly, the successful projects of the previous programming period (e.g. volunteer centres, children centres, liquidation of segregated colonies) are probably to be continued as projects. Secondly, by repeating the (more) successful actions of the previous programming period, little space remains for innovation. There is a lack of measures giving grounds for real innovative solutions.

- ▶ In the previous programming period (2007-2013), the focus of implementation was rather on budget than on actual results both on the institutional system and the beneficiaries' side. The majority of available funds were spent on planning, approval, modification and verification of budget instead of giving prominence to actual development issues. Based on the structure of the administrative capacity depicted in the OP, the HRDOP cannot guarantee to avoid this problem this time. We recommend strengthening the monitoring system of the institutional system.
- ▶ We recommend presenting in more detail how - in which priority axes - do they plan to use the Simplified Cost Options during the implementation phase. This would enable to switch from reporting the costs item by item to focusing on the actual implementation of development projects and on achieving the targeted results. Without it, the priority axes number 1 and 2 will not achieve their goals.
- ▶ Equal opportunity principles have been included in the measures of the priority axes - however, due to the specifications of the axes, we recommend planning these equal opportunity aspects on the investment priority level as well.

Our observations regarding priority axes number 3 and 4 (Growing knowledge capital)

- ▶ The priority axes show consistency with the goals of the related strategic documents (i.e. the Europe 2020 strategy, the country-specific recommendations, the Partnership Agreement and the National Reform Programme). The goals and measures of the priority axes fit the objectives of the aforementioned documents. However, the goals figuring in the HRDOP are only partly specific; in some cases they remain at the level of strategic documents.
- ▶ The success of the priority axes primarily depends on the convergence between the development policy goals and the government's strategies, policy objectives, measures and legislation. The ex-ante strategies have been worked out, and were approved by the Government in November 2014. The strategies made public are in line with the HRDOP in terms of consistency.
- ▶ The intervention logic - i.e. related problems, objectives, and coherence between interventions, as well as coherence with the relevant strategies (strategy of public

education development and strategy against school leaving without qualifications) - of the public education areas has been improved in the current version of the OP, interventions became more focused. The objectives and interventions are in line with ESF objectives.

- ▶ By 2020, Hungary undertook the duty of reducing the number of early school leavers (defined in the HRDOP as unemployed graduate) to 10% - related interventions have been introduced in the OP. The related result indicator does not measure the number of early school leavers - instead its focus is on the ratio of early school leavers by ISCED 1 and 4 levels or on the multiple disadvantaged students taught segregated in the school districts affected by the interventions aimed. These indicators are not understandable in this form, they do not give a real overview of early school leavers in Hungary.
- ▶ The interventions stated in priority axes 3 and 4 contain the goal of educational desegregation related recommendations . However, the measures connected to them are deficient, and are described inaccurately. In some cases, there is no connection between the goal and the measure, therefore the educational equality of multiple disadvantaged students does not appear adequately in the OP. The term 'multiple disadvantaged students' used in relation to the educational segregation appeared in the Act XXXI of 1997 on the protection of children and on guardianship administration, the modification of which having been entered into force in September 2013. As per the educational statistics of October 2014, as a consequence of the amendment of the legislation, the number of these children / students decreased drastically (approximately to one third).
- ▶ The use of common indicators required by the EU regulations is incomplete. Some of the indicators of the priority axes are not suited for measuring the outputs, results, and impacts at the level of development activities. In some cases, there are no quantified goals linked to the measures without which the sufficiency of the available resources cannot be assessed.
- ▶ The intervention logic - i.e. related problems, objectives, indicators and coherence with the relevant strategy - of the tertiary education areas has been improved, interventions became more focused. The objectives and interventions are in line with ESF objectives, but the promotion of the access of disadvantaged students to higher education is not focused enough within the interventions.
- ▶ Hungary undertook the increase of the rate of tertiary level attainment among persons between 30 and 34 years old to 30.3% by 2020 (EU level being 40%). The HRDOP, in line with the strategy for tertiary education, target a rate of 35% by 2023, which is grounded and attainable but demanding. The HRDOP targets the less developed regions, so we recommend to determine target values for the less developed regions instead of Hungary as a whole.
- ▶ Lifelong learning is an intervention figuring both in several investment priorities of priority axis 3 of the HRDOP and the EDIOP. In order to implement successful development projects, harmonization of the related measures is crucial during implementation phase.

Our observations regarding priority axis number 5 (Financial tools to strengthen social cooperation as well as social innovation and transnational cooperation)

- ▶ The situation analysis is superficial and incomplete: the priority axis fails to introduce the processes and trends behind the measures, there are no statistical data presented. The priority axis contains only general and superficial statements, which is not sufficient to present real problems with authenticity.
- ▶ Within the priority axes, connection between targeted objectives and measures is not clear. Neither is clear how the interventions relate to the measures formulated in the policy strategies.

Our observations regarding the ex-ante evaluation process

We summarize below the main changes of the OP with a special focus on the impact of our recommendations elaborated during the ex-ante evaluation process. Thus, we present how our most important observations have or have not been incorporated into the OP during the process.

- ▶ In terms of the **consistency and coherence** of the OP, the goals of the OP have been in accordance with the European Union's strategy for smart, sustainable and inclusive growth (hereinafter referred to as Europe 2020 strategy), the country-specific recommendations of the European Council, the Partnership Agreement, the National Reform Programme and the Position Paper of the European Commission from the beginning of the process. The OP contained the relevant objectives of the Europe 2020 strategy, e.g. to lower the rate of school leavers without qualifications, to increase the level of higher education qualification, to strengthen social inclusion and the fight against poverty. Development goals derived from the strategic documents mentioned are specific enough in version 5.5 of the OP.
- ▶ At the beginning of our evaluation, most of the **national strategies** - main elements of the ex-ante conditionalities - were lacking, they were being prepared parallelly to the OP planning process, which posed a problem in terms of the groundedness of the OP. By the end of the evaluation process, all relevant strategies have been approved but in many cases reference to these are still lacking which - in some cases - unables the match of the OP and the strategies.
- ▶ Despite our recommendation, the OP does not present how the **harmonization of measures related** in terms of content but planned in different Operational Programmes will take place. A previous version of the OP included a table on the delimitation of such measures - however, this did not present the relation and the harmonization of implementation of those and would be left out as a whole from version 5.5 anyway.
- ▶ Based on our recommendation, the OP presents the basic connection between relating measures but the approach on how these are built on each other and how their implementation is harmonized are still lacking.

- ▶ The **concentration** of the OP has improved a lot during the process, especially in the fields of public and higher education. Still, the length and depth of measures of the OP are not homogeneous, which affects the overall picture of the OP.
- ▶ For sake of transparency, we proposed to include a summary table in the OP which would present the structure of the OP (priority axis - investment priorities - special objectives - measures). The table has not been incorporated into the OP.
- ▶ The **intervention logic**, aimed at laying the foundation of the directions of development set out in the HRDOP, has not been sufficiently elaborate from the beginning. Despite some improvements in all three areas (social, public and higher education), in many cases, it is still not possible to identify the problems to be solved, the objectives, the expected results and the measures to be taken in order to achieve these results (and the connection of all these).
- ▶ An unsolved problem from the beginning was that the **financial allocation** presented is not grounded enough; there is no reference to background calculations or surveys, and the allocation of funds does not always reflect the scale of the societal problems to be addressed. The financial allocation is linked to the level of thematic objectives and priority axes - as the resource allocation at the level of measures is missing, we cannot see clearly the weights of the measure and the accents of the priority axes. Therefore, it is hard to assess whether objectives of the OP can be reached. Despite having pointed this to the OP planners, we did not receive a more detailed table of financial allocation.
- ▶ The number and content of the **indicators** were modified significantly during the evaluation process. While we observed some minor improvements, most of the indicators remained vague and are therefore unable to measure the impacts of the actions properly. Also, most of the indicators lack proper definitions, references to external data sources as well as background calculations supporting the base and goal value of those - these are not handled properly by the annex of the OP either.
- ▶ We have been emphasizing from the very beginning of the evaluation process that as the developments of the OP target less developed regions, the target value of indicators should reflect this. Following our recommendation, most of the indicators have target values linked to less developed regions but the target values of some are still set on the country level.
- ▶ In terms of the priority axes of the OP, **three main changes** occurred during the evaluation process: the priority axis 'Good governance' has been excluded to form a separate Operational Programme; the TA priority axis was also excluded; a new priority axis was included in the OP (first entitled 'Implementation of local strategies, social innovation, and transnational cooperation', then renamed as 'Financial tools to strengthen social cooperation as well as social innovation and transnational cooperation').
- ▶ This latter priority axis has not been elaborate enough from the beginning. Despite our recommendations, its intervention logic, situation analysis, and indicators have not been amended substantially.

- ▶ Initially, the infrastructure development of the National University of Public Service - a major project in the Central Hungarian Region - was part of the OP although we suggested that this is not in line with the goals of the HRDOP. As per our recommendation, the project was excluded from the OP.
- ▶ We maintained continuous contact with the OP planners in different specific topics, however, we have not received any systematic feedback on the acceptance or disregard of our recommendations. Therefore, our role remained mainly an observer one, we could not influence the planning process substantially.
- ▶ Another obstacle to the evaluation was that although the structure of the OP as well as the names of interventions, objectives and measures changed continuously, we have not received any information on the background or reason of these modifications.

2. Tartalomjegyzék

1.	Bevezető.....	1
	Vezetői összefoglaló	3
	Executive summary	11
2.	Tartalomjegyzék	19
3.	Az Operatív Program átfogó értékelése.....	21
3.1.	Az EFOP konzisztenciája és koherenciája (A stratégia értékelése)	21
3.2.	A beavatkozási logika értékelése	25
3.3.	A forrásallokáció értékelése	26
3.4.	Az adminisztratív kapacitás értékelése	30
3.4.1.	A program monitoring rendszerének, adminisztratív kapacitások megfelelőségének bemutatása	30
3.4.2.	Az adminisztratív kapacitásra vonatkozó végrehajtási kihívások és az adminisztratív terhek csökkentése érdekében tervezett intézkedések értékelése	35
3.4.3.	A kedvezményezettekre háruló adminisztratív terhek csökkentése érdekében tervezett intézkedések értékelése.....	37
3.5.	Az indikátorok értékelése.....	41
3.6.	Az ex-ante kondicionalitások vizsgálata	42
3.7.	A partnerségi folyamat értékelése	47
3.8.	Az EFOP értékelése környezeti és fenntarthatósági szempontból	50
3.9.	Formai észrevételeink.....	52
3.10.	A korábbi jelentések utánkötése	53
4.	A prioritástengelyek értékelése	61
4.1.	Társadalmi együttműködés erősítése (1-2. prioritástengelyek).....	61
4.1.1.	Konzisztencia és koherencia értékelése	61
4.1.2.	A beavatkozási logika értékelése.....	66
4.1.3.	A horizontális célok érvényesítésének értékelése	70
4.1.4.	A javasolt támogatási forma indokoltsága.....	72
4.1.5.	Az indikátorok értékelése.....	73
4.2.	Gyapardó tudástőke (3-4. prioritástengelyek).....	76
4.2.1.	Konzisztencia és koherencia értékelése	76
4.2.2.	A beavatkozási logika értékelése.....	83
4.2.3.	A horizontális célok érvényesítésének értékelése	87
4.2.4.	A javasolt támogatási forma indokoltsága.....	88
4.2.5.	Az indikátorok értékelése.....	89
4.3.	Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések (5. prioritástengely)	93
4.3.1.	Konzisztencia és koherencia értékelése	93
4.3.2.	A beavatkozási logika értékelése.....	96
4.3.3.	A horizontális célok érvényesítésének értékelése	97
4.3.4.	A javasolt támogatási forma indokoltsága.....	97
4.3.5.	Az indikátorok értékelése.....	98
5.	Mellékletek.....	99
5.1.	EFOP struktúrájának bemutatása.....	99
5.2.	Az EFOP 5.5 legfontosabb változásai	103
5.3.	Táblázatok jegyzéke	112
5.4.	Rövidítések jegyzéke	113
5.5.	Az ex-ante értékelés folyamatának bemutatása.....	114
5.6.	A beavatkozási logikák dokumentálása	118
5.7.	Indikátorok jellemzése	141
5.8.	A partnerségi folyamatba bevont szervezetek jegyzéke.....	156
5.9.	Összefoglaló az EFOP Stratégiai Környezeti Vizsgálatáról	164
5.9.1.	A Stratégiai Környezeti Vizsgálatról	164

5.9.2.	A vizsgálat néhány fontos módszertani kérdése	164
5.9.3.	Az SKV tárgya.....	165
5.9.4.	Az értékelés eredményei.....	165
5.9.5.	Javaslatok.....	166
5.9.6.	A jelentős környezeti hatások monitorozását szolgáló intézkedések	169
5.9.7.	A környezet védelméért felelős szervek és a nyilvánosság véleményének figyelembevétele	170
5.9.8.	A környezetvédelmi javaslatok hatása a program alakulására	173
5.10.	Nemzetközi összehasonlítás.....	175
5.10.1.	Purpose and Selection of Comparators	175
5.10.2.	Comparison of Development Messages.....	175
5.10.3.	Comparative Allocation of Resources	178
5.10.4.	Comparative Scope of Investment Priorities.....	180
5.10.5.	Comparison of Drafting Styles	189
5.10.6.	Conclusions	190

3. Az Operatív Program átfogó értékelése

3.1. Az EFOP konzisztenciája és koherenciája (A stratégia értékelése)

Az EFOP koherenciájának és konzisztenciájának vizsgálatát Európai Uniós és hazai dokumentumok elemzésével végeztük el. A releváns dokumentumokat - illetve azok vizsgált verzióját - az alábbi táblázatban foglaljuk össze:

Felhasznált dokumentumok	Változat
Az EFOP egészére vonatkozóan	
Európa 2020 Stratégia (Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája)	Brüsszel, 2010.3.3. COM (2010) 2020 végleges
Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről	1303/2013/EU (2013. december 17.)
Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a „Beruházás a növekedésbe és munkahelyteremtésbe” célkitűzésről szóló egyedi rendelkezésekről, valamint az 1080/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről	1301/2013/EU (2013. december 17.)
Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Európai Szociális Alapról és az 1081/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről	1304/2013/EU (2013. december 17.)
A Tanács ajánlása Magyarország 2013. évi Nemzeti Reform Programjáról és Magyarország 2012-2016-os időszakra vonatkozó konvergenciaprogramjának tanácsi véleményezéséről (kísérő dokumentum: BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM MAGYARORSZÁG 2013. évi nemzeti reformprogramjának és konvergenciaprogramjának értékelése)	Brüsszel, 2013.5.29. COM(2013) 367 final és Brüsszel, 2013.5.29. SWD(2013) 367 final
Pozíciós papír - A Bizottság Szolgálatának álláspontja Magyarország 2014-2020-as időszakra vonatkozó partnerségi megállapodása és programjai előrehaladásáról	2012. október 30.
Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014-2020-as fejlesztési időszakra	Magyarország Partnerségi Megállapodása a 2014-2020-as fejlesztési időszakra, (2014. augusztus 6.)
Magyarország 2014. évi Nemzeti Reform Programja	2014. április
EU-s szakpolitikai dokumentumok	
Az Európa 2020 stratégia kiemelt kezdeményezése: Innovatív Unió	Brüsszel, 2010.10.6. COM (2010) 546 végleges

Felhasznált dokumentumok	Változat
Oktatás és képzés 2020	Brüsszel, 2009. 05.12. ET (2009/C 119/02) végleges
Mozgásban az ifjúság Kezdeményezés a fiatalokban rejlő potenciál felszabadítására az Európai Unióban megvalósítandó intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés érdekében	Brüsszel, 2010.9.15. COM(2010) 477 végleges
Új készségek és munkahelyek menetrendje: Európa hozzájárulása a teljes foglalkoztatottsághoz	Strasbourg, 2010.11.23. COM(2010) 682 végleges
A Tanács 2010. május 11-i következtetései a felsőoktatás nemzetközivé tételéről	2010/C 135/04
A Tanács 2011. június 28-i ajánlása a korai iskolaelhagyás csökkentését célzó szakpolitikákról	Brüsszel, 2011/C 191/01
Az európai felsőoktatási rendszerek által az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés terén tett hozzájárulás növelése	Brüsszel, 2011.9.20. COM(2011) 567 végleges
Az egyetemek korszerűsítési programjának megvalósítása: oktatás, kutatás és innováció	Brüsszel, 10.5.2006 COM(2006) 208 végleges
A Tanács következtetései az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről („Oktatás és képzés 2020”)	2009/C 119/02 (2009. május 12.)
Oktatási és képzési monitor 2013	Brüsszel, 2013
Duna Stratégia 2014-2020	Brüsszel, 2012. december
A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig	Brüsszel, COM(2011) 173

1. táblázat: Felhasznált Európai Unió és hazai dokumentumok

Az EFOP konzisztenciájának vizsgálatát a releváns hazai szakpolitikai stratégiák elemzésével egészítettük ki. Ezeket - készültségi állapotukkal együtt - az alábbi táblázat tartalmazza:

Szakpolitikai stratégia	Státusza
Társadalmi együttműködés erősítése (1-2. prioritás)	
Nemzeti Ifjúsági Stratégia Ifjúsági Garancia Program	A Pozíciós Papír információi alapján a feltételt részben a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról szóló 88/2009. (X. 29.) OGY határozat teljesíti, illetve a 1494/2011. (XII. 27.) Kormányhatározat. A feltétel teljesüléséhez szükséges Ifjúsági Garancia programot várhatóan a Foglalkoztatási Stratégia fogja tartalmazni.
Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát (NTFS) 2011. november végén fogadta el a Kormány, a stratégia felülvizsgálata (NTFS II) pedig 2014. november 4-én került jóváhagyásra.
Gyarapodó tudástőke (3-4. prioritás)	
Köznevelés-fejlesztési Stratégia	A kormány 2014 novemberében elfogadta.
Végzettség nélküli iskolaelhagyás közép távú	A kormány 2014 novemberében elfogadta.

Szakpolitikai stratégia	Státusza
stratégia	
Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát (NTFS) 2011. november végén fogadta el a Kormány, amely kiegészült egy, a 2012-2014. évekre szóló kormányzati intézkedési tervvel. A kormány 2014 novemberében elfogadta.
Kulturális stratégia levéltári szakpolitikai pillére	Kormány előterjesztés 2013. november
Kulturális stratégia könyvtári szakpolitikai pillére	Kormány előterjesztés 2013. november
Múzeumi stratégia	Kormány előterjesztés 2013. november
Közművelődési stratégia	Kormány előterjesztés 2013. november
Befektetés a jövőbe - Nemzeti kutatás-fejlesztési és innovációs stratégia (2013-2020) ¹	A kormány által 2013. június 13-án elfogadott változat.
Tudománypolitikai stratégia (2014-2020) ²	Társadalmi partnerségre szánt változat.
Intelligens szakosodási stratégia (S3)	Tervezés alatt, még nincs értékelhető változat.
Felsőoktatási stratégia - Fokozatváltás a felsőoktatásban	A kormány 2014. októberben tárgyalta első olvasatban, jelenleg társadalmi vitán van.
Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája a 2014-2020 közötti időszakra ³	A kormány 2014 januárjában elfogadta.
Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiáról	18/2013. (III. 28.) OGY határozat
Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések (5. prioritás)	
Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát (NTFS) 2011. november végén fogadta el a Kormány, amely kiegészült egy, a 2012-2014. évekre szóló kormányzati intézkedési tervvel. A kormány 2014 januárjában elfogadta.

2. táblázat: A releváns szakpolitikai stratégiák

¹ <http://www.nih.gov.hu/strategiaalkotas/hirek-esemenyek/nemzeti-kfi>

² <http://www.kormany.hu/download/2/4f/f0000/2013%2009%2012%20Tudomanypolitikai%20Strategia%20honlapra.pdf>

³ <http://www.kormany.hu/download/4/fb/11000/LLL.zip#!DocumentBrowse>

Az EFOP egészére vonatkozóan a konzisztenciával és koherenciával kapcsolatos főbb észrevételeinket az alábbi táblázatunkban mutatjuk be:

#	Észrevételek	Javaslatok
1.1	<p>Az EFOP céljai illeszkednek az Európa intelligens, fenntartható és inkluzív növekedési stratégiájához (a továbbiakban: Európa 2020 stratégia), az Európai Tanács Országspecifikus Ajánlásaihoz, a Partnerségi Megállapodáshoz, a Nemzeti Reform Programhoz és az Európai Bizottság Pozíciós Papírjához egyaránt. Az OP-ban megjelennek az Európa 2020 stratégia releváns célkitűzései, így például a korai iskolaelhagyók arányának csökkentése, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése, valamint a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem is.</p> <p>Megállapítható azonban, hogy számos területen szükséges az OP fejlesztése, hogy az uniós és nemzeti szintű szabályozásokban, dokumentumokban előírt fejlesztési igényeknek, céloknak teljes körűen megfeleljen.</p>	<p>Javasoljuk a hivatkozott magyar és Európai Unió dokumentumokat megvizsgálni, hogy az EFOP megfelel-e részleteiben is az azokban lefektetett céloknak, fejlesztési igényeknek. Ebben segítséget nyújtanak az alább olvasható részletes elemzések.</p>
1.2	<p>Az EFOP nem teljeskörűen ismerteti a különböző Operatív Programokban tervezett, tartalmilag összekapcsolódó intézkedések összehangolását az egyes OP-k között, valamint az EFOP-on belül tervezett, tartalmilag összekapcsolódó intézkedések összehangolását sem. Az egyes beavatkozási területek ESZA és ERFA lába megtervezésre került, de a tervezési dokumentumok az intézkedések kapcsolódását nem mutatják be megfelelően.</p> <p>Az EFOP nem mutatja be és nem elemzi az intézkedések összehangolását az egyes OP-k között.</p>	<p>Javasoljuk a szinergia megteremtése érdekében az OP-n belüli és más OP-kban szereplő összekapcsolódó beavatkozásokat az egyes intézkedéseket követően elmagyarázni.</p> <p>A GINOP 1.9-es fejezetét jó gyakorlatnak tekintjük a kapcsolódások megjelenítésére.</p>
1.3	<p>A korábbi programozási időszak tapasztalatainak felhasználása fontos követelmény. Az EFOP nem hivatkozik szisztematikusan az ezekkel kapcsolatban született értékelések eredményeire.</p>	<p>Javasoljuk egy olyan táblázat beépítését az EFOP-ba, mely összefoglalja a TÁMOP/TIOP-ról készült értékelések főbb megállapításait, valamint az EFOP erre adott válaszait.</p>
1.4	<p>Az EFOP-ban megtalálható intézkedések ugyan az egyes prioritások esetén koncentráltabbak az EFOP korábbi változatához képest, de többnyire csak átstrukturálás történt, az intézkedéseket csoportosították, de az egyes intézkedésekhez rendelt alintézkedéseket is figyelembe véve megállapítható, hogy jelentősen nem csökkent az intézkedések száma, nem valósul meg a megfelelő mértékű koncentráció, az intézkedések elapróztak.</p> <p>Az EFOP 5. prioritásának intézkedései nem egyszerűsítésszerűek, azok minősége, tartalmi mélysége és hossza nagy szórást mutat. A prioritás így nem alkot egységes képet.</p>	<p>A beavatkozási logika felülvizsgálata alapján javasolt kiszűrni azokat az intézkedéseket, amelyek nem vagy csak kis mértékben járulnak hozzá a célkitűzésekhez.</p> <p>Javasoljuk megteremteni az 5. prioritás intézkedései közötti összhangot mind minőségben, mind mélységben, mind hosszúságban.</p>

3. táblázat: Az EFOP konzisztenciája és koherenciája

Konkrét, prioritástengely szintű észrevételeinket és javaslatainkat a 7. fejezet vonatkozó alfejezeteiben mutatjuk be.

3.2. A beavatkozási logika értékelése

Az EFOP egészére vonatkozóan a beavatkozási logikával kapcsolatos főbb észrevételeink az alábbiak:

#	Észrevételek	Javaslatok
1.5	<p>Az EFOP-ban a beavatkozási logika nem került megfelelően bemutatásra. A beavatkozási logika jellemzően nem követhető végig a probléma feltárásától a kitűzött cél azonosításáig.</p> <p>Ezért a beavatkozási logikát, a helyzetelemzések meglétét az EFOP mellett az ágazati stratégiákban is vizsgáltuk, értékelve a stratégiák és az EFOP beavatkozásai közötti összhangot is.</p> <p>A stratégiák és a hozzájuk tartozó intézkedések monitoring rendszere jelen ex-ante értékelésünknek nem tárgya, de megállapítható, hogy a stratégiák sem támasztják alá megfelelően a beavatkozási logikát.</p> <p>Az EFOP egyes célkitűzéseire kapcsolódóan a probléma feltárása hiányzik, más területen a megállapítások nincsenek alátámasztva adatokkal és szakirodalommal. Ezt részben pótolják az ágazati stratégiák, de nem teljes körűen.</p>	<p>Miután az EFOP helyzetelemző része a tervezői információk alapján azért nem részletes és alapos, mert a helyzetelemzést az ágazati stratégiák tartalmazzák, javasolt a stratégiák problémafeltáró, helyzetelemző részeinek, céljainak és kapcsolódási pontjainak hivatkozás szintű bekapcsolása minden prioritáshoz és intézkedéshez.</p>
1.6	<p>Összehasonlítva a román, lengyel és magyar Emberi Erőforrás Fejlesztési OP-kat elmondható, hogy a román és lengyel OP-k tükrözik a stratégiai megközelítést az intézkedéseikben. Ezzel szemben az EFOP esetében az intézkedések összességében nem tükrözik a mögöttes stratégiai szándék.</p> <p>További részletes elemzés erre vonatkozóan a jelentés 5.10. mellékletében található.</p>	<p>Javasoljuk az EFOP fejlesztését az intézkedések stratégiai szemléletű bemutatásában.</p>
1.7	<p>A helyzetelemzés, azaz a problémák hátterének specifikus elemzése felületes, hiányos. A legtöbb területen elmarad a folyamatok, trendek bemutatása, kevés az aktuális statisztikai adat, többször csak olyan általánosságokat, felületes megállapításokat tartalmaz, amelyek nem elegendőek a valós problémák hiteles bemutatásához.</p>	<p>Javasoljuk az intézkedések relevanciáját bemutatni helyzetelemzés segítségével, feltárva a legfőbb problémákat és azok okait. Amennyiben a helyzetelemzést valamelyik ágazati stratégia pótolja, javasoljuk konkrétan megjeleníteni ezt az EFOP-ban a stratégiára hivatkozással.</p>
1.8	<p>Hiányzik a beavatkozások lebonyolításának eszközeinek átgondolása és bemutatása. Az előző fejlesztési ciklusok negatív tapasztalata, hogy gyakran nem megfelelő eszköz alkalmazására került sor a beavatkozások/intézkedések támogatása során. A legfőbb tapasztalat, hogy a támogatás eszköze (pályázat, kiemelt projekt, global grant, stb.) legalább olyan fontos a célok elérése szempontjából, mint például a mérőszámok.</p>	<p>Javasoljuk bemutatni és indokolni a beavatkozások lebonyolításának eszközeit.</p>

4. táblázat: A beavatkozási logika értékelése

Konkrét, prioritástengely szintű észrevételeinket és javaslatainkat a 7. fejezet vonatkozó alfejezeteiben mutatjuk be.

3.3. A forrásallokáció értékelése

Az EFOP 5.5 dokumentumban és a Partnerségi Megállapodás OP allokációs táblájában a források bontása csak prioritás szinten, illetve beruházási prioritás szinten történt meg. A forrásallokáció ezért csak ezen a szinten értékelhető. Ez a szintű bontás részletes elemzést nem tesz lehetővé, mert egy-egy beruházási prioritás olyan sok különböző beavatkozást, intézkedést (más- más tevékenységekkel, célterülettel, célcsoporttal, stb.) tartalmaz, hogy az ezen intézkedésekre jutó közös forrás tervezett felhasználása hatékonyságának, hasznosulásának megítélése nem lehetséges. Észrevételeink ezért csak átfogó, a beruházási prioritások egészére vonatkozó megállapításokat tartalmaznak.

Az EFOP egészére vonatkozóan a forrásallokációval kapcsolatos főbb észrevételeink az alábbiak:

#	Észrevételek	Javaslatok
Az EFOP egészére vonatkozó észrevételek		
1.9	Az 1.2. fejezetben szereplő forrásallokáció nem megfelelően alátámasztott, nincs hivatkozás háttérszámításokra, felmérésekre. A források tematikus célkitűzések, prioritástengelyek és beruházási prioritások szerint kerültek megosztásra, intézkedés szintű forrásallokációt nem tartalmaz az EFOP, aminek hiányában nem láthatóak tisztán az intézkedések súlyai, a prioritástengelyek hangsúlyai, és nem állapítható meg, hogy a tervezett források elegendőek-e a kitűzött célok eléréséhez.	Kérjük a részletes (intézkedés szintű), háttérszámításokkal és felmérésekkel megfelelően alátámasztott forrásallokáció megadását.
1.10	Az intézkedések jelenleg bemutatott tartalma alapján az EFOP-ra allokált forrás összege előreláthatóan nem nyújt fedezetet az intézkedések tervezett tartalommal történő megvalósításához. Kiemelendő itt a 2020-ra kitűzött két legfőbb célkitűzés, a foglalkoztatási szint 75 százalékra emelése és a mélyszegénységben élők arányának öt százalékpontos csökkentése.	Javasolt a források intézkedés szintű bontása, amely lehetővé teszi a források és a célok összhangjának megítélését. Javasolt külön meghatározni, hogy az általános célokhoz számszerűen mennyivel tud az EFOP hozzájárulni.
1.11	Magyarország és Románia esetében a Strukturális Alapok forrásaiból 30 %-ot allokáltak ESZA forrásra, míg Lengyelország nagyságrendileg 25 %-ot. A 9. és 10 tematikus célkitűzésre fordított források együttesen Magyarország esetén az ESZA és ERFA keret 23 %-át, Románia esetében 21 %-át, míg Lengyelország esetében 17 %-át teszik ki. Magyarország és Románia esetében ez megközelítően hasonló arány, de Lengyelország jóval kevesebbet allokált ezekre a területekre. Fontos figyelembe venni, hogy ezek az arányok a 9. és 10. tematikus célkitűzésekre összességében vonatkoznak, és Magyarországon ezen tematikus célkitűzésekhez kapcsolódó intézkedéseket az EFOP-on kívül a VEKOP, a TOP és a GINOP is tartalmaz. A 9. és 10. tematikus célkitűzésre összesen tervezett ESZA és ERFA forrás 3,584 mEUR, amiből az EFOP-ra jutó forrás: 2 613 mEUR, azaz 72,9%. Ebből látható, hogy sok forrás kerül allokálásra a többi OP-ra is, amelyek foglalkoznak a 9. a 10. tematikus célkitűzések kezelésével. További részletes elemzés erre vonatkozóan a jelentés 5.10. mellékletében található.	
1.12	A források nagysága több területen nem mutat koherenciát a nagy ívű és szükséges célkitűzésekkel (például területi leszakadási	Javasolt a célok és a források közötti összhang

#	Észrevételek	Javaslatok
	folyamatok megállítása, a gyermekszegénység és a hátrányok generációkon történő átörökítésének megakadályozása, az oktatási szegregáció lebontására vonatkozó intézkedések); a tervezett forrásokat tekintve csak kis mértékű pozitív változás várható, igazi áttörés nem.	megteremtése, a célokhoz igazodva.
1.13	A prioritásokhoz kapcsolódó beruházási prioritás szintű indikátorok nincsenek összhangban a tervezett pénzügyi ráfordításokkal, valójában az indikátor vállalások sok esetben eltérpülnek a pénzügyi ráfordítás összegéhez képest. Miután az EFOP nem tartalmaz intézkedés szintű indikátorokat, így csak a beruházási prioritáshoz kapcsolódó indikátorok vehetőek össze a pénzügyi ráfordításokkal. Az EFOP pénzügyi kerete a teljes Magyarországra jutó uniós támogatás több mint 11%-a.	Javasolt összhangba hozni a tervezett vállalásokat az indikátorok vonatkozásában a pénzügyi ráfordítások összegével.
1.14	Az EFOP 1.2 fejezete hivatkozik arra, hogy az ex ante értékelők javasolták az EFOP keretének emelését illetve a prioritási tengelyek közötti megosztásban a 9. tematikus célkitűzésre vonatkozó keret növelését. Az ex ante értékelés valóban javasolta az EFOP keretének emelését. Ugyanakkor a tematikus célokra allokált források egymás rovására történő módosítását nem javasolták.	Kérjük ennek a hivatkozásnak a törlését az EFOP-ból.
1.15	A prioritási tengely ismertetésénél szerepel, hogy az az országos kihatású programok esetében a teljes elszámolható költségének 30%-át a KMR-re kívánják elszámolni, míg a pénzügyi tábláknál a KMR-re vonatkozó forrás nem jelenik meg.	Javasoljuk megjeleníteni a finanszírozási táblákban a KMR-re vonatkozó források nagyságát.
Az 1-2. prioritásra vonatkozó észrevételek		
1.16	A <i>Társadalmi együttműködés erősítése</i> prioritástengelyre az összes forrás 33,2%-a, az <i>Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében</i> prioritástengelyre az összes forrás 18,6%-a került betervezésre. Az EFOP 5.5-ből nem ítéhető meg, hogy az EFOP forrásai elegendőek-e a nem számszerűsített leírt célok teljesüléséhez, illetve azon számszerűsített vállalások eléréséhez, amelyekhez az EFOP csak közvetetten vagy részben járul hozzá. A Nemzeti Reform Program vonatkozó célkitűzései szerint 2020-ra 450 000 fővel kell csökkenteni a szegénységben élők számát. Ennek a célkitűzésnek a teljesítése nem csak az EFOP-ra hárul, de az EFOP-nak (és elsődlegesen az EFOP 1-es és 2-es prioritásának) jelentős szerepe van ennek elérésében, összhangban a 8. (foglalkoztatási) tematikus célhoz kapcsolódó beavatkozásokkal. Az intézkedésekhez kapcsolódó indikátorok sok esetben nem állnak arányban a tervezett forrásokkal.	Javasolt intézkedés szinten bemutatni a forrásallokációt, mert e nélkül nem ítéhető meg a tervezett források nagyságrendjének megfelelősége. Javasolt a célokhoz és a tervezett források nagyságrendjéhez igazodó számszerűsített mutatókat rendelni. Javasolt a célértékek és az indikátorok összhangjának megteremtése.
A 3-4. prioritásra vonatkozó észrevételek		
1.17	A <i>Gyarapodó tudástőke</i> prioritástengelyre az EU által biztosított forrás 806 776 930 euró, az <i>Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében</i> prioritástengelyre a forrás 418 200 606 euró. <i>Gyarapodó tudástőke</i> prioritástengelyen belül az ide koncentrálódó összeg az alábbi pénzügyi megosztásban került további - beruházási prioritás szintű - alábontásra:	

#	Észrevételek	Javaslatok
	<p>1. a végzettség nélküli iskolaelhagyók számának csökkentése: 331 259 402 euró,</p> <p>2. a felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása: 355 302 423 euró,</p> <p>3. Az egész életen át tartó tanulásban való részvétel növelése: 120 215 105 euró.</p> <p>Az <i>Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében</i> prioritástengelyben nincs további megbontás, miután csak egy beruházási prioritás van.</p>	
1.18	<p>Az EFOP 1.2 fejezete így fogalmaz: „A 10. tematikus cél megvalósítását az EFOP keretének 46,8%-a biztosítja. Számításaink szerint ez elegendő az EU2020 Stratégiában foglalt korai iskolaelhagyás csökkentésére - különös tekintettel arra, hogy a szakképzéssel és részben az egész életen át tartó tanulásval kapcsolatos fejlesztések a GINOP keretei között valósulnak meg - és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelésére irányuló célok teljesítéséhez.”. A tervező ezeket a számításokat nem bocsátotta rendelkezésünkre.</p>	<p>A forrásallokáció megítéléséhez kérjük a megalapozó számítások átadását.</p>
1.19	<p>A 3. prioritástengely 1. és 2. beruházási prioritásának forrásai azt mutatják, hogy a felsőoktatás fejlesztésére több forrás jut, mint a köznevelésre. Ha az ágazatok méretét, illetve a köznevelésben megmutatkozó problémát nézzük (PISA jelentés, lemorzsolódás), akkor a 3. prioritástengelyen belüli forrásallokáció ilyen megosztására nem látunk magyarázatot. Ez különösen érdekes abban a tekintetben, hogy a Felsőoktatási stratégia című dokumentum a felsőfokú beiskolázás alacsony mértékének és ezen belül a hátrányos helyzetű csoportok felsőfokú végzettséghez jutásának alacsony szintjének okait a köznevelésben látja. Tehát még a felsőoktatási célok eléréséhez is a köznevelés fejlesztésén keresztül vezetne az út.</p>	<p>Javasoljuk indokolni, hogy miért kevesebb a forrás a köznevelésre, mint a felsőoktatásra. Javasoljuk ennek átgondolását.</p>
1.20	<p>A 3. prioritástengely 1. beruházási prioritásának forrásának elosztásakor nem ismert, hogy az egyes intézkedéseken belüli fejlesztési tevékenységek milyen arányban jelennek meg. Így nem állapítható meg, hogy például a korai/végzettség nélküli iskolaelhagyás programra az egész intézkedési keretnek hány százalékát tervezik, s az elősegíti-e a probléma csökkentését.</p>	<p>Javasoljuk, az egyes intézkedések fejlesztési tevékenységeihez kapcsolódó számítások átadását.</p>
1.21	<p>A 4. prioritástengely forrásai nincsenek megbontva az oktatás ágazatai között, ezért nem derül ki, hogy a tervezett összegből mennyi kerül a köznevelési, a felsőoktatási és egyéb intézmények fejlesztésére. Ezért nem értékelhető, hogy ezek a célok megvalósulhatnak-e, a források megfelelőek-e.</p>	<p>Javasoljuk legalább ágazatonként megjeleníteni a források elosztását.</p>
1.22	<p>A 3. prioritás 3. beruházási prioritás forrásának értékeléséhez a forrást (120 215 105 euró) összevetettük az elérendő kimeneti indikátorokkal. A kimeneti indikátorok a különböző programokban részt vevők számát mérik (összesen 80 000 fő), ebből következik, hogy egy főre 1503 euró jut.</p>	<p>Miután más szám nincs a beruházási prioritásban, ezért csak ezzel lehet összevetni a forrást, ami azt mutatja, hogy a rendelkezésre álló forrás és a programokban résztvevők száma nincs összhangban.</p>
1.23	<p>A 4. prioritástengely forrásának értékeléséhez a forrást (418 200 606 euró) összevetettük az elérendő kimeneti indikátorokkal. A kimeneti indikátorok között a fejlesztendő intézmények, ill. tanulási helyek száma: összesen 330 intézmény,</p>	<p>Javasoljuk pontosítani, hogy milyen jellegű fejlesztéseket terveznek a 330 fejlesztendő helyen. Ez alapján lehet</p>

#	Észrevételek	Javaslatok
	<p>illetve tanulási hely kerül fejlesztésre. Ennek megfelelően átlagosan 1 267 274 euró fog jutni egy-egy fejlesztendő intézményre, tanulási térre. Ez soknak tűnik egy felsőoktatási laborfejlesztésre, egy nem formális tanulási tér fejlesztésére, vagy egy intézmény felújítására, modernizálására.</p>	<p>pontosabban megítélni a fejlesztések forrásigényét.</p>
1.24	<p>A 2007-2013-as időszak tapasztalatai alapján a felsőoktatási intézmények közötti forrásallokáció spontán módon történt, ezért aránytalanságok jöttek létre. Kis intézmények fajlagosan több pénzt nyertek, mint a nagyobbak.</p>	<p>Az intézmények közötti forrásallokációt szakmai szempontok szerint tervezetten szükséges végrehajtani.</p>
Az 5. prioritásra vonatkozó észrevételek		
1.25	<p>A Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések megnevezésű prioritástengelyre az összes forrás 1,3%-a van allokálva (34 182 889 euró). A forrás minimális nagyságú, ezért érdemi hatás nem várható, legfeljebb jó gyakorlatok kialakítására tud sor kerülni</p> <p>Az 5.2 beruházási prioritásnál szereplő egyetlen eredményindikátor, a 15 darab „Társadalmi innovációt és transznacionális együttműködést célzó projektek száma” irreális a tervezett forráshoz (2.6 milliárd Ft.) képest.</p>	<p>Javasolt a célokat és tervezett eredményeket, illetve a transznacionális együttműködések keretében tervezett igen nagy számú beavatkozást összhangba hozni a forrás nagyságával.</p>

5. táblázat: A forrásallokáció értékelése

3.4. Az adminisztratív kapacitás értékelése

Az operatív program megvalósítását szolgáló kapacitások előzetes értékelését a 1303/2013/EU Rendelet az 55. cikk 3.) bekezdésének i, j, és n pontjaiban előírt szempontok szerint és a 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet alapján, az ex-ante értékelések koordinációját végző módszertani LOT szakértőivel közösen végeztük el. A rendeletben megfogalmazott értékelési szempontokat minden olyan végrehajtási funkció esetében mérlegeltük, amelyek a közösségi és hazai jogszabályok, illetve a Magyarországon kialakult gyakorlat szerint szükségesek az operatív program sikeres megvalósításához.

3.4.1. A program monitoring rendszerének, adminisztratív kapacitások megfeleléségének bemutatása

Az értékelés időpontjában a 2014-2020 időszak végrehajtási rendszere teljes mértékben kialakult és működik, azt a 272/2014-es Kormányrendelet (XI. 5.) szabályozza. Az értékelés elsősorban ezen kormányrendelet alapján valószínűsíthető kockázatok feltárására törekedett. Az értékelés során az operatív programban és a Partnerségi Megállapodásban szereplő információkon túl a 2007-2013-as időszakban kialakult gyakorlatot, a tárgyban elkészült értékeléseket, a kormányrendeletet és az EFOP-ban szereplő információkat vettük figyelembe.

Az EFOP monitoringját a központi koordináció és az Irányító Hatóság munkamegosztásban fogja elvégezni. Az együttműködés részleteinek kidolgozása az egységes eljárásrend elkészítésekor fog megtörténni.

Arról már megszületett a kormányzati döntés, hogy a monitoring tevékenységet továbbra is az Egységes Monitoring és Információs Rendszer (EMIR) támogatja. Ezt a rendszert kiegészíti az újonnan fejlesztett, a 60/214. (III.6.) Kormányrendeletben szabályozott Fejlesztéspolitikai Adatbázis és Információs Rendszer (FAIR) rendszer, amely a tervek szerint magasabb szinten lesz képes a vezetői döntések információkkal történő támogatására.

Az EFOP monitoringját megkönnyíti majd az indikátorok - korábbi időszak tapasztalatait is felhasználó - tervezési folyamata, amely könnyebben előállítható indikátorokat eredményezhet. E tekintetben azonban még folytatni kell a tervezési folyamatot az adatforrások rendelkezésre állásának biztosításával.

Külön kihívást jelent az EFOP esetében az, hogy az ESZA finanszírozás miatt azon programok esetében, ahol beazonosíthatók a támogatás végfelhasználói, elkerülhetetlen lesz a tőlük való adatgyűjtés az éves jelentésekhez, amely kiterjedt adatgyűjtési, és adatfeldolgozási rendszer működtetését igényli. Ennek részletei nem ismerhetők meg az operatív programból.

► **Az emberi erőforrások, adminisztratív kapacitások megfelelősége**

Az emberi erőforrások, adminisztratív kapacitások várható megfelelőségének értékelésekor az EFOP esetében a következő funkciókat ítéltük meghatározónak: Központi Koordináció, Igazoló Hatóság, Ellenőrző Hatóság, Irányító Hatóság, Közreműködő Szervezet, szakpolitikai kapacitások, kiemelt kedvezményezettek.

► **Központi Koordináció**

A központi koordináció feladatkörét a 2014-2020-as időszakban a 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet 10. § (1) bekezdés 8. pontja alapján az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter által vezetett minisztérium látja el, aki ellenőrzési, monitoring és értékelési feladatai körében az irányító hatósággal együttműködve nyomon követi a programok pénzügyi előrehaladását, koordinálja az európai bizottsági és a hazai jelentések készítését. 2007-2013-as időszakban ezt a funkciót a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség látta el minisztériumi háttérintézményként. A kormányzaton belül egyébként is koordináló szerepkört betöltő intézményt a Miniszterelnökséget vezető Miniszter irányítja, így a központi koordináció várhatóan erősebb felhatalmazást és több lehetőséget fog kapni arra, hogy - az intézményértékelések által fejleszteni javasolt - programok közötti koordinációt erősítse.

A szervezeti átalakulás nem érintette a központi koordináció rendelkezésére álló informatikai eszközöket, és a szervezeti egységek továbbra is használhatják az eddig felépített infrastruktúrát (iroda, kommunikációs eszközök stb.).

A Miniszterelnökség személyi állománya alapvetően a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségnél végrehajtási gyakorlatot szerzett állományból épült fel, kiegészülve a korábban is a Miniszterelnökségen dolgozó szakemberekkel.

A szervezeti forma változása miatt a korábban a közigazgatás átlagánál jobban fizetett szakemberek fizetése jelentősen csökkent, ami az elmúlt években amúgy is magas fluktuáció további növekedésének kockázatát vetíti előre. A tapasztalt szakemberek távozásával olyan mértékű tudástőke veszteséget szenvedhet el a központi koordináció, amely már veszélyeztetheti a sikeres végrehajtás szempontjából kritikus funkció hatékonyságát. A fluktuáció megelőzése érdekében javasoljuk a 1731/2013. (X. 11.) Korm. határozat 7. pontjában előirányzott Karrier Program mihamarabb történő kidolgozását és életbeléptetését, egyben biztosítva a közigazgatás átlagát meghaladó felkészültségű szakemberek megfelelő javadalmazását.

A 2014-2020 időszakra vonatkozóan a programok végrehajtásához szükséges tagállami funkciók finanszírozásához felhasználható technikai segítségnyújtásra szánt keretek mind a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Programban (KÖFOP) jelennek meg. Ennek a keretnek a terhére tervezi finanszírozni Magyarország többek között az Ellenőrző Hatóság és az újonnan felállítandó Monitoring Bizottság működését, a támogató informatikai fejlesztéseket, a hatásvizsgálatokat és

értékeléseket, illetve a felmerülő dologi kiadásokat.

A központi koordinációval kapcsolatos tervekből - a korábbi értékelési megállapításokkal összhangban - a központi funkciók bővítése olvasható ki (például a projektértékelői feladatok ellátása belső kapacitással). Növeli a központi koordináció jelentőségét, szerepét az eddig egy szervezet keretében dolgozó Irányító Hatóságok átköltözése a szakminisztériumokba. A többletfunkciók és feladatok ellátása a személyi állomány bővítését igényli, amihez biztosítani kell a megfelelő pénzügyi háttérrel és a kísérő szervezetfejlesztési tevékenységeket is.

▶ **Igazoló Hatóság**

Az Igazoló Hatóság szerepkörét a 2007-2013 időszakhoz hasonlóan a Magyar Államkincstár látja el. Az Igazoló Hatóság funkciói, feladatköre, szervezeti keretei, személyi állománya nem változott a már kialakult gyakorlathoz képest.

A funkció kapcsán egyedül a központi koordinációnál már említett finanszírozási kockázat igényel kezelést.

▶ **Ellenőrző Hatóság**

Az Ellenőrző Hatóság funkciót az Európai Unió Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság (EUTAF) látja el. Az Ellenőrző Hatóság funkciói, feladatköre, szervezeti keretei, személyi állománya nem változik a 2007-2013 időszakban már kialakult gyakorlathoz képest. A funkció finanszírozását a tervek szerint a Közigazgatás- és Közszolgáltatás-Fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) Technikai Segítségnyújtás prioritása biztosítja majd.

▶ **Irányító Hatóság**

Az EFOP Irányító Hatósága az Emberi Erőforrások Minisztériumon belül önálló Helyettes Államtitkárságként (EU Fejlesztések Végrehajtásáért Felelős Helyettes Államtitkárság) működik 2014 januárja óta, és ellátja a TIOP és a TÁMOP irányításával kapcsolatos feladatokat is.

Az IH személyi állománya, infrastruktúrája és működés módja nem változott egyelőre jelentősen a szervezeti forma változásával. A központi koordinációnál bemutatott pénzügyi, javadalmazási problémák és a fluktuációval kapcsolatos kockázatok az IH esetében is fennállnak.

Az IH szakminisztériumba történő áthelyezésével kapcsolatban még egyelőre kihívást jelent a döntéshozatali rend, a gazdálkodási, szabályozási kérdések minisztériumi kereteken belüli megoldása. Ezekre, valamint a központi koordinációval kialakítandó munkamegosztás részleteire még az eljárásrendek elkészítése során új megoldásokat kell kidolgozni. A minisztériumba történő integrálást javasolt szervezetfejlesztési projekttel támogatni.

► **Közreműködő Szervezet**

A közreműködő szervezeti feladatokat a humán fejlesztési programok vonatkozásában a 2007-2013-as időszakban az ESZA Nonprofit Kft. látta el. 2014. április 15-től az ESZA megszűnt, a közreműködő szervezeti feladatokat az EMMI intézményi keretein belül látják el.

A humán erőforrásokra és a szervezeti kultúrára gyakorolt negatív hatások az ESZA esetében akár még súlyosabbak is lehetnek, hiszen az ESZA eddig vállalati formában működött.

A Közreműködő Szervezet integrációját aktív szervezetfejlesztési programmal javasoljuk kiegészíteni, hogy a megnövekvő fluktuációval és a változásokkal óhatatlanul együtt járó teljesítménycsökkenéssel kapcsolatos kockázatok minimalizálhatóak legyenek. A KSZ teljesítményének megfelelősége szempontjából is kulcsfontosságú az egész végrehajtási rendszer karrierprogramjának kidolgozása, amely segíthet a munkatársak számára a hosszabb távú perspektívák fenntartásában.

A szervezetfejlesztésnek ki kell térnie a változáskezelésre, az új működésmód kialakítására, az IH és a KSZ állománya közötti kohézió erősítésére is.

► **Szakpolitikai kapacitások**

A 2007-2013 időszak végrehajtási funkcióit vizsgáló átfogó értékelés megállapításai szerint a szakpolitikai kapacitások megerősítése szükséges a döntéshozatali folyamatok felgyorsításához és minőségének javításához. Az IH azért is került át a szakminisztériumba, hogy az együttműködés javulásán keresztül a döntéshozatalban nagyobb szerepet kapjon a szakpolitika. Ehhez azonban arra is szükség van, hogy a szakpolitikai szervezet kapacitásai is fejlesztésre kerüljenek. Jelenleg a szakpolitikai szakemberállomány erősen túlterhelt, és javadalmazása is jelentősen elmarad a kívánatostól.

Az EFOP esetében további kihívást jelent a szakpolitika és a fejlesztéspolitika együttműködése terén, hogy az EFOP-ban tervezett beavatkozásokra jutó keret a 2007-2013-as időszakhoz képest csökken, és a rendelkezésre álló keretre sok, egymással versengő fejlesztési elképzelés „pályázik”. Emiatt jelentős a kockázata annak, hogy az IH-nak kell majd a versengő szakpolitikai tématerületek közötti egyeztetéseket lefolytatnia, ami meglassítja a döntéshozatalt. Ennek kezelése érdekében javasolt egy jól strukturált döntéshozatali rendszert kialakítani az IH és a szakpolitika együttműködésére, amelyben kezelhetők az eltérő szakterületek közötti versengésből adódó konfliktushelyzetek.

► **Kedvezményezettek**

A TIOP, TÁMOP programok értékelései rámutattak arra, hogy a két program az érintett szakterületek fejlesztési kereteit jelentősen megnövelte, a kedvezményezettek viszont nem voltak felkészülve a növekvő források ütemes felhasználására. Elsősorban a korábban megszokott projektméretet, és a fejlesztések komplexitásának jelentős növekedése okozott problémát.

A kedvezményezettek egy része önkormányzat, civil szervezet, akik többsége a szükséges finanszírozási források mellett a projektmenedzsment kapacitások terén is fejlesztésre szorul az elmúlt évek tapasztalatai alapján. Esetükben olyan képességfejlesztő programra van szükség, amely növeli a működés stabilitását, és a személyzet felkészültségét. A támogatási konstrukciók megfelelő (például két évnél hosszabb időtáv) kialakításával azt is javasolt elősegíteni, hogy hosszabb távra tervezve ezek a szervezetek képesek legyenek megfelelő projektmenedzsment kapacitásokat felépíteni.

A kedvezményezettek egy része állami szervezet. Ezek aránya jelentősen megnőtt az utóbbi években a köznevelési, egészségügyi területen végrehajtott központosítás miatt. A központosítás révén létrejött szervezetek esetében javasolt aktív szervezetfejlesztéssel javítani a stratégiai tervezés, monitoring és projektmenedzsment kapacitásokat, mert ezek a szervezetek sem tudtak egyelőre megfelelni a feladat növekedéséből adódó kihívásoknak.

Az állami szervezetek, felsőoktatási intézmények esetében a forrásfelhasználásra irányuló motiváció erősítése is indokolt, mert ilyen kényszer hiányában a támogatott projektek sajnos sokszor megfelelő vezetői döntések hiányában az abszorpciót veszélyeztető mértékben csúsztak az elmúlt években.

► **Adminisztratív terhek csökkentésére irányuló fejlesztések**

Az EFOP esetében kiemelt jelentősége lesz az adminisztratív terhek csökkentésének. A tervezett beavatkozások jelentős mértékben irányoznak elő képzési tevékenységeket, valamint humán erőforrás kapacitások létrehozását, fenntartását. Ezen tevékenységek finanszírozása során keletkezett a legtöbb alátámasztó bizonylat az elmúlt években, így jelentős fejlesztés érhető el az egyszerűsített költségelszámolás alkalmazásával.

Ez a törekvés megjelenik az operatív program szövegében, illetve konkrét megoldások is kidolgozásra kerültek a 2007-2013-as időszak tapasztalatai alapján. A 2014-2020-as időszakban az adminisztratív terhek csökkentése érdekében tervezett intézkedések alapelveit a 1731/2013 (X.11) Kormányhatározat tartalmazza.

3.4.2. Az adminisztratív kapacításra vonatkozó végrehajtási kihívások és az adminisztratív terhek csökkentése érdekében tervezett intézkedések értékelése

#	Észrevételek	Javaslatok
1.26	<p>Az EFOP jelenlegi verziója nem tartalmazza a 2014-2020-as fejlesztési időszak részletes intézményi felépítését, tervezett adminisztratív kapacitását, csupán azokat az elveket és tervezett lépéseket, amelyek által az adminisztráció működni fog.</p> <p>A tervezett lépések és elvek többsége a valós problémákra reagál, azt próbálja majd kiküszöbölni, de részletes bemutatás és konkrétumok hiányában nem minden tervezett intézkedés érthető vagy pontosan azonosítható.</p>	<p>Javasolt a 2014-2020-as programozási időszak intézményrendszerét meghatározó 272/2014. (XI. 5.) Kormányrendelet releváns részeinek beemelése a programba.</p>
1.27	<p>A 2007-2013-as időszak tapasztalatai alapján pozitívnak tekinthető, hogy a potenciális megvalósítók körében széles körben ismertté vált a kapcsolódó pályázati rendszer logikája, a fontosabb szabályok rendszere, kialakult egy gyakorlott megvalósítói kör.</p> <p>Az EFOP beavatkozásai, intézkedései jelentős részben megismétlik, illetve folytatják a 2007-2013-as időszak fejlesztéseit (többek között az 1. és 2. prioritás vonatkozásában: gyerekesély programok, önkéntesség fejlesztése telepfelszámolás). Emiatt az előző időszak tapasztalatait fel lehet és fel kell használni a végrehajtás tervezésekor, az adminisztrációs kapacitás kiépítésekor.</p>	<p>Az adminisztratív kapacitás kiépítésekor figyelni kell arra, hogy a bevezetésre kerülő új eljárások, szabályok kialakításakor vegyék figyelembe a megvalósítók körében megszerzett eddigi ismereteket, ezért a fokozatos átalakítás, megerősített kommunikáció is elengedhetetlen.</p>
1.28	<p>Az előző, 2007-2013-as időszakban a végrehajtás fókusza mind az intézményrendszer, mind a projektek megvalósítóinak oldalán áthelyeződött a szakmai megvalósításról a pénzügyi elszámolásra. Az erőforrások nagyobb része a tétéles költségvetések tervezésére, jóváhagyására, módosítására, ellenőrzésére, stb. fordítódott, s nem volt igazi hangsúly a fejlesztések tartalmi oldalán.</p> <p>Ennek eredményeként a projektek végrehajtói (pályázók) a költségvetés, a felhasznált források előtérbe helyezésével igazolják a projekt eredményességet, s nem a kitűzött fő célok megvalósításával, a tényleges szakmai eredményekkel és hatásokkal.</p> <p>Az EFOP 1-es prioritására jellemző kapcsolódó tapasztalat a TAMOP 5-ös prioritás keretében lezajlott beavatkozások tapasztalatai, mint a 2007-2013-as időszak hasonló, megelőző intézkedései. Legfontosabb közös jellemzője volt ezeknek az intézkedéseknek az eljárási szakaszok (pályáztatás, bírálat, szerződéskötés, végrehajtás) folyamatos csúszása, a relatív kis volumenű támogatási összeghez képest nagy adminisztratív terhek, ebből adódóan a pályázók likviditási nehézségei, és nem utolsósorban a szakmai eredmények negligálása a költségek szabályos elszámolásához képest.</p>	<p>Javasolt hangsúlyozni, hogy a végrehajtás fókuszát a szakmai megvalósításra, az eredmények elérésére szükséges áthelyezni. Ezt szolgálja az egyszerűsített költségelszámolási módok bevezetése, valamint a monitoring rendszer megerősítése.</p> <p>Ehhez az adminisztratív kapacitás átalakítása is szükséges, a pénzügyi munkatársak egy része helyett a szakmai megvalósítást értékelni, támogatni, ellenőrizni képes munkatársakra van szükség.</p> <p>Javasolt a projektek szakmai támogatásának, nyomon követésének, ellenőrzésének megerősítése, a kizárólag pénzügyi szempontú megfelelés vizsgálat helyett.</p>
1.29	<p>A 2007-2013-as időszak túlzottan tekinthető bürokratikus működési módja (például minden lépés dokumentálása) ellenére az intézményrendszernek nincs átfogó képe a Strukturális Alapok támogatásával megvalósított fejlesztésekről az EFOP intézkedései előzményének tekinthető beavatkozások vonatkozásában. Ennek legfőbb oka, hogy a</p>	<p>Javasolt az intézményrendszer monitoring rendszerének megerősítése a szakmai előrehaladás nyomon követéséhez, az ehhez kapcsolódó jogszabályok, belső eljárásrendek felülvizsgálata és komplexebb elektronikus felület</p>

#	Észrevételek	Javaslatok
	kialakult intézményrendszer és működésmód a költségekre, költségvetésre, a pénz szabályos elköltésére és a fejlesztést mérni hivatott, de a legtöbb esetben valódi eredményeket vagy a fejlesztés tényleges hatását nem mérő indikátorok teljesülésére koncentrált.	korszerűsítése.
1.30	<p>A Strukturális Alapok felhasználásának eddigi tapasztalatai alapján átfogóan több negatív vonás is felsorolható az EFOP 1-es és 2-es prioritásához, a tervezett beavatkozások „előzményeihez” kapcsolódóan.</p> <p>Legfőbb negatív tapasztalat a kitűzött, átfogó célok nem teljesülése (például foglalkoztatás bővítése, iskolai lemorzsolódás csökkentése), a várt társadalmi változások elmaradása. Kisebb súllyal, de jelentős problémát okozva létezik az összehangolás hiánya miatt az egymásról nem tudó, esetenként egymással ellentétes hatást generáló fejlesztések finanszírozása, valamint a prevenciót támogató, adott problémákat megelőző fejlesztések hiánya, s nem utolsósorban számottevő finanszírozott projekt fenntartásának lehetetlensége, ezáltal az eredmények elvesztése.</p> <p>Utóbbi problémára reflektálva az EFOP kitér az adminisztratív kapacitások bemutatásánál a projektvégrehajtás szakmai és adminisztratív támogatása megerősítésének szükségességére, például a projektdoktori szolgáltatás bevezetésével.</p>	Javasolt az intézményrendszer monitoring rendszerének, a kedvezményezettek szakmai támogatásának megerősítése, komplexebb elektronikus felület korszerűsítése a nyomon követő rendszer fejlesztése érdekében.
1.31	A 2007-2013-as időszakban a pályázatok kezelése ugyanazokkal a szabályokkal és módszerekkel történt egy infrastrukturális beruházási és egy kutatás-fejlesztési projekt esetében. Utóbbi esetben azonban a dolog természetéből fakad, hogy nem lehet garantálni a sikert, és a kutatás során kiderülhetnek kisebb-nagyobb változtatási igények. Ezért rugalmasabban kellene kezelni a kutatási projektek végtermék, indikátor elvárását és a módosítási igényeket. Például közben derülhet ki, hogy más anyagok kellenek a kutatáshoz, mint ami előre tervezve volt.	Javasoljuk a kutatás-fejlesztési projektek esetén a sikerességi kockázat és a változások rugalmasabb kezelését.
1.32	A korábbi fejlesztési időszakban alacsony volt a rendszer kiszámíthatósága, nem lehetett előre tudni, hogy milyen pályázatok várhatóak és mikor. Sok esetben rövid idő állt rendelkezésre a pályázat elkészítésére, ezért a pályázók felkészületlenül tudtak pályázni.	Javasolunk pályázati ütemtervet készíteni, amit nyilvánosan kezelnek és biztosítják annak betartását.
1.33	A 3-as, 4-es prioritási tengely előzményei esetében nem megfelelően kerültek összehangolásra az intézményi projektek és az őket kiszorgálni hivatott kiemelt projektek. Utóbbiak ezért nem tudták betölteni a küldetésüket, csak igyekeztek követni az eseményeket.	Javasoljuk a kiemelt programokat és az intézményi konstrukciókat időben összehangolni.
1.34	A kiemelt projekt elemeinek megvalósítását nagymértékben meghatározta a projektgazda, mint szervezet professzionális működése, illetve annak hiánya. A gyakori vezetőváltások, az egyértelmű hatáskörök és felelősségi körök hiánya, vagy a kommunikációs problémák a projektgazdák között jelentős mértékben akadályozták az időben történő sikeres teljesítést.	Javasoljuk a stabilabb szervezeti és személyi háttér biztosítását.
1.35	A 2007-2013-as időszakban a lebonyolító szervezet munkájában jelentős csúszások voltak következmények nélkül.	Javasoljuk bevezetni, hogy az IH-KSZ oldalán is legyen következménye a határidők elmulasztásának.

#	Észrevételek	Javaslatok
1.36	Az elmúlt fejlesztési időszakhoz hasonlóan elhúzódik a végrehajtási szakasz, lassúak lesznek a kifizetések, túlzottan időigényes lesz a bírálati, szerződés kötési szakasz.	Az egyszerűsített költség elszámolási módok (általányalapon meghatározott közvetett költségek; standard egységköltségek alkalmazásával számított általánalapú költségek; átalányösszegek) bevezetése és ezzel párhuzamosan a szakmai monitoring rendszer megerősítése, kiépítése előmozdíthatja a folyamatok felgyorsulását, és a költségelszámolás helyett a szakmai előrehaladásra, eredményekre való tényleges fókuszálást.
1.37	Az elmúlt fejlesztési időszakhoz hasonlóan a végrehajtás fókusza szinte kizárólag a költségekre, költségvetésre, a források szabályok felhasználására fordítódik, és a szakmai megvalósítás, a szakmai célok teljesülése elsikkad, legnagyobb eredményként a források felhasználását lehet csak felmutatni.	A tervezés, végrehajtás során az összes lehetséges esetben javasolt áttérni az egyszerűsített költségelszámolásra, így a tételes költségvetés helyett a végrehajtás fókusza a monitoring rendszer megerősítésével a szakmai megvalósításra, az eredmények elérésére helyeződhet át.

6. táblázat: A végrehajtási kihívások értékelése

3.4.3. A kedvezményezettekre háruló adminisztratív terhek csökkentése érdekében tervezett intézkedések értékelése

A következőkben az adminisztratív terhek csökkentésére irányuló fejlesztéseket értékeljük.

#	Észrevételek	Javaslatok
1.38	<p>A 2007-2013-as időszakban működtetett magyarországi támogatási rendszer gyakorlatában az adminisztratív terhek egyik kulcspontja a költségvetéshez kapcsolódott. A legfontosabb problémák a következők:</p> <p>A jelenleg általánosan működtetett pályázati rendszer szinte kizárólag csak a tételes költségelszámolásra nyújt lehetőséget, és a költségvetési tételeket előzetesen, akár 2-3 évre előre kell pontosan megtervezni (számviteli kategóriákba sorolni), minden egyes tételt szükséges alátámasztani, piaci árakkal igazolni; mialatt egy projekt céljaihoz vezető tevékenységek tételes költségei (sem a közvetlen, sem a közvetett költségek) nagy százalékban nem ítéltetők meg pontosan előre. Ezért szinte minden projekt esetében felesleges forrásfelhasználásra is sor kerül (amire nincs szükség, de be van tervezve a költségvetésbe), a projekt megvalósítása során felmerülő valóban szükséges, előre nem látott (rész) tevékenységek finanszírozására pedig nincs forrás. Ez az úgynevezett valós költségelszámolás a projektek megvalósítása, ellenőrzése során - éppen a tételes részletezettség, a kötelező alátámasztás, elszámolhatóság vizsgálata miatt - túlzottan előtérbe kerül.</p> <p>Ezzel szemben lehetőség nyílik egyszerűsített költségelszámolási módok alkalmazására, amelyekről az EFOP jelenlegi verziójában csak annyi szerepel az adminisztratív korlátok csökkentésének lehetőségeinél, hogy „Magyarország</p>	<p>Javasolt prioritásonként és intézkedésenként meghatározni, hogy melyik egyszerűsített költségelszámolási móddal és milyen mértékben kívánnak élni a tervezők, mert a jelenlegi általános „kíváncsi” nem elegendő az adminisztratív kapacitás tervezéséhez, az intézményrendszer felkészítéséhez.</p> <p>A flat rate már egyes pályázatoknál a 2007-2013-as időszakban bevezetésre került, ennek általános kiterjesztése javasolt.</p> <p>A unit cost az EFOP 1-es prioritásához kapcsolódóan a legtöbb beavatkozás esetében alkalmazásra javasolt, mert a megvalósítás során a (rész)tevékenységeihez számszerűsíthető kimeneteket, indikátorokat lehet rendelni, s ezek bekerülési értékét pontosan, előre meg lehet határozni. Ehhez javasolt munkacsoportok előzetes felállítása, akiknek feladata lehet a bekerülési érték meghatározása.</p> <p>Ehhez elengedhetetlen az indikátorok tételes, intézkedésszintű meghatározása, mert ennek az egyszerűsített költségelszámolási módnak ez jelenti az egyik, kiinduló alapját, de az EFOP-ban a jelenleg tervezett indikátorok egyelőre</p>

#	Észrevételek	Javaslatok
	<p>2014-2020 között az EFOP végrehajtása során széleskörűen alkalmazni kívánja a következő egyszerűsített elszámolási módokat” majd felsorolásként ezek bemutatásra kerülnek.</p> <p><u>Átalánydíj (flat rate)</u></p> <p>A szinte kizárólagosan alkalmazott tételes költségelszámolás alól kivételt jelentett, hogy az ESZA programok vonatkozásában már Magyarországon is engedélyezett volt az átalánydíj, amely 2013 elején került bevezetésre, elsőként a TAMOP kiírásokban. Itt az úgynevezett közvetett költségek (a projekt szakmai tevékenységéhez közvetlenül nem kapcsolódó költségek, például adminisztráció, kommunikáció) elszámolására volt lehetőség úgy, hogy a projekt teljes költségének meghatározott százalékát úgynevezett flat rate-tel lehetett lefedni. A projekt közvetlen költségei továbbra is részletes projektköltségvetésen alapultak, és a valós költségelszámolás szerint kellett ezeket tervezni, igazolni, elszámolni, viszont a közvetett költségek alátámasztása nem volt szükséges. A tapasztalatok pozitívak voltak, de az elvárt egyszerűsítési folyamatban ez csak egy kezdő, szűk körre és területre kiterjedő intézkedésnek tekinthető.</p> <p>Hasonló kezdeményezés volt ÁROP projektek esetén is, ahol a projektmenedzsment költségek elszámolása történt átalánydíj alapján a projekt teljes elszámolható költségének meghatározott százalékáig. Ezen projektek esetén a Kedvezményezettek nem értelmezték egységesen a flat rate elszámolási szabályait, ezért egyes Kedvezményezettek ugyanúgy alátámasztották az átalánydíjjal elszámolt költségeket számlákkal és szerződésekkel, mint a valós költségelszámolás esetén. Ezáltal a flat rate egyszerűsítési és adminisztrációs teher csökkentési célja nem érte el hatását.</p> <p>Miután az 50 ezer eurót meg nem haladó támogatási összegű projektek esetében kötelező lesz az egyszerűsített költségelszámolás alkalmazása (ESZA rendelet 14. cikkelye alapján), az 1-es prioritás különösen érintett, itt várható nagyobb számban ilyen kisebb összegű támogatás.</p> <p><u>Standard egységköltségek alkalmazásával számított átalányalapú költségek (unit cost)</u></p> <p>Itt az elszámolás hátterét az jelenti, hogy a legtöbb projekt (rész)tevékenységeihez számszerűsíthető kimeneteket, indikátorokat lehet rendelni, amelyek bekerülési értékét pontosan, előre meg lehet határozni. Ezt a bekerülési értéket (egységköltség) a támogatónak szükséges előre megállapítani, és a pályázati kiírásban már szerepelnie kell, hogy az egyes kimenetek elérésekor milyen támogatásban részesül a pályázó/kedvezményezett. Ez az elszámolási technika a szakmai munkára, az eredmények elérésre fókuszál, így elszámoláskor nem a költségeket kell alátámasztani, hanem a vállalt kimenetek, indikátorok teljesülését.</p> <p><u>Átalányösszegek („lump sum”)</u></p> <p>Az előző módszerhez hasonló logikára építő költségelszámolási módszer, amelynek szintén az a lényege, hogy a tételes költségek alátámasztása helyett az eredmény elérésén, a szakmai teljesülésen van a fő hangsúly. Az összevont költségekre építő elszámolást akkor is lehet használni, amikor az egyes kimeneteket, indikátorokat nem lehet meghatározni,</p>	<p>alkalmatlanok a unit cost megalapozására.</p> <p>Szintén az 1-es prioritás vonatkozásában javasolt bevezetni egyes intézkedéseknél a lump sum elszámolási módot is, mert több olyan intézkedés van, ahol a végső szakmai eredmény pontosan meghatározható, s ahhoz költség is rendelhető. Jellemzően például a különböző képzési programok.</p> <p>Javasolt továbbá megfontolni a Közös akciótervek (Joint action plan) kidolgozásának lehetőségét nagyobb ívű projektek vagy projektcsoportok megvalósításához.</p>

#	Észrevételek	Javaslatok
	<p>de az elérendő eredmény pontosan kijelölhető.</p> <p>A Kormány 1731/2013. (X. 11.) Korm. határozata „a 2014-2020-as európai uniós programok lebonyolításának alapelveiről” szintén az egyszerűsített költségelszámolások bevezetését erősíti: „erősíteni kell a részletes pénzügyi elszámolásokat elhagyó egyszerűsített elszámolási eszközök alkalmazását, amelyen keresztül a kedvezményezettek adminisztratív terhei minimalizálhatók. Ezzel párhuzamosan a végrehajtásban az eredményorientált megvalósítás felé kell elmozdulni.”</p>	
1.39	<p>A Kormány 1731/2013. (X. 11.) Korm. határozata „a 2014-2020-as európai uniós programok lebonyolításának alapelveiről” több ponton kapcsolódik a 2007-2013-as fejlesztési időszak adminisztratív problémáihoz, terheikhez, azokat próbálja orvosolni. A határozat kimondja: „lehetővé kell tenni, hogy százmillió forint fejlesztési értékig a fejlesztéspolitikai jogviszony normatív feltételek teljesülésével jöjjön létre. A normatív feltételek ez esetben azt jelentik, hogy a támogatást igénylők pályázatának értékelése mind a jogosultsági, mind a kiválasztási szempontokat tekintve kizárólag objektív alapon eldönthető, illetve egyértelműen mérhető mutatók alapján történjen.”</p> <p>Az EFOP ehhez kapcsolódóan jelenleg nem tartalmaz konkrétumokat, mert egyelőre semmilyen beavatkozáshoz nem kapcsolódik annak bemutatása, hogy milyen módon tervezik a végrehajtást.</p>	<p>A Kormány 1731/2013. (X. 11.) Korm. határozatához kapcsolódva javasolt az egyszerűsített, normatív pályázatokat összekapcsolni az egyszerűsített költségelszámolási módokkal, mert a tételes költségelszámolás által csak a kiválasztás egyszerűsödik le, a végrehajtás továbbra is nehézkes és bonyolult marad, mialatt ha a projekt alkalmas az egyszerűsített kiválasztásra, alkalmasnak kell lennie az egyszerűsített elszámolásra is.</p>
1.40	<p>A költségvetés, költségelszámolás mellett a másik fő adminisztratív „tehercsoportnak” a túlszabályozottság, és az ebből fakadó folyamatos időbeli csúszás tekinthető. A 2007-2013-as időszak fő tapasztalata az volt, hogy minden sokkal lassabb a reálisan tervezettnél, és nem utolsósorban a jogszabályban meghatározott határidőknél. Általánosságban elhúzódnak a pályázatadás folyamata, a döntési szakasz, a szerződéskötés, a kifizetés, jellemzően a záró ellenőrzés és az ahhoz kötött végső elszámolás.</p> <p>Ennek egyik oka a túlterhelt (legtöbbször felesleges szabályokkal terhelt) intézményrendszer, amely nem képes határidőben ellátni a feladatokat.</p>	<p>Az egyszerűsített költségelszámolási módok általános bevezetése nemcsak a megvalósítók, de az intézményrendszer számára is jelentős feladatcsökkentést okozhat, ami előmozdíthatja a folyamatok felgyorsulását.</p> <p>Emellett javasolt minden egyes folyamat áttekintése és racionalizálása (a fontosabbakat említve például közbeszerzések előzetes ellenőrzése, hiánypótlások tartalmi elemei, szerződéskötéshez szükséges dokumentumok ellenőrzése, stb.)</p>
1.41	<p>Az EFOP jelenlegi verziója nem tartalmaz konkrét intézkedéseket az intézményrendszer által a pályázók számára nyújtandó szakmai vagy adminisztratív támogatásról, ez az EFOP 1-es és 2-es prioritása vonatkozásában a kedvezményezettek speciális köre (nonprofit szervezetek, egyházak jelentős száma) miatt kiemelt fontossággal bír. Bár az elmúlt évtizedben kialakult egy gyakorlott pályázói kör, de egyrészt ezt a kört bővíteni szükséges, másrészt a tervezett átalakítások miatt (például egyszerűsített költségelszámolások bevezetése) új eljárások megismerésére van szükség.</p> <p>Az EFOP 5.3 verzióban ehhez kapcsolódóan mindösszesen a következő általános elvek olvashatóak:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A pályázók adminisztrációs terheinek csökkentése a projektfejlesztési, pályázati szakaszban 	<p>Javasolt az elvek konkrét intézkedésekre történő átalakítása, az elvek mentén a tervezett lépések bemutatása.</p>

#	Észrevételek	Javaslatok
	<p>▶ A kedvezményezettek adminisztrációs terheinek csökkentése a projektmegvalósítási szakaszban</p>	
1.42	<p>Az EFOP nem tér ki azon ágazatok pályázói körére, amelyek az elmúlt években jelentős centralizáción estek át (például köznevelési intézmények). A támogatást nyert pályázók hosszabb ideig nem tudták a pályázatukat megvalósítani, mivel az igénybe vett szolgáltatások esetében nem tudta elindítani pályázatához kapcsolódó beszerzését. A beszerzés elindításában mind a pályázók, mind azok fenntartói, mind az intézményrendszer tanácstalan volt, hogy a 2011. évi CVIII. törvény a közbeszerzésekről és a hozzá kapcsolódó jogszabályok milyen módon irányadóak.</p>	<p>Javasolt, olyan támogatási forma leírása a centralizált intézményrendszer számára, amely egyértelműen meghatározza, hogy az igénybe vett szolgáltatások esetén milyen beszerzési formát kell alkalmazni.</p>
1.43	<p>A köznevelési intézmények között kialakult egy gyakorlott pályázói kör. Azon intézmények, amelyek eddig nem vettek igénybe EU-s támogatást, de nagy szükségük lenne rá, az államosítás következtében kiemelt célcsoportja lehet a fejlesztéseknek. Azonban ezen intézményi kör részére juttatandó fejlesztések eljárásrendje nincs kidolgozva.</p>	<p>Javasolt az elvek konkrét intézkedésekre történő átalakítása, az elvek mentén a tervezett lépések bemutatása.</p>
1.44	<p>Az Általános rendelet 68. cikke szabályozza az általányalapon meghatározott közvetett költségek („flat rate”) és személyi költségek elszámolhatóságát. E szerint 25% közvetett költség és 15% bérjellegű költség számolható el. Ezzel szemben az EFOP-ban más felső határ van a közvetett költségekre és a bérjellegű költség nem szerepel benne.</p>	<p>Javasoljuk az általányalapú finanszírozás EFOP szabályait a végleges rendelethez igazítani, hogy maximálisan kihasználja a lehetőségeket.</p>

7. táblázat: Az adminisztratív terhek értékelése

3.5. Az indikátorok értékelése

Az EFOP egészére vonatkozóan az indikátorok értékelésével kapcsolatos főbb észrevételeink az alábbiak:

#	Észrevételek	Javaslatok
1.45	<p>Nem minden beavatkozáshoz kapcsolódnak indikátorok, ezért az EFOP-ban tervezett egyes intézkedések, tevékenységek konkrét kimenetei és eredményei az EFOP jelenlegi szintjén álló tervezési dokumentumából nem állapíthatók meg. Nem lehet ténylegesen mérni azon beavatkozások eredményét, amelyhez nem kapcsolódik indikátor.</p> <p>A jelenleg az OP-ban szereplő indikátorok egy része úgy is teljesíthető, ha az érintett célcsoport vonatkozásában semmilyen érdemi előrelépés nem történik.</p>	<p>Az operatív program tényleges eredményeinek és hatásának megítéléséhez elengedhetetlen a beavatkozások szintjén is a konkrét kimenetek, eredmények és hatások átgondolása, meghatározása, bemutatása.</p>
1.46	<p>Az indikátorok esetében fontos tervezési szempont, hogy azokat a fejlesztések célterületét jelentő kevésbé fejlett (konvergencia) régiókra kell értelmezni. Azaz például az eredmény indikátoroknál is csak a konvergencia régiók adatait kell figyelembe venni.</p>	<p>Minden indikátor bázis és cél értékeinél a kevésbé fejlett régiókat kell figyelembe venni, nem az egész országot.</p>
1.47	<p>Az EU rendeletekben előírt közös indikátorok használata hiányos.</p>	<p>Javasoljuk a közös indikátorok közül a relevánsak feltüntetését az indikátorok között.</p>
1.48	<p>Az indikátorokhoz adatigényeket kell definiálni a következő szempontok figyelembe vételével:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ az adatigények előállítási módszertanának részletes meghatározása: így a későbbiekben is egyértelműen összeállítható lesz a megjelölt indikátormutató; ▶ az indikátor pontos definíciója; ▶ az adatigények pontos forrásának meghatározása: nem elegendő kizárólag az adatgazda szervezet megnevezése (például: KSH, Eurostat stb.) - a pontos adattáblát is meg kell nevezni; ▶ már létező adatszolgáltatások és adattáblák felhasználása (például: KSH, NAV, KIM stb. adatbázisok) a kedvezményezetteket terhelő adatszolgáltatások minimalizálása érdekében. <p>Adatigényekre vonatkozó részletes információkat sem az EFOP, sem az indikátorok tervezését részletező tervezőktől megkapott háttérdokumentáció nem tartalmazza.</p>	<p>Az adatigények pontos definiálása szükséges.</p>

8. táblázat: Az indikátorok OP-szintű értékelése

3.6. Az ex-ante kondicionalitások vizsgálata

Az Európai Parlament és a Tanács Általános rendelete (CPR) előzetes feltételrendszert határozott meg, aminek elemei olyan konkrét kritikus tényezők, amelyek valamely beruházási prioritással vagy uniós prioritással kapcsolatban kitűzött egyedi célkitűzés eredményes és hatékony teljesítésének előfeltételei. A Partnerségi Megállapodás tartalmazza ezek értékelését, illetve a meghozandó intézkedéseket, a felelős szervezeteket és az intézkedések végrehajtásának ütemtervét azon előzetes feltételek esetében, amelyek nem teljesülnek a PM benyújtásának napján. A tagállamoknak legkésőbb 2016. december 31-ig kell teljesíteniük az előzetes feltételrendszert.

Az alábbi táblázat tartalmazza a CPR 11. mellékletében megtalálható, az EFOP-ra vonatkozó ex-ante kondicionalitásokat, illetve azok teljesülését az EFOP esetében.

Tematikus célkitűzés	Előzetes feltételek és teljesítési kritériumok	Teljesülése, megjelenése az EFOP-ban
Társadalmi együttműködés erősítése (1-2. prioritás)		
<p>9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a megkülönböztetés minden formája elleni fellépés</p>	<p>9.1. A szegénység csökkentését célzó nemzeti stratégiai szakpolitikai keret megléte és végrehajtása, melynek célja a munkaerőpiacról kirekesztődött személyek aktív befogadása a foglalkoztatási iránymutatásokra figyelemmel.</p> <p>A stratégiai szakpolitikai keret ismérvei (teljesítési kritériumok):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ megfelelő ismeretalapot szolgáltat a szegénység csökkentését célzó szakpolitikák kidolgozásához és a fejlemények monitoringjához; ▶ tartalmaz a (Nemzeti Reform Programban meghatározott) nemzeti szegénységi és társadalmi kirekesztéssel kapcsolatos cél megvalósítását támogató intézkedéseket, beleértve a fenntartható és minőségi foglalkoztatási lehetőségek elősegítését a társadalmi kirekesztettség kockázatának leginkább kitett csoportoknál; ▶ bevonja az érdekelt feleket a szegénység elleni küzdelembe; ▶ a megállapított igények függvényében, az intézményi alapúról a lakóhely szerinti ellátásra való áttérést célzó intézkedéseket tartalmaz; ▶ az érdekelt felek kérésükre és indokolt esetben támogatást kapnak a projektkérelmek benyújtásához és a kiválasztott projektek végrehajtásához és irányításához. <p>9.2. A romák befogadására vonatkozó nemzeti stratégiai szakpolitikai keret van érvényben, amely:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ a romák integrációja tekintetében elérhető nemzeti szintű célokat határoz meg annak érdekében, hogy a köztük és a népesség többi része közt fennálló különbségeket áthidalják. E célkitűzéseknek ki kell terjedniük a romák 	<p>A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát (NTFS) 2011. november végén fogadta el a Kormány, amely kiegészült egy, a 2012-2014. évekre szóló kormányzati intézkedési tervvel.</p> <p>Az ex-ante kondicionalitás teljesülése a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) felülvizsgálatához kapcsolódik, ez megtörtént, 2014. november 4-én fogadta el a Kormány a felülvizsgált stratégiát.</p> <p>Az NTFS időközi (a 2014-2016-ra vonatkozó) intézkedési terv összeállításához szükséges) értékelése, felülvizsgálata megtörtént.</p>

Tematikus célkitűzés	Előzetes feltételek és teljesítési kritériumok	Teljesülése, megjelenése az EFOP-ban
	<p>integrációjával kapcsolatos négy uniós célra, amelyek az oktatást, a foglalkoztatást, az egészségügyet és a lakhatást érintik;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ azonosítja adott esetben a hátrányos helyzetű mikrorégiókat vagy szegregált környékeket, ahol a közösségek a leghátrányosabb helyzetben vannak, felhasználva a már rendelkezésre álló társadalmi-gazdasági és területi mutatókat (például nagyon alacsony iskolázottság, hosszú távú munkanélküliség, stb.); ▶ szigorú ellenőrzési módszereket tartalmaz a romaintegrációs fellépések hatásainak értékeléséhez, és egy felülvizsgálati mechanizmust a stratégia kiigazításához; ▶ megtervezését, végrehajtását és ellenőrzését illetően a roma civil társadalommal, a regionális és helyi hatóságokkal folytatott szoros együttműködésben és folyamatos párbeszéd révén valósul meg. ▶ Az érdekelt felek kérésükre és indokolt esetben támogatást kapnak a projektkérelmek benyújtásához és a kiválasztott projektek végrehajtásához és irányításához. <p>9.3. Egészségügy: Az egészségügyre vonatkozó, a gazdasági fenntarthatóságot biztosító nemzeti vagy regionális, az EUMSZ 168. cikkének keretein belüli stratégiai szakpolitikai keret megléte, amely a következőket tartalmazza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ összehangolt intézkedések az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés javítására; ▶ intézkedések az egészségügyi ágazat hatékonyságának ösztönzésére szolgáltatásnyújtási modellek és infrastruktúra bevezetése, illetve megvalósítása révén; ▶ egy monitoring és felülvizsgálati rendszer. ▶ A tagállam vagy régió elfogadott egy, az egészségügyi ellátás számára rendelkezésre álló indikatív költségvetési forrásokat, valamint a forrásoknak a kiemelt szükségletekre való összpontosítását bemutató keretrendszert. 	<p>A Kormány 2011-ben megtárgyalta a Semmelweis Tervet, mint az egészségügyi szektor fehér könyvét (szakmai koncepcióját), és a Semmelweis Tervben meghatározott egészségügyi struktúra-átalakítással járó feladatokról, a kiemelt feladatok végrehajtásához szükséges intézkedésekről szóló 1208/2011. (VI. 28.) Korm. határozattal elfogadta a végrehajtását szolgáló intézkedési tervet.</p> <p>Az Egészséges Magyarország Stratégia kidolgozása megtörtént, a társadalmi egyeztetését követően várható a közigazgatási egyeztetés és a Kormány által történő elfogadás 2014. első negyedévében.</p>
Gyarapodó tudástőke (3-4. prioritás)		
1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és innováció erősítése	<p>1.1. Kutatás és innováció: A nemzeti reformprogrammal összhangban álló intelligens specializációra vonatkozó nemzeti vagy regionális stratégia megléte a magánfinanszírozású kutatások és innováció kiadásainak intenzívebb hasznosítására, amely megfelel a jól teljesítő nemzeti vagy regionális K+I rendszerek funkcióinak.</p> <p>1.2. Kutatási és innovációs infrastruktúra. A beruházások költségvetési tervezésére és rangsorolására vonatkozó</p>	<p>Nem készült el az intelligens szakosodásra vonatkozó stratégia. Az EFOP több ponton hivatkozik a leendő stratégia figyelembe vételére.</p> <p>A Partnerségi megállapodás 2014. augusztus</p>

Tematikus célkitűzés	Előzetes feltételek és teljesítési kritériumok	Teljesülése, megjelenése az EFOP-ban
	többéves terv megléte.	6-i változata szerint egyelőre csak bizonyos mérföldkövek készültek el. A feltétel nem jelenik meg az EFOP-ban.
10. az oktatásba, a képzésbe és szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	<p>10.1. Korai iskolaelhagyás: A korai iskolaelhagyás csökkentését célzó, az EUMSZ 165. cikkének keretein belüli stratégiai szakpolitikai keret megléte, amely:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ bizonyítékokon alapul; ▶ a megfelelő oktatási szektorokra, többek között a kisgyermekkori fejlődésre is kiterjed, és különösen a korai iskolaelhagyás kockázatának leginkább kitett csoportokat célozza meg beleértve a marginalizált közösségekből származókat, és megfelelő megelőző, intervenciós és kompenzációs intézkedéseket tartalmaz; ▶ a korai iskolaelhagyás kérdésében érintett minden szakpolitikai ágazatot és érdekelt felet bevon. ▶ Olyan megfelelő szintű, a korai iskolaelhagyásra vonatkozó adat- és információgyűjtési és -elemzési rendszert alkalmaznak, amely megfelelő tudásalapot biztosít a célzott politikák kidolgozásához és biztosítja az eredmények monitoringját. <p>10.2. Felsőoktatás: Az EUMSZ 165. cikkének keretein belüli nemzeti vagy regionális stratégiai szakpolitikai keret megléte a felsőoktatási végzettség arányának, minőségének és hatékonyságának növelésére, amely a következő elemeket tartalmazza:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ szükség esetén a részvétel és a végzettség arányának növelését célzó olyan intézkedéseket, amelyek: <ul style="list-style-type: none"> ▶ növelik az alacsony jövedelmű csoportok és egyéb alulreprezentált csoportok részvételét a felsőfokú oktatásban, különös tekintettel a hátrányos helyzetű emberekre, beleértve a marginalizált közösségekből származókat; ▶ csökkentik a lemorzsolódási arányt/javítják a végzettségi arányt; ▶ ösztönzik az újító tartalmakat és programtervezést; ▶ az alkalmazhatóság és a vállalkozói szellem növelését célzó intézkedéseket, amelyek: <ul style="list-style-type: none"> ▶ ösztönzik a „transzverzális készségek”, beleértve a vállalkozói szellem, fejlesztését a vonatkozó felsőoktatási programokban; ▶ csökkentik a nemek közötti különbségeket a tanulmányi és szakmai választások terén. <p>10.3. Egész életen át tartó tanulás: Az EUMSZ 165. cikkének keretein belüli nemzeti és/vagy regionális stratégiai szakpolitikai keret megléte az egész életen át tartó tanulás elősegítésére, amely intézkedéseket tartalmaz:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ az egész életen át tartó tanulást célzó szolgáltatások fejlesztésének és összekapcsolásának támogatására, beleértve azok végrehajtását és a képességek fejlesztését (érvényesítés, iránymutatás, oktatás és képzés), 	<p>A végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni stratégia 2014 novemberében került elfogadásra. Az EFOP és a stratégia koherenciát alkot. A stratégia és az EFOP nem tartalmazza konkrétan a korai iskolaelhagyással kapcsolatos, adat- és információgyűjtésre vonatkozó konkrét adatköröket, mutatókat. A stratégia az elfogadást követően vállalta, hogy kidolgozza a korai iskolaelhagyásra vonatkozó mutatókat.</p> <p>A kormány 2014. októberben tárgyalta első olvasatban a felsőoktatási stratégiát, jelenleg társadalmi vitán van.</p> <p>Az EFOP és a stratégia erős koherenciát alkot, a stratégia hivatkozik az intézkedések között az EFOP-ban megvalósítandó intézkedésekre, míg az EFOP is támaszkodik a stratégiára, a kapcsolatot konkrét intézkedések és indikátorok jelentik.</p> <p>A kormány 2014. januárban elfogadta az „Egész életen át tartó tanulás keretstratégiáját”.</p> <p>Az EFOP általánosságban hivatkozik a</p>

Tematikus célkitűzés	Előzetes feltételek és teljesítési kritériumok	Teljesülése, megjelenése az EFOP-ban
	<p>valamint az érdekelt felek bevonásáról és a velük való partneri viszony kialakításáról való gondoskodást;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ a különböző célcsoportok (például a szakképzésben résztvevő fiatalok, a felnőttek, a munkaerőpiacra visszatérő szülők, az alacsonyan képzett és az idősebb munkavállalók, a migránsok és más hátrányos helyzetű csoportok, különösen a fogyatékossgal élők) készségfejlesztésére, amennyiben ezeket a nemzeti vagy regionális stratégiai szakpolitikai keretekben prioritásként azonosították; ▶ az egész életen át tartó tanuláshoz való hozzáférés kiszélesítésére, többek között az átláthatósági eszközök (például az európai képesítési keretrendszer, a nemzeti képesítési keretrendszer, az európai szakképzési kreditrendszer és az európai szakképzési minőségbiztosítási rendszer) tényleges alkalmazására irányuló erőfeszítések révén; ▶ az oktatás és képzés munkaerő- piaci megfelelőségének javítására és az azonosított célcsoportok (például a szakképzésben részt vevő fiatalok, a felnőttek, a munkaerőpiacra visszatérő szülők, az alacsony képzettségű és idősebb munkavállalók, a migránsok és más hátrányos helyzetű csoportok, különösen a fogyatékossgal élők) igényeihez való igazítására. 	<p>stratégiára, de konkrét célokat és intézkedéseket nem kapcsol hozzá.</p>

9. táblázat: Az ex-ante kondicionalitások megjelenése az EFOP-ban

Alább mutatjuk be észrevételeinket az ex-ante kondicionalitások teljesülésével kapcsolatban:

#	Észrevételek	Javaslatok
Társadalmi együttműködés erősítése (1-2. prioritás)		
1.49	A feltétel teljesüléséhez szükséges Ifjúsági Garancia programot a Foglalkoztatási Stratégia tartalmazza.	A stratégia mielőbbi elfogadása és nyilvánosságának minél szélesebb körű biztosítása, a stratégiában foglaltak lépésenkénti megvalósítása szükséges, ehhez megvalósítási szinten, kimutatható módon is össze kell kapcsolni a Program elemeit az EFOP intézkedésekkel.
1.50	Az ex-ante kondicionalitás teljesülésének feltétele a kapcsolódó stratégiai dokumentum, a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia elfogadása, amely megtörtént. Az NTFS időközi felülvizsgálata megtörtént, ennek eredményeként elkészült a Magyar nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia II, amelyet a kormány 2014. november 4-én elfogadott.	A stratégia nyilvánosságának minél szélesebb körű biztosítása szükséges, továbbá a stratégiában foglaltak lépésenkénti megvalósítása szükséges. Ehhez megvalósítási szinten, kimutatható módon is össze kell kapcsolni a Stratégia elemeit az EFOP intézkedésekkel.
Gyarapodó tudástőke (3-4. prioritás)		
1.51	A korai iskolaelhagyás stratégia célja, hogy a hátrányos helyzetű tanulók korai iskolaelhagyása csökkenjen.	Javasoljuk, hogy az EFOP-ban jelenjenek meg olyan intézkedések, amelyek a korai iskolaelhagyás megelőzését és a hozzá kapcsolódó indikátorrendszert szolgálják. Javasoljuk az oktatási szegregáció csökkentését célzó intézkedések pontosítását.
1.52	A Köznevelés-fejlesztési stratégiában meghatározott beavatkozások az EFOP-ban szereplő fejlesztésekkel nagyobb mértékű összhangban vannak.	Javasoljuk, hogy az EFOP-ban szereplő fejlesztési céloknál jelenjenek meg a szakiskolai (köznevelést érintő) és hangsúlyozottabban a hátrányos helyzetű tanulóakra vonatkozó, oktatási szegregációt csökkentő, minőségi és méltányos oktatási környezetet elősegítő tevékenységek.
1.53	A K+F infrastruktúra fejlesztésére vonatkozó több éves beruházási tervvel összhangban kell majd tartani az EFOP 4. prioritásának fejlesztéseit.	Javasoljuk beépíteni a 4. prioritásba azt a követelményt, hogy a végrehajtás során figyelembe kell venni a K+F infrastruktúra beruházási terveket.
1.54	A kormány megtárgyalta és társadalmi vitára bocsátotta az új felsőoktatási stratégiát. Fontos, hogy az EFOP céljai és tervezett intézkedései összhangban legyenek a stratégiával.	Az elfogadott stratégia a felsőoktatási célok és intézkedések háttéréül szolgálhat, de ehhez az szükséges, hogy adott célok, intézkedések esetében világos legyen a stratégiához való kapcsolódás. Ez sokat javult a korábbi stratégia és az EFOP viszonyához képest.
1.55	Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiájában meghatározott intézkedések az EFOP-ban szereplő beavatkozással összhangban vannak.	N/A
Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések (5. prioritás)		
1.56	A prioritáshoz közvetetten nem kapcsolódik ex-ante kondicionalitás, közvetetten a prioritáshoz a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia kötődik, amelyet a kormány 2014 novemberében elfogadott.	A stratégia nyilvánosságának minél szélesebb körű biztosítása, továbbá a stratégiában foglaltak lépésenkénti megvalósítása szükséges.

10. táblázat: Az ex-ante kondicionalitások értékelése

3.7. A partnerségi folyamat értékelése

Az EFOP tervezésének koordinációjáért az Emberi Erőforrások Minisztériuma felelt, az EMMI munkatársai dolgozták ki a szakmai prioritások tartalmát. Tekintettel az EFOP szakmai tartalmának kiterjedtségére, az EMMI nyolc államtitkársága és további két másik minisztérium (Belügyminisztérium és Nemzetgazdasági Minisztérium) munkatársai vettek részt a tervezésben, akik tervezési munkacsoportüléseken egyeztették szakmai álláspontjukat.

A tervezést végigkísérte egy partnerségi folyamat, aminek két fő célcsoportja volt: a minisztériumok szakmai partnerei (zárt véleményezési kör), illetve a magyar állampolgárok (nyílt véleményezési kör). Az EMMI fő szakmai partnereit az alábbiak szerint lehet csoportosítani:

- ▶ Egészségügyi partnerszervezetek
- ▶ Szociális terület partnerszervezetei
- ▶ Sporttal kapcsolatos partnerszervezetek
- ▶ Közoktatással kapcsolatos partnerszervezetek
- ▶ Horizontális partnerszervezetek
- ▶ A Kultúráért felelős Államtitkárság partnerei
- ▶ A Társadalmi Felzárkózásért felelős Államtitkárság partnerei
- ▶ Megyei tervezők
- ▶ Önkormányzati érdekszövetségek
- ▶ A Felsőoktatásért felelős Államtitkárság partnerei
- ▶ Egyházügyi partnerszervezetei
- ▶ Nemzetiségi, civil partnerszervezetek
- ▶ Országos nemzetiségi önkormányzatok
- ▶ Segélyszervezetek

A partnerségbe bevont szervezetek teljes listáját a 7.3. melléklet tartalmazza.

Az EFOP tervezését végigkísérő partnerségi folyamat az alábbi négy lépcsős folyamat szerint ment végbe:

- ▶ 2013 júniusában az EMMI szakmai fórumot tartott szakmai partnerei számára, ekkor került sor az EFOP első bemutatására;
- ▶ 2013 nyarán az EFOP megküldte aktuális tervezetét partnerszervezetei számára írásbeli véleményezésre - összesen 432 észrevétel érkezett;
- ▶ 2013 szeptemberében a beérkezett partneri véleményeket a Minisztérium szakmai fórumon vitatta meg;
- ▶ 2013. október 17-től egy központilag koordinált, széles körű társadalmi érdeklődés keretében minden érdeklődő írásban véleményezhette az EFOP aktuális változatát a kormányzati honlapon - a december 15-i határidőig 130 vélemény érkezett, ezeket az EMMI összesítette, dokumentált formában feldolgozta, illetve elfogadását vagy elutasítását írásban indokolta.
- ▶ Az EFOP legutóbbi társadalmi véleményezése 2014. november 25-én zárult.

Az EMMI által koordinált partnerségi folyamatot kiegészítette egy központi partnerségi szint, aminek keretében a Miniszterelnökség szervezésében OP-szintű konzultációkat (az EFOP esetében összesen három alkalommal), illetve regionális fórumokat tartottak.

Az alábbi táblázatban foglaljuk össze a tervezési folyamattal kapcsolatos legfőbb észrevételeinket:

#	Észrevételek	Javaslatok
1.57	Az EFOP partnerségi listája, a kiküldött és visszaérkezett vélemények alapján a tervezés széleskörű partnerségre épült. Az EFOP különböző verzióinak áttekintése alapján külső ex-ante értékelőként azonban nem ítélt meg, hogy a partneri véleményekből, javaslatokból mi került beépítésre az EFOP dokumentumba, s amelyek nem, azok miért nem.	N/A
1.58	A partnerségi folyamat alapján megállapítható, hogy a társadalmi partnerek bevonására nem került sor a tervezési folyamat elejétől, a problémák, hiányosságok, azok okainak azonosításában nem vettek részt. A bevonás az EFOP első változatának bemutatásával kezdődött.	N/A
1.59	Az első partneri észrevételek az EFOP 1.0 verzióhoz készültek, 2013. december 16. véleményezési határidővel. A második, egyben legutóbbi partneri észrevételek az EFOP 5.3 verzióhoz készültek, a véleményezési határidő 2014. november 25. volt.	Javasolt a partnerségi egyeztetést folyamatában működtetni, a releváns dokumentumok véleményezési lehetőségének biztosításával. Javasolt a tervezői válaszok nyilvánossá tétele.
1.60	A rendelkezésünkre bocsátott táblázatban - amely az első körös, az EFOP 1.0 verzióra reagáló partneri véleményeket és az arra adott tervezői válaszokat összesíti - 432 észrevétel került feltüntetésre. Az észrevételeket 43 szervezet tette. Országos, nemzetközileg ismert civil szervezetek, egyházak, önkormányzatok, állami intézmények; jelentős állami, önkormányzati túlsúllyal. A véleményt alkotók között mindösszesen 6 civil szervezet található. A második körös egyeztetés során 23 vélemény érkezett az EFOP-ra. Az észrevételek közül 3 érkezett magánszemélytől, 1 RFÜ-től, 6 megyei és városi önkormányzatoktól, 11 civil szervezetelektől, 1 egyháztól és 1 gazdasági szereplőtől.	Javasolt a további egyeztetések során a civil társadalom szélesebb körű megszólítása, kommunikációs kampányokkal támogatva.
1.61	Az EFOP 1.0-ra vonatkozó partneri észrevételek jelentős részét a tervezők nem tartották relevánsnak, legjellemzőbb válasz a „nem OP szintű kérdés”. A statisztikai, vagy más adatok pontosítását javító észrevételek beépítésre kerültek (például KSH javaslatok) miként a kisebb kiigazítást szolgáló módosítások is, de általánosságban kijelenthető, hogy a strukturális javaslatok beépítése, az EFOP alapjainak, beavatkozási logikájának átgondolása elmaradt, bár ezt sok partnerszervezet javasolta. Kiemelendő itt az indikátorok kérdésköre, amely a javaslatok ellenére nem került pontosan meghatározásra, beavatkozások szintjén kidolgozásra. A Bizottság általános monitoring mutatóinak alkalmazása (beruházási prioritás szinten) nem alkalmas az EFOP eredményeinek kimutatására, ez a megoldás nem kezeli érdemben a partneri észrevételeket.	N/A
1.62	Az EFOP 7.2 partnerek bevonása fejezetben nincs bemutatva a 2014 novemberi partnerségi véleményezés eredménye.	Javasoljuk, hogy építsék be az EFOP-ba a partnerségi véleményezés eredményét.
1.63	A Köznevelésért Felelős Államtitkárság partnerlistája szűk körű, az ágazat nagyságát és széles spektrumát nem fedi le.	Javasoljuk, hogy a Köznevelésért Felelős Államtitkárság vizsgálja felül a külső partnerlistáját és bővítése ki.
1.64	Az előző fejlesztési ciklus felsőoktatási kiemelt projekt végrehajtó szervezetei nem kerültek bevonásra a tervezés során, csak véleményezésre kapták meg a terveket.	Javasoljuk a kiemelt projekt megvalósító szervezetek aktívabb bevonását a tervezésbe a tapasztalataik felhasználása érdekében.
1.65	Az EFOP 7.1.2 fejezete szerint az ex ante értékelők részt vettek az EFOP	Kérjük az ex ante értékelők

#	Észrevételek	Javaslatok
	<p>tervezésért felelős munkacsoport munkájában.</p> <p>Az ex ante értékelők a tervezés egy korai szakaszában kaptak meghívást a tervezésért felelős munkacsoport üléseire, de ezen inkább megfigyelőként vehettek részt, előkészítő anyagokat nem kaptak.</p>	<p>bevonási módjának pontosítását.</p>

11. táblázat: A tervezési folyamat értékelése

3.8. Az EFOP értékelése környezeti és fenntarthatósági szempontból

Értékelő jelentésünkben a Miniszterelnökség egyetértésével jelen fejezet nem került frissítésre, ezt az EFOP korábbi verziójára vonatkozóan az Öko Zrt. készítette el.

A Stratégiai Környezeti Vizsgálat (továbbiakban: SKV) célja az operatív programok környezeti és ezzel összefüggő társadalmi hatásainak előrejelzése és értékelése elsősorban az ország környezetvédelmi céljainak megvalósulása és a fenntartható fejlődés irányába történő elmozdulás szempontjából. A környezeti vizsgálat kiindulópontja egy egységes tematika kialakítása a 2/2005 (I.11.) Kormányrendelet konkretizálásával. A hazai jogszabály a vonatkozó EU SKV irányelv tartalmi követelményeinek megfelel, de tartalmi előírásai annál részletesebbek.

Ezen irányelv és jogszabály figyelembevételével végezte el az Öko Zrt. az EFOP Stratégiai Környezeti Vizsgálatát. Az Öko Zrt. által készített SKV összefoglalót teljes terjedelmében jelentésünk 8.9-es fejezete tartalmazza. Ennek főbb gondolatait jelen fejezetben foglaljuk össze.

Az SKV fő célja környezeti és fenntarthatósági szempontból értékelni az EFOP-ot. Az EFOP esetében a környezeti vizsgálatnak alapvetően arra a kérdésre kell választ adnia, hogy a fejlesztések a területi és társadalmi különbségek csökkentése és a társadalmi szolidaritás növekedése irányába hatnak-e.

Az EFOP SKV eredményei két fő részre oszthatók. Egyrészt becsli az OP végrehajtása nyomán várható környezeti következményeket, másrészt megmutatja azokat a lehetőségeket, amelyek révén az EFOP fokozottabban járulhat hozzá a fenntarthatósághoz.

Az értékelés eredményei

Az EFOP-ban tervezett intézkedések, beavatkozások esetében a **közvetlen környezeti hatások alapvetően elhanyagolhatóak**. Kismértékű kedvezőtlen környezeti hatásokra csupán a jelentősebb felújítást jelentő beruházásoknál kell számítani (Infrastrukturális beruházások: 2. és 4. prioritás tengely intézkedései), jellemzően csak az építés ideje alatt. A többi prioritástengely mentén tervezett intézkedések keretében megvalósuló fejlesztések tartós közvetlen környezeti következménnyel nem járnak.

Közvetett hatást azonban számos intézkedés előidézhet, melyek alapvetően ugyan pozitívak, de hatásuk nagyon elnyújtottan, igen hosszú távon jelentkezik.

A fentiekből következik, hogy az **EFOP esetében az SKV célja** elsősorban nem a kedvezőtlen környezeti hatások mérséklése, hanem **az egyes megvalósuló tevékenységekben rejlő környezeti lehetőségek kihasználásának támogatása**. Ez három úton érhető el:

- ▶ A tervezett tevékenységek környezetileg fenntartható módon történő megvalósítása útján.

- ▶ A tervezett tevékenységeknek a környezeti és társadalmi fenntarthatóságot egyaránt szolgáló tematizálása útján - ahol erre lehetőség nyílik.
- ▶ A környezeti nevelés minden lehetséges területre való beépítése útján.

Az EFOP-nak a területi és társadalmi különbségek csökkentése és a társadalmi szolidaritás növekedése alapvető célja, ami egyben a fenntarthatóság egyik alappillére is. Áttekintve az OP cél- és intézkedésrendszerét megállapítható, hogy azok egymással összhangban szolgálják a területi és társadalmi kiegyenlítődést.

Jelentésünk 8.9-es fejezetében részletes, az EFOP egyes intézkedéseire vonatkozó javaslatok olvashatóak a környezeti célokhoz való hozzájárulás lehetőségeiről.

3.9. Formai észrevételeink

Az EFOP jelenlegi tervezete több formai szempontból is kifogásolható. Az OP formai hiányosságait az alábbiakban mutatjuk be:

- ▶ Az EFOP elején a Dokumentum története rész nincs aktualizálva.
- ▶ A dokumentum továbbra sem tartalmaz kutatási, elemzési, szakirodalmi hivatkozásokat a problémák leírásánál. Javasoljuk, hogy az OP tartalmazza a szükséges hivatkozásokat.
- ▶ Az új beruházási prioritások, célkitűzések, intézkedések számozása nem lett teljes körűen átvezetve a dokumentumon, az EFOP számos helyen hivatkozik rossz számokra. Javasoljuk a beruházási prioritások, célkitűzések, intézkedések átszámozásból adódó szerkezeti változások átvezetését a teljes dokumentumban. Például a 3.C és 3.D specifikus célok ismertetésében a 3.B specifikus célra hivatkozik mint másik felsőoktatási cél, de a 3.B célkitűzés már köznevelési cél lett.
- ▶ Továbbra sem egységes és folyamatos a táblázatok sorszámozása. Javasoljuk, hogy a táblázatok sorszámozása folyamatos és egységes legyen.
- ▶ A táblázatok formázása nem megfelelő. Javasoljuk a táblázatok megfelelő formázását (az oldaltörések, oldalszélesség figyelembevételét, a többoldalas táblázatok esetében megjeleníteni a táblázat fejlécét valamennyi oldalon).
- ▶ Javasolt a használt fogalmak egységesítése (például rászoruló gyermek/hátrányos helyzetű gyermek).
- ▶ Javasoljuk egy nyelvi korrektúrának alávetni a dokumentumot. Nagyon sok nyelvileg problémás mondat, helyesírási hiba található a szövegben.
- ▶ A beruházási prioritások egy részének megnevezése bonyolult, túlságosan hosszú. A teljes végrehajtást végig fogják kísérni a nehezen értelmezhető, végtelenül hosszú beruházási prioritás megnevezések. Pl.: „A foglalkoztatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében a társadalmi vállalkozói szellem, a társadalmi vállalkozásokba történő szakmai integráció és a szociális és szolidáris gazdaság előmozdítása”. Javasolt rövidebb, közérthetőbb megnevezést alkalmazni.
- ▶ Az EFOP-on érezhető, hogy különböző szerzők készítették, érezhető a különböző szóhasználat, gondolatmenet. Az általános szóhasználatból („fejlesztés, szolgáltatás, megoldás”) sok esetben nehéz megítélni, hogy mi az intézkedések pontos tartalma. Az EFOP stílusitkáját részletesebben az 5.10.5-ös fejezetben hasonlítjuk össze a lengyel és román OP-kal.

3.10. A korábbi jelentések utánkövetése

Az alábbi táblázatban a korábbi értékelő jelentésünk főbb javaslatait és azok nyomon követését mutatjuk be.

#	Értékelő által megfogalmazott észrevételek/javaslatok	Észrevétel / javaslat jelentősége	Észrevétel / javaslat utóélete
Az Operatív Program egészére vonatkozó javaslatok			
1.66	<p>Az EFOP konzisztenciájának vizsgálata kapcsán megállapítható, hogy az OP céljai illeszkednek Európa intelligens, fenntartható és inkluzív növekedési stratégiájához (a továbbiakban: Európa 2020 stratégia), az Európai Tanács Országspecifikus Ajánlásaihoz, a Partnerségi Megállapodáshoz, a Nemzeti Reform Programhoz és az Európai Bizottság Pozíciós Papírjához egyaránt. Az OP-ban megjelennek az Európa 2020 stratégia releváns célkitűzései, így például a korai iskolaelhagyók arányának csökkentése, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának növelése, valamint a társadalmi befogadás és a szegénység elleni küzdelem is.</p> <p>Megállapítható azonban, hogy számos területen szükséges az OP fejlesztése, hogy az uniós és nemzeti szintű szabályozásokban, dokumentumokban előírt fejlesztési igényeknek, céloknak teljes körűen megfeleljen. Ezeket a fejlesztendő területeket egyrészt az OP átfogó értékelését bemutató fejezetben, illetve a további prioritásszintű értékelésekben mutatjuk be részletesen.</p>	stratégiai javaslat	Ezen a területen történt változás, de nem teljeskörűen.
1.67	<p>Az EFOP nem ismerteti a különböző Operatív Programokban tervezett, tartalmilag összekapcsolódó intézkedések összehangolását az egyes OP-k között, valamint az EFOP-on belül tervezett, tartalmilag összekapcsolódó intézkedések összehangolását sem. Az egyes beavatkozási területek ESZA és ERFA lába megtervezésre került, de a tervezési dokumentumok az intézkedéseik kapcsolódását nem mutatják be megfelelően.</p>	stratégiai javaslat	<p>Az EFOP-ból kikerült az a táblázat, amely bemutatta a különböző Operatív Programokban tervezett intézkedések lehatárolását, továbbá nincs bemutatva a programok koordinációja, összehangolása.</p> <p>Az EFOP jelenlegi verziója sokat fejlődött a korábbi verzióhoz képest, bemutatásra kerültek az egyes intézkedésekhez kapcsolódó egyéb EFOP intézkedések, azonban az intézkedések</p>

#	Értékelő által megfogalmazott észrevételek/javaslatok	Észrevétel / javaslat jelentősége	Észrevétel / javaslat utóélete
			egymásra épülése, időbeni megvalósításuk sorrendje nem kerül bemutatásra.
1.68	Az EFOP megalapozottsága tekintetében problémát jelent, hogy a fejlesztési irányokat meghatározó hazai ágazati stratégiák nem készültek el az EFOP tervezését megelőzően és egyes stratégiák, azok végleges verziója még jelen jelentésünk készítésekor sem áll rendelkezésünkre. Az EFOP-ban nem jelennek meg a stratégiához való kapcsolódások, hivatkozások a stratégiákra, így az ezekhez kapcsolódó, az EFOP-ban megjelenő célok, intézkedések megfeleltethetősége hiányos maradt.	stratégiai javaslat	A stratégiákat az ex-ante értékelők megkapták, azok a jelentésben értékelésre kerültek.
1.69	A stratégiák hiányával összefüggésben továbbá megállapítható, hogy az EFOP-ban meghatározott fejlesztési irányokat, intézkedéseket megalapozó beavatkozási logika nem kellően kidolgozott. A beavatkozási logika bemutatásához szükséges, hogy egyértelműen beazonosíthatóak legyenek az OP-ban a megoldandó problémák, a célok, a várt eredmények és a célok elérése érdekében tervezett intézkedések. Jelenleg az OP vonatkozó részeinél sok esetben nem kerülnek bemutatásra egyértelműen a megoldani tervezett problémák, amelyekre az intézkedések irányulnak. A beavatkozási logika sok esetben nem követhető végig a probléma feltárásától a kitűzött cél azonosításáig. Egyes célkitűzésekhez kapcsolódóan a probléma feltárása hiányzik, a megállapítások nincsenek alátámasztva adatokkal és szakirodalommal. A beavatkozási logikák kapcsán legtöbbször nincs hivatkozás az OP-ban az ágazati stratégiákra, amelyek az intézkedések mögötti logikát részletesebben bemutatják.	stratégiai javaslat	A stratégiák rendelkezésre állnak, az OP tett előrelépést a beavatkozási logika bemutatása területén, azonban a beavatkozási logika bemutatása sok esetben továbbra is hiányos maradt. Az EFOP-ban a köznevelés és felsőoktatási területen történt előrelépés.
1.70	Az EFOP 1.2. fejezetében szereplő forrásallokáció nem megfelelően alátámasztott, nincs hivatkozás háttérszámításokra, felmérésekre. A források tematikus célkitűzések, valamint a prioritástengelyek szerint kerültek megosztásra, intézkedés szintű forrásallokációt nem tartalmaz az EFOP, aminek hiányában nem láthatóak tisztán az intézkedések súlyai, a prioritástengelyek hangsúlyai. Az intézkedések jelenleg bemutatott tartalma alapján az EFOP-ra allokált forrás összege előreláthatóan nem minden esetben nyújt fedezetet az intézkedések tervezett tartalommal történő megvalósításához.	stratégiai javaslat	Az EFOP-ban köznevelés és felsőoktatási fejlesztések területén történt előrelépés az indikátorokat tekintve.
1.71	Az EFOP-ban rendelkezésre álló indikátorok nem elegendők az intézkedések hatásainak mérésére, sok esetben általánosak, nem szolgálják az egyes beavatkozások mérhetőségét. Az EFOP-ban bemutatott indikátorok nem minden esetben hozzárendelhetőek, hogy mely intézkedés mérhetőségét szolgálják, nem teljesen kidolgozottak, sok esetben bázis és célérték nem került meghatározásra, emiatt a kitűzött célokhoz való hozzájárulás nem megítélhető. Mutatószámok hiányában nem ítélt meg megalapozottan a források	stratégiai javaslat	Az indikátorok területén kisebb előrelépés történt, új, megalapozott

#	Értékelő által megfogalmazott észrevételek/javaslatok	Észrevétel / javaslat jelentősége	Észrevétel / javaslat utóélete
	megfelelősége sem.		indikátorok kerültek a dokumentumba, de a beavatkozások szintjén továbbra sincs elég indikátor, és továbbra is hiányoznak bázis- és célértékek.
1.72	Az indikátorok esetén felmerülő további hiányosság, hogy az azokat alátámasztó definíciók nem állnak rendelkezésre az EFOP-ban. Az indikátorok jelentős része kimentti indikátor, kevés az eredmény indikátor. Az indikátorokat alátámasztó adatok jelentős része a monitoring rendszerből nyerhető ki. Kevés olyan indikátor van, amely más adatforrásból például a KSH-ból nyerhető ki.	stratégiai javaslat	Készült az indikátorokat részletező melléklet az EFOP-hoz de az sem tartalmazza az indikátorok pontos definícióját. Ebben a dokumentumban szereplő adatforrások nincsenek összhangban az EFOP-ban szereplő információkkal.
1.73	Az EFOP egyes indikátorai az egész országra vonatkozó célt mérnek, országos szintű célértékeket meghatározva. Ezáltal ezen indikátorok nem kizárólag a kevésbé fejlett régiók vonatkozásában kerültek meghatározásra, amely régiókra az EFOP fejlesztései vonatkoznak. Ezáltal az intézkedés célja és az annak mérését szolgáló indikátor nincs egymással összhangban.	stratégiai javaslat	Az indikátorok többsége már a kevésbé fejlett régiókra vonatkozik, de továbbra is vannak olyan indikátorok ahol az indikátorok értékei országos adatokat jelenítenek meg.
1.74	Az EFOP 5.3-ban megtalálható intézkedések ugyan az egyes prioritások esetén koncentráltabbak az EFOP korábbi változatához képest, de többnyire csak átstrukturálás történt, az intézkedéseket csoportosították, de az egyes intézkedésekhez rendelt alintézkedéseket is figyelembe véve megállapítható, hogy jelentősen nem csökkent az intézkedések száma, nem valósul meg a megfelelő mértékű koncentráció, az intézkedések elaprózóttak.	stratégiai javaslat	Az intézkedések koncentrációja javult az EFOP-ban, megfelelő mértékű a koncentráció. Az EFOP-ban a

#	Értékelő által megfogalmazott észrevételek/javaslatok	Észrevétel / javaslat jelentősége	Észrevétel / javaslat utóélete
			köznevelés és felsőoktatási fejlesztések fókuszáltabbak lettek.
1.75	Az EFOP jelen állapotában még nem átlátható, az olvasó számára nem áttekinthető, hogy mely prioritási tengelyekhez mely beruházási prioritások, azokhoz mely speciális célkitűzések és azokhoz mely intézkedések tartoznak. Az EFOP átláthatóságát nagyban javítaná, ha a prioritási tengelyek elején bemutatásra kerülne a prioritási tengelyek, speciális célkitűzések és intézkedések kapcsolata.	stratégiai javaslat	Az EFOP átláthatósága javult, de továbbra is sokat segítene a dokumentum elején egy célokat, prioritásokat, intézkedéseket összegző táblázat.
1.76	Az EFOP véglegesítéséhez nem utolsó sorban szükséges annak formai szempontú átnézése, javítása. A dokumentum könnyebb kezelhetősége érdekében átlátható struktúrát, egységes nyelvezetet szükséges biztosítani, megfelelő hivatkozásokat nemcsak külső dokumentumokra, hanem az OP-n belül az egyes prioritásokra történő hivatkozásoknál egyaránt.	stratégiai javaslat	A dokumentum formai szempontból javult, de még vannak hiányosságok.
1-2. prioritási tengelyre vonatkozó javaslatok			
1.77	Az EFOP 1. és 2. prioritása szorosan illeszkedik a kapcsolódó szakpolitikák fontosabb stratégiáihoz, de az EFOP-ban rendelkezésre álló forrás felhasználásával a stratégiákban kitűzött célokhoz a két prioritás csak kis mértékben fog tudni hozzájárulni. Kiemelendő itt a 2020-ra kitűzött két legfőbb célkitűzés, a foglalkoztatási szint 75 százalékra emelése és a mélyszegénységben élők arányának 5 százalékos csökkentése.	stratégiai javaslat	Érdemben nem történt változás az EFOP-ban, a források nem elegendőek a két fő cél eléréséhez, valószínűsíthető, hogy egyik sem fog megvalósulni.
1.78	A helyzetelemzés felületes, hiányos. A legtöbb területen elmarad a folyamatok, trendek bemutatása (például gyerekszegénység, területi leszakadás), kevés az aktuális statisztikai adat, többször csak olyan általánosságokat, felületes megállapításokat tartalmaz, amelyek nem elegendőek a valós problémák hiteles bemutatásához. Az OP nagyon rövid bevezető helyzetelemzésén túl az egyes intézkedések bemutatásánál szerepel rövid indoklás, ami a problémák bemutatásának tekinthető, de az 1. és 2. prioritás esetében a legtöbb esetben keveredik és egybees a megoldandó problémák, a célok, a várt eredmények és a tervezett intézkedések bemutatása.	stratégiai javaslat	A javaslat első megküldése óta több releváns ágazati stratégia elkészült, amely kiegészíti, pontosítja a helyzetelemzést. Az

#	Értékelő által megfogalmazott észrevételek/javaslatok	Észrevétel / javaslat jelentősége	Észrevétel / javaslat utóélete
			EFOP sokat javult az előző verziókhöz képest, de a beavatkozási logika (problémák, célok, intézkedések egymásra épülése) hiányos maradt, a stratégiák nem igazán kerültek beépítésre a dokumentumba. Ennek feltehetően az is az oka, hogy fontos stratégiákat (pl. NTFS II.) csak megkésve, november 4-én fogadott el a Kormány.
1.79	Az EFOP 5.5 nem mutatja be, ezért nem ítélt meg, hogy pontosan hogyan fog teljesülni a szakpolitikák közötti együttműködés, a tematikus célok Operatív Programokon átívelő megvalósítása. Ez a cél ugyanúgy hangsúlyosan jelenik meg a 2013-as Nemzeti Reform Programban és a Partnerségi Megállapodásban is, ahogy az EFOP is kiemeli, de a deklaráción túl minden konkrétum hiányzik. A dokumentumok alapján nem tudni, hogy a konkrét megvalósítás (pályázati kiírás/kedvezményezett/célcsoport) szintjén például az EFOP-ban tervezett foglalkoztatathatóság fejlesztése hogyan fog kapcsolódni a GINOP foglalkoztatási intézkedéseivel, a két operatív programban tervezett felnőttképzési, felzárkóztató képzések hogyan „találnak majd egymásra”. Az operatív programok közötti lehatárolás kimutatása pedig nem egyenlő az intézkedések, beavatkozások kapcsolódási pontjainak feltárásával, lefektetésével.	operatív javaslat	Részletes lehatárolási tábla készült, amely aztán kikerült az EFOP legújabb verziójából. Szükséges lenne a tábla frissítése, és emellett külön táblázatban az összekapcsolódások, szinergiák bemutatására.
1.80	Fejlesztési tevékenységek szintjén nem kapcsolódnak értékelhető indikátorok a beavatkozásokhoz, ezért a konkrét kimenetek, eredmények és hatások az EFOP tervezési dokumentumából nem állapíthatók meg. Az EFOP 5.5-be a szövegszerűen bemutatott intézkedési részelemek/beavatkozások számszerűsítetten egyáltalán nem tartalmaznak kimeneteket, eredményeket, hatásokat, és külön sem kapcsolódik hozzájuk az EFOP dokumentumban indikátor. A beavatkozásokhoz kapcsolódó indikátorok nélkül az OP a „szavak szintjén marad”, az egyes intézkedések eredményei, valamint a kitűzött célokhoz való hozzájárulás nem megítélhető.	operatív javaslat	Több új indikátor került a dokumentumba, emellett a meglévő indikátorok pontosításra kerültek, de továbbra sem elegendők a mérőszámok a beavatkozások minden

#	Értékelő által megfogalmazott észrevételek/javaslatok	Észrevétel / javaslat jelentősége	Észrevétel / javaslat utóélete
			érdemi hatásának, vagy hatástalanságának kimutatására, mérésére.
3-4. prioritási tengelyre vonatkozó javaslatok			
1.81	A 3. és 4. prioritás konzisztenciát mutat a kapcsolódó stratégiai dokumentumokkal (az Európa 2020 stratégiával, az Európai Tanács Országspecifikus Ajánlásaival, a Partnerségi Megállapodással és a Nemzeti Reform Programmal). A 3. és 4. prioritásban lefektetett célok és intézkedések a felsorolt dokumentumok céljait követik, azokhoz illeszkednek. Azonban az EFOP-ban megjelenő célok csak részben specifikusak, megmaradnak a stratégiai szintű dokumentumok szintjén.	stratégiai javaslat	Az EFOP 5.5-ban a mindkét területen specifikus célok jelentek meg.
1.82	A 3. és a 4. prioritástengely sikerességének alapfeltétele, hogy a fejlesztéspolitikai célok azonos irányba mutassanak a kormány ágazati stratégiájával, szakpolitikai céljaival, intézkedéseivel és a jogszabályalkotással. Az ex-ante stratégiák kidolgozásakor a fejlesztéspolitikai eszközök és más kormányzati eszközök (jogszabályalkotás, intézményrendszer, költségvetési politika) összehangolására különösen nagy hangsúlyt kell fektetni.	stratégiai javaslat	A felsőoktatási stratégia megfelel ennek a követelménynek.
1.83	A két prioritás köznevelési intézkedéseinek stratégiai megalapozását jelentő Köznevelési Stratégia és Korai Iskolaelhagyási Stratégia közül csak az előbbi áll rendelkezésre. Az előbbi stratégiával az EFOP nagymértékű koherencia és konzisztenciát mutat, az utóbbi stratégia nem került nyilvánosságra, így annak kapcsolódását vizsgálni nem lehetett.	stratégiai javaslat	Az elkészült stratégiák koherenciát és konzisztenciát mutatnak az EFOP jelenlegi verziójával.
1.84	A 3-4. prioritástengelyben megfogalmazott fejlesztési céloknál a köznevelés teljes egésze nincs lefedve. Hiányoznak óvodai, szakiskolai fejlesztések, illetve elvétve jelennek meg a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanulóakra vonatkozó konkrét intézkedések. Mindhárom terület fontos eleme a korai iskolaelhagyás megelőzésének.	stratégiai javaslat	A szakiskolai fejlesztések továbbra is hiányoznak.
1.85	A felsőoktatási fejlesztések esetén a hiányzó felsőoktatási stratégia miatt alaposabb alátámasztása szükséges a tervezett intézkedések kiválasztásának és várt hatásmechanizmusának.	stratégiai javaslat.	A stratégia elkészült és az EFOP a stratégiával konzisztensen alakult át.
1.86	A 3. prioritásnál a 3.B specifikus cél hiányzik.	technikai javaslat	A javítás megtörtént.
1.87	Az ESZA és ERFA típusú beruházások egymásra épülése az EFOP-ból nem olvasható ki.	stratégiai javaslat	A javítás megtörtént, az ERFA fejlesztések kapcsolódnak az ESZA fejlesztésekhez.

#	Értékelő által megfogalmazott észrevételek/javaslatok	Észrevétel / javaslat jelentősége	Észrevétel / javaslat utóélete
1.88	A 3. és 4. prioritási tengely indikátorai között nem szerepelnek az EU rendeletek által kötelezően előírt közös indikátorok.	operatív javaslat	Továbbra sem szerepel több közös indikátor.
1.89	A 3. és 4. prioritás indikátorai nem alkalmasak arra, hogy mérni lehessen a fejlesztési tevékenységek szintjén a kimeneteket, eredményeket és hatásokat. Az intézkedésekhez nem tartoznak számszerűsített célok. Ezek nélkül a forrás mértékének megfelelése sem ítélt meg.	stratégiai javaslat	Az EFOP 5.3-ban a felsőoktatási területen történt előrelépés, több és releváns indikátort tartalmaz.
1.90	Magyarország a korai iskolaelhagyók arányának 10%-ra történő csökkentését vállalta 2020-ig. Az output indikátorok nem tartalmazzák a lemorzsolódási arány csökkentésének, a bevont tanulók iskolai teljesítményének mérését és követését.	stratégiai javaslat	Továbbra sem szerepel a korai iskolaelhagyásra vonatkozó output indikátor.
5. prioritási tengelyre vonatkozó javaslatok⁴			
1.91	Az EFOP 5. prioritása esetén a helyzetelemzés felületes, hiányos. A prioritásnál elmarad a folyamatok, trendek bemutatása, nincsenek statisztikai adatok. Általánosságokat, felületes megállapításokat tartalmaz, amelyek nem elegendőek a valós problémák hiteles bemutatásához. Sem a prioritásnál, sem a prioritáshoz kapcsolódó két intézkedés bemutatásánál nem szerepel valódi indoklás, ami a problémák bemutatásának tekinthető. Nem érthető, miért jött létre és milyen problémákra kívánnak reagálni a beavatkozások. Sem a célkitűzésekhez, sem a beavatkozásokhoz nem kapcsolódik semmilyen részletes magyarázat, tartalom, kifejtés, szakirodalmi és stratégiai hivatkozás. Az 5.2 beruházási prioritás megnevezése és az intézkedések tartalma között nincs összhang.	stratégiai javaslat	Érdemben nem történt változás az EFOP-ban.
1.92	A prioritáson belül a célkitűzések és az intézkedések kapcsolata nem egyértelmű, s nem világos, miként kapcsolódnak a beavatkozások a szakpolitikai stratégiákban megfogalmazott intézkedésekhez.	stratégiai javaslat	Az EFOP 5.3-ban történt előrelépés, de még maradtak hiányosságok.
1.93	A prioritás beavatkozásai nagyon sokrétűek, különbözőek és nagyon sok területet fednek le (például a teljesen más ágazatokat célzó együttműködések támogatása) és egyáltalán nincsenek kibontva, inkább csak egy felsorolászerű lista, ami a beavatkozási logika	stratégiai javaslat	Érdemben nem történt változás az EFOP-ban.

⁴ A korábbi verziókban ez a prioritás az alábbi néven volt elérhető: Helyi stratégiák végrehajtása, társadalmi innováció és transznacionális együttműködések (6. prioritás).

#	Értékelő által megfogalmazott észrevételek/javaslatok	Észrevétel / javaslat jelentősége	Észrevétel / javaslat utóélete
	<p>átgondolatlanságára utal.</p> <p>„A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat” 2. beruházási prioritás 16 egymástól különböző beavatkozást tartalmaz. Javasolt lenne szűkíteni a beavatkozások „listáját” vagy több célkitűzéshez és intézkedéshez rendelni, mert ebben a formában túlzottan szétaprózott, áttekinthetetlen.</p>		
1.94	<p>Az indikátorok pontos definíciója nem történt meg, a fejlesztési tevékenységek és az indikátorok nincsenek összhangban (például a prioritáshoz kapcsolódóan a hátrányos helyzetű térségekre/személyekhez kapcsolódó szolgáltatások, fejlesztések fogalmazódnak meg, viszont az indikátor megnevezésénél a hátrányos helyzet nem szerepel).</p>	operatív javaslat	Érdemben nem történt változás az EFOP-ban.

12. táblázat: Az előző jelentés utánkövetése

Az észrevétel/javaslat jelentősége oszlopban használt kategóriák értelmezése:

- **technikai javaslat:** az OP céljait, érdemi tartalmi elemeit nem érintő tárgyi tévedés, szerkesztési probléma javítására vonatkozó javaslat;
- **operatív javaslat:** egyes beavatkozásokat érintő, operatív szinten kezelhető javaslat;
- **stratégiai javaslat:** több beavatkozást érintő, vezetői szintű döntéssel vagy döntés-előkészítő folyamat mentén kezelhető javaslat.

4. A prioritástengelyek értékelése

4.1. Társadalmi együttműködés erősítése (1-2. prioritástengelyek)

4.1.1. Konzisztencia és koherencia értékelése

A „Társadalmi együttműködés erősítése” és az „Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében” prioritástengelyekkel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
2.1	<p>Az EFOP szorosan illeszkedik a kapcsolódó szakpolitikák fontosabb stratégiáihoz, de ekkora forrás felhasználásával a stratégiákban kitűzött célokhoz a két prioritás csak kis mértékben fog tudni hozzájárulni. Kiemelendő itt a 2020-ra kitűzött két legfőbb célkitűzés, a foglalkoztatási szint 75 százalékra emelése és a mélyszegénységben élők arányának 5 százalékos csökkentése.</p>	<p>Javasolt az előző ciklus eredményes és hatásos fejlesztéseinek módszereit és mechanizmusait kiterjeszteni, mert csak a nagyobb forrásintenzitású, komplex módszertanú, helyi szükségletekre tervezett programok lehetnek eredményesek, és tudnak nagyságrendileg is hozzájárulni az EU 2020, az NTFS célokhoz, vállalatokhoz.</p>
2.2	<p>A monitoring tervmutatók számítási módja, háttere továbbra is a legtöbb esetben hiányzik a 2 prioritási tengelynél. A külső igazoló adatforrások a bázisértékeknél és a célértékeknél is hiányoznak. Megjelölt adatforrás (ha van) kizárólag a „monitoring”, pár helyen szerepel csak külső forrás, pl. az OEP adatbázis vagy a KSH. Féltő, hogy a célok teljesülésének mérése, igazolása így a körkörös érvelés hibáját hozza magával.</p> <p>Indikátorok csak a beruházási prioritásokhoz kapcsolódnak, az egyes intézkedésekhez nincsenek konkrét (de legalább valamilyen nagyságrendet bemutató) indikátorok rendelve, emiatt a szakpolitikai illeszkedések, kapcsolódások sem ítélték meg pontosan. Emellett a beruházási prioritásokhoz rendelt indikátorok is pontatlanok, és nem fedik le az érintett prioritás céljait, tevékenységeit.</p>	<p>Javasolt legalább intézkedés szinten indikátorokat (kimenet, eredmény, hatás) rendelni a tervezett fejlesztésekhez.</p> <p>Javasolt külső adatforrásokra támaszkodva az összes tevékenységet figyelembe véve megtervezni az indikátorokat. Javasolt a tervindikátorok számítási módjának pontos meghatározása, amely nemcsak a megvalósuló projektek adatszolgáltatásán alapul.</p> <p>Javasolt a tervezés végén készített „indikátorok definíciója” dokumentumot az EFOP dokumentummal együtt, annak mellékleteként kezelni.</p>
2.3	<p>Az intézkedésekre lebontott forrásallokáció hiányában nem ítélték meg, hogy a roma célcsoport felzárkóztatásához, integrációjához közvetlenül kapcsolódó hat intézkedés ténylegesen milyen eredményeket fog tudni elérni, amennyiben arányaiban nagyon kevés forrás jut a célokra, úgy értelemszerűen az eredmények sem lesznek majd számottevőek.</p> <p>Az intézkedések nem csak a romákra, hanem úgymond vegyes célcsoportra irányulnak, jellemzően szociális, vagy területi szempontok alapján. Amennyiben ez a pályázatok szintjén is így jelenik meg, akkor elősegíti a „lefölözésként” ismert jelenséget, azaz a célcsoport előnyösebb helyzetű tagjai kiszorítják a támogatás eléréséből a leghátrányosabb helyzetűeket, jellemzően a romákat.</p>	<p>A célzott forrásallokálás mellett a tervezés és a monitoring során is figyelmet kell fordítani arra, hogy az egyes intézkedések tényleg elérjék a roma célcsoportot.</p>

#	Észrevételek	Javaslatok
2.4	<p>Az EFOP nem mutatja be, ezért nem ítéltető meg, hogy pontosan hogyan fog teljesülni a szakpolitikák közötti együttműködés, a tematikus célok Operatív Programokon átívelő megvalósítása. Ez a cél ugyanúgy hangsúlyosan jelenik meg a 2013-as Nemzeti Reform Programban és a Partnerségi Megállapodásban is, ahogy az EFOP is kiemeli, de a deklaráción túl minden konkrétum hiányzik. A dokumentumok alapján nem tudni, hogy a konkrét megvalósítás (pályázati kiírás/kedvezményezett/célcsoport) szintjén például az EFOP-ban tervezett foglalkoztathatóság fejlesztése hogyan fog kapcsolódni a GINOP foglalkoztatási intézkedéseire, a két operatív programban tervezett felnőttképzési, felzárkóztató képzések hogyan „találnak majd egymásra”.</p> <p>”</p> <p>A Partnerségi Megállapodás viszonylag részletesen bemutatja az Operatív Programok közötti kapcsolódást, a 9. tematikus célkitűzéséhez (A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem) kapcsolódó különböző OP szintű beavatkozásokat, ami az EFOP-ból lényegében hiányzik.</p>	<p>Javasolt pontosan meghatározni a szakpolitikák együttműködésének mikéntjét a 2014-2020-as források felhasználásának intézményrendszeri, technikai szintjén.</p> <p>Javasoljuk leírni az OP szövegében, hogy az OP-k közötti kapcsolódást a PM tartalmazza, továbbá a pontos kapcsolódást is megjeleníteni.</p>
2.5	<p>Nem látható a különböző Operatív Programokon belül tervezett intézkedések összehangolása, sőt az Operatív Programon belül és az egyes prioritásokon belül tervezett tevékenységek összehangolása sem. Az ágazaton belüli szervezeti (államtitkári, főosztályi szintű) elkülönülés visszatükröződik a dokumentumban, ami gyengíti a koherenciát, a tevékenységek egymást erősítő hatását. Kapcsolódásként az egyes tevékenységek ESZA és ERFA „lába” megtervezésre került, illetve a kiemelt területeken megtörtént az intézkedések lehatárolása, de más egymáshoz kapcsolódó intézkedések összekapcsolását nem mutatja a tervezési dokumentumok.</p>	<p>A helyzetértékelésben és a kapcsolódó stratégiai dokumentumokban megfogalmazott problémák megoldása - miként ezt a hivatkozott dokumentumok hangsúlyosan leírják - csak komplex módon tervezhető; ehhez viszont elengedhetetlen az intézkedések összekapcsolása, illetve ennek pontos kialakítása, leírása és bemutatása.</p>
2.6	<p>A „Biztos kezdet” típusú programok, gyerekházak és a kapcsolódó szolgáltatások támogatása csak a helyi szociális és közoktatási intézmények fejlesztésével összehangolva lehet sikeres, különös tekintettel a legkésőbb 2015-től már 3 éves kortól kötelező óvodába járási kötelezettségre.</p>	<p>Javasolt az OP szintjén jelezni a TOP keretében megvalósuló fejlesztésekkel való összehangolást, annak konkrét formáit.</p>
2.7	<p>Az EU egészségügyi stratégiájához (Investing in Health, Commission Staff Working Document, Social Investment Package, February 2013) az EFOP szorosan és koherensen illeszkedik.</p>	
2.8	<p>A tervezett intézkedések és beavatkozások valójában leginkább az egészségtudatosság növelését, az egészségügyi ellátórendszer elérésének javítását szolgálják és a megkezdett struktúraváltás folytatását a valóban indokolt és legeredményesebb módon, az alapellátás és a népegészségügyi ellátórendszer fejlesztésével szolgálják. Az intézkedések a jobb elérhetőségen keresztül javítják az ellátórendszer hatékonyságát. Az egészségügyi humán erőforrás helyzetének javítására az OP kevés releváns intézkedést tartalmaz.</p>	<p>Az OP szövegében célszerű a szöveges indoklás és a beavatkozások irányának mennyiségi harmóniáját is megvalósítani.</p>

13. táblázat: Az 1-2. prioritástengelyek értékelése konzisztencia és koherencia szempontjából

Lehatárolás vizsgálata

Az EFOP dokumentumban szereplő „Az EFOP kapcsolata a többi operatív programmal” megnevezésű lehatárolási táblázat az 1-es és 2-es prioritás vonatkozásában alapvetően jól elkülönítette a különböző operatív programok keretében megvalósuló beavatkozásokat. Az EFOP 5.5 esetében ez a táblázat már hiányzik. A leginkább egyértelmű és a legjobban kezelhető az EFOP és a VEKOP földrajzi alapú (kevésbé fejlett régiók és KMR régió) lehatárolása, vagy a KEHOP elkülönítése, ahol kizárólag energetika szempontú fejlesztéseket támogatnak. A különböző OP beavatkozások közötti szinergia bemutatása és kialakítása viszont problémát jelent, ez – a komplex telepprogramokat folytató beavatkozások kivételével – sok esetben hiányzik az EFOP-ból.

Az alábbi táblázatban azokat a beavatkozásokat tüntettük fel, ahol nem egyértelmű a lehatárolás, vagy szükséges a szinergia megteremtése, vagy a lehatárolás vizsgálatakor egyéb fontos értékelési szempont merült fel.

<i>Beavatkozás 1. (értékelt OP-ban)</i>	<i>Beavatkozási 2. (másik OP-ban)</i>	<i>Azonosított szempontok</i>	<i>Azonosított lehatárolási igény</i>	<i>Azonosított szinergia-lehetőség</i>	<i>Értékelői javaslat</i>
EFOP 1.1 Halmozottan hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci eszközökben való részvételének és munkaerőpiacon való	GINOP 5. prioritási tengely (Foglalkoztatás) Álláskeresők és inaktívak foglalkoztatáshoz való hozzáférése beruházási prioritás	Hasonló fejlesztési tevékenység (képzés, közvetítés, személyre szabott munkaerőpiaci szolgáltatások, stb.) ugyanarra a célcsoportra (alacsony iskolai végzettségűek, hátrányos helyzetű álláskeresők) vonatkozóan. Az EFOP 1.1 például a munka világából tartósan kiszorult halmozottan hátrányos helyzetű emberek számára biztosítja az elhelyezkedés ösztönzését, egyénre szabott segítségnyújtást, tanácsadást, a kulturális és társadalmi tőkét növelését, önszorgító	A lehatárolás alapja, hogy a GINOP a közvetlenül az elsődleges munkaerő-piacra, rövidtávon integrálható célcsoportot támogatja, míg az EFOP a	A hatékonyság és hatásosság érdekében a két OP hasonló programja összehangolható, egymásra építhető: - Egyrészt a célcsoport	A célcsoport EFOP-ban meghatározott lehatárolása nem életszerű, a célcsoport ilyen módon nehezen különíthető el, illetve jelentős átfedés van a munkaerő-piacra közvetlenül és közvetve integrálható célcsoport között; nem lehet statikus állapotról beszélni. Ennek a lehatárolásnak olyan üzenete van, s ezáltal félő, hogy olyan eredménye is lesz, hogy „akinél van remény” azt a GINOP támogatja, a

Beavatkozás 1. (értékelt OP-ban)	Beavatkozási 2. (másik OP-ban)	Azonosított szempontok	Azonosított lehatárolási igény	Azonosított szinergia- lehetőség	Értékelői javaslat
	Fiatalok fenntartható munkaerőpiaci integrációja				
	Munkavállalók és vállalkozások alkalmazkodása				
EFOP 1.10 az intézményekben, szolgáltatások területén dolgozó humán erőforrás fejlesztése, életpályájának javítása, dolgozói mobilitás	TOP 4.2 A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	Hasonló fejlesztési tevékenység; gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények szolgáltatásainak javítása. Az EFOP 1.10 a szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények hatékonyságának és a nyújtott szolgáltatások minőségének javítását támogatja. A TOP 1.5 a szociális alapellátásokhoz való hozzáférés javítását, és a szolgáltatások minőségének fejlesztését célozza.	A lehatárolás alapján a beavatkozások jól elkülöníthetők (ESZA-ERFA, alapellátás - szakellátás, állami - önkormányzati intézmények)	A TOP kapcsolódó ESZA fejlesztésként csak a GINOP-ot nevesíti, az EFOP csak mint a Biztos kezdet programokat támogató program szerepel. De a TOP-ban tervezett ERFA fejlesztések humán kiegészítéséhez az EFOP jelen beavatkozása is hozzá tud járulni.	Javasolt átfogó országos fejlesztési térképet készíteni az összes kapcsolódó szükséglettel, problémával a gyermekjóléti ellátások vonatkozásában, és a későbbiekben ehhez rendelni az összes tervezett forrást; elkerülendő, hogy a „sikeresen pályázó” önkormányzattól, fenntartótól függjön, hogy hol milyen fejlesztés valósul meg. OP szinten pedig javasolt minden szinergia és nem csak a lehatárolás feltüntetése. Javasolt a konkrét intézkedéseknél is feltüntetni a lehatárolást mutató táblázatban szereplő lényeges információkat, mint például, hogy kizárólag állami intézmények szolgáltatásait érintik a beavatkozás bizonyos területei.
EFOP 2.2 A társadalmi együttműködést szolgáló intézmények és szolgáltatások fejlesztése,	TOP 4.1 Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	Hasonló fejlesztési tevékenység és célcsoport; egészségügyi alpinfrastruktúra fejlesztés, szolgáltatásfejlesztés. Az EFOP 2.2 az egészségügy vonatkozásában elsősorban a fekvőbeteg ellátást kiváltó és/vagy lerövidítő szolgáltatások, illetve megoldások szerepét erősítő kapacitás leépítést, átalakítást, hálózatba	Az EFOP dokumentumban szereplő lehatárolás alapján a beavatkozások jól elkülöníthetők (állami fenntartású)	A jelzett egészségügyi fejlesztések összekapcsolódnak, egymásra épülnek.	Javasolt az egészségügyi ágazati stratégiával összhangban területi, intézményi szinten részletesen megtervezni a források felhasználását, ehhez fontos OP szinten megjeleníteni a kapcsolódó, szinergikus, egymást erősítő intézkedéseket.

<i>Beavatkozás 1. (értékelt OP- ban)</i>	<i>Beavatkozási 2. (másik OP-ban)</i>	<i>Azonosított szempontok</i>	<i>Azonosított lehatárolási igény</i>	<i>Azonosított szinergia- lehetőség</i>	<i>Értékelői javaslat</i>
bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése		szervezést és esetenként szükségessé váló bővítését, valamint az ezekhez kapcsolódó hiánypótló alapellátási és népegészségügyi intézmények létrehozását célozza. A TOP 4.1 beavatkozás ehhez kapcsolódóan támogatja a meglévő járóbeteg-szakrendelő bővítést, felújítást, a szakmai felszereltség korszerűsítését, az emelt szintű definitív ellátás végzéséhez szükséges gépek-eszközök fejlesztését.	intézmények ERFA fejlesztései, illetve önkormányzati fenntartású járóbeteg- és alapellátási intézmények ERFA fejlesztései		Javasolt a konkrét intézkedéseknél is feltüntetni a lehatárolást mutató táblázatban szereplő lényeges információkat, mint például, hogy kizárólag állami fenntartású intézményeket érintenek az EFOP beavatkozás bizonyos területei. Javasolt a leendő kiírások összehangolása, IH-k közötti együttes döntéshozó fórum kialakítása.

14. táblázat: Az 1-2. prioritástengelyek értékelése a lehatárolások vizsgálata szempontjából

4.1.2. A beavatkozási logika értékelése

A „Társadalmi együttműködés erősítése” és az „Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében” prioritástengelyekkel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
2.9	<p>A helyzetelemzés az EFOP dokumentumban szűkre szabott, a problémák ismertetése, aminek a megoldását az EFOP célul tűzi ki, csak a főbb trendekre, általános bemutatásra szorítkozik.</p> <p>Az OP nagyon rövid bevezető helyzetelemzésén túl az egyes intézkedések bemutatásánál szerepel rövid indoklás, ami a problémák felvázolásának tekinthető, de az 1. és 2. prioritás esetében a legtöbb esetben keveredik és egybemosódik a megoldandó problémák, a célok, a várt eredmények és a tervezett intézkedések bemutatása. A tervezői indoklás alapján a helyzetelemzést a kapcsolódó ágazati stratégiák tartalmazzák. Ezek a fontosabb stratégiák és háttérelvezések az 1-es és 2-es prioritás vonatkozásában a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II, a Társadalmi Párbeszéd Stratégiája, Új Nemzedék Jövőjéért Program, , Nemzeti Ifjúsági Stratégia, Civil stratégia, Nemzeti Önkéntes Stratégia.</p>	<p>A stratégiákban szereplő indoklás, helyzetfeltárás alaposnak tekinthető, különös tekintettel a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia helyzetelemzésére,</p>
2.10	<p>A beavatkozási logika illeszkedik a célokhoz, az ágazati stratégiákhoz, de a szűkös források és az ágazaton belül elkülönült tervezés az intézkedések OP közötti, de többször OP-n belül is hiányzó kapcsolódása megnehezíti a célok elérését.</p>	<p>Javasolt az intézkedések közötti szorosabb összhang megteremtése, az OP-k közötti valós kapcsolat kialakítása.</p>
2.11	<p>A Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia hangsúlyozza: „sikeres programokat nem projektszerű működésformában kell fenntartani, hosszú távú haszon csak akkor remélhető a szociális innovációs kezdeményezésektől, ha azok tapasztalatai nyomán az átfogó rendszerek, a jogi szabályozás, az intézményi struktúrák is fejlődnek.”</p> <p>Az EFOP döntően megismétli az előző ciklus sikeres(ebb) fejlesztéseit, kevés helyet ad az innovációnak. Hiányoznak a tényleges innovatív megoldásoknak teret adó olyan intézkedések, ahol nem tudja és nem is akarja a tervező előre megmondani az eszközöket, csak az elvárt eredményeket.</p>	<p>Az előző időszak fejlesztéseinek folytatása mellett - különösen a foglalkoztatáspolitikára, a hátrányos helyzetű célcsoport kezelése területén - javasolt nagyobb mértékben a minimálisan szabályozott és körülbástyázott innovatív kezdeményezések támogatása is. Az eddigi projekt alapon működő fejlesztések, bár jelentős részük akár sikeresnek is tekinthető, semmilyen módon nem tudták befolyásolni a társadalmi változásokat (például foglalkoztatási szint, gyerekszegénység).</p> <p>Javasolt emiatt nagyobb hangsúlyt fektetni a modellprogramokra, innovatív projektekre és a már bevált programokat más forrásból, nem projekt alapon finanszírozni.</p>
2.12	<p>Hiányzik a beavatkozások lebonyolításának, eszközeinek átgondolása, avagy bemutatása. Az előző fejlesztési ciklusok negatív tapasztalata, hogy gyakran nem megfelelő eszköz alkalmazására került sor a beavatkozások/intézkedések támogatása során (például kiemelt projekt megvalósítására került sor, amikor</p>	<p>A rosszul megválasztott támogatási forma megnehezíti vagy ellehetetleníti a célok elérését, emiatt ezek előzetes számbavétele, átgondolása az OP szintjén is lényeges és javasolt szempont.</p>

#	Észrevételek	Javaslatok
	<p>pályázatokra lett volna szükség, pályázati megoldás volt alkalmazva jellemzően kiemelt projekt helyet, stb.).</p> <p>A legfőbb tapasztalat, hogy a támogatás eszköze (pályázat, kiemelt projekt, global grant, stb.) legalább olyan fontos a célok elérése szempontjából, mint például a mérőszámok.</p>	
2.13	A két prioritáson belül a célkitűzések és az intézkedések kapcsolata nem mindig egyértelmű.	<p>Az áttekinthetőség érdekében célszerű lenne külön - például egy táblázatban - felsorolni a célkitűzéseket és a kapcsolódó intézkedéseket, ne csak az egyes beruházási prioritások áttekintése után váljon egyértelművé, hogy például az 1. prioritás 8 célkitűzést és 11 intézkedést, míg a 2. prioritás 3 célkitűzést, ehhez kapcsolódóan 4 intézkedést tartalmaz.</p> <p>Javasolt összességében az EFOP speciális célkitűzéseinek és intézkedéseinek rövid és áttekinthető bemutatása.</p>
2.14	A felülvizsgált Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia, mint fő stratégia dokumentum az 1. és 2. prioritás vonatkozásában többször megjelenik az OP-ban, de részletes bemutatása, a stratégiában feltárt problémák OP-hoz való konkrét kapcsolódásainak bemutatása elmarad.	A hivatkozáson túl javasolt részletesen beépíteni az EFOP-ba a stratégia elemeit, és megjeleníteni, hogy melyik intézkedés hogyan tud hozzájárulni a stratégia megvalósulásához.
2.15	<p>A beavatkozásokhoz nem kapcsolódnak értékelhető indikátorok, ezért az EFOP-ban tervezett egyes intézkedések, tevékenységek konkrét kimenetei és eredményei az EFOP jelenlegi szintjén álló tervezési dokumentumból nem állapíthatók meg. Beruházási prioritás szinten kerültek csak indikátorok tervezésre, de ezen a szinten nem lehet ténylegesen mérni a beavatkozások eredményét. Az EFOP-ban szövegszerűen bemutatott intézkedési részelemek/beavatkozások számszerűsítetten egyáltalán nem tartalmaznak kimeneteket, eredményeket és külön sem kapcsolódik hozzájuk az EFOP dokumentumban indikátor. A beruházási prioritásokhoz kapcsolódó indikátorok túl általánosak, a beavatkozásokhoz kapcsolódó indikátorok nélkül az OP a „szavak szintjén marad”, az egyes intézkedések eredményei, valamint a kitűzött célokhoz való hozzájárulás nem megítélhető.</p> <p>A jelenleg az OP-ban szereplő indikátorok jelentős része úgy is teljesíthető, ha az érintett célcsoport vonatkozásában semmilyen érdemi előrelépés nem történik.</p> <p>Keverednek az eredmény és kimenet indikátorok; az eredménymutatók többsége nem eredmény, hanem kimenet indikátor.</p> <p>A monitoring tervmutatók számítási módja, háttere továbbra is a legtöbb esetben hiányzik az EFOP-ból. A külső igazoló adatforrások a bázisértékeknél és a célértékeknél is hiányoznak. Megjelölt adatforrás (ha van) szinte kizárólag a „monitoring”.</p> <p>Az eredményességmérés kereténél szereplő, az indikátorok célértékeit magyarázó definíció túl általános,</p>	<p>Javasoljuk beavatkozási szinten átgondolni az indikátorokat, mert a beruházási szinten alkalmazott általános monitoring mutatók nem alkalmasak az EFOP eredményeinek kimutatására, ennek szerepe kizárólag a programok általános összehasonlíthatósága, az EFOP saját eredményeinek mérésére nem megfelelő.</p> <p>Javasolt külső adatforrásokra támaszkodva az összes tevékenységet figyelembe véve megtervezni az indikátorokat.</p> <p>Az EFOP „Az alkalmazandó általános előzetes feltételrendszer teljesítéséhez szükséges intézkedések” pontjában szerepel, hogy „Az OP-k eredményindikátorai kialakításakor alapelv, hogy azok elsősorban a már létező, hivatalos statisztikai adatgyűjtésekből származzanak (EUROSTAT, Központi Statisztikai Hivatal, Nemzeti Adó-és Vámhivatal, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, stb.)”. A kitűzött határidő 2014. december, de ennek ellenére ez az alapelv nem épült be a dokumentumba, javasolt mielőbb pótolni.</p>

#	Észrevételek	Javaslatok
	konkrétumokat nélkülöző, így nem oldja meg az előző problémákat. („Az eredményességmérési keret szakmai mutatói célértéke szakértői becslésen alapul, ahol a számított rendelkezésre álló forráskeretből és a szakpolitikai prioritások alapján fejlesztendő infrastruktúrából indultunk ki, s a fejlesztés tapasztalati bekerülési egységára alapján határoztuk meg a célértéket.”) Nem érthető, hogy melyek a hivatkozott TAMOP tapasztalatok, mik a szakértői becslések, emellett a TAMOP célok elérése sem igazolt.	
2.16	Az 1. prioritási tengely 1. és 2. beruházási prioritás esetében az egészségügyet érintő intézkedések integrált programok részeként, feltételezhetően kisebb súlyú részeként jelennek meg, az egészségügyet érintő konkrét célok, a konkrét támogatott tevékenységek az OP-ban inkább sejthetők, mint megismerhetők.	Javasolt az egészségügyet érintő intézkedések konkrétabb megfogalmazása.
2.17	A tervezett intézkedések és beavatkozások valójában leginkább az egészségtudatosság növelését, az egészségügyi ellátórendszer elérésének javítását szolgálják és a megkezdett struktúraváltás folytatását a valóban indokolt és legeredményesebb módon, az alapellátás és a népegészségügyi ellátórendszer fejlesztésével szolgálják. Az intézkedések a jobb elérhetőségen keresztül javítják az ellátórendszer hatékonyságát. Az egészségügyi humán erőforrás helyzetének javítására az OP kevés releváns intézkedést tartalmaz.	Tervezői szinten megfontolandó, hogy mekkora hangsúllyal jelenjen meg az egészségügyi humán erőforrás probléma megoldása az operatív programban, javasolt az intézkedések indoklásában ennek súlyát a tényleges beavatkozások súlyához igazítani.
2.18	A magas képzettségű egészségügyi humán erőforrás nemzetközi elvándorlásának oka egyrészt az EU-15 országok és Magyarország közötti jelentős bérezési különbség, másrészt az egészségügyön belüli merev és elmaradott szervezet és kommunikáció. Ezek kezelésére az EFOP alkalmatlan. Az 1.9. intézkedés a munkakörülmények, szakmai lehetőségek pozitív befolyásolásán keresztül kismértékű pozitív hatás kifejtésére alkalmas. A szakképzett munkaerő országon belüli egyenlőtlen eloszlásának enyhítésére az 1.10. intézkedés beavatkozásai alkalmasak lehetnek.	Az 1. prioritási tengely 3. beruházási prioritás 1.G speciális célkitűzés szöveges indoklásánál a humán erőforrás-probléma hangsúlyozását javasoljuk hozzáigazítani az intézkedések tényleges súlyához.
2.19	Az EFOP szöveges indoklásoknál az egészségügyi intézmények struktúraváltásával kapcsolatos rész hivatkozásai inkonzisztensek.	Az egészségügyi intézmények megkezdett struktúraváltása döntően infrastrukturális beruházásokban nyilvánult meg. Az EFOP logikája az elmaradott területek és leszakadó közösségek felzárkóztatását és az aktív társadalmi szerepvállalást helyezi előtérbe, ez elsősorban közösségi szervezési feladatokat és csak másodsorban infrastrukturális beruházásokat indokolt. A lehetséges infrastrukturális beruházásoknak döntően a népegészségügyi intézményrendszert és az alapellátást, mint a prevenció tevékenység fő színterét indokolt célozniuk.
2.20	Az 1.8. és 1.9. intézkedésekben foglalt egyébként releváns beavatkozások esetében elsősorban a társadalmi	Javasolt a pályázatok kiírása során kiemelt figyelmet fordítani az

#	Észrevételek	Javaslatok
	önszerveződések célzott támogatásával, a lakosságközei ellátások és programok során az intézkedés beavatkozási céljainak érvényesítésével érhető el a kívánt eredmény. Megfontolandó az egészségügyi szolgáltatók és klinikák feltüntetése a kedvezményezettek között, a professzionális intézményeknek ezekben a projektekben résztvevőként, szakmai háttérként célszerű megjelenniük, kedvezményezettként inkább a forrásoknak a saját tevékenységi területükre történő becsatornázásában tehetők érdekeltté.	intézkedés céljai szerinti tevékenység támogatására, esetleg ennek markánsabb megjelenítése már az OP-ban is.
2.21	A 2.2. intézkedés általánosságban megteremti az EFOP 1.8. és 1.9. intézkedései megvalósításához szükségessé váló infrastrukturális fejlesztések lehetőségét az alapellátási és népegészségügyi infrastruktúra területén, Az intézkedésen belül fentiekben túlmenően nevesítésre került néhány olyan egészségügyi fejlesztési cél (például mozgó szakorvosi szolgálat, tartós ápolási intézmények, telemedicina), melyek meghatározása az egészségügyi ellátórendszer valós és az eredményesség szempontjából legkritikusabb hiányosságainak felmérésén alapult.	Az egyes projektek kialakításakor fokozott figyelmet szükséges fordítani arra, hogy az 1. prioritási tengely mentén tervezett releváns és kiváló népegészségügyi és egészségkultúrát célzó beavatkozások eredményessége megkívánja az infrastrukturális elégtelenségek felderítését és megfelelő megoldását, melynek támogatására ez az intézkedés biztosítja a lehetőséget. Szerencsés lenne az intézkedés szövegében foglalt beavatkozási lehetőségek markánsabb megfogalmazása, esetleg tartalmukat illetően ágazati felmérés hivatkozása.
2.22		

15. táblázat: A beavatkozási logika megfelelőségének értékelése, 1-2. prioritástengelyek

4.1.3. A horizontális célok érvényesítésének értékelése

A „Társadalmi együttműködés erősítése” és az „Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében” prioritástengelyekkel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
2.23	AZ EFOP 5.3 dokumentum alapján az esélyegyenlőségi szempontok érvényre jutása az 1-es és 2-es prioritás vonatkozásában csak nehezen ítéltető meg, mert a konkrétumok hiányoznak, a dokumentum csak általánosságokat tartalmaz.	Javasolt konkretizálni és az egyes prioritásoknál is bemutatni, hogy milyen konkrét intézkedésekkel segíti az EFOP az esélyegyenlőségi szempontok érvényre jutását.
2.24	<p>A horizontális elvekről szóló XI. fejezetben a “horizontális szempontok biztosításának alapelvei, lépései” bemutatásánál az alábbi elvek szerepelnek az OP tervezése vonatkozásában:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ az intézményrendszer biztosítja a horizontális elvek érvényesülésében meghatározó szerepet játszó szervezetek részvételét az operatív programok tervezésében; ▶ beazonosításra kerülnek azok a beavatkozások, amelyek számszerűsített módon a horizontális célok elérését kívánják szolgálni. <p>Az alapelvek lefektetése mellett az EFOP ténylegesen nem mutatja be, hogy konkrétan milyen szervezetek kerültek bevonásra összességében vagy például az 1-es és 2-es prioritás vonatkozásában, tekintettel a két prioritás esélyegyenlőségi szempontból kiemelt célcsoportjaira.</p> <p>Nincs bemutatva, hogy melyek azok a beavatkozások, amelyek számszerűsített módon a horizontális célok elérését kívánják szolgálni.</p>	<p>Az EFOP 5.3 dokumentumban rögzített alapelveknek megfelelően javasolt bemutatni, hogy mely szervezetek kerültek bevonásra az OP tervezése során az esélyegyenlőség elveinek biztosítása érdekében, különös tekintettel az 1-es és 2-es prioritás esélyegyenlőségi szempontból kiemelt célcsoportjaira (például roma származású személyek, fogyatékos személyek).</p> <p>Javasolt bemutatni részletesen azokat a beavatkozásokat - szintén a rögzített alapelveknek megfelelően -, amelyek számszerűsített módon a horizontális célok elérését kívánják szolgálni, szintén kiemelt figyelemmel az 1-es és 2-es prioritás esélyegyenlőségi szempontból kiemelt célcsoportjaira.</p>
2.25	<p>A <i>Társadalmi együttműködés erősítése</i> prioritástengely beavatkozásai több fontos kirekesztettségi terület mentén terveznek beavatkozásokat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Megfelelő képzettséghez való hozzáférés ▶ Megfelelő munkaerőpiaci pozícióhoz való hozzáférés ▶ Megfelelő egészségi állapothoz való hozzáférés ▶ Megfelelő közszolgáltatásokhoz való hozzáférés ▶ Megfelelő lakhatáshoz való hozzáférés ▶ Megfelelő társadalmi és közösségi kapcsolatrendszerhez való hozzáférés ▶ Befogadó közösséghez való hozzáférés <p>A fontos esélyegyenlőségi dimenziók beépültek a prioritás beavatkozásaiba, az intézkedések elő fogják mozdítani a kirekesztettség csökkenését.</p> <p>Az esélyegyenlőségi szempontból kiemelt célcsoportok támogatása szintén fontos szempont a</p>	Javasolt a prioritás esetében - lehetőség szerint számszerűsítetten - feltüntetni, hogy a beavatkozások melyik kirekesztettségi területhez és milyen mértékben kapcsolódnak, és milyen eredményeket terveznek elérni ezen területeken.

#	Észrevételek	Javaslatok
	<p>prioritási tengely intézkedéseinek, az alábbi célcsoportokra hangsúlyosan fókuszál a <i>Társadalmi együttműködés erősítése</i> prioritás:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ romák ▶ fogyatékos személyek ▶ szenvedélybetegek ▶ gyerekek, fiatalok ▶ állami gondoskodásban élő gyerekek, fiatalok ▶ időskorúak ▶ alacsony iskolai végzettségűek ▶ szegregátumok lakói <p>(jövedelmi, lakhatási) szegények</p>	
2.26	<p>Az <i>Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítés területén</i> prioritástengely beavatkozásai több fontos kirekesztettségi terület mentén terveznek beavatkozásokat, nagyrészt megegyezően az 1-es prioritás kirekesztettségi területeivel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Megfelelő egészségi állapothoz való hozzáférés ▶ Megfelelő közszolgáltatásokhoz való hozzáférés ▶ Megfelelő lakhatáshoz való hozzáférés ▶ Megfelelő társadalmi és közösségi kapcsolatrendszerhez való hozzáférés ▶ Befogadó közösséghez való hozzáférés <p>A fontos esélyegyenlőségi dimenziók beépültek a prioritás beavatkozásaiba, az intézkedések elő fogják mozdítani a kirekesztettség csökkenését.</p> <p>Az esélyegyenlőségi szempontból kiemelt célcsoportok támogatása szintén fontos szempont a prioritási tengely intézkedéseinek, az alábbi célcsoportokra hangsúlyosan fókuszál az <i>Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés területén</i> prioritás:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ romák ▶ fogyatékos személyek ▶ szenvedélybetegek ▶ gyerekek, fiatalok ▶ állami gondoskodásban élő gyerekek, fiatalok ▶ alacsony iskolai végzettségűek ▶ szegregátumok lakói ▶ (jövedelmi, lakhatási) szegények. 	<p>Javasolt a prioritás esetében - lehetőség szerint számszerűsítetten - feltüntetni, hogy a beavatkozások melyik kirekesztettségi területhez és milyen mértékben kapcsolódnak, és milyen eredményeket terveznek elérni ezen területeken.</p>

16. táblázat: A horizontális célok érvényesítésének értékelése, 1-2. prioritástengelyek

4.1.4. A javasolt támogatási forma indokoltsága

A „Társadalmi együttműködés erősítése” és az „Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében” prioritástengelyekkel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
2.27	Az EFOP-ban egyelőre nincs bemutatva a konkrét támogatási mechanizmus, a forráselosztás módja, de az előző ciklus eredményei alapján kiemelendő, hogy az előzőleg „preferált” pályázati úton történő forráselosztás, az ennek következtében létrejövő projektszintű működés leginkább a legjobb, legeredményesebb modellek kidolgozására alkalmas, társadalmi változások elérésére kevésbé.	<p>A sikeres gyakorlatokat a kapcsolódó intézményrendszer szerves működési részévé kellene tenni, illetve normatív módon lehetne finanszírozni.</p> <p>Jó példa erre az elmúlt időszakból a falugondnoki szolgálat vagy a Biztos Kezdet Gyerekházak állami finanszírozása.</p> <p>Emellett az EFOP 5.5 verzióban megjelenő - de beavatkozásokhoz nem rendelt - egyszerűsített elszámolási formákat a lehető legszélesebb körben javasolt bevezetni.</p>

17. táblázat: A javasolt támogatási forma indokoltságának értékelése, 1-2. prioritástengelyek

4.1.5. Az indikátorok értékelése

A „Társadalmi együttműködés erősítése” és az „Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében” prioritástengelyekkel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
2.28	<p>A beavatkozásokhoz nem kapcsolódnak értékelhető indikátorok, ezért az EFOP-ban tervezett egyes intézkedések, tevékenységek konkrét kimenetei és eredményei az EFOP jelenlegi szintjén álló tervezési dokumentumból nem állapíthatók meg. Beruházási prioritás szinten kerültek csak indikátorok tervezésre, de ezen a szinten nem lehet ténylegesen mérni a beavatkozások eredményét és hatását. Az EFOP 5.5-ben szövegszerűen bemutatott intézkedési részelemek/beavatkozások számszerűsítetten egyáltalán nem tartalmaznak kimeneteket, eredményeket és külön sem kapcsolódik hozzájuk az EFOP dokumentumban indikátor. A beruházási prioritásokhoz kapcsolódó indikátorok túl általánosak, a beavatkozásokhoz kapcsolódó indikátorok nélkül az OP a „szavak szintjén marad”, az egyes intézkedések eredményei, valamint a kitűzött célokhoz való hozzájárulás nem megítélhető.</p> <p>A jelenleg az OP-ban szereplő indikátorok jelentős része úgy is teljesíthető, ha az érintett célcsoport vonatkozásában semmilyen érdemi előrelépés nem történik.</p>	<p>Javasoljuk beavatkozási szinten átgondolni az indikátorokat, mert a Bizottság általános monitoring mutatóinak alkalmazása (beruházási prioritás szinten) nem alkalmas az EFOP eredményeinek kimutatására, ennek szerepe kizárólag a programok általános összehasonlíthatósága, az EFOP saját eredményeinek mérésére nem megfelelő.</p>
2.29	<p>Keverednek az eredmény és kimenet indikátorok; az eredménymutatók többsége nem eredmény, hanem kimenet indikátor.</p> <p>A monitoring tervmutatók számítási módja, háttere a legtöbb esetben hiányzik az EFOP-ból. A külső igazoló adatforrások a bázisértékeknél és a célértékeknél is hiányoznak. Megjelölt adatforrás (ha van) kizárólag a „monitoring”, pár helyen szerepel csak külső forrás, mint az OEP adatbázis és a KSH. Félő, hogy a célok teljesülésének mérése, igazolása így a körkörös érvelés hibáját hozza magával.</p> <p>A bázisértékek számítási szerepelnek egy külön (indikátor definíciók) mellékletben, de nem érthető, hogy többségük miért a 2007-2013 időszak monitoring mutatóin alapul átfogó országos statisztikai adatok helyett. Főként olyan esetekben, ahol az előző ciklus eredményei nem igazán relevánsak, legalábbis nem a probléma statisztikai alapját mutatják, hanem az előző (gyakran igen szűk körű) fejlesztés eredményét. Így a bázis nem mond semmit a 2014-2020 fejlesztési időszakról, a valós kiindulási érték ezen esetekben valamilyen országos releváns statisztikai adat lehetne, vagy nulla.</p> <p>Az EFOP „Az alkalmazandó általános előzetes feltételrendszer teljesítéséhez szükséges intézkedések” pontjában szerepel, hogy „az OP-k eredményindikátorai kialakításakor alapelv, hogy azok elsősorban a már létező, hivatalos statisztikai adatgyűjtésekből származzanak (EUROSTAT, Központi Statisztikai Hivatal, Nemzeti Adó-és Vámhivatal, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, stb).” A kitűzött határidő 2014. december, ennek ellenére ez az alapelv nem épült be a dokumentumba,</p>	<p>Javasolt külső adatforrásokra támaszkodva az összes tevékenységet figyelembe véve megtervezni az indikátorokat.</p> <p>Javasolt a bázisértéknél nem csak az előző fejlesztési ciklus eredményeit alapul venni, hanem átfogó adatokra építeni.</p>

#	Észrevételek	Javaslatok
	<p>Az eredményességmérési keretnél szereplő, az indikátorok célértékeit magyarázó definíció túl általános, konkrétumokat nélkülöző, így nem oldja meg az előző problémákat. („Az eredményességmérési keret szakmai mutatói célértéke szakértői becsléseken alapul, ahol a számított rendelkezésre álló forráskeretből és a szakpolitikai prioritások alapján fejlesztendő infrastruktúrából indultunk ki, s a fejlesztés tapasztalati bekerülési egységára alapján határoztuk meg a célértéket.”) Nem érthető, hogy melyek a hivatkozott TÁMOP-tapasztalatok, mik a szakértői becslések, emellett a TÁMOP célok elérése sem igazolt. Például TÁMOP indikátor volt a munkaképes korú (15-64 éves) lakosság foglalkoztatási rátájának 61,1 százalékra emelése 2013-ra. De 2013. decemberben a KSH adatok alapján valójában nem érte el a 60 százalékot. A fejlesztés tapasztalati bekerülési egységára irreális igazolási mód; jelentős túllrázás, a piaci árak sokszorososa volt a tényleges tapasztalat, erre nem lehet építeni.</p>	
2.30	<p>1.D és 2.B és 2.C céloknál szerepel részleges indikátor definíció, de ez ott kevésbé érthető, nehezen illeszthető össze a kapcsolódó indikátorral.</p>	<p>Javasolt közvetlenül az indikátoroknál megjeleníteni a definíciókat vagy hivatkozni és közvetlenül összekapcsolni az új (indikátorok definíciója) dokumentummal az EFOP dokumentumot.</p>
2.31	<p>1.1. beruházási prioritás indikátor számok rosszak</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Aktív regisztrációval rendelkező helyi közösségek száma indikátor 299-ről 300-ra nő. ▶ Átalakított családtámogató szolgáltatásokat nyújtó szervezetek száma indikátor esetében bázis és cél ugyanúgy 155 db. 	<p>Javasolt pontosítani az indikátorok értékeit, és kumuláltan számolni</p>
2.32	<p>1.2. beruházási prioritás indikátor számok rosszak</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A rászoruló gyermekeket érintő programokat sikeresen elvégző személyek száma indikátor esetében bázis és cél ugyanúgy 7 500 fő. 	<p>Javasolt pontosítani az indikátorok értékeit, és kumuláltan számolni</p>
2.33	<p>1.3. beruházási prioritás indikátor számok rosszak</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Azon támogatott járások száma, ahol nőtt a szűrővizsgálatokon megjelentek száma indikátor esetében 58-ről 50-re csökken. ▶ A program eredményeként létrejövő praxisközösségek száma 120 db, míg a praxisközösségekben működő praxisok száma 72 db. Ellentmondás látszik a két indikátor 	<p>Javasolt pontosítani az indikátorok értékeit, és kumuláltan számolni</p>

#	Észrevételek	Javaslatok
	között.	
2.34	<p>1.4. beruházási prioritás indikátor számok rosszak</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A projekt befejezése után 6 hónappal működő szociális vállalatok száma indikátor esetében 395-ről 50-re csökken. 	Javasolt pontosítani az indikátorok értékeit, és kumuláltan számolni
2.35	2.1 beruházási prioritás Támogatott gyermekgondozási és oktatási intézmények kapacitása indikátor esetében a vállalt 350 fő kapacitás irreálisan alacsony.	Javasolt pontosítani az indikátorok értékeit.
2.36	<p>5.1. beruházási prioritás indikátor számok rosszak</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A visszatérítendő támogatás nyújtását követő 6 hónapban működő vállalkozások száma indikátor esetében 10 793-ról 400-ra csökken. 	Javasolt pontosítani az indikátorok értékeit, és kumuláltan számolni
2.37	<p>5.2. beruházási prioritás indikátor számok rosszak</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A program befejezését követő 6 hónappal a szervezetek közötti aktív együttműködések száma indikátor esetében 15-ről 15-re változik. ▶ A vállalt 15 darab „Társadalmi innovációt és transznacionális együttműködést célzó projektek száma” indikátor irreális. Az innováció és transznacionális együttműködésnél leírt beavatkozási irányok felsorolása már eleve több, mint 15 féle irányt ír le. 	Javasolt pontosítani az indikátorok értékeit, és kumuláltan számolni
2.38	A prioritásokhoz kapcsolódó indikátorok nincsenek összhangban a prioritáshoz rendelt forrással. Ha elosztjuk a forrást a kapcsolódó mérőszámokkal, irreális egy főre jutó összegeket kapunk, azaz az indikátorok a forrásokhoz viszonyítva erősen alultervezettek.	Javasolt az összhang megteremtése a számszerűsíthető eredménymutatók és a beruházási prioritásra jutó forrás között.
2.39	Az OP egészségügyet érintően általánosságban említi a születéskor várható élettartamot és az egészségben eltöltött évek számát, melyek kétségtelenül kiváló átfogó eredményindikátorok, de az egészséggel kapcsolatos tevékenységek egészének mérésére nem alkalmasak és jellemzően az OP időtávját meghaladó időszakban várható megváltozásuk.	Feltétlenül javasolt az egyes egészségügyi intézkedések közvetlen outputját, mikro szintű és makroszintű eredményét, valamint átfogó hatását monitorozó indikátorrendszer kidolgozása.

18. táblázat: Az indikátorok értékelése, 1-2. prioritástengelyek

4.2. Gyarapodó tudástőke (3-4. prioritástengelyek)

4.2.1. Konzisztencia és koherencia értékelése

A „Gyarapodó tudástőke” és az „Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében” prioritástengelyekkel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
3.1	A 3. és 4. prioritás konzisztenciát mutat a kapcsolódó stratégiai dokumentumokkal (az Európa 2020 stratégiával, az Európai Tanács Országspecifikus Ajánlásaival, a Partnerségi Megállapodással és a Nemzeti Reform Programmal). A 3. és 4. prioritásban lefektetett célok és intézkedések a felsorolt dokumentumok céljait követik, azokhoz illeszkednek. Azonban az EFOP-ban megjelenő célok csak részben specifikusak, megmaradnak a stratégiai dokumentumok szintjén.	Javasoljuk az EFOP-ban az Európai Unió és magyar stratégiai dokumentumok céljaival összhangban álló, de annál specifikusabb, számszerűsíthető célok kitzűzését.
3.2	A „Befektetés a jövőbe” című kutatás-fejlesztési és innovációs stratégia nem jelenik meg megfelelően az EFOP K+F-re vonatkozó részeiben. Annak fogalomhasználatára, a célkitűzéseire, intézkedéseire, mutatószámaira való hivatkozás szükséges lenne, így a stratégia és az EFOP közötti konzisztencia hiányos.	Javasoljuk a stratégiával a konzisztencia megteremtését.
3.3	A kitzűzött célok a fejlesztéspolitikai eszközökkel összehangolt más jellegű intézkedések végrehajtását is igénylik. Önmagában a fejlesztéspolitika nem képes elérni a célokat.	Javasoljuk bemutatni, hogy a kormányzat milyen egyéb eszközöket tervez (például jogszabályalkotás, intézményrendszer, költségvetés), amelyek a fejlesztésekkel együtt képesek kiváltani a kívánt eredményeket. Ezek az eszközök megjelennek az ex-ante stratégiákban, ezért elég hivatkozni rájuk.
3.4	Probléma az EFOP-ban, hogy nem tartalmazza megfelelően a kapcsolatokat a többi operatív programmal a beavatkozások tervezése és megvalósítása szintjén. Például az EFOP és a GINOP több hasonló célú intézkedést tartalmaz (kutatóintézeti infrastruktúra fejlesztése, együttműködésben végzett K+F+I projektek).	Javasoljuk az EFOP és a többi operatív program célkitűzéseinek, beavatkozásainak és megvalósításának összehangolását és ennek egységes megjelenítését valamennyi operatív programban.
3.5	A 3. prioritástengelyben lévő végzettség nélküli iskolaelhagyás témakörében megjelenő intézkedésekben a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók és az őket oktató-nevelő pedagógusok számára szánt fejlesztések nem szerepelnek kellő súllyal a szövegben.	A korai iskolaelhagyás/végzettség nélküli iskolaelhagyás területét javasoljuk fő intézkedésként megjeleníteni, hiszen a 10-es tematikus célkitűzés („Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba”) egyik nevesített területe.
3.6	A 3. prioritástengely intézkedései közt szerepel a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklésére	Javasoljuk, hogy jelenjenek meg olyan intézkedések, amelyek a végzettség nélküli

#	Észrevételek	Javaslatok
	vonatkozó intézkedés. A 2011. CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 45. § (3) bekezdése alapján a tankötelezettség a tanuló tizenhatodik életévének betöltéséig tart. A korai iskolaelhagyás mérséklésére vonatkozó intézkedés a hátrányos, halmozottan hátrányos, kiemelten roma tanulókat célozza, akik számára a tankötelezettségi kor csökkentése negatívan befolyásolja iskolai pályafutásukat, így nagyban befolyásolja ezen intézkedés eredményességét, hatékonyságát.	iskolaelhagyók számára reintegrációt eredményezne az iskola világába.
3.7	A 3. és 4. prioritástengelyt érinti leginkább, hogy 2013. szeptember 1-től a 2013. évi XXVII. törvény a szociális és gyermekvédelmi tárgyú törvények Magyar Egyszerűsítési Programmal összefüggő módosításáról, valamint egyéb törvények módosításáról szóló jogszabály 67/A. §-a a halmozottan hátrányos helyzetű definíciót módosította, amelynek révén nőtt az iskolai szegregáció és a korai iskolaelhagyás.	Javasoljuk, hogy jelenjenek meg konkrét oktatási deszegregációt elősegítő intézkedések, ne csak deszegregációs keretrendszerek.
3.8	A 3-4. prioritástengelyben megfogalmazott fejlesztési céloknál a köznevelés teljes egésze nincs lefedve. Hiányoznak szakiskolai (köznevelést érintő, korai iskolaelhagyást megelőző programok) fejlesztésekre vonatkozó intézkedések.	Javasoljuk, hogy jelenjenek meg szakiskolára vonatkozó pedagógiai-tartalmi fejlesztések.
3.9	Az EFOP nem foglalkozik a korai iskolaelhagyás és az iskolaszervezet, szakképzési szerkezet kapcsolatával. A korai iskolaelhagyás csökkentéséhez az iskolarendszer olyan átalakítására van szükség, amely nem kényszerít pályaelettség, a lehetőségek ismerete nélkül szakma- és életútválasztásra.	Javasoljuk, hogy szerepeljen az intézkedések között az iskolaszervezet átalakításával kapcsolatos kutatások, valamint a szakmatanulás megalapozását a szakképzés elkülönülése nélkül lehetővé tevő alternatív oktatási megoldások és az alternatív szakképzési módszerek támogatása
3.10	A 10. tematikus célkitűzés (ii) pontja különös hangsúlyt helyez a hátrányos helyzetű csoportok felsőoktatási hozzáféréseinek javításához. A 3. prioritási tengely 2. beruházási prioritásában minimálisan jelenik meg az ezt a csoportot célzó intézkedés illetve nem tervez ennek mérésére kimeneti mutatószámokat.	Javasoljuk, hogy a 3. prioritási tengely 2. beruházási prioritásához legyenek a hátrányos helyzetű csoportok felsőoktatási hozzáférést célzó intézkedések és az ezt mérő kimeneti indikátor.
3.11	A korábbi HEFOP, illetve TÁMOP-TIOP gyakorlattal szemben az EFOP-ban lehetőség van a közoktatáson és a felsőoktatáson átívelő komplex fejlesztésekre, amelyek esetében indokolt az összehangolt oktatási beavatkozás. Ilyen fejlesztés lehet a Bizottság által is hangsúlyosan megjelölt felsőoktatás hozzáféréseinek javítása a hátrányos helyzetűek körében, vagy a munkaerőpiacon keresett matematikai, mérnöki, természettudományi képzés népszerűsítése.	Ezek esetében egyszerre van szükség köznevelési és felsőoktatási fejlesztésekre, ezért javasoljuk komplex, mindkét ágazatot érintő intézkedések létrehozását.
3.12	Ha az infrastrukturális fejlesztések pályázatát nem kapcsolódik szervesen a 3. prioritás fejlesztéseire, akkor nem éri el a célját.	A 4. prioritás forrásainak kihelyezését a 3. prioritással teljes összhangban, attól függően automatikussá kellene tenni, hogy ne kelljen külön pályázni.

19. táblázat: A 3-4. prioritástengelyek értékelése konzisztencia és koherencia szempontjából

Lehatárolás vizsgálata

Az EFOP dokumentumban szereplő „Az EFOP kapcsolata a többi operatív programmal” megnevezésű lehatárolási táblázat az 3-es és 4-es prioritás vonatkozásában alapvetően jól elkülöníti a különböző operatív programok keretében megvalósuló beavatkozásokat. Az alábbi táblázatban azokat a beavatkozásokat tüntettük fel, ahol nem egyértelmű a lehatárolás, vagy szükséges a szinergia megteremtése, vagy a lehatárolás vizsgálatokor egyéb fontos értékelői szempont merült fel.

<i>Beavatkozás 1. (értékelt OP-ban)</i>	<i>Beavatkozási 2. (másik OP-ban)</i>	<i>Azonosított szempontok</i>	<i>Azonosított lehatárolási igény</i>	<i>Azonosított szinergialehetőség</i>	<i>Értékelői javaslat</i>
EFOP/3/1-2 A köznevelés eredményességének és hatékonyságának növelése	GINOP/3/2a A szélessáv alkalmazásának kiterjesztése, nagysebességű hálózatok kiépítése, valamint feltörekvő technológiák és hálózatok fejlesztése a digitális gazdaság érdekében	kedvezményezett/eredmény	Az állami célú szélessávú optikai hálózat fejlesztése oktatási intézményekben, valamint az e-oktatás miatt magasabb szintű szélessávú hozzáférésbiztosítása.		A lehatárolás megtörtént.
EFOP/3/1-2 A köznevelés eredményességének és hatékonyságának növelése	GINOP 5.4. A sem foglalkoztatásban, sem oktatásban vagy képzésben nem résztvevő (ún. NEET) fiatalok Ifjúsági Garanciához való hozzáférése biztosított	kedvezményezett/fejlesztési tevékenység/eredmény		Ifjúsági Garancia Program	A lehatárolás megtörtént, az EFOP-ban az iskolai lemorzsolódás a köznevelési intézményben, míg a GINOP-ban a köznevelési intézményen kívüli programokat támogat.
EFOP/3/1-2 A köznevelés eredményességének és hatékonyságának növelése	KEHOP/11/ Szemléletformálási programok	kedvezményezett/eredmény		Kapcsolódó jelleggel minden prioritásban megjelenik tematikusan a szemléletformálás	A lehatárolás megtörtént.
EFOP/3/1-2 A köznevelés eredményességének és	TOP/1/4 A foglalkoztatás segítése és	kedvezményezett/eredmény	A tervezett infrastrukturális		Lehatárolás megtörtént, de javasoljuk, hogy az EFOP

<i>Beavatkozás 1. (értékelt OP-ban)</i>	<i>Beavatkozási 2. (másik OP-ban)</i>	<i>Azonosított szempontok</i>	<i>Azonosított lehatárolási igény</i>	<i>Azonosított szinergialehetőség</i>	<i>Értékelői javaslat</i>
hatékonyágának növelése	az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével		fejlesztéshez tartalmi fejlesztés szükséges.		tartalmazzon tartalmi fejlesztést is.
EFOP/3/1-2 A köznevelés eredményességének és hatékonyágának növelése	VEKOP/6/1 Kisgyermeket nevelő szülők munkavállalásának támogatása	kedvezményezett/eredmény	Infrastrukturális fejlesztés		Lehatárolás megtörtént, de javasoljuk, hogy az EFOP tartalmazzon az intézményrendszerhez tartozó tartalmi fejlesztést is.
EFOP 3	VEKOP 6.3 Minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása egészségügyi és szociális területen	kedvezményezett/fejlesztési tevékenység/eredmény	Férőhely bővítés 0-3 életévű gyermekek részére		A lehatárolás megtörtént.
EFOP/3/1-2 A köznevelés eredményességének és hatékonyágának növelése	VEKOP/7.3 A korai iskolaelhagyás csökkentése, a hátrányos helyzetű tanulók végzettségi szintjének emelése, továbbá a szakpolitikai irányítás fejlesztése	kedvezményezett/fejlesztési tevékenység/eredmény	közösségi terek és szolgáltatások komplex minőségi fejlesztése	A köznevelési intézmények fejlesztésének programjait célszerű összehangolni szakmailag.	Javasoljuk közös szakmai irányító testület irányításával koordinálni a szakmai fejlesztéseket.
EFOP 3	VEKOP/5/A sem foglalkoztatásban, sem oktatásban vagy képzésben nem résztvevő (ún. NEET) fiatalok Ifjúsági Garanciához való hozzáférése biztosított	kedvezményezett/fejlesztési tevékenység/eredmény	Ifjúsági Garancia program		A lehatárolás megtörtént.
EFOP/3./3.6 Kutatás, innováció és intelligens szakosodás növelése a felsőfokú oktatási	GINOP/2./1/b A vállalkozások K+I beruházásainak	kedvezményezett/eredmény		A start-up ökoszisztéma fejlesztésénél szükséges az összehangolás.	A lehatárolás megtörtént, az EFOP a humán, a GINOP az infrastrukturális fejlesztéseket végzi.

<i>Beavatkozás 1. (értékelt OP-ban)</i>	<i>Beavatkozási 2. (másik OP-ban)</i>	<i>Azonosított szempontok</i>	<i>Azonosított lehatárolási igény</i>	<i>Azonosított szinergialehetőség</i>	<i>Értékelői javaslat</i>
rendszer fejlesztésén és kapcsolódó humánerőforrás fejlesztéseken keresztül	előmozdítása				
EFOP/3./3.6 Kutatás, innováció és intelligens szakosodás növelése a felsőfokú oktatási rendszer fejlesztésén és kapcsolódó humánerőforrás fejlesztéseken keresztül	GINOP/2./1/b A vállalkozások K+I beruházásainak előmozdítása	kedvezményezett/fejlesztési tevékenység/eredmény	A felsőoktatási intézmények és vállalatok együttműködési projektjei esetében lehatárolás szükséges.		A lehatárolás szükséges, mert jelen helyzetben a kedvezményezettek számára túlzott adminisztratív igény kockázatát rejti.
EFOP/4./4.2 Felsőoktatási infrastrukturális fejlesztések	GINOP/2./1/a A kutatási és innovációs (K+I) infrastruktúra és kapacitás fejlesztése	kedvezményezett/eredmény	Az EFOP szövege szerint a GINOP kizárólag kutatási célú infrastrukturális beruházásokat tartalmaz, míg az EFOP képzési célúakat. Azonban a felsőoktatás lényege, hogy ezt a két tevékenységet nem lehet ilyen élesen lehatárolni.		Javasoljuk megoldani, hogy az EFOP és GINOP Irányító Hatóságok között megfelelő legyen a kommunikáció azért, hogy a lehatárolás jól működjön, eredményeképpen ne eshessenek ki támogatandó projektek.
EFOP/3./3.6 Kutatás, innováció és intelligens szakosodás növelése a felsőfokú oktatási rendszer fejlesztésén és kapcsolódó humánerőforrás fejlesztéseken keresztül	GINOP/3./2/a a szélessáv-alkalmazásának kiterjesztése és nagy sebességű hálózatok kiépítése	kedvezményezett/fejlesztési tevékenység/eredmény		A felsőoktatási kutatás számára kulcsfontosságú az egyetemközi szélessávú hálózat és szolgáltatásai fejlesztése.	Összehangolás szükséges, hogy a felsőoktatási K+F fejlesztésekkel összhangban fejlődjön a szélessávú hálózat.

<i>Beavatkozás 1. (értékelt OP-ban)</i>	<i>Beavatkozási 2. (másik OP-ban)</i>	<i>Azonosított szempontok</i>	<i>Azonosított lehatárolási igény</i>	<i>Azonosított szinergialehetőség</i>	<i>Értékelői javaslat</i>
EFOP/3./3.7 Az emberi erőforrás fejlesztése az egész életen át tartó tanulás eszközeivel	GINOP/6.6.1 A munkavállalási korú lakosság, különösen az alacsony képzettségűek javuló hozzáférése a munkaerőpiaci kompetenciákat javító formális képzési lehetőségekhez	kedvezményezett/eredmény	Vannak azonos intézkedések az EFOP és a GINOP egész életen át tartó tanulást célzó beavatkozásaiban. Az EFOP szövege szerint a lehatárolás lényege, hogy az EFOP képzései nem adnak végzettséget, szakképzettséget.		A kiírásokban egyeztetés szükséges, hogy egymásra épüljenek a különböző beavatkozások.
EFOP/3./3.6 Kutatás, innováció és intelligens szakosodás növelése a felsőfokú oktatási rendszer fejlesztésén és kapcsolódó humánerőforrás fejlesztéseken keresztül	VEKOP 2./1./ a vállalkozások K+I beruházásainak előmozdítása, valamint a vállalkozások, a kutatási és fejlesztési központok és a felsőoktatási ágazat közötti kapcsolatok és szinergiák létrehozása	fejlesztési tevékenység/eredmény		Mindkét intézkedésben szerepelnek a felsőoktatási intézmények és vállalatok együttműködési projektjei. Területileg kiegészítik egymást, összehangolás szükséges.	Javasoljuk összehangolni az intézkedések módját, a kiírások időpontját.
EFOP/3.	VEKOP/5./ Esélyteremtő és kompetencia-fejlesztést célzó programok a köznevelésben, valamint a felsőoktatás képzési és kutatási rendszerének komplex fejlesztése	fejlesztési tevékenység/eredmény		A köznevelési és felsőoktatási intézmények fejlesztésének programjait célszerű összehangolni szakmailag.	Javasoljuk közös szakmai irányító testület irányításával koordinálni a szakmai fejlesztéseket.
EFOP/3 és 4	VEKOP /2/ Közfeladatokat ellátó intézmények használatában lévő épületek energetikai szempontú felújítása és megújuló	kedvezményezett/eredmény		A köznevelési intézmények fejlesztésének programjait célszerű összehangolni	Javasoljuk összehangolni az intézkedések módját, a kiírások időpontját.

<i>Beavatkozás 1. (értékelt OP-ban)</i>	<i>Beavatkozási 2. (másik OP-ban)</i>	<i>Azonosított szempontok</i>	<i>Azonosított lehatárolási igény</i>	<i>Azonosított szinergialehetőség</i>	<i>Értékelői javaslat</i>
	energia alkalmazása (nyílászáró csere, külső szigetelés, fűtésrendszer korszerűsítése).			szakmailag.	
EFOP 3./3.8 A humán közszolgáltatásokban dolgozók szak-, át- és továbbképzése	KÖFOP 1. A közigazgatási humán erőforrás felkészültségének fejlesztése	kedvezményezett/tevékenység/ eredmény	A humán közszolgáltatási intézmények fenntartója sok esetben az állam, a feladatot közigazgatási szervezetek látják el (pl. KLIK, GYEMSZI). Ezért mind az EFOP, mind a KÖFOP továbbképzési intézkedései relevánsak ezekre az ágazatokra.		Meg kell oldani az intézkedések lehatárolását és egyben összehangolását, egészen a tananyag szintjéig.

20. táblázat: A 3-4. prioritástengelyek értékelése a lehatárolások vizsgálata szempontjából

4.2.2. A beavatkozási logika értékelése

A „Gyarapodó tudástőke” és az „Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében” prioritástengelyekkel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
3.13	A felsőoktatási fejlesztéseket illetően a beavatkozási logika elemei, azaz a célok, az intézkedések, a hatások és a mutatószámok kapcsolatai megjelennek, követhetőek.	N/A
3.14	A 4. prioritási tengely nem tartalmaz specifikus elemzést a szükségletekről, így nem látható a kiválasztott fejlesztési célok indokoltsága.	Javasoljuk a 4. prioritással összefüggő szükségletek alaposabb kidolgozását, adatokkal történő alátámasztását.
3.15	Mind a köznevelés, mind a felsőoktatás tekintetében a Partnerségi Megállapodás csak a problémák felsorolásáig jut el adatokkal alátámasztva. Az EFOP nem tartalmazza a problémák hátterének specifikus elemzését, a kihívásokat, problémákat és okait nem szisztematikusan tárja fel, ezek nincsenek alátámasztva szakirodalommal, szakpolitikai stratégiákkal. Így nem lehet tudni, hogy miért éppen ezek az intézkedések kerültek kiválasztásra. Megjegyezzük, hogy jelenleg több olyan statisztikai adat is elérhető, amellyel frissíteni lehetett volna (EUROSTAT, KSH, KIR) a dokumentumokat, bizonyos területekről egészen pontos adatok állnak rendelkezésre - ilyen a gyerekszegénység 2012-2014. közötti időszakban történt drámai emelkedésére például. (2014. októberében megjelent Civil jelentés a gyerekesélyekről, 2012-2013.).	Javasoljuk bemutatni azt a logikai láncolatot, ahogy a tervezés során eljutottak a problémáktól és céloktól, a problémák okainak feltárásán keresztül a szükséges intézkedések definiálásáig. Az egyes problémák, célok, okok és beavatkozási igények közötti logikai kapcsolatokat adatokkal, szakirodalmi, szakpolitikai hivatkozással célszerű alátámasztani. A köznevelés minőségének fejlesztése, kiemelt tekintettel a korai iskolaelhagyás csökkentésére fejezet alatt a hazai oktatási teljesítményeket is részletezik, amelyek során a legújabb PISA adatokat érdemes figyelembe venni, amelyek sajnálatos módon romlást mutatnak a korábbiakhoz képest.
3.16	Tekintve, hogy a 2020-ban 30-34 évesek 2013-ban 23-27 évesek, így természetesen a 2020-ban a 30-34 évesek felsőfokú végzettségére vonatkozó indikátor teljesítése nem múlik az újonnan belépő diákok számán. Ugyanakkor az EU-ban közösen elfogadott 40 százalékos felsőfokú végzettségűek számának későbbi eléréséhez stratégiát kellene alkotni a következő korosztályok felsőoktatási beiskolázási arányának növelésére. A KSH adatai alapján 2013-ban egy évfolyam teljes létszáma kb. 120 ezer fő volt a 18-19 éves korosztályban. A www.felvi.hu statisztikái szerint 2013-ban a 18-19 éves korosztályból összesen 30.374 főt vettek fel a felsőoktatásba. Tehát a frissen érettségizett korosztálynak mindössze 25%-a került be a felsőoktatásba. Ebből lehetetlen lesz megközelíteni az EU-s 40%-os célkitűzést, de még a hazánk által vállalt 30,3%-ot is. Ezzel nem néz szembe az EFOP. Csak ahhoz, hogy a 30,3% végzettség eléréjünk (10%-os lemorzsolódással számolva), mintegy 33%-kal (10.000 fő) kellene növelni a frissen érettségizők közül felsőoktatásba felvett számát.	Hangsúlyosabban kellene elemezni a felsőoktatás hozzáféréseinek növelését célzó beruházási prioritás esetén az első diploma megszerzése érdekében újonnan belépő hallgatók arányát, és hogy mely társadalmi csoportok vannak alulreprezentálva. Tisztázni kellene, hogy az egyes korosztályok esetében mekkora hányadnak kellene belépnie a felsőoktatásba, hogy előbb-utóbb elérjük az EU tervezett 40 százalékos felsőfokú végzettségi arányát. Az első felsőfokú végzettséget célzó belépők száma lehetne egy eredmény indikátor. A lemorzsolódás mellett ez a másik kulcsprobléma, amelyre nagyobb hangsúlyt kellene helyezni az intézkedésekben.

#	Észrevételek	Javaslatok
3.17	A 3. prioritási tengely 3.1. intézkedés keretében a végzettség nélküli iskolaelhagyási programoknál a prevenciót támogató programok és az ellátórendszer fejlesztése hiányzik. A tankötelezettség felső határa alatt a tanulók már több mint 10 százaléka lemorzsolódik, 2005 és 2010 között továbbá nőtt a sem az oktatási rendszerben, sem a foglalkoztatási rendszerben jelen nem lévő 15-24 évesek aránya. Hiányzik ezen elem elemzése, önmagában a korai iskolaelhagyás kevésbé csökkenthető kompetencia programokkal.	A végzettség nélküli iskolaelhagyásban érintett célcsoportok számára, különös tekintettel a hátrányos helyzetű, mélyszegénységben élő, roma, illetve az eltérő fejlődés menetű gyerekek számára korai fejlesztési, preventív programok, valamint a lemorzsolódást megelőző komplex oktatási programok támogatása javasolt.
3.18	A 3. beruházási tengely keretében belül kidolgozott korai iskolaelhagyásról/végzettség nélküli iskolaelhagyásokról szóló beruházási tervben nem szerepel az alapfokú köznevelési intézményeknek a pályaválasztásban/pályaorientációban jelentősen megnőtt szerepe és felelőssége a középfokú oktatási - elsősorban a szakképzési - rendszer átalakításából adódóan.	Javasoljuk a pályaorientáció megjelenítését a tartalmi fejlesztések között.
3.19	A 3. prioritási tengely 3.1. intézkedés keretében megfogalmazásra került az oktatási szegregáció megszüntetése és hozzá kapcsolódóan a célcsoport definíciója.	<p>A tartalmi módosítás általában pontosabbá és érthetőbbé teszi a célkitűzéseket. A 3.B pont esetén a „A 3A specifikus célhoz tartozó, a szegregáltan oktatott halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma a beavatkozások által érintett tankerületekben elnevezésű mutató meghatározása:</p> <p>A beavatkozás által érintett tankerületekben az azonos településen működő általános iskolák - ezen belül székely- és tagintézmények - közti, illetve az általános iskolákban azonos évfolyamon működő párhuzamos osztályok közti halmozottan hátrányos helyzetű tanulói létszám különbsége.” szerepel. A bekezdés értelmezhetetlen. Az alábbi problémák vannak a megfogalmazással: 1. A tankerület túl tág terület, a szegregációt egy településen lehet értelmezni, a tankerület túl tág terület. 2. Az adott osztályok közötti létszámkülönbség semmit nem mutat, csak a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya. 3. Nem tartalmazza a különbség mértékét. Javasoljuk a 25 százalékos aránykülönbség beleírását. 4. A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók létszáma 2014. októberében drasztikusan csökkent a jogszabályi változások miatt. Ehelyett szerencsésebb lenne a hátrányos helyzetű jelenleg hatályos jogszabályi fogalmat használni.</p> <p>A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény által szabályozott halmozottan hátrányos helyzetű fogalom 2013. szeptember 1-jei hatállyal változott. E jogszabályi változás sokkal szigorúbb feltételeket állapít meg a halmozottan hátrányos helyzetű tanuló fogalmára, mint korábban, ennek következtében a 2014. októberi oktatási statisztikában drasztikusan csökken ezen tanulók létszáma. Javasoljuk, hogy ugyanezen törvény hátrányos helyzetű tanulóra vonatkozóan kerüljön meghatározásra a célcsoport.</p>

#	Észrevételek	Javaslatok
3.20	Az EFOP szerint „Dinamikusan növekszik az egyházi fenntartású intézmények aránya, így ennek megfelelően erősödik az egyházak társadalmi szerepvállalása.” Az egyházak továbbá a hátrányos helyzetű, vagy „periférikus, veszélyeztetett élethelyzetben lévő emberek felé fordulnak, és támogató tevékenységeiken keresztül ösztönzik a társadalomba való sikeres beilleszkedésüket és megtartásukat.” Habár tényleg emelkedett az egyházi intézmények aránya ellenkező adatok pont arra mutatnak, hogy a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók továbbra sem jelennek meg az egyházi intézményekben kellő számban, így az egyház társadalmi szerepvállalás erősödése csak az intézmények növekvő számában jelentkezik, nem másban.	Javasoljuk, hogy az oktatási szegregációra vonatkozóan az egyházi köznevelési intézményekre vonatkozóan is jelenjen meg utalás.
3.21	A 3. prioritási tengely 3.D célkitűzés úgy fogalmaz, hogy elvárt eredmény a megrendelői igények maradéktalan megjelenése a képzési kínálatban és tartalomban. Ez szakmailag problémás, mert a vállalkozások megrendelői igénye lehet egymásnak ellentmondó, túl vállalatspecifikus, illetve az elméletet háttérbe helyező. Ezért a nemzetközi gyakorlat az, hogy a vállalati igények átmennek a felsőoktatási intézmény szűrőjén és úgy érvényesülnek.	Javasoljuk az elvárt hatás pontosítását arra, hogy a vállalati igények a felsőoktatási intézmény kontrolljával, a szükséges szintű elméleti és megfelelően széleskörű ismeretek beépítésével érvényesüljenek.
3.22	A 3. prioritási tengely 3.5-os intézkedés átfedéseket tartalmaz a 3.4-es intézkedéssel (például a felsőfokú oktatási intézmények infokommunikációs hozzáféréseinek növelése, új oktatási informatikai tartalmak és szolgáltatások bevezetése, a kapcsolódó open source learning és e-learning rendszerek fejlesztése.).	Javasoljuk felülvizsgálni az intézkedések tartalmát annak érdekében, hogy ne legyenek bennük átfedések.
3.23	A 3. prioritási tengely 3.4 intézkedésben az „Országos hatáskörű beavatkozásokban” bemutatott mérési rendszer és informatikai fejlesztések esetében az előző fejlesztési ciklus tapasztalata az, hogy ezek akkor váltak fenntarthatóvá és hosszú távon működővé, ha beépültek az ágazati irányítás működésébe, jogszabályokba.	Fontos lenne azt a követelményt megfogalmazni, hogy az ágazati fejlesztések előfeltétele, hogy azok az ágazati irányítás működésébe integrálódjanak és jogszabályi háttérrel kapnak.
3.24	A 3. prioritási tengely 3.6 intézkedésben „A tudományos utánpótlás javítása” beavatkozásban a doktori mobilitás élénkítése, a COFUND programok társfinanszírozása, a nemzetközi K+F infrastruktúrákhoz való hozzáférés támogatása, az ERC-hez kapcsolódóan egyéni támogatások nyújtása tevékenységeknek inkább „A felsőoktatási kutatások nemzetközi beágyazottságának növelése” című beavatkozásban lenne a helye. Elsődleges hatásuk ugyanis a magyar kutatók nemzetközi illetve külföldi kutatók magyarországi tevékenységét segíti elő.	Javasoljuk áthelyezni a tevékenységeket „A felsőoktatási kutatások nemzetközi beágyazottságának növelése” című beavatkozásba.
3.25	A 3. prioritási tengely 3.5 intézkedés (A munkaerőpiaci kompetenciák javítása a felsőoktatási rendszerben) több beavatkozása is feltételezi a felsőoktatási intézmények és vállalkozások együttműködését (pl. duális képzések elindítását). De a lehetséges kedvezményezettek között	Javasoljuk, hogy a 3.5 intézkedés lehetséges kedvezményezetteinél az intézmények partnerei közé kerüljenek be a vállalkozások is.

#	Észrevételek	Javaslatok
	az intézmények partnerei között nem kerültek felsorolásra a vállalkozások.	
3.26	A 3. prioritási tengely 3.7 intézkedés azt írja, hogy az első diplomán kívüli továbbtanulás támogatása részét képezi. E szerint a második és többedik diploma része az intézkedésnek. Ezzel több probléma is van. Átfedésben van a 3.4 intézkedéssel, nem felel meg a 3.7 leírásának, mely szerint a cél a „felsőoktatáson kívül”-i képzés, nincs összhangban a 3.F speciális céllal, amely nem szól felsőoktatási képzésekről, és nincs összhangban a GINOP-pal történt lehatárolással.	Javasoljuk átgondolni, hogy a 3.7 intézkedés keretében legyen-e egyáltalán felsőoktatási képzés.
3.27	A 3. prioritási tengely 3.7 intézkedésnél szerepelnek a lehetséges célcsoportnál a „humán közszolgáltatásban dolgozók”, de nekik a 3.8 intézkedés szól.	Javasoljuk törölni a 3.7 intézkedés célcsoportjából a humán közszolgáltatásban dolgozókat.
3.28	A 3. prioritási tengely 3.8 intézkedésben „a humán közszolgáltatásokban dolgozók szak-, át- és továbbképzése” beavatkozás csak az EFOP által lefedett közszolgáltatási területek munkatársainak továbbképzését célozza. Nem világos, hogy miért van szükség erre a szűkítésre és a többi közszolgáltatás munkatársainak képzése milyen forrásból fog megvalósulni.	Javasoljuk kiterjeszteni a továbbképzést minden közszolgáltatásra, amelynek a továbbképzése nincs megoldva más forrásból.
3.29	A 4. prioritási tengely 4.B specifikus cél leírásában a 2. bekezdés köznevelési témájú, valószínűleg szerkesztési hiba, nem releváns szöveg.	Javasoljuk a bekezdés törlését.
3.30	A 4. prioritási tengely 4.2 intézkedésnek csak a 3.4 és a 3.5 intézkedésekre hivatkozik, a 3.6-ra nem.	Javasoljuk a 3.6-al is feltüntetni a kapcsolatot.
3.31	A 4. prioritási tengely 4.2 intézkedésben a kutatási eszközök beszerzését célzó beavatkozás kiemeli néhány tudományterületet, de nem világos, hogy miért hagyja ki a természettudományokat, a társadalomtudományokat stb.	Javasoljuk a szűkítő kitétel törlését és minden tudományterület műszerezettségének a javítását megcélozni.
3.32	A 4. prioritási tengely 4.2 intézkedés lehetséges kedvezményezettei között nem érthető a sportegyesületek megjelenése, viszont hiányoznak a vállalatok.	Javasoljuk a 4.2 intézkedés lehetséges kedvezményezettei közül törölni a sportegyesületeket és felvenni a vállalatokat.

21. táblázat: A beavatkozási logika megfelelőségének értékelése, 3-4. prioritástengelyek

4.2.3. A horizontális célok érvényesítésének értékelése

A „Gyarapodó tudástőke” és az „Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében” prioritástengelyekkel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
3.33	A 3. prioritási tengely 3.1. intézkedésben a korai/végzettség nélküli iskolaelhagyási programoknál a hátrányos helyzetű, elsősorban roma tanulók lemorzsolódásának csökkentésénél nem jelenik meg a problémához képest kellő súllyal az esélyegyenlőségi, deszegregációs fókusz.	Javasoljuk, hogy az intézkedésben jelenjenek meg a hátrányos helyzetű, elsősorban roma tanulók iskolai sikerességét növelő, valamint deszegregációs programok. Javasoljuk, hogy a deszegregációs programok kötelezővé tételét, helyi esélyegyenlőségi programokban történő szabályozását fenntartói háttértől függetlenül, és az egyházi fenntartású intézmények egyenlő részvételét a szabályozásban.
3.34	A 3. prioritási tengely 3. intézkedésben a fogyatékkal élő gyerekek és tanulók esélyegyenlőségi szempontjai nem jelennek meg kellő súllyal.	Javasoljuk, hogy a fogyatékkal élő gyerekek és tanulók részére több fejlesztési program álljon rendelkezésre.
3.35	Hiányoznak a köznevelés minőségének növeléséről szóló célkitűzések közül a horizontális szempontok, mint például az esélyegyenlőség, a nemi és egyéb megkülönböztetések csökkentése, visszaszorítása, a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés.	Az egyes beavatkozásoknál is javasoljuk kiemelni azt a releváns esélyegyenlőségi illetve fenntarthatósági szempontot, amely majd a megvalósítás során is hangsúlyos lesz.
3.36	A 3. prioritási tengely 3.4 intézkedésben nem jelennek meg megfelelő súllyal a hátrányos helyzetűek felsőoktatási részvételét elősegítő beavatkozások. Az EFOP és a felsőoktatási stratégia nem elemzi megfelelően a hátrányos helyzetűek felsőoktatáshoz való hozzáféréseinek problémáit.	Részletesebb helyzetelemzés és beavatkozás kidolgozására lenne szükség a hátrányos helyzetű illetve roma tanulók felsőoktatáshoz való hozzáféréseinek akadályozó tényezői ügyében, továbbá javasolt mutatószámok hozzárendelése ehhez a célhoz.
3.37	A 3. prioritási tengely 3.4 és 3.6 intézkedésben beavatkozással kezelt a nők felsőoktatási és tudományos karrier-lehetőségeinek elősegítése.	Javasoljuk output, illetve eredményindikátor kapcsolását ezekhez a beavatkozásokhoz.
3.38	A korábbi fejlesztési időszakok tapasztalata alapján kockázat, hogy a köznevelés és a felsőoktatási fejlesztések szakmai, módszertani szempontból nagyon eltérő színvonalúak lesznek, és a hasznosulásuk is különböző szintű lesz.	Javasoljuk a pénzügyi nyomon követés mellett a szakmai támogatás megszervezését is a fejlesztésekhez. A köznevelési és felsőoktatási intézmények kapjanak szakmai, módszertani támogatást, egy központi szakmai szervezet adjon segítséget a hálózatok kialakulásához. Ez történhet egy kiemelt projekt vagy más központi szervezet által. De ez a szervezet ne a bürokratikus terhet növelje a projekteken, hanem támogató jelleggel működjön. A támogató szervezet időbeli felállítása fontos szempont.

22. táblázat: A horizontális célok érvényesítésének értékelése, 3-4. prioritástengelyek

4.2.4. A javasolt támogatási forma indokoltsága

A „Gyarapodó tudástőke” és az „Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében” prioritástengelyekkel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
3.39	Az Általános rendelet 68. cikke szabályozza az általányalapon meghatározott közvetett költségek („flat rate”) és személyi költségek elszámolhatóságát. E szerint 25% közvetett költség és 15% bérjellegű költség számolható el. Ezzel szemben az EFOP-ban más felső határ van a közvetett költségekre és a bérjellegű nem is jelenik meg benne.	Javasoljuk az általányalapú finanszírozás EFOP szabályait a végleges rendelethez igazítani, hogy maximálisan kihasználja a lehetőségeket.
3.40	A 10. fejezetben az EFOP jól összefoglalja, hogy milyen egyszerűsített támogatási formákat fog alkalmazni, de a prioritási tengelyeknél már ezek nem jelennek meg.	Javasoljuk a prioritási tengelyeknél beavatkozási, fejlesztési tevékenység szintjén jelezni, hogy melyiknél milyen egyszerűsített támogatási formát kíván alkalmazni.

23. táblázat: A javasolt támogatási forma indokoltságának értékelése, 3-4. prioritástengelyek

4.2.5. Az indikátorok értékelése

A „Gyarapodó tudástőke” és az „Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében” prioritástengelyekkel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
3.41	A 3. és 4. prioritási tengely indikátorai között a tervező nem, illetve kis számban szerepelteti az EU rendeletek által kötelezően előírt közös indikátorokat.	Javasoljuk a közös indikátorok közül a relevánsak feltüntetését az indikátorok között.
3.42	A 3. és 4. prioritás indikátorai nem minden esetben alkalmasak arra, hogy mérni lehessen a fejlesztési tevékenységek szintjén a kimeneteket és az eredményeket. Az intézkedésekhez nem tartoznak számszerűsített célok. Ezek nélkül a forrás mértékének megfelelése sem ítéltető meg.	Javasoljuk az indikátorok megtervezését az egyes beavatkozások, fejlesztési tevékenységek mérhetőségéhez.
3.43	Az indikátorokat tartalmazó táblázatban meghatározott indikátortól nem varható el, hogy a tervezet által megfogalmazott hozzáférési különbségek kiegyenlítéséről képet adjon.	Releváns esélyegyenlőségi indikátorok kidolgozását javasoljuk, amelyek a fejlesztések eredményeit mérni képesek, valamint a beruházások következtében elért hátrányos helyzetű és hátrányos helyzetű roma diákok számának beemelését az indikátorok közé.
3.44	Magyarország a korai iskolaelhagyók arányának 10%-ra történő csökkentését vállalta 2020-ig. A célkitűzéshez kapcsolódó program specifikus eredménymutatóként meghatározott indikátor nem a korai iskolaelhagyás mérésére irányul, hanem az ISCED 1 és ISCED 4 szintek között az évismétlők arányának 100-ról 90 százalékra történő változására. Ez az indikátor ebben a formában nem értelmezhető, nem ad valós képet a korai iskolaelhagyásról, az oktatási szegregáció csökkentéséről és nem tartalmazza a bevonat tanulóik iskolai teljesítményének mérését és/vagy követését.	Javasoljuk, hogy kerüljön kidolgozásra a lemorzsolódáshoz kapcsolódó specifikusabb mutatószám kialakítására.
3.45	Magyarország a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányának 30,3%-ra történő növelését vállalta 2020-ig. Az EFOP-ban megjelenik célként 35% a mutatóra 2023-ra. Fontos lenne, hogy az eredményindikátorként is tartalmazza az EFOP a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányát.	Javasoljuk indikátorként felvenni a felsőfokú végzettséggel rendelkezők arányát.
3.46	A 3. prioritástengely 2. beruházási prioritásának „a program által egyéni támogatásban részesített azon hallgatók aránya az összes egyéni támogatotton belül, akik felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséget szereznek” eredményindikátora a programban résztvevőkre vonatkozik, mégis van bázisértékük.	Nem érthető, hogy honnan van bázisértéke egy olyan indikátornak, amely a programban résztvevőkre vonatkozik. . Erre az "indikátor definíciók" dokumentum sem tartalmaz magyarázatot. Javasoljuk ennek az átgondolását.
3.47	A 3. prioritástengely 2. beruházási prioritásának eredményindikátora a duális formában induló képzéseken	Javasoljuk az indikátorhoz megjegyzésként fűzni, hogy a

#	Észrevételek	Javaslatok
	végzettséget szerzők száma. Itt szükséges lenne definiálni, hogy mit tekintünk duális képzésnek. Jelenleg az intézmények maguk döntenek el, hogy mely képzésüket illetik ezzel a jelzővel, de így ez nem objektív. Továbbá probléma lehet a mutatószám kiszámításában, hogy mely képzési szintet vesszük figyelembe. Az "indikátor definíciók" dokumentumban nem eléggé precíz a definíció, a kapcsolódó fogalom a szakképzésre vonatkozik, nem a felsőoktatásra.	„duális” jelzõt a jövõben csak akkreditált módon kaphatják meg az intézmények, képzések. Továbbá javasoljuk, hogy a mutató kiszámításában a felsõoktatási szakképzési, alapképzési és osztatlan mesterképzési szakok kerüljenek figyelembe vételre.
3.48	A 3. prioritástengely 2. beruházási prioritásának eredményindikátora „a közösségi főiskolai programokban résztvevők közül a felsőfokú végzettséget szerzettek és/vagy BA/BSC programba felvételt nyertek aránya”, melynek bázisértéke 2013-ra 79%. De nem világos, hogy milyen bázisérték ez, hiszen a közösségi főiskolák még nem kezdték meg a működésüket. Az "indikátor definíciók" dokumentum ellentmondásos a kérdésben. Egyik ponton abban is 79% szerepel, másik ponton „kötelezően 0”. Az indikátor definíciójában az arány számlálója került csak pontosításra, de nem világos, hogy milyen értékre vetítik, mi lesz a nevező az osztásban. A „közösségi főiskolai programon részt vettek” meghatározás nem elég precíz, mert nem világos, hogy a képzést megkezdők száma lesz az, vagy valamilyen más érték. Az sincs tisztázva, hogy hány évvel korábbi kezdőlétszámot fognak használni.	Javasoljuk átgondolni az indikátor definícióját és bázisértékét.
3.49	A 3. prioritástengely 2. beruházási prioritásának eredményindikátora a doktori fokozatszerzések száma. Az indikátor 2013 és 2023 közötti 10 évre 24%-os növekedést irányoz elő, miközben az EU átlag eléréséhez (a Felsőoktatási stratégia szerint) 111%-os növekedésre lenne szükség.	Javasoljuk magasabb célérték vállalását, mert a jelenlegi célérték elérése esetén alig javul a helyzet.
3.50	A 3. prioritástengely 2. beruházási prioritásának eredményindikátora „a hátrányos helyzetűek aránya a felsőfokú végzettségűek között”. Az "indikátor definíciók" dokumentum nem definiálja, hogy mit jelent a hátrányos helyzetű fogalom ebben az esetben. E mellett a vizsgált populációt valamennyi felsőfokú végzettségűben határozza meg.	Javasoljuk, hogy a definíció hivatkozzon a nemzeti felsőoktatási törvényben szereplő hátrányos helyzetű hallgató definíciójára. Továbbá javasoljuk, hogy az adott évben felsőfokú végzettséget szerzők legyenek az indikátor alanyai. Ez esetben a mutató meghatározása is egyszerű, hiszen a FIR-ből meghatározható.
3.51	A 3. prioritási tengely 2. beruházási prioritása 1. specifikus célkitűzéséhez kapcsolódó eredményindikátorok mellett további releváns indikátor lehetne az első diploma megszerzése érdekében újonnan belépő, frissen érettségizett hallgatók aránya a korosztályon belül.	Javasoljuk az eredmény indikátor felvételét.
3.52	A 3. prioritási tengely 2. beruházási prioritása 1. specifikus célkitűzéséhez kapcsolódó eredmény indikátorok mellett további releváns indikátor lehetne az első diploma megszerzése érdekében újonnan belépő, frissen érettségizett hallgatók között a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozók aránya. Ez azért is fontos, mert az ESZA rendelet I. fejezet 3. cikk.(1) c) ii. pontja alapján ez kiemelt célcsoport.	Javasoljuk az eredmény indikátor felvételét.
3.53	A 3. prioritási tengely 2. beruházási prioritása kimeneti indikátora „az ISCED 5 és ISCED 8 szintek közötti felsőoktatásba való bekerülést és bennmaradást támogató programokban résztvevők száma”. Az "indikátor definíciók"	Javasoljuk a kimeneti indikátor definíciójának a felülvizsgálatát.

#	Észrevételek	Javaslatok
	dokumentum szerint „az iskolai végzettség a rendszerbe való belépéskor kerül meghatározásra”. Miután a bekerülést támogató programokban részt vevők esetében jellemző, hogy nincs felsőfokú végzettségük, ezért ez nem megfelelő vizsgálata a képzési szintnek.	
3.54	<p>A 3. prioritási tengely 2. beruházási prioritása nem tartalmaz elegendő kimeneti indikátort. Például alkalmazható közös indikátorok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fogyatékossgal élő résztvevők; • munkanélküli háztartásban élő résztvevők; • migránsok, külföldi háttérű személyek, kisebbségek (beleértve a marginalizálódott közösségeket, például a romákat); • egyéb hátrányos helyzetű résztvevők; • új kutatók száma a támogatott szervezeteknél; • kutatóintézetekkel együttműködő vállalkozások száma. <p>További indikátor javaslatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • támogatott K+F projektek száma; • létrejött új tananyagok száma; • új tudományos adatbázis licencek száma; • szabadalmi kérelmek száma; • publikációk száma; • nemzetközi kutatási projektek száma. 	Javasoljuk áttekinteni valamennyi beavatkozást és fejlesztési tevékenységet és kimeneti indikátorokat tervezni hozzájuk. A közös indikátorok alkalmazása.
3.55	A 3. prioritási tengely 3. beruházási prioritásának eredményindikátorai a program keretében képzésben résztvevőkre vonatkoznak, de mégis van bázisértékük.	Javasoljuk átgondolni a bázisértékeket.
3.56	A 3. prioritási tengely 3. beruházási prioritásának eredményindikátorai esetében nem világos, hogy mérik-e a 3.7-es intézkedést. Miután csak a 3.8-as intézkedésben vannak továbbképzések, ezért jelenleg úgy tűnik, hogy mindkét eredmény indikátor a 3.8-as intézkedésre vonatkozik. A 3.7 intézkedésben a „a nem formális és informális tanulási formák dominálnak”, amelyekre nem jellemző, hogy képesítést adnak.	Javasoljuk eredményindikátort rendelni a 3.7-es intézkedéshez.
3.57	A 3. prioritási tengely 3. beruházási prioritásának kimeneti mutatói esetében nem egyértelmű, hogy mely intézkedés mely beavatkozásaira vonatkoznak.	Javasoljuk feltüntetni a kimeneti mutatók esetében, hogy mely intézkedések mely beavatkozásaira vonatkoznak. Ha valamennyire, akkor azt javasoljuk feltüntetni.
3.58	A 3. prioritástengely eredményességi keretében a 3. beruházási prioritásból a „továbbképzési programokban résztvevő humán közszolgáltatásokban dolgozók száma” szerepel és indoklásként azt írja az EFOP, hogy a beruházási prioritás forrásainak 60%-át a 3.8 intézkedés kapja.	A 3.7 intézkedés nagyobb populációt és társadalmilag fontosabb feladatot érint, ezért javasoljuk a forrás átcsoportosítását a 3.8-ról a 3.7-re és a 3.7-re vonatkozó

#	Észrevételek	Javaslatok
		kimeneti mutató használatát az eredményességi keretben.
3.59	A 4. prioritástengely eredményességmérési keretében csak a 4.1 intézkedésre vonatkozóan szerepel kimeneti indikátor, a 4.2-re nem.	Javasoljuk, hogy az eredményességi keretbe a 4.2 intézkedésre vonatkozóan is kerüljön be kimeneti indikátor.

24. táblázat: Az indikátorok értékelése, 3-4. prioritástengelyek

4.3. Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések (5. prioritástengely)

4.3.1. Konzisztencia és koherencia értékelése

Az 5. prioritástengellyel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
A társadalmi felzárkózás támogatása pénzügyi eszközökkel		
4.1	Az ESZA-rendelet 12. cikkében fekteti le, hogy támogatja „a közösségvezérelt helyi fejlesztési stratégiákat városi és vidéki területeken, a területi paktumokat és a foglalkoztatást - többek között a fiatalok foglalkoztatását -, az oktatást és a társadalmi befogadást segítő helyi kezdeményezéseket.” Ezzel az általános állásfoglalással az EFOP összhangban áll.	N/A
4.2	Az Általános rendelet a II. fejezetet - a 32-35. cikkeket - teljes egészében a közösségvezérelt helyi fejlesztésnek szenteli. Az ebben foglalt általános alapelvekkel az EFOP vonatkozó része összhangban áll.	N/A
4.3	A közösségek szintjén irányított helyi fejlesztési stratégiák szorosan kapcsolódnak az EFOP Társadalmi együttműködés erősítése prioritástengelyéhez, a kapcsolódás szintjei azonban nem derülnek ki a tervezetből.	Javasoljuk részletesen bemutatni, hogy a közösségek szintjén irányított helyi fejlesztési stratégiák hogyan kapcsolódnak a Társadalmi együttműködés erősítése prioritástengely intézkedéseivel.
4.4	Az EFOP a többi OP-val való kapcsolódását ugyan bemutatja a 21-26. oldalon lévő lehatárolási táblázatban a közösségek szintjén irányított helyi fejlesztési stratégiák vonatkozásában, ám ezt bővebben nem fejti ki, így nem világos a lehatárolás az OP-k között.	Kérjük részletesen megjeleníteni az OP-k közötti lehatárolásokat.
A társadalmi innováció javítása		
4.5	Az ESZA-rendelet 9. cikke hangsúlyozza a társadalmi innováció (az innovatív társadalmi vállalkozások és vállalkozók, valamint a nem kormányzati szervezetek és a szociális gazdaság más szereplői által indított innovatív projektek) támogatásának fontosságát. A bevont kivánt területek körét a tagállamok feladatkörébe rendeli.	N/A

#	Észrevételek	Javaslatok
4.6	<p>Az Európai Unió foglalkoztatás és társadalmi innováció programja (EaSI)⁵ részletezi a társadalmi innováció tárgyát, kitűzött céljait és felépítését. Az EFOP tervezetében szereplő „Esélypontok” kialakítása leginkább a Progress részhez kapcsolódik (I. fejezet), az ennek való megfelelés azonban az EFOP szövegéből nem derül ki.</p> <p>A társadalmi innováción belül tervezett másik beavatkozás megfogalmazása túl általános, nehezen értelmezhető.</p>	Kérjük a beavatkozások konkretizálását.
4.7	<p>Az ESZA-rendelet 10. cikke foglalkozik a transznacionális együttműködésekkel, hangsúlyozva, hogy „a transznacionális együttműködés jelentős hozzáadott értékkel bír, ezért azt - kivéve azon kellően indokolt esetekben, amelyekben az arányosság elvének figyelembevételére sor kerül - valamennyi tagállamnak támogatnia kell.” Az EFOP ezzel az elvi állásfoglalással összhangban áll.</p>	N/A
4.8	<p>Az Általános rendelet mellékletét képző Közös Stratégiai Keret 7.4 pontja foglalkozik a transznacionális együttműködésekkel (az ESZA tekintetében). Az EFOP-ban felsorolásszerűen megjelenő beavatkozási irányok az általános alapelveknek megfelel.</p>	N/A
4.9	<p>A Partnerségi Megállapodás a transznacionális együttműködésekkel kapcsolatosan elsősorban az EFOP-ban is nevesített Duna Stratégiával foglalkozik. Emellett általánosságban megemlíti, hogy a Kormány 1441/2013. (VII. 15.) határozatával összhangban többek között intézményfejlesztés témakörében támogatja a transznacionális együttműködést, ami lefedi az EFOP-ban felsorolásként megjelenő többi beavatkozási irányt.</p>	N/A
4.10	<p>A Pozíciós Papír szintén hangsúlyozza a transznacionális együttműködések fontosságát, a nevesített Duna Stratégián kívül többek között a „foglalkoztatás, oktatás és társadalmi befogadás (különös figyelemmel a marginalizált közösségekre, például romákra) területén.” Ennek az EFOP-ban szereplő felsorolás megfelel.</p>	N/A
4.11	<p>A transznacionális együttműködésekhez kapcsolódó speciális célkitűzés a társadalmi együttműködés és a gyarapodó tudástőke megújulási képességének növelése, így mindkét prioritástengelyhez szorosan kapcsolódik. A lehatárolás és összekapcsolódás szintjei és módja nem jelenik meg a tervezetben.</p>	Javasoljuk részletesen bemutatni, hogy a transznacionális együttműködések hogyan kapcsolódnak a társadalmi együttműködés és a gyarapodó tudástőke prioritástengely intézkedéseéhez.

25. táblázat: A 5. prioritástengely értékelése konzisztencia és koherencia szempontjából

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 1296/2013/EU rendelete (2013. december 11.) az Európai Unió foglalkoztatás és társadalmi innováció programjáról és a foglalkoztatási és társadalmi befogadási célú európai Progress mikrofinanszírozási eszköz létrehozásáról szóló 283/2010/EU európai parlamenti és tanácsi határozat módosításáról

Lehatárolás vizsgálata

Az alábbi táblázatban az 5. prioritás vonatkozásában azokat a beavatkozásokat tüntettük fel, ahol az egyes fejlesztési területeken az EFOP beavatkozásai más OP-khoz kapcsolódnak. Bemutatjuk, hogy ezekben az esetekben az Operatív Programok közötti lehatárolás megfelelően megtörtént-e vagy további lehatárolási igény merült fel, valamint a szinergialehetőségek is azonosításra kerülnek.

Beavatkozás 1. (értékelt OP-ban)	Beavatkozási 2. (másik OP-ban)	Azonosított szempontok	Azonosított lehatárolási igény	Azonosított szinergialehetőség	Értékelői javaslat
5.2 Társadalmi innováció és transznacionális együttműködések	Az operatív program tervezése és végrehajtása az előkészítés stádiumától kezdve a Duna Régió Stratégia (DRS) figyelembevételével, releváns elemeinek beépítésével zajlott. A DRS stratégiai céljai közül a GINOP főleg a jólét megteremtéséhez, illetve a Duna Régió többi régióval való összekapcsolásához járul hozzá.				Az EFOP 5.2 Társadalmi innováció és transznacionális együttműködések intézkedés keretében felsorolt beavatkozások (például Duna Stratégia megvalósítása keretében kialakítandó hálózati együttműködések támogatása) a GINOP dokumentumban is szerepel. A lehatárolás megtörtént.
EFOP/5	VEKOP/5/ Társadalmi együttműködés erősítése	kedvezményezett/fejlesztési tevékenység/eredmény	Társadalmi felzárkózást elősegítő programok		Lehatárolás megtörtént (területi alapon).

26. táblázat: Az 5. prioritástengely értékelése a lehatárolások vizsgálata szempontjából

4.3.2. A beavatkozási logika értékelése

Az 5. prioritástengellyel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
4.12	A helyzetelemzés felületes, hiányos. A prioritásnál elmarad a folyamatok, trendek bemutatása, nincsenek statisztikai adatok, csak általánosságokat, felületes megállapításokat tartalmaz, amelyek nem elegendőek a valós problémák hiteles bemutatásához. Sem a prioritásnál, sem a prioritáshoz kapcsolódó két intézkedés bemutatásánál nem szerepel valódi indoklás, ami a problémák bemutatásának tekinthető. Nem érthető, miért jött létre és milyen problémákra kívánnak reagálni a beavatkozások. A prioritáshoz nem kapcsolódik olyan stratégia, ami pótolná a beavatkozási logika helyzetelemzésének hiányosságait.	Javasolt kibővíteni a prioritás bemutatását a megoldani kívánt problémák részletes bemutatásával, a célok és intézkedések részletes kifejtésével.
4.13	A prioritás beavatkozásai nagyon sokrétűek (főleg az 5.2 intézkedés esetén), különbözőek és nagyon sok területet fednek. A kapcsolódó indikátor viszont irreális alacsony (Társadalmi innovációt és transznacionális együttműködést célzó projektek száma 15 db.)	Javasolt lenne szűkíteni a beavatkozások „listáját”, mert ebben a formában túlzottan szétaprózott, áttekinthetetlen. Javasolt az indikátor újragondolása.
4.14	A prioritáson belül a célkitűzések és az intézkedések kapcsolata nem egyértelmű. Sem a célkitűzésekhez, sem a beavatkozásokhoz nem kapcsolódik semmilyen részletes magyarázat, tartalom, kifejtés, stb.	Fontos lenne beavatkozási „lista” helyett a tervezett intézkedések, beavatkozások részletes bemutatása, a kapcsolódó megoldani tervezett problémákkal együtt.

27. táblázat: A beavatkozási logika megfelelőségének értékelése, 5. prioritástengely

4.3.3. A horizontális célok érvényesítésének értékelése

Az 5. prioritástengellyel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
4.15	A fenntarthatóság, illetve esélyegyenlőség horizontális szempontjai egyelőre részben vagy teljesen kidolgozatlanok.	
4.16	Hiányoznak a horizontális szempontok, mint például az esélyegyenlőség, a nemi és egyéb megkülönböztetések csökkentése, visszaszorítása, a környezetvédelem és a fenntartható fejlődés.	A prioritásban hangsúlyosabban kellene figyelembe venni az intézmények működésében a hátrányos helyzetűek nyújtott szolgáltatásokat, a nemi és egyéb megkülönböztetések csökkentését, visszaszorítását.

28. táblázat: A horizontális célok érvényesítésének értékelése

4.3.4. A javasolt támogatási forma indokoltsága

Az 5. prioritástengellyel kapcsolatos főbb észrevételünk a következő:

#	Észrevételek	Javaslatok
4.17	<p>A prioritás két fő részre oszlik, az első intézkedés visszatérítendő támogatások nyújtása hátrányos helyzetű személyek és vállalkozások számára, míg a második a társadalmi innováció és transznacionális együttműködések támogatása.</p> <p>A visszatérítendő támogatások formája a tervek alapján bankgarancia, mikrohitel, kamatmentes vagy kedvezményes kamatozású kölcsön, továbbá hitelszövetkezeti formák támogatása, ebben az esetben a támogatási forma bemutatása indokolt, megfelelő.</p> <p>A transznacionális együttműködésekhez kapcsolódóan viszont nincs bemutatva a konkrét támogatási mechanizmus, a forráselosztás módja.</p>	<p>A transznacionális együttműködésekhez kapcsolódóan szintén javasolt az egyszerűsített költségelszámolási módok alkalmazása, és intézkedés szinten a lehetséges támogatási formák bemutatása.</p>

29. táblázat: A javasolt támogatási forma indokoltságának értékelése

4.3.5. Az indikátorok értékelése

Az 5. prioritástengellyel kapcsolatos főbb észrevételeink a következők:

#	Észrevételek	Javaslatok
4.18	<p>Az 5. prioritás indikátorai nem alkalmasak arra, hogy az egyes fejlesztési tevékenységeket mérni lehessen kimeneti szinten.</p> <p>Az 5.2 beruházási prioritás eredmény indikátora (A program befejezését követő 6 hónappal a szervezetek közötti aktív együttműködések száma, 15 db.). nem fedi le a tervezett tevékenységeket.</p>	<p>Javasoljuk az indikátorok megtervezését az egyes beavatkozások, fejlesztési tevékenységek mérhetőségéhez.</p>
4.19	<p>Az indikátorok pontos definíciója nem történt meg, a fejlesztési tevékenységek és az indikátorok nincsenek összhangban.</p>	<p>A fejlesztési tevékenységek és az indikátorok közötti szakmai összhang megteremtése szükséges.</p>

30. táblázat: Az indikátorok értékelése, 5. prioritástengely

5. Mellékletek

5.1. EFOP struktúrájának bemutatása

1. PRIORITÁSI TENGELY: Társadalmi együttműködés erősítése

1. BERUHÁZÁSI PRIORITÁS: (1. prioritási tengely) Az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében (9.i)

1.1. Intézkedés: A halmozottan hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci eszközökben való részvételének és munkaerő-piacon való megjelenésének elősegítése

1.2 Intézkedés: A család társadalmi szerepének megerősítése, továbbá a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása

1.3. Intézkedés: Társadalmi együttélés erősítése

2. BERUHÁZÁSI PRIORITÁS: (1. prioritási tengely) A marginalizálódott közösségek - például a romák - társadalmi-gazdasági integrációja; (9.ii)

1.4. Intézkedés: Gyermekeket sújtó nélkülözés felszámolását célzó programok és szolgáltatások fejlesztése

1.5. Intézkedés: Területi hátrányok felszámolását szolgáló komplex programok emberi erőforrást célzó beavatkozásai

1.6. Intézkedés: Tartós szegénységben élők, romák felzárkózásának, periférikus élethelyzetek felszámolásának segítése

1.7. Intézkedés: Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése

3. BERUHÁZÁSI PRIORITÁS: (1. prioritási tengely) A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat (9.iv)

1.8. Intézkedés: Népegészségügyi program, az egészségtudatosságot erősítő programok és szolgáltatások fejlesztése

1.9. Intézkedés: A minőségi feladatellátást támogató eszközök és alkalmazások fejlesztése, illetve a korai intervenció megerősítése

1.10. Intézkedés: Az intézményekben, szolgáltatások területén dolgozó humán erőforrás életpályájának javítása, dolgozói mobilitás

4. BERUHÁZÁSI PRIORITÁS: (1. prioritási tengely) A foglalkoztatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében a társadalmi vállalkozói szellem, a társadalmi vállalkozásokba történő szakmai integráció és a szociális és szolidáris gazdaság előmozdítása (9.v)

1.11. Intézkedés: Hátrányenyhítés a társadalmi integrációt szolgáló társadalmi gazdaság eszközeivel

2. PRIORITÁSI TENGELEK: **Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében**

1. BERUHÁZÁSI PRIORITÁS: (2. prioritási tengely) A nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházás, az egészségi állapotbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a társadalmi, kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés megteremtésével a társadalmi együttműködés előmozdítása, valamint az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való átállás (9.a)

2.1. Intézkedés: A rászoruló gyermekek életésélyeinek növelése

2.2. Intézkedés: A társadalmi együttműködést szolgáló intézmények és szolgáltatások fejlesztése, bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése

2. BERUHÁZÁSI PRIORITÁS: (2. prioritási tengely) A városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása(9.b)

2.3. Intézkedés: Területi hátrányok felszámolása komplex programokkal

2.4. Intézkedés: Tartós szegénységben élők, romák felzárkózását és a periférikus élethelyzetek megszüntetését segítő infrastrukturális beruházások

3. PRIORITÁSI TENGELEK: **Gyarapodó tudástőke**

1. BERUHÁZÁSI PRIORITÁS: (3. prioritási tengely) A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a végzettség nélküli iskolaelhagyás megelőzése, valamint a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés előmozdítása a koragyermekkori nevelésben, az alap- és középfokú oktatásban, ideértve az oktatásba való visszatérést ösztönző formális, informális és nem formális tanulási formákat is (10.i)

3.1. Intézkedés: A végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése, a köznevelés hátránykompenzációs képességének növelése

3.2. *Intézkedés: A minőségi oktatáshoz, neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása*

3.3. *Intézkedés: A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül*

2. **BERUHÁZÁSI PRIORITÁS:** (3. prioritási tengely) A felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (10.ii)

3.4. *Intézkedés: A felsőfokúnak megfelelő szintű oktatás minőségének és hozzáférhetőségének együttes javítása*

3.5. *Intézkedés: A munkaerő-piaci kompetenciák javítása a felsőoktatási rendszerben*

3.6. *Intézkedés: Kutatás, innováció és intelligens szakosodás növelése a felsőfokú oktatási rendszer fejlesztésén és kapcsolódó humán erőforrás fejlesztéseken keresztül*

3. **BERUHÁZÁSI PRIORITÁS:** (3. prioritási tengely): Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (10.iii)

3.7. *Intézkedés: Az emberi erőforrás fejlesztése az egész életen át tartó tanulás eszközeivel*

3.8. *Intézkedés: A humán közszolgáltatásokban dolgozók szak-, át- és továbbképzése*

4. PRIORITÁSI TENGELEK: Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében

1. **BERUHÁZÁSI PRIORITÁS:** (4. prioritási tengely) Az oktatásba, a készségekkel kapcsolatos képzésbe, szakképzésbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével (10.a)

4.1. *Intézkedés: A köznevelést és a nem formális képzést szolgáló infrastrukturális fejlesztések*

4.2. *Intézkedés: Felsőoktatási infrastrukturális fejlesztések*

5. PRIORITÁSI TENGELEK: Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések

1. **BERUHÁZÁSI PRIORITÁS:** (5. prioritási tengely) A marginalizálódott közösségek - például a romák - társadalmi-gazdasági integrációja (9ii)

5.1. Intézkedés: Visszatérítendő támogatások nyújtása vállalkozások számára

2. BERUHÁZÁSI PRIORITÁS: (5. prioritási tengely) A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat(9.iv)

5.2. Intézkedés: Társadalmi innováció és transznacionális együttműködések

5.2. Az EFOP 5.5 legfontosabb változásai

Az ex-ante értékelés során az alábbi változásokat követték végig az értékelők.

Az alábbi átfogó táblázatban mutatjuk be az EFOP 5.3-as verziójának legfontosabb változásait a 2014. június 7-én benyújtott, utoljára értékelt változathoz képest.

EFOP változásai	Változás értékelése
EFOP szintű változások	
Törlésre került az EFOP és más OP-k kapcsolatát bemutató összefoglaló táblázat.	A táblázat hasznos eszköz volt az OP-k közötti szinergiák és lehatárolások bemutatására, ezért javasoljuk a visszahelyezését.
1-2. prioritási tengelyek (Társadalmi együttműködés erősítése, illetve Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében)	
<u>1. prioritási tengely, 1. beruházási prioritás, 1.A célkitűzés:</u> a célkitűzés címe és a kapcsolódó, elérni kívánt eredmények meghatározásának tartalma módosult.	A cím módosítása jobban kifejezi a prioritás tartalmát, viszont a „célkitűzés eredményének bemutatása” szövegrész kiegészítése pontatlanná tette a megfogalmazást. <i>„A specifikus cél keretében folytatott célzott, komplex programok eredményeképp javul a romák (kiemelten a roma nők) foglalkoztathatósági szintje”</i> kiegészítés miatt a szöveg úgy értelmezhető, hogy csak a romák foglalkoztathatósági szintje javul, mialatt az intézkedés szélesebb célcsoportra fókuszál. A szöveg módosítása nem áll összhangban a tervezett, kapcsolódó indikátorokkal.
<u>1. prioritási tengely, 1. beruházási prioritás, 1.B célkitűzés:</u> A célkitűzés címe és a kapcsolódó, elérni kívánt eredmények meghatározásának tartalma módosult.	A tartalmi módosítás logikus, de a célkitűzés címének megváltoztatása értelmetlen. Az új cím („a család és ifjúság társadalmi részvételének növelése”) pontatlan, nem érthető. A család a társadalom szerves építőeleme, nem világos, miben és hogyan kell növelni a társadalmi részvételét. Javasolt helyette a „családok támogatása” vagy a „családok támogató funkcióinak támogatása, megerősítése” használata.
<u>1. prioritási tengely, 1. beruházási prioritás, 1.B célkitűzés:</u> A célkitűzés címe a kapcsolódó, elérni kívánt eredmények meghatározásának tartalma módosult.	A tartalmi módosítás pontosabbá és érthetőbbé teszi a célkitűzés eredményeinek meghatározását, de a célkitűzés címének megváltoztatása értelmetlen. A <i>„több helyi civil közösség jön létre”</i> nem igazán cél, legfeljebb indikátor.
<u>1. beruházási prioritás:</u> Eredmény- és kimeneti mutatók módosultak, és új mutatók kerültek a dokumentumba.	A mutatók pontosítása érthető, de az új mutató <i>(„fogyatékos személyek és romák felé megnyilvánuló segítőkészség változása a diszkrimináció elleni programokban résztvevők körében”)</i> nagyon nehezen mérhető, nem számszerűsíthető (feltehetően emiatt nem kapcsolódik hozzá sem bázis-, sem célérték), ezért nem javasolt. Javasolt a szöveget a mutatók pontos magyarázatával, definíciójával kiegészíteni, mert nem minden mutató tartalma érthető egzakt módon. Például az <i>„újonnan létrejött közösségekben résztvevők száma”</i> esetében nem világos, mi számít közösségnek, illetve részvételnek. A magyarázat minden mutató értelmezését nagyban segítené.

EFOP változásai	Változás értékelése
<u>1. beruházási prioritás:</u> Az 1.1, 1.2 és 1.3 intézkedések szövege módosult.	A módosítás olyan pontosításokat tartalmaz, ami által érthetőbbé váltak az intézkedések.
<u>1. prioritási tengely, 2. beruházási prioritás, 1.D célkitűzés:</u> A célkitűzéshez kapcsolódó, elérni kívánt eredmények meghatározásának szöveges meghatározása módosult, 1.E és 1.F célkitűzés összevonásra került 1.E célkitűzésként, és szintén módosult a definíciós szöveg.	A módosítás olyan pontosításokat tartalmaz, ami által érthetőbbé váltak a célkitűzések.
<u>1. prioritási tengely, 2. beruházási prioritás:</u> Az 1.4, 1.5, 1.6 és 1.7 intézkedések szövege módosult.	A módosítás olyan pontosításokat tartalmaz, ami által érthetőbbé váltak az intézkedések, tartalmi elemek érdemben nem változtak. A műveletek kiválasztásában alkalmazandó vezérelvek között az újonnan szereplő mondat, miszerint <i>„előnyben részesülnek azok a projektek, melyek elmaradott járásokban valósulnak meg”</i> , pontatlan. Javasolt helyette a <i>„hátrányos helyzetű járások”</i> használata, vagy a célhoz igazítva a <i>„leszakadó járások”</i> kifejezés. De mindenképpen javasolt az EFOP egészében következetesen, definícióval megerősítve csak az egyik kifejezés használata.
<u>1. prioritási tengely, 2. beruházási prioritás:</u> Eredmény- és kimeneti mutatók módosultak, és új mutatók kerültek a dokumentumba.	A mutatók pontosítása érthető és célszerű. Javasolt a szöveget a mutatók pontos magyarázatával, definíciójával kiegészíteni, mert nem minden mutató tartalma érthető egzakt módon. Például a <i>„szegregátumok integrálását szolgáló programok száma”</i> esetében nem világos, mi integrálja a szegregátumot, illetve mi számít közösségnek. Másik példaként nem világos, hogy az <i>„új közszolgáltatást bevezető szolgáltatáshiányos települések száma”</i> esetében mi számít új közszolgáltatásnak, illetve mik a szolgáltatáshiányos település kritériumai. A magyarázat minden mutató értelmezését nagyban segítené.
<u>1. prioritási tengely, 3. beruházási prioritás, 1.F célkitűzés:</u> A célkitűzés címe és a kapcsolódó, elérni kívánt eredmények meghatározásának tartalma módosult.	A cél új definíciója (eredmények meghatározása) pontosabb, jobban leírja az elérni kívánt eredményeket, érthetőbb.
<u>1. prioritási tengely, 3. beruházási prioritás, 1.G célkitűzés:</u> A célkitűzés címe és a kapcsolódó, elérni kívánt eredmények meghatározásának tartalma módosult.	A cél új definíciója (eredmények meghatározása) pontosabb, jobban leírja az elérni kívánt eredményeket, érthetőbb.
<u>1. prioritási tengely, 3. beruházási prioritás:</u> Eredmény- és kimeneti mutatók módosultak, és új mutatók kerültek a dokumentumba.	A Mutatók pontosítása érthető és célszerű. Javasolt a szöveget a mutatók pontos magyarázatával, definíciójával kiegészíteni, mert nem minden mutató tartalma érthető egzakt módon (például <i>„az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés ELEM mérés alapján”</i>). A bázis- és célértékek az eredménymutatók esetében hiányoznak, ezt pótolni szükséges.
<u>1. prioritási tengely, 3. beruházási prioritás:</u> A z1.8, 1.9 és 1.10 intézkedések szövege módosult.	A módosítás olyan pontosításokat tartalmaz, ami által érthetőbbé váltak az intézkedések, tartalmi elemek érdemben nem változtak.

EFOP változásai	Változás értékelése
1. prioritási tengely, 4. beruházási prioritás, 1.H célkitűzés: A célkitűzéshez kapcsolódó, elérni kívánt eredmények meghatározásának tartalma módosult.	A módosítás olyan pontosításokat tartalmaz, ami által érthetőbbé váltak az elérni kívánt eredmények
1. prioritási tengely, 4. beruházási prioritás: Az 1.11 intézkedések szövege módosult.	A módosítás olyan pontosításokat tartalmaz, ami által érthetőbbé váltak az intézkedések, tartalmi elemek érdemben nem változtak.
1. prioritási tengely, 4. beruházási prioritás: Eredmény- és kimeneti mutatók meghatározása módosult.	A mutatók nem elegendőek az intézkedés eredményeinek meghatározására, anélkül is teljesíthető, hogy érdemben bármi pozitív előrelépés történne a tényleges célcsoport, a hátrányos helyzetű emberek vonatkozásában.
2. prioritási tengely, 1. beruházási prioritás, 2.A és 2.B célkitűzések: A célkitűzések címe és a kapcsolódó, elérni kívánt eredmények meghatározásának tartalma módosult.	A 2.A célkitűzés címének változása jelentősen gyengébb cél elérését jelöli ki (a „nélkülözés és hátrányos helyzetek átöröklődésének megakadályozása” helyett „a szolgáltatásokhoz való hozzáférés növelése”), ami közelebb áll a realitásokhoz, de ezzel gyengíti is az intézkedések, beavatkozások erejét. A 2.B cél módosítása olyan pontosítás, ami által érthetőbbé válik a célkitűzés.
2. prioritási tengely, 1. beruházási prioritás: Eredmény- és kimeneti mutatók módosultak, és új mutatók kerültek a dokumentumba.	A mutatók pontosítása érthető és célszerű. Javasolt a szöveget a mutatók pontos magyarázatával, definíciójával kiegészíteni, mert nem minden mutató tartalma érthető egzakt módon (például „a kiváltott intézményekben élők aránya a kiváltási stratégiában meghatározott ellátottakhoz képest”).
2. prioritási tengely, 1. beruházási prioritás: A 2.1 és 2.2 intézkedések szövege módosult.	A módosítás olyan pontosításokat tartalmaz, ami által érthetőbbé váltak az intézkedések, tartalmi elemek érdemben nem változtak.
2. prioritási tengely, 2. beruházási prioritás, 2.C célkitűzés: A célkitűzések címe és a kapcsolódó, elérni kívánt eredmények meghatározásának tartalma módosult.	A cím módosítása jobban kifejezi a prioritás tartalmát.
2. prioritási tengely, 2. beruházási prioritás: Eredmény- és kimeneti mutatók módosultak, és új mutatók kerültek a dokumentumba.	Az új eredménymutató definíciója („a nem megfelelő lakhatási körülmények között (komfort nélküli és szükségállásban) élő háztartások aránya”) hibás, a célérték miatt úgy értelmezhető, hogy a tevékenységek ellenére növekszik a nem megfelelő körülmények között élő háztartások aránya. Emellett az arány kifejezésére nem a darab a legmegfelelőbb mérőszám. Jelen állapot szerint az indikátor azt jelöli, hogy a nem megfelelő lakhatási körülmények között élő háztartások aránya nulláról 1400 darabra nő. Emellett javasolt a szöveget a mutatók pontos magyarázatával, definíciójával kiegészíteni, mert nem minden mutató tartalma érthető egzakt módon (például „jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság”).
3-4. prioritási tengelyek (Gyarapodó tudástőke, illetve Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében)	
A 3. prioritási tengelyhez kapcsolódóan elkészült a végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni stratégia.	A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunk teljesült.

EFOP változásai	Változás értékelése
A 3. prioritási tengely 1. beruházási prioritás keretében megfogalmazásra kerültek az oktatási szegregáció csökkentését szolgáló keretek.	Összhangba került az EFOP beruházási prioritási céljában megfogalmazottak, viszont hozzá kapcsolódó intézkedések már nevesítve nem jelenik meg.
A .3. prioritási tengely 1. beruházási prioritás keretében a köznevelés esélyteremtő szerepének javítása és hátránykompenzációs képességének erősítésében, valamint a köznevelés minőségének javításában erőteljesebben megjelenik a hátrányos helyzetű tanulói csoport.	A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunk teljesült.
A 3. prioritási tengely 1. beruházási prioritás keretében az eredményindikátorok közé bekerült „a szegregáltan oktatott hátrányos helyzetű tanulók létszáma egyes tankerületekben”, amely előrelépés, a megfogalmazás azonban hibás.	A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunkat megfogadták, ugyanakkor az indikátorhoz kapcsolódó definíció változást eszközöltek, amellyel értelmetlenné vált. Javasoljuk a létszámot, irány
A 3. prioritási tengely 1. beruházási prioritás keretében bekerült egy új indikátor, „deszeregációs programban résztvevő intézmények száma” elnevezéssel.	Az új indikátor megjelenítése pozitív fejlemény.
Új felsőoktatási stratégia készült, amely jelenleg társadalmi vitán van. Ez alapján az EFOP felsőoktatást érintő részei átdolgozásra kerültek.	Javult az EFOP és a stratégia közötti kapcsolat a korábbi felsőoktatási stratégiával összevetve. Az EFOP és a stratégia erős koherenciát alkot, a stratégia hivatkozik az intézkedések között az EFOP-ban megvalósítandó intézkedésekre, míg az EFOP is támaszkodik a stratégiára, a kapcsolatot konkrét intézkedések és indikátorok jelentik. A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunk teljesült.
A felsőoktatási részek alapos átdolgozásra kerültek. Ennek eredményeként a beavatkozási logika elemei, azaz a célok, az intézkedések és azok hatásai és a kapcsolódó mutatószámok összefüggései megjelentek, az intézkedések jobban fókuszáltak lettek.	A korábbi értékelésben jelzett beavatkozási logika hiánya az 5.3-as változatban a felsőoktatási részeket illetően sokat javult.
Kikerült a felsőoktatási tervekből a „TOP 200” program, amely nem volt definiált és az ESZA prioritásokkal nem volt összhangban.	A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunk teljesült.
A K+F fejlesztések területén megjelent a kapcsolat a készülő intelligens szakosodási stratégiákkal.	A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunk teljesült.
A felsőoktatási stratégiában és az EFOP-ban is megjelentek a stratégiához kapcsolódó mutatószámok, amelyek elég specifikusak ahhoz, hogy követni lehessen a stratégia teljesülését.	A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunk teljesült.
A 3. prioritási tengely 2. beruházási prioritáshoz az eredményindikátorok közé bekerült a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya.	A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunk teljesült. Javasoljuk az indikátor bázis- és célértékeit módosítani a kevésbé fejlett régiókra vonatkozóan.

EFOP változásai	Változás értékelése
Az EFOP felsőoktatást érintő részeiben átrendeződtek a hangsúlyok a munkaerőpiaci kompetenciák fejlesztésének irányába, és erre új célkitűzést és intézkedést hozott létre a tervező.	A hangsúlyok átrendeződését pozitív fejleménynek tartjuk.
A 10. tematikus cél kiemeli a felsőoktatási hozzáférés növelését a hátrányos helyzetű csoportok számára. Ez a cél (a nők helyzetének javításával együtt) erőteljesebben jelenik meg az EFOP új változatában. Ennek ellenére az indikátorokban nem jelenik meg ez a terület.	A korábbi értékelésben a hátrányos helyzetűekre irányuló javaslatunk teljesült. Ugyanakkor javasoljuk, hogy a 3. prioritási tengely 2. beruházási prioritásához legyen a hátrányos helyzetű csoportok felsőoktatási hozzáférését, illetve a nők kutatói pályáját mérő output és eredményindikátor.
Az új, 3. prioritási tengely 3.6-os intézkedés átfedéseket tartalmaz a 3.4-es intézkedéssel (például nyelvi kompetencia fejlesztési beavatkozások, infokommunikációs szolgáltatások és tartalom fejlesztése, felsőoktatás harmadik missziójának bővítése).	Javasoljuk felülvizsgálni az intézkedések tartalmát annak érdekében, hogy ne legyenek bennük átfedések.
Megszűnt az egészségügyi, élettudományi területek több helyen megjelent prioritizálása a tervekben.	A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunk teljesült.
A 3. prioritási tengely 3. beruházási prioritásában két intézkedésre bontották szét az LLL fejlesztéseket és a humán közszolgáltatásban dolgozók továbbképzését.	Pozitívan értékeljük a szétbontást, mert két jól elkülöníthető területről van szó.
A 3. és 4. prioritástengely esetében is sok eredmény- és output indikátor került törlésre, míg új indikátorok megjelentek.	Az indikátorok átdolgozása során a tervező több korábbi javaslatunkat figyelembe vette, ennek megfelelően az értékelésünkben az indikátorokra vonatkozó rész alaposan átalakult.
A 3-as és 4-es prioritási tengely felsőoktatási részeinek kapcsolódása megjelent.	A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunk teljesült.
A 4. prioritási tengelyben a felsőoktatási ERFA-beruházások közül törlésre került a kollégiumfejlesztés.	Pozitív fejleménynek tartjuk, hogy az OP épületek fejlesztése helyett felszerelés, műszer beszerzését támogatja.
A 4. prioritási tengely esetében a projektek kiválasztási szempontjainál bekerültek a felsőoktatást célzó tevékenységek.	A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunk teljesült.

31. táblázat: Az EFOP 5.3 legfőbb változásai

Az alábbi átfogó táblázatban mutatjuk be az EFOP 5.5-ös verziójának legfontosabb változásait az utoljára értékelt 5.3-as változathoz képest.

EFOP változásai	Változás értékelése
EFOP szintű változások	
Törlésre került az EFOP és más OP-k kapcsolatát bemutató összefoglaló táblázat.	A táblázat hasznos eszköz volt az OP-k közötti szinergiák és lehatárolások bemutatására, ezért javasoljuk a visszahelyezését.
1-2. prioritási tengelyek (Társadalmi együttműködés erősítése, illetve Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében)	
<p>Új monitoring mutatókkal egészültek ki a beruházási prioritások, a mutató számok pontosításra kerültek, illetve módosultak.</p> <p>Külön dokumentumban definiálásra kerültek a monitoring mutatók.</p>	<p>Továbbra is folyamatosan keverednek az eredmény- és kimeneti indikátorok; az eredménymutatók többsége nem eredmény-, hanem kimeneti indikátor.</p> <p>A monitoring mutatók definíciója fontos előrelépés, megkönnyíti a megértését a mutatóknak.</p> <p>A tervmutatók számítási módja, háttere továbbra is a legtöbb esetben hiányzik az EFOP-ból, és az" indikátor definíciók" dokumentumból egyaránt. A bázisértékek számításai szerepelnek a külön dokumentumban. de nem érthető, hogy többségük miért a 2007-2013 időszak monitoring mutatóin alapul átfogó országos statisztikai adatok helyett. Főként olyan esetekben ahol az előző ciklus eredményei nem igazán relevánsak, legalábbis nem a probléma statisztikai alapját mutatják, hanem az előző (gyakran igen szűk körű) fejlesztés eredményét. Így a bázis nem mond semmit a 2014-2020 fejlesztési időszakról, a valós kiindulási érték ezen esetekben valamilyen országos releváns statisztikai adat lehetne, vagy nulla.</p> <p>A külső igazoló adatforrások a bázisértékeknél és a célértékeknél is hiányoznak. Megjelölt adatforrás (ha van) kizárólag a „monitoring”, pár helyen szerepel csak külső forrás, OEP adatbázis, KSH. Féltő, hogy a célok teljesülésének mérése, igazolása így a körkörös érvelés hibáját hozza magával.</p>
<p>Az EFOP dokumentumban 3 helyen az egyedi célkitűzések definiálása (1.D, 2.B és 2.C célok), eredmények bemutatása kiegészült egy-egy monitoring mutató értelmezésével.</p>	<p>A változás pozitív, de nem következetes, mert a 3 definíció kivételével minden más mutató értelmezése hiányzik az EFOP-ból. Emellett javasolt nem a célkitűzéseknél, hanem a monitoring mutatóknál feltüntetni az értelmezést, magyarázatot (vagy csak a külön „indikátor definíciók” dokumentumban), ez nagyban segítené az áttekinthetőséget.</p> <p>Több mutató nehezen értelmezhető pontos definíció nélkül, ami a megvalósítás során problémát okozhat. Pl.: „aktív regisztrációval rendelkező helyi közösségek száma” vagy „a program eredményeként létrejövő praxisközösségek száma”. Javasolt az új „indikátor definíciók” dokumentumot az EFOP mellékletként kezelni, arra hivatkozni.</p>
<p>A prioritási tengelyekhez kapcsolódóan, minden prioritási tengely esetében az eredményességmérési keret célértékeinek magyarázataként kiegészült az</p>	<p>Hivatkozások, statisztikai adatok és a „szakértői becslés” pontos meghatározásának hiányában ez a definíció nem tekinthető sem egzakt magyarázatnak, sem az indikátorok célértékének alátámasztásának, tehát továbbra is</p>

EFOP változásai	Változás értékelése
<p>EFOP a következő magyarázattal: „Az eredményességmérési keret szakmai mutatói célértéke szakértői becslésen alapul, ahol a számított rendelkezésre álló forráskeretből indultunk ki, s a fejlesztés becsült bekerülési egységára alapján határoztuk meg a célértéket.”</p>	<p>hiányzik az EFOP-ból a tervindikátorok számításának módja. Hibás az a gondolkodás, amely kizárólag a forrásokból kiindulva próbál célokat, eredményeket meghatározni.</p> <p>Az EFOP dokumentum „Az alkalmazandó általános előzetes feltételrendszer teljesítéséhez szükséges intézkedések” pontjában 2014. decemberi határidővel szerepel, hogy „Az OP-k eredményindikátorai kialakításakor alapelvek, hogy azok elsősorban a már létező, hivatalos statisztikai adatgyűjtésekből származzanak”, de ennek teljesülése nem tükröződik sem az EFOP, sem a kiegészítő „indikátor definíciók” dokumentumban.</p>
<p>Az egyes intézkedések leírása több helyen, döntően csak kisebb mértékben pontosításra került.</p>	<p>A tartalmi módosítások pontosabbá és érthetőbbé teszik az intézkedések leírását. Egy új szövegrész esetében (1.6 intézkedés) javasolt további pontosítás. „Az intézkedés hozzájárul a szegregált településrészek megszüntetéséhez” szöveg helyett javasolt „Az intézkedés hozzájárul a szegregált településrészek szegregációjának megszüntetéséhez” szöveg.</p>
<p>1. E, 1.F, 1.G, 1.H egyedi célkitűzések megnevezése módosult.</p>	<p>A tartalmi módosítás általában pontosabbá és érthetőbbé teszi a célkitűzéseket, de az 1.E célkitűzésnél nem érthető a „humán tényezők visszaszorítása”, itt javasolt további fogalmi pontosítás. Az 1.H célkitűzésnél pedig javasolt a „kifejezetten romák” helyett a kiemelten romák kifejezések használata.</p>
<p>1. prioritási tengely, 1. beruházási prioritás, 1.A célkitűzés: a célkitűzés címe és a kapcsolódó, elérni kívánt eredmények meghatározásának tartalma módosult.</p>	<p>A cím módosítása jobban kifejezi a prioritás tartalmát, viszont a „célkitűzés eredményének bemutatása” szövegrész kiegészítése pontatlanná tette a megfogalmazást. „A specifikus cél keretében folytatott célzott, komplex programok eredményeképp javul a romák (kiemelten a roma nők) foglalkoztathatósági szintje” kiegészítés miatt a szöveg úgy értelmezhető, hogy csak a romák foglalkoztathatósági szintje javul, mialatt az intézkedés szélesebb célcsoportra fókuszál.</p> <p>A szöveg módosítása nem áll összhangban a tervezett, kapcsolódó indikátorokkal.</p>
<p>3-4. prioritási tengelyek (Gyarapodó tudástőke, illetve Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében)</p>	
<p>Elkészült a végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni stratégia.</p>	<p>A stratégiában megfogalmazott célokkal egyezik az EFOP.</p>
<p>Megfogalmazásra kerültek az oktatási szegregáció csökkentését szolgáló keretek.</p>	<p>Összhangba került az EFOP beruházási prioritási céljában megfogalmazottak.</p>
<p>A köznevelés esélyteremtő szerepének javítása és hátránykompenzációs képességének erősítésében, valamint a köznevelés minőségének javításában erőteljesebben megjelenik a hátrányos helyzetű tanulói csoport.</p>	<p>A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunk teljesült.</p>
<p>A 3. prioritási tengely 1. beruházási prioritáshoz az eredményindikátorok közé bekerült „a szegregáltan oktatott hátrányos helyzetű tanulók száma egyes tankerületekben”, amely előrelépés, a megfogalmazás azonban hibás.</p>	<p>A korábbi értékelésben erre irányuló javaslatunkat megfogadták, ugyanakkor javasoljuk az indikátor átnevezését, illetve bázis- és célértékeinek megadását a kevésbé fejlett régiókra vonatkozóan.</p>
<p>A 3. prioritási tengely 1. beruházási prioritáshoz bekerült egy új indikátor,</p>	<p>Az új indikátor megjelenítése pozitív fejlemény, célszámát alacsonynak ítéljük meg.</p>

EFOP változásai	Változás értékelése
„deszegregációs programban résztvevő intézmények száma” elnevezéssel.	
A 3. prioritási tengely 3.1. intézkedések leírása több helyen, döntően csak kisebb mértékben pontosításra került.	<p>A tartalmi módosítás általában pontosabb és érthetőbbé teszi a célkitűzéseket. A 3.B pont esetén a „A 3A specifikus célhoz tartozó, a szegregáltan oktatott halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma a beavatkozások által érintett tankerületekben elnevezésű mutató meghatározása:</p> <p>A beavatkozás által érintett tankerületekben az azonos településen működő általános iskolák - ezen belül székhely- és tagintézmények - közti, illetve az általános iskolákban azonos évfolyamon működő párhuzamos osztályok közti halmozottan hátrányos helyzetű tanulói létszám különbsége.” szerepel. A bekezdés értelmezhetetlen. Az alábbi problémák vannak a megfogalmazással: 1. A tankerület túl tág terület, a szegregációt egy településen lehet értelmezni. 2. Az adott osztályok közötti létszámkülönbség semmit nem mutat, csak a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya. 3. Nem tartalmazza a különbség mértékét. Javasoljuk a 25 százalékos aránykülönbség beleírását. 4.A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók létszáma 2014. októberében drasztikusan csökkent a jogszabályi változások miatt. Ehelyett szerencsésebb lenne a hátrányos helyzetű jelenleg hatályos jogszabályi fogalmat használni.</p>
A 3. prioritási tengely 1. beruházási prioritás során meghatározásra került a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók fogalma, mint azon célcsoport, amely számára a fejlesztések egy részét koncentrálni kívánják.	Ez pozitív fordulat. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény által szabályozott halmozottan hátrányos helyzetű fogalom 2013. szeptember 1-jei hatállyal változott. E jogszabályi változás sokkal szigorúbb feltételeket állapít meg a halmozottan hátrányos helyzetű tanuló fogalmára, mint korábban, ennek következtében a 2014. októberi oktatási statisztikában drasztikusan csökken ezen tanulók létszáma. Javasoljuk, hogy ugyanezen törvény hátrányos helyzetű tanulóra vonatkozóan kerüljön meghatározásra a célcsoport.
A 3. prioritási tengely 2. beruházási prioritás 3.5 és 3.6 intézkedésének sorrendje felcserélődött.	Technikai módosítás, de a sorrend módosítása logikus.
A 3. prioritási tengely 2. beruházási prioritáshoz az eredményindikátorok közül kikerült a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya.	A felsőoktatási stratégia legfontosabb célkitűzéseiként javasoljuk visszatenni az indikátort.
A 10. tematikus cél kiemeli a felsőoktatási hozzáférés növelését a hátrányos helyzetű csoportok számára. Ez a cél (a nők helyzetének javításával együtt) erőteljesebben jelenik meg az EFOP új változatában. De az intézkedések szintjén marginalizálódtak a hátrányos helyzetűeket célzó beavatkozások. Törlésre kerültek az őket célzó ösztöndíj-, mobilitási és egyéb célzott felemelkedési programok	A korábbi értékelésben a hátrányos helyzetűekre irányuló javaslatunk teljesült. és ezzel kapcsolatos eredményindikátor is megjelent az EFOP 5.5-ös változatában. Ugyanakkor javasoljuk a hátrányos helyzetűeket célzó intézkedések specifikusabb megjelenítését.
A 3. prioritási tengely 3.4 intézkedésből törlésre került a készségek iránti igény előrejelzését és visszacsatolását szolgáló rendszerek adaptálása.	Pozitív kezdeményezés volt ez a beavatkozás, amely megvalósulása esetén a tényalapú policy-alkotást elősegítette volna.
A 3. prioritási tengely 2. beruházási prioritás indikátorai az EFOP 5.5 változatában sokat változtak. Bizonyos indikátorok pontosításra kerültek, új	A változások egy része üdvözlendő, pl. megjelent a hátrányos helyzetűek aránya a felsőfokú végzettségűek között. Más indikátorok viszont kikerültek, pl. a legfontosabb: a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya A monitoring

EFOP változásai	Változás értékelése
indikátorok kerültek be. Külön dokumentumban definiálásra kerültek a mutatók.	mutatók definíciója fontos előrelépés, megkönnyíti a megértését a mutatóknak. De továbbra is sok hiányosság tapasztalható, ezért további pontosítás szükséges.
A 3. prioritási tengely 2. beruházási prioritás intézkedéseit az EFOP 5.5-ben egyszerűsítették, szűkítették.	Javult az intézkedések fókuszáltsága, az intézkedések közötti párhuzamosságok csökkentek.
A 4. prioritási tengely felsőoktatási indikátorai módosultak.	Könnyebben mérhető mutatószámok kerültek be a korábbiak helyett.
5. prioritási tengely (Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések)	
A kapcsolódó 2 beruházási prioritás monitoring mutató számai pontosításra kerültek, illetve módosultak.	A monitoring tervmutatók definíciója, számítási módja továbbra is hiányzik az EFOP-ból, és az azt kiegészítő „indikátor definíciók” dokumentumból. A bázisértékek számításai szerepelnek a külön dokumentumban, de a külső igazoló adatforrások a bázisértékeknel és a célértékeknel is hiányoznak. Megjelölt adatforrás kizárólag a „monitoring”, így féltő, hogy a célok teljesülésének mérése, igazolása a körkörös érvelés hibáját hozza magával.
Az eredményességmérési keret célértékének magyarázataként kiegészült az EFOP a következő magyarázattal: „Az eredményességmérési keret szakmai mutatói célértéke szakértői becslésen alapul, ahol a számított rendelkezésre álló forráskeretből indultunk ki, s a fejlesztés becsült bekerülési egységára alapján határoztuk meg a célértéket.”	Hivatkozások, statisztikai adatok és a „szakértői becslés” pontos meghatározásának hiányában ez a definíció nem tekinthető sem egzakt magyarázatnak, sem az indikátorok célértékének alátámasztásának. Az EFOP dokumentum „Az alkalmazandó általános előzetes feltételrendszer teljesítéséhez szükséges intézkedések” pontjában 2014. decemberi határidővel szerepel, hogy „Az OP-k eredményindikátorai kialakításakor alapul, hogy azok elsősorban a már létező, hivatalos statisztikai adatgyűjtésekből származzanak”, de ennek teljesülése nem tükröződik a dokumentumban.
A 2. beruházási prioritás megnevezése módosult, az új név: A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat.	Az új név nem teljesen fedli le a prioritás keretében tervezett intézkedéseket, mint a társadalmi innováció és transznacionális együttműködések (az előző sem fedte le); javasolt a név további pontosítása.

32. táblázat: Az EFOP 5.5 legfőbb változásai

5.3. Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Felhasznált Európai Uniós és hazai dokumentumok	22
2. táblázat: A releváns szakpolitikai stratégiák.....	23
3. táblázat: Az EFOP konzisztenciája és koherenciája	24
4. táblázat: A beavatkozási logika értékelése	25
5. táblázat: A forrásallokáció értékelése.....	29
6. táblázat: A végrehajtási kihívások értékelése	37
7. táblázat: Az adminisztratív terhek értékelése.....	40
8. táblázat: Az indikátorok OP-szintű értékelése	41
9. táblázat: Az ex-ante kondicionalitások megjelenése az EFOP-ban.....	45
10. táblázat: Az ex-ante kondicionalitások értékelése	46
11. táblázat: A tervezési folyamat értékelése	49
12. táblázat: Az előző jelentés utánkötése	60
13. táblázat: Az 1-2. prioritástengelyek értékelése konzisztencia és koherencia szempontjából ...	62
14. táblázat: Az 1-2. prioritástengelyek értékelése a lehatárolások vizsgálata szempontjából	65
15. táblázat: A beavatkozási logika megfelelőségének értékelése, 1-2. prioritástengelyek.....	69
16. táblázat: A horizontális célok érvényesítésének értékelése, 1-2. prioritástengelyek.....	71
17. táblázat: A javasolt támogatási forma indokoltságának értékelése, 1-2. prioritástengelyek	72
18. táblázat: Az indikátorok értékelése, 1-2. prioritástengelyek	75
19. táblázat: A 3-4. prioritástengelyek értékelése konzisztencia és koherencia szempontjából	77
20. táblázat: A 3-4. prioritástengelyek értékelése a lehatárolások vizsgálata szempontjából.....	82
21. táblázat: A beavatkozási logika megfelelőségének értékelése, 3-4. prioritástengelyek.....	86
22. táblázat: A horizontális célok érvényesítésének értékelése, 3-4. prioritástengelyek.....	87
23. táblázat: A javasolt támogatási forma indokoltságának értékelése, 3-4. prioritástengelyek	88
24. táblázat: Az indikátorok értékelése, 3-4. prioritástengelyek	92
25. táblázat: A 5. prioritástengely értékelése konzisztencia és koherencia szempontjából	94
26. táblázat: Az 5. prioritástengely értékelése a lehatárolások vizsgálata szempontjából.....	95
27. táblázat: A beavatkozási logika megfelelőségének értékelése, 5. prioritástengely	96
28. táblázat: A horizontális célok érvényesítésének értékelése.....	97
29. táblázat: A javasolt támogatási forma indokoltságának értékelése	97
30. táblázat: Az indikátorok értékelése, 5. prioritástengely.....	98
31. táblázat: Az EFOP 5.3 legfőbb változásai.....	107
32. táblázat: Az EFOP 5.5 legfőbb változásai.....	111
33. táblázat: Rövidítések jegyzéke	114
34. táblázat: Az ex-ante értékelés folyamatának bemutatása	117
35. táblázat: A beavatkozási logika megfelelőségének értékelése, „A” táblázat, 1-2. prioritástengelyek	127
36. táblázat: Beavatkozási logika értékelése, „A” táblázat, 3. prioritástengely	136
37. táblázat: Beavatkozási logika értékelése, „A” táblázat, 4. prioritástengely	138
38. táblázat: Beavatkozási logika értékelése, „A” táblázat, 5. prioritástengely	140
39. táblázat: Indikátorok jellemzése	151
40. táblázat: Indikátorok értékelése	155
41. táblázat: A tervezési folyamatba bevont külső partnerek	163
42. táblázat: A fórumok helyszínei, résztvevő szakértői.....	172
43. táblázat: Main challenges	176
44. táblázat: Comparative HRD targets and other factors	177
45. táblázat: Comparative financial allocations	179

5.4. Rövidítések jegyzéke

CLLD	közösség által irányított helyi fejlesztés (Community-led Local Development)
CPR	Közös rendelkezésekről szóló rendelet (Common Provisions Regulation)
EFOP	Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program
EMMI	Emberi Erőforrások Minisztériuma
EMVA	Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap
ERFA	Európai Regionális Fejlesztési Alap
ESZA	Európai Szociális Alap
EU 2020	Európa intelligens, fenntartható és inkluzív növekedési stratégiája (Európa 2020)
GINOP	Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program
IKT	információ- és kommunikációtechnológia
ITI	integrált területi befektetés (Integrated Territorial Investment)
K+F+I	kutatás-fejlesztés és innováció
KIM	Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium
KKV	Kis- és középvállalkozás
KÖFOP	Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztés Operatív Program
LHH	leghátrányosabb helyzetű kistérségek
LLL	élethosszig tartó tanulás (lifelong learning)
MP	Magyar Program
NFÜ	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
NRP	Nemzeti Reform Program
NTFS	Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia
OECD	Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (Organisation for Economic Co-operation and Development)
OP	Operatív Program
PM	Partnerségi Megállapodás

SKV	Stratégiai Környezeti Vizsgálat
TÁMOP	Társadalmi Megújulás Operatív Program
TIOP	Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program
TEN-T	transzeurópai közlekedési hálózat (Trans-European Transport Networks)
TOP	Terület- és Településfejlesztési Operatív Program
VEKOP	Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program

33. táblázat: Rövidítések jegyzéke

5.5. Az ex-ante értékelés folyamatának bemutatása

Ex-ante folyamat lépése	Résztevői kör	Dátum
Szakértői interjú	Loboda Zoltán (Oktatási Hivatal)	2013.06.17.
Tervezői interjú	Sörös Iván (EMMI)	2013.06.17.
Tervezői interjú	Fonyó Attila (EMMI)	2013.06.18.
Tervezői interjú	Halasi István (EMMI)	2013.06.18.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2013.09.02.
EMMI megbeszélés	Horváth Viktor (EMMI)	2013.09.10.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2013.09.17.
Értékelési konferencia	értékelők, NFÜ munkatársai	2013.09.26-27.
EMMI megbeszélés	EMMI tervezői munkacsoport	2013.10.01.
EMMI megbeszélés	EMMI tervezői munkacsoport	2013.10.03.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2013.10.08.
EMMI megbeszélés	EMMI tervezői munkacsoport	2013.10.09.
Multilaterális egyeztetés	ex-ante értékelők	2013.10.10.
Tervezői interjú	Oross Jolán (EMMI)	2013.10.17.
Bilaterális egyeztetés	Nagy Gábor (AAM)	2013.10.21.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2013.10.22.
Tervezői interjú	Baric Ádám, Botka Mónika (NFÜ)	2013.10.22.

Ex-ante folyamat lépése	Résztevői kör	Dátum
Bilaterális egyeztetés	Cserniczky Tamás, Nagy Gábor (AAM)	2013.11.04.
Szakértői interjú	Dr. Dubéczki Zoltán, Dr. Heuer Orsolya (Magyar Rektori Konferencia)	2013.11.05.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2013.11.07.
Szakértői interjú	dr. Szüdi János (Pedagógus Szakszervezet)	2013.11.08.
Fókuszcsoport	Bakos András (Eductio NkFt), Kapcsáné Németi Julianna (Educatio NkFt), Nagy Balázs (ESZA NkFt), Farkas László (Oktatási Hivatal), Sávágó Krisztina (KLIK)	2013.11.11.
EMMI megbeszélés	Horváth Viktor (EMMI)	2013.11.14.
Szakértői interjú	Tóth István János (Budapesti Corvinus Egyetem)	2013.11.15.
Tervezői interjú	Eszenyi Miklós (EMMI)	2013.11.18.
Fókuszcsoport	Bajor Péter (Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége), Kormos Dénes (Nemzeti Tehetség Program), Kovács István Vilmos (OFI és ELTE PPK)	2013.11.18.
Fókuszcsoport	Stéger Csilla, Nagy Zoltán (Oktatási Hivatal), Budai József, Örsi Gábor, Németh Antal (Educatio NkFt), Bertalan Nikolett (NFÜ), Nagyné Szabó Kinga, Tóth Franciska (Balassi Intézet),	2013.11.19.
Tervezői interjú	Linzenbold Ildikó (NFÜ)	2013.11.20.
Szakértői interjú	Dr. Véber János (MTA)	2013.11.20.
Bilaterális egyeztetés	Czombos István, Nagy Tamás (Equinox)	2013.11.21.
Szakértői interjú	Dr. Ábrahám László (Magyar Innováció Szövetség)	2013.11.21.
Szakértői interjú	Hajnal György (Budapesti Corvinus Egyetem)	2013.11.22.
Bilaterális egyeztetés	Wächter Balázs, Lunk Tamás (Vitalpro)	2013.11.25.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2013.11.25..
EMMI egyeztetés	Horváth Viktor (EMMI)	2013.11.26.
Tervezői interjú	Sipos Imre (EMMI)	2013.11.26.
Fókuszcsoport	Abonyi Gábor, Nemeh Leila, Szilágyi András, Horváth Zoltán, Kőműves Eszter, Fischl Erika (ESZA NkFt)	2013.11.29.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2013.12.03.
Multilaterális egyeztetés	ex-ante értékelők	2013.12.09.
Tervezői interjú	Nagy Balázs Ágoston (KIM)	2013.12.10.
Tervezői interjú	dr. Lévai Zsuzsa (KIM)	2013.12.11.
Tervezői interjú	Bujdosó András (KIM)	2013.12.12.

Ex-ante folyamat lépése	Résztevői kör	Dátum
EMMI megbeszélés	Horváth Viktor (EMMI)	2013.12.13.
Tervezői interjú	Szűgyártó Judit, Szőke Ágnes (KIM)	2013.12.18.
Tervezői interjú	Rupp Zoltán (KIM)	2013.12.19.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2013.12.19.
Partnerségi tájékoztató	Ex-ante értékelők	2014.01.07.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2014.01.07.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2014.01.14.
Bilaterális egyeztetés	Kiss Lilla (AAM)	2014.01.15.
Megbeszélés	Dányi Gábor (Miniszterelnökség)	2014.01.16.
Partnerségi workshop	Ex-ante értékelők, tervezők	2014.01.27.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2014.01.28.
Tervezői interjú	Ruszkai Zsolt, Ádám Sándor (NGM)	2014.01.28.
EMMI megbeszélés	EMMI tervezői munkacsoport	2014.01.29.
Megbeszélés módszertani LOT szakértőivel	EY - AAM (Nagy Zita)	2014.02.03.
Indikátor workshop	Ex-ante értékelők, tervezők	2014.02.11.
EMMI megbeszélés	Horváth Viktor (EMMI)	2014.02.11.
EMMI megbeszélés	Horváth Viktor (EMMI)	2014.02.19.
Európai Bizottsági workshop	Ex-ante értékelők, tervezők, Európai Bizottság	2014.02.19.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2014.02.24.
Megbeszélés	Ex-ante értékelők, tervezők	2014.03.04.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2014.03.17.
Értékelési workshop	Ex-ante értékelők, tervezők	2014.03.18.
Partnerségi Munkacsoport ülés	Ex-ante értékelők, tervezők, Partnerségi Munkacsoport	2014.03.26.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2014.03.27.
Nemzetközi értékelési és monitoring konferencia	Ex-ante értékelők, tervezők	2014.10.16-17.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2014.10.29.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2014.11.10.

Ex-ante folyamat lépése	Részvevői kör	Dátum
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2015.01.19.
Belső egyeztetés	EY - Eruditio - Rávezető	2015.02.09.
Tervezői megbeszélés	Horváth Viktor (EMMI)	2015.02.27.

34. táblázat: Az ex-ante értékelés folyamatának bemutatása

5.6. A beavatkozási logikák dokumentálása

Az EFOP-ból kiolvasható beavatkozási logikát a módszertani LOT értékelői által készített „A” táblázat segítségével mutatjuk be. Az „A” táblázat a teljes prioritástengely szerkezetét és a kapcsolódó indikátorokat tartalmazza, rendezőelve az 1-2. prioritásoknál a legkisebb homogén egységenként értelmezhető intézkedési szint.

Együttműködő társadalom (1. prioritás)

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
2. fő prioritás: a foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi befogadási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre)	1. Együttműködő társadalom	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	1. Az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében	1.A munkaerőpiacról tartósan kiszorult személyek munkaerőpiacra jutásának segítése	1.1 Halmozottan hátrányos helyzetű csoportok munkaerőpiaci eszközökben való részvételének és munkaerőpiacon való megjelenésének elősegítése	<p>A megváltozott munkaképességű emberek foglalkozási rehabilitációja</p> <p>A szabadságvesztés alatti reintegráció</p> <p>Romák (kiemelten roma nők) foglalkoztatásba ágyazott képzése</p> <p>A rehabilitációs programot már sikeresen teljesített, felépülőben lévő drogbetegek szükségleteihez illeszkedő szolgáltatások biztosítása, társadalmi reintegrációjának támogatása, valamint a támogatott lakhatást igénybevevő drogbetegek foglalkoztatási lehetőségének támogatása</p>	<p>Az EFOP jelenlegi verziója csak a beruházási prioritás vonatkozásában tartalmaz indikátorokat (a táblázatok alapján eredmény és kimeneti mutatókat), amelyek nem alkalmasak a prioritásokhoz kapcsolt minden egyes intézkedés eredményeinek mérésére. A prioritás EFOP-ban szereplő indikátorai a következők:</p> <p><u>Eredménymutatók:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A program elhagyását követően a munkaerőpiacra, vagy munkaerőpiaci programba belépők száma (65000 fő) ▶ Közvetített önkéntsek száma(7000 fő) ▶ Aktív regisztrációval rendelkező helyi 	
4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	1. Együttműködő társadalom	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	1. Az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása	1.B B A család és ifjúság társadalmi részvételének	1.2. A család társadalmi szerepének megerősítése, továbbá a gyermekek és fiatalok képességeinek kibontakoztatása	<p>A családi krízishelyzetek kialakulásának megelőzését szolgáló, illetve a létrejött krízishelyzetek megoldását támogató szolgáltatások, családi krízishelyzetekkel kapcsolatos szemléletformálás</p> <p>A fiatalok vidéken, helyben maradásának, aktivitásának, valamint az ezzel kapcsolatos disszemináció támogatása</p> <p>A befogadó szülői, gyermekotthoni ellátásban részesülők és a javítóintézeti neveltek társadalmi</p>	<p>Az EFOP jelenlegi verziója csak a beruházási prioritás vonatkozásában tartalmaz indikátorokat (a táblázatok alapján eredmény és kimeneti mutatókat), amelyek nem alkalmasak a prioritásokhoz kapcsolt minden egyes intézkedés eredményeinek mérésére. A prioritás EFOP-ban szereplő indikátorai a következők:</p> <p><u>Eredménymutatók:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A program elhagyását követően a munkaerőpiacra, vagy munkaerőpiaci programba belépők száma (65000 fő) ▶ Közvetített önkéntsek száma(7000 fő) ▶ Aktív regisztrációval rendelkező helyi 	

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
			érdekében			integrációjának elősegítése	közösségek száma (300 db)	
2. fő prioritás: a foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi befogadási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre) 4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	1. Együttműködő társadalom	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	1. Az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása érdekében	1.C Több helyi civil közösség jön létre	1.3. Társadalmi együttélés erősítése	Hátrányos helyzetű emberek, romák aktív társadalmi szerepvállalása, roma nők civil szerveződéseinek támogatása, társadalmi szemléletformálás anti-diszkriminációs programokkal. A nemzetiségi, etnikai identitás megőrzése, a kultúrák közötti párbeszéd erősítése és az eltérő identitással rendelkező társadalmi csoportok együttműködése érdekében interaktív programok kialakítása A közösségi szerepvállalás erősítése az önkéntesség, a karitatív munka előmozdítása és a civil társadalom megerősítése által Az áldozattá és bűnelkövetővé válás megelőzése	▶ Átalakított családtámogató szolgáltatásokat nyújtó szervezetek száma (155 db.) <u>Kimeneti mutatók:</u> ▶ A munkaerő-piaci integráló programokba bevont hátrányos helyzetű személyek száma (18 000 fő) ▶ Fogyatékossgal élő résztvevők száma (15 000 fő) ▶ Támogatott családtámogató szolgáltatást nyújtó szervezetek száma (155 darab) ▶ Mentorok által gondozott helyi közösségek száma (530 db.) ▶ Önkéntes programokban résztvevők száma (8000 fő)	
4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	1. Együttműködő társadalom	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység	2. A marginalizálódott közösségek - például a romák - társadalmi-gazdasági	1.D A gyermekeket sújtó nélkülözés visszaszorítása elsődle-	1.4. Gyermekeket sújtó nélkülözés felszámolását célzó programok és szolgáltatások	Integrált térségi gyermekprogramok kiterjesztése Kistelepülési gyermekprogramok indítása A Biztos Kezdet szolgáltatások fejlesztése	Az EFOP jelenlegi verziója csak a beruházási prioritás vonatkozásában tartalmaz indikátorokat (a táblázatok alapján eredmény és kimenet mutatókat),	

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
		elleni küzdelem	integrációja	gesen a marginalizált közösségekben	fejlesztése			amelyek nem alkalmasak a prioritásokhoz kapcsolt minden egyes intézkedés eredményeinek mérésére. A prioritás EFOP-ban szereplő indikátorai a következők:
2. fő prioritás: a foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi befogadási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre) 4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése 5. fő prioritás: a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása	1. Együttműködő társadalom	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	2. A marginalizálódott közösségek - például a romák - társadalmi-gazdasági integrációja	1.E Periférikus élethelyzetek, valamint a leszakadást előidéző humán tényezők és szolgáltatás hiányok visszaszorítása	1.5. területi hátrányok felszámolását szolgáló komplex programok emberi erőforrást célzó beavatkozásai	Az integrált program megvalósításának támogatása A települési leszakadási folyamatok megfordítása A leghátrányosabb helyzetű települések felzárkózásának elindítása		<u>Eredménymutatók:</u> ▶ A rászoruló gyermekeket érintő programokat sikeresen elvégző személyek száma (7 500 fő) ▶ A program eredményeként oktatási, képzési, egészségügyi, munkaerő-piaci vagy lakhatási programokba bekerült személyek száma (5 000 fő)
2. fő prioritás: a foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi befogadási szakpolitikák által, tekintettel a területi	1. Együttműködő társadalom	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	2. A marginalizálódott közösségek - például a romák - társadalmi-gazdasági integrációja	1.E Periférikus élethelyzetek, valamint a leszakadást előidéző humán tényezők és szolgáltatás	1.6. Tartós szegénységben élők, romák felzárkózásának, periférikus élethelyzetek felszámolásának segítése	Tartós szegénységben élők, romák felzárkózásának, periférikus élethelyzetek felszámolásának segítése A tartós szegénységben élők, romák felzárkózási Periférikusélethelyzetek felszámolása komplex programokkal		<u>Kimeneti mutatók:</u> ▶ 25 éven aluli résztvevők száma (30 000 fő) ▶ Migráns, külföldi háttérű, kisebbségi (beleértve a marginalizálódott közösségeket, például a romákat) résztvevők száma (7 000 fő)

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
különbségekre) 4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése				hiányok visszaszorítása			<ul style="list-style-type: none"> ▶ HACS-ok által koordinált, végrehajtott projektekben résztvevők száma (5000 fő) ▶ Azon települések száma, ahol szegregátumok integrálását szolgáló programok valósulnak meg (110 db.) ▶ Végrehajtott településfejlesztési célú programokba bevont elmaradott települések száma (25 db.) ▶ A programok szolgáltatásaiban részesült, telepi körülmények között élő, magukat romának vallók száma (3000 fő) 	
2. fő prioritás: a foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi befogadási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre) 4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése 5. fő prioritás: a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása	1. Együttműködő társadalom	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	2. A marginalizálódott közösségek - például a romák - társadalmi-gazdasági integrációja	1.E Periférikus élethelyzetek, valamint a leszakadást előidéző humán tényezők és szolgáltatás hiányok visszaszorítása	1.7. Az egymást erősítő, elmaradottságot konzerváló területi folyamatok megtörése	Helyi felzárkózást szolgáló tudás bővítése Többfunkciós közösségi szolgáltató terek működtetése Kedvezőtlen szocio-demográfiai térségi folyamatok megtörése Közösségépítés és -megtartás		
4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	1. Együttműködő társadalom	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni	3. A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása,	1.F Az egészségtudatosság növelése elsősorban a hátrányos helyzetű emberek és	1.8. Népegészségügyi program, az egészségtudatosságot erősítő programok és szolgáltatások fejlesztése	Keringési betegségek, elhízás, cukorbetegség megelőzése és gondozása A daganatos betegségek kockázatának csökkentése Emberi egészségre ható környezeti ártalmak, így a biológiai allergének monitorozására és előrejelzésének fejlesztése		Az EFOP jelenlegi verziója csak a beruházási prioritás vonatkozásában tartalmaz indikátorokat (a táblázatok alapján eredmény és kimenet mutatókat), amelyek nem alkalmasak a prioritásokhoz kapcsol

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
		küzdelem	beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat	térségek tekintetében		A lelki egészség fenntartása, helyreállítása, a mentális zavarok megelőzése Az egészségkultúra fejlesztése A szerhasználat megelőzése és visszaszorítása A célzott lakossági szűrések elterjesztése, hatékonyságának javítása és korszerűsítése	minden egyes intézkedés eredményeinek mérésére. A prioritás EFOP-ban szereplő indikátorai a következők: <u>Eredménymutatók:</u>	
4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	1. Együttműködő társadalom	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	3. A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat	1.G Az egészségügyi, szociális és társadalmi közszolgáltatásokban a szolgáltatás nyújtás folyamatainak eredményes ebbé tétele, a területi szempontok érvényesítése és a dolgozók megtartása	1.9 A minőségi feladatellátást támogató eszközök fejlesztése, illetve korai intervenció megerősítése	Szervezeti működést támogató eszközök fejlesztése az egészségügyi intézményrendszer, a népegészségügyi szolgáltatások, szociális és gyermekvédelmi, valamint a család és ifjúságügyi intézményrendszer területein. Az alapellátás fejlesztésére fókuszáló, de célzott szakellátás fejlesztést is megvalósító módon az egészségügyi ellátórendszer és a népegészségügyi szolgáltatások hatékonyságának fokozásaAz intézményi férőhelyek kiváltását meghatározó stratégia 2020-ig ütemezett teendőinek a végrehajtása, továbbá az ellátórendszer hatékonyságának és a nyújtott szolgáltatások minőségének javítása a szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi és a rehabilitációs intézmények terén A koragyermekkori intervenció rendszerszintű fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> Azon támogatott járáások száma, ahol nőtt a szűrővizsgálatokon megjelentek száma (50 db) A program elhagyását követő 6 hónappal betöltött egészségügyi és szociális szakdolgozói állások száma az érintett térségekben (900 db.) Praxisközösségekben működő praxisok száma (72 db.) 	<u>Kimeneti mutatók:</u> <ul style="list-style-type: none"> Egészségfejlesztő és betegségmegelőző programokban részt vevő személyek száma (300 000 fő) Azon járáások száma, ahol korszerűsített szűrővizsgálatok kerültek bevezetésre az elmaradott térségekben (50 db.) Egészségügyi vagy
4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	1. Együttműködő társadalom	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	3. A megfizethető, fenntartható és minőségi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés biztosítása, beleértve az	1.G Az egészségügyi, szociális és társadalmi közszolgáltatásokban a	1.10 Az intézményekben, szolgáltatások területén dolgozó humán erőforrás fejlesztése, életpályájának javítása, , dolgozói	Életpályák átalakítása és hiányzó modellek kidolgozása Az ellátások humán kapacitásának mennyiségi fejlesztése a hiányszakmákban és a hozzáférhetőség javítása		

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
			egészségügyi szolgáltatásokat és a közérdekű szociális szolgáltatásokat	szolgáltatás nyújtás folyamatainak eredményes ebbé tétele, a területi szempontok érvényesítése és a dolgozók megtartása	mobilitás		szociális szakdolgozóvá válást célzó programokon résztvevő személyek száma (1100 fő) ▶ Szervezetfejlesztési intézkedésekkel érintett intézmények száma (100 db.) A program eredményeként létrejövő praxisközösségek száma (120 db.)	
2. fő prioritás: a foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi befogadási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre) 4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	1. Együttműködő társadalom	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	4. A foglalkoztatásos való hozzáférés megkönnyítése érdekében a társadalmi vállalkozói szellem, a társadalmi vállalkozásokba történő szakmai integráció és a szociális és szolidáris gazdaság előmozdítása	1.H Hátrányos helyzetű személyek, kifejezetten romák szociális gazdaságban való részvételének növelése	1.11. Hátrányenyhítés a társadalmi integrációt szolgáló társadalmi gazdaság eszközeivel	Hátrányos helyzetű személyek, köztük kiemelten romák munkalehetőségeinek bővítése a társadalmi gazdaság eszközein keresztül A kistelepüléseken élők számára kitörést biztosító programok indítása, a helyben megtermelhető, vagy ingyenesen átvehető alapanyagok felhasználásával előállítható termékek feldolgozásának támogatása Helyi adottságokra épülő újszerű modellek bevezetése és innovatív megoldások kialakítása	Az EFOP jelenlegi verziója csak a beruházási prioritás vonatkozásában tartalmaz indikátorokat (a táblázatok alapján eredmény és kimenet mutatókat), amelyek nem alkalmasak a prioritásokhoz kapcsolt minden egyes intézkedés eredményeinek mérésére. A prioritás EFOP-ban szereplő indikátorai a következők: <u>Eredménymutatók:</u> ▶ A projekt befejezése után 6 hónappal működő szociális vállalatok száma (50 db) <u>Kimeneti mutatók:</u> ▶ Létrejött szociális	

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
							<p>gazdaságban működő vállalatok száma (100 darab)</p> <p>► A szociális gazdasághoz kapcsolódó képzésekbe, programokba bevont hátrányos helyzetű személyek száma (2000 fő)</p>	

Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében (2. prioritás)

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	2. Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	1. A nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházás, az egészségi állapotbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a társadalmi, kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz való jobb	2.A A gyermekeket sújtó nélkülözés elleni programok által nyújtott szolgáltatás okhoz való hozzáférés növelése	2.1 A rászoruló gyermekek életesélyeinek növelése	<p>A gyermekszegénység elleni programok infrastrukturális hátterének biztosítása</p> <p>A gyermekek és a fiatalok foglalkoztatására alkalmas terek, tanulási, valamint játszóhelyek és egészségfejlesztő testmozgást támogató egységek kialakítása</p> <p>A szolgáltatások biztosításához, mobilizálásához, valamint a szülők bevonásához szükséges infrastrukturális beruházások</p>	<p>Az EFOP jelenlegi verziója csak a beruházási prioritás vonatkozásában tartalmaz indikátorokat (a táblázatok alapján eredmény és kimenet mutatókat), amelyek nem alkalmasak a prioritásokhoz kapcsolt minden egyes intézkedés eredményeinek mérésére. A prioritás EFOP-ban szereplő indikátorai a következők:</p> <p><u>Eredménymutatók:</u></p> <p>► A gyermekeket sújtó nélkülözés elleni programok szolgáltatásait igénybevevő rászoruló</p>	

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
			hozzáférés megteremtésével a társadalmi együttműködés előmozdítása, valamint az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való áttérés					<p>gyerekek aránya (12%)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Járóbeteg szakellátási kapacitások fejlesztése (szakorvosi/nem szakorvosi óraszám) (375.143 óra) ▶ A kiváltott intézményekben élők aránya a kiváltási stratégiában meghatározott ellátottakhoz képest (25%)
4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	2. Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	1. A nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházás, az egészségi állapotbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a társadalmi, kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés megteremtésével a társadalmi	2.B Minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés fejlesztése egészségügyi, szociális, társadalmi felzárkózási és kulturális területen	2.2 A társadalmi együttműködést szolgáló intézmények és szolgáltatások fejlesztése, bentlakásos intézmények kiváltása, új kapacitások létesítése	<p>A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények és szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése</p> <p>A társadalmi együttműködést erősítő infrastruktúra fejlesztése</p> <p>Az egészségügyi rendszer infrastrukturális fejlesztése</p>	<p><u>Kimeneti mutatók:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Felújított vagy átalakított, a gyermekesély programokhoz kapcsolódó épületek férőhely kapacitása (250 fő) ▶ Támogatott gyermekgondozási és oktatási intézmények kapacitása (350 fő) ▶ A kitagolt gyermekvédelmi és szociális ellátási helyek férőhely kapacitása (10 000 fő) ▶ Fejlesztett egészségügyi infrastruktúra férőhely kapacitása (4 000 fő) ▶ Jobb egészségügyi szolgáltatásokban 	

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
			együttműködés előmozdítása, valamint az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való átállás				részesülő lakosság (300 000 fő)	
2. fő prioritás: a foglalkoztatás növelése (a gazdaságfejlesztési, a foglalkoztatási, oktatási, társadalmi befogadási szakpolitikák által, tekintettel a területi különbségekre) 4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése 5. fő prioritás: a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása	2. Infrastrukturális beruházások a társadalmi együttműködés erősítése érdekében	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem	2. A városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása	2.C A marginalizált feltételek között élők életkörülményei infrastrukturális feltételeinek javítása	2.3 Területi hátrányok felszámolása komplex programokkal	A leszakadó településeken a kedvezőtlen gazdasági-társadalmi helyzet javítására, a közösségfejlesztésre, társadalmi kapacitásfejlesztésre irányuló komplex beruházások A gazdasági aktivitás elősegítését, valamint a hiányzó szolgáltatások pótlását célzó ESZA programok infrastrukturális hátterének biztosítása	Az EFOP jelenlegi verziója csak a beruházási prioritás vonatkozásában tartalmaz indikátorokat (a táblázatok alapján eredmény és kimenet mutatókat), amelyek nem alkalmasak a prioritásokhoz kapcsolt minden egyes intézkedés eredményeinek mérésére. A prioritás EFOP-ban szereplő indikátorai a következők: <u>Eredménymutatók:</u> ▶ A nem megfelelő lakhatási körülmények között (komfort nélküli és szükségglakásban) élő háztartások aránya (4,7 %) ▶ Jobb lakhatási körülmények között élő háztartások száma (1 400 darab)	
4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	2. Infrastrukturális beruházások a társadalmi	9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a	2. A városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek	2.C A marginalizált feltételek között élők életkörülményei	2.4 Tartósszegénységben élők, romák felzárkóztatását és a perifériás	A tartósszegénységben élők, romák felzárkóztatását segítő infrastrukturális beruházások (meglévő épületek felújítása, funkcióváltása, szociális bérlekások kialakítása, közösségi célú terek fejlesztése, valamint szervezetek hatékonyabb		<u>Kimeneti mutatók:</u> ▶ Lakhatási

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
5. fő prioritás: a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása	együttműködés erősítése érdekében	szegénység elleni küzdelem	fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása	nyei infrastrukturális feltételeinek javítása	élethelyzetek megszüntetését segítő infrastrukturális beruházások	feladatellátásához és a programokhoz szükséges eszközök biztosítása) A periférikus élethelyzetek felszámolását segítő infrastrukturális beruházások a többféle tevékenységre épülő telepprogramok részeként a telepszerű lakhatási körülmények között élő marginalizált csoportok mobilizációjának és lakhatási körülményeinek javítása érdekében (lakások felújítása, komfortfokozatuk emelése, életveszélyes lakhatási körülmények megszüntetése, lakások kiváltása, szociális bérlakások vásárlása, építése, vadtelepek felszámolása, szolgáltató, illetve közösségi helyek kialakítása)	<p>programokkal érintett hátrányos helyzetű, elmaradott településrészek száma (120 darab)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Integrált környezetben létrehozott vagy felújított szociális bérlakások száma (240 db.) ▶ Telepprogramok működése nyomán a telep lakókörnyezetében lévő szolgáltatásokat igénybevevők száma (5 000 fő) ▶ Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság (3 000 fő) 	

35. táblázat: A beavatkozási logika megfelelésének értékelése, „A” táblázat, 1-2. prioritástengelyek

Gyarapodó tudástőke (3. prioritás)

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás (alintézkedés)	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind a köznevelésben	3. Gyarapodó tudástőke	10. az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind a köznevelésben (10.b)	3.A korai iskolaelhagyás csökkentése, a hátrányos helyzetű tanulók végzettségi szintjének emelése	3.1 A minőségi oktatáshoz, neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása, korai iskolaelhagyás csökkentése	Végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése, a képzettségi szint növelése, a köznevelési rendszer esélyteremtő szerepének javítása	Az EFOP jelenleg a beruházási prioritás vonatkozásában tartalmaz indikátorokat (a táblázatok alapján eredmény és kimenet mutatókat), amelyek nem alkalmasak a prioritásokhoz kapcsolt minden egyes intézkedés eredményeinek mérésére. A prioritás EFOP-ban szereplő indikátorai a következők: <u>Eredménymutató:</u> Az ISCED 1 és ISCED 4 szintenként az iskolai lemorzsolódók aránya a támogatott programokban A szegregáltan oktatott halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma a beavatkozások által érintett tankerületekben Új képzési módszertant alkalmazó intézmények száma Érettségit adó képzésbe bekerülő HHH tanulók száma az érintett tankerületekben <u>Kimeneti mutatók:</u> Támogatott programokban részt vevő tanulók száma Képzésben, átképzésben résztvevő pedagógusok száma Informális és nem formális képzésben résztvevő gyerekek	
A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind a köznevelésben	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind a köznevelésben (10.b)	3.A korai iskolaelhagyás csökkentése, a hátrányos helyzetű tanulók végzettségi szintjének emelése	3.2 A minőségi oktatáshoz, neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása	A pedagógus hivatás és a pedagógusi életpálya megerősítése, továbbá a pedagógusok szakmai fejlesztése		
A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind a köznevelésben	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind a köznevelésben (10.b)	3.A korai iskolaelhagyás csökkentése, a hátrányos helyzetű tanulók végzettségi szintjének emelése	3.2 A minőségi oktatáshoz, neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása	Tartalmi, módszertani fejlesztések		

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás (alintézkedés)	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
			köznevelésben (10.b)				és fiatalok (7-24 éves korúak) száma Deszegregációs programban résztvevő intézmények száma Második Esély típusú programokban résztvevők száma Kidolgozott új képzési módszertanok száma	
A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind a köznevelésben	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind a köznevelésben (10.b)	3.A korai iskolaelhagyás csökkentése, a hátrányos helyzetű tanulók végzettségi szintjének emelése	3.2 A minőségi oktatáshoz, neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása	A köznevelés ágazati és intézményi irányításának fejlesztése az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása és az egyenlőtlenségek csökkentése érdekében		
A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind a köznevelésben	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind a köznevelésben (10.b)	3.A korai iskolaelhagyás csökkentése, a hátrányos helyzetű tanulók végzettségi szintjének emelése	3.3 A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül	A végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése kompetencia- és személyiségfejlesztő programokkal és szolgáltatásfejlesztéssel		
A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind a köznevelésben	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	A korai iskolaelhagyók számának csökkentése és a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése mind a koragyermekkori nevelésben, mind a köznevelésben (10.b)	3. A korai iskolaelhagyás csökkentése, a hátrányos helyzetű tanulók végzettségi szintjének emelése	.3 A neveléshez és képzéshez való hozzáférés biztosítása a nem formális és informális tanulási formákon keresztül	A köznevelés eredményességének és hatékonyságának növelése a nem formális és informális tanulási alkalmakkal		
	3. Gyarapodó	10. beruházás az oktatásba,	2. A felsőfokú vagy annak megfelelő	3. C A felsőfokúnak megfelelő szintű	3.4 A felsőfokúnak megfelelő szintű	Szervezetfejlesztési, irányítási és	-	▶ A közösségi főiskolai

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás (alintézkedés)	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
a köznevelés hátránykompenzációs képességének javítása és a köznevelési és felsőoktatási kiválóság erősítése	tudástőke	készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (10.ii)	oktatásban való részvétel növelése	oktatás minőségének és hozzáférhetőségének együttes javítása	hatékonyságnövelő intézkedések		programokban résztvevők közül a felsőfokú végzettséget szerettek és/vagy BA/BSC programba felvételt nyertek aránya
a köznevelés hátránykompenzációs képességének javítása és a köznevelési és felsőoktatási kiválóság erősítése	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	2. A felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (10.ii)	3. cA felsőfokúnak megfelelő szintű oktatásban való részvétel növelése	3.4 A felsőfokúnak megfelelő szintű oktatás minőségének és hozzáférhetőségének együttes javítása	Közvetlen részvételt növelő beavatkozások	▶ A ISCED 5-8 szintek közötti felsőoktatásba való bekerülést és benmaradást támogató programokban résztvevők száma	▶ A hátrányos helyzetűek aránya a felsőfokú végzettségűek között
a köznevelés hátránykompenzációs képességének javítása és a köznevelési és felsőoktatási kiválóság erősítése	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	2. A felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel	3. C A felsőfokúnak megfelelő szintű oktatásban való részvétel növelése	3.4 A felsőfokúnak megfelelő szintű oktatás minőségének és hozzáférhetőségének együttes javítása	Nemzetköziesítés és hallgatói mobilitás	ESZA mobilitási programban külföldi részképzésben, legalább 3 hónap, vagy minimum 15	-

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás (alintézkedés)	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
			növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (10.ii)				kredit értékű külföldi utazás vagy szakmai gyakorlat támogatásba n részesült hallgatók száma	
a köznevelés hátránykompenzációs képességének javítása és a köznevelési és felsőoktatási kiválóság erősítése	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	2. A felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (10.ii)	3 C A felsőfokúknak megfelelő szintű oktatásban való részvétel növelése	3.4 A felsőfokúknak megfelelő szintű oktatás minőségének és hozzáférhetőségének együttes javítása	Humán erőforrás biztosítása és teljesítményelvű átalakítása	-	A program által egyéni támogatásban részesített azon hallgatók aránya az összes egyéni támogatotton belül, akik ott felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséget szereznek
a köznevelés hátránykompenzációs képességének javítása és a köznevelési és felsőoktatási kiválóság erősítése	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	2. A felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (10.ii)	3. C A felsőfokúknak megfelelő szintű oktatásban való részvétel növelése	3.4 A felsőfokúknak megfelelő szintű oktatás minőségének és hozzáférhetőségének együttes javítása	Központi országos hatáskörű beavatkozások	-	-

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás (alintézkedés)	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
a köznevelés hátránykompenzációs képességének javítása és a köznevelési és felsőoktatási kiválóság erősítése	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	2. A felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (10.ii)	3.D A munkaerő-piaci kompetenciák szintjének emelése erősítése a felsőoktatási hallgatók körében	3.5 A munkaerő-piaci kompetenciák javítása a felsőoktatási rendszerben	Felsőoktatási képzési szerkezet, módszer és tartalom modernizálása, munkaerő-piaci relevanciájának fokozása	<ul style="list-style-type: none"> ▶ A felsőoktatási együttműködési programokban támogatott gyakorló helyek száma ▶ Duális formában indított képzésbe belépő hallgatók száma 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Duális formában indított képzésben adott évben végzettséget szerző hallgatók száma
a köznevelés hátránykompenzációs képességének javítása és a köznevelési és felsőoktatási kiválóság erősítése	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	2. A felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (10.ii)	3.E Kutatás, innováció és intelligens szakosodás növelése a felsőfokú oktatási rendszer fejlesztésén és kapcsolódó humánerőforrás fejlesztéseken keresztül	3.6 Kutatás, innováció és intelligens szakosodás növelése a felsőfokú oktatási rendszer fejlesztésén és kapcsolódó humánerőforrás fejlesztéseken keresztül	A kutatások feltételrendszerének javítása	-	
a köznevelés hátránykompenzációs képességének javítása és a köznevelési és	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész	2. A felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének,	3. E Kutatás, innováció és intelligens szakosodás növelése	3. 6 Kutatás, innováció és intelligens szakosodás	A felsőoktatási kutatások nemzetközi beágyazottságának	-	

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás (alintézkedés)	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
felsőoktatási kiválóság erősítése		életen át tartó tanulásba	hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (10.ii)	a felsőfokú oktatási rendszer fejlesztésén és kapcsolódó humánerőforrás fejlesztéseken keresztül	növelése a felsőfokú oktatási rendszer fejlesztésén és kapcsolódó humánerőforrás fejlesztéseken keresztül	növelése		
a köznevelés hátránykompenzációs képességének javítása és a köznevelési és felsőoktatási kiválóság erősítése	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	2. A felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára (10.ii)	3. E Kutatás, innováció és intelligens szakosodás növelése a felsőfokú oktatási rendszer fejlesztésén és kapcsolódó humánerőforrás fejlesztéseken keresztül	3. 6 Kutatás, innováció és intelligens szakosodás növelése a felsőfokú oktatási rendszer fejlesztésén és kapcsolódó humánerőforrás fejlesztéseken keresztül	A tudományos utánpótlás javítása	▶ Kutatói utánpótlást támogató programokban résztvevők száma	▶ Doktori fokozatszerzők száma
A szakmai és kulcskompetenciák fejlesztése az iskolarendszerű szakképzés és az LLL keretében .	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	3. Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele,	3.F Javulnak a munkaerő-piacról kiszorult hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű emberek foglalkoztathatóságot javító kompetenciái és a humán közszolgáltatásokban dolgozók feladatellátási képességei	3.7 Az emberi erőforrás fejlesztése az egész életen át tartó tanulás eszközeivel	továbbtanulási és képzési utak támogatása	▶ Munkanélküliek száma, beleértve a tartós munkanélkülieket is ▶ Inaktívak száma, akik nem vesznek részt oktatásban vagy	

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás (alintézkedés)	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
			valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (10.iii)				képésben	
A szakmai és kulcskompetenciák fejlesztése az iskolarendszerű szakképzés és az LLL keretében .	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	3. Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (10.iii)	3. F Javulnak a munkaerő-piacról kizorult hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű emberek foglalkoztathatóságot javító kompetenciái és a humán közszolgáltatásokban dolgozók feladatellátási képességei	3.7 Az emberi erőforrás fejlesztése az egész életen át tartó tanulás eszközeivel	hátrányos helyzetű emberek részére a támogatott tanulási lehetőségekhez való hozzáférés biztosítása		
A szakmai és kulcskompetenciák	3. Gyarapodó	10. beruházás az oktatásba,	3. Az egész életen át tartó tanulás	3. F Javulnak a munkaerő-piacról	3.7 Az emberi erőforrás	halmozottan hátrányos helyzetű		

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás (alintézkedés)	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
fejlesztése az iskolarendszerű szakképzés és az LLL keretében .	tudástőke	készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (10.iii)	kiszorult hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű emberek foglalkoztathatóságát javító kompetenciái és a humán közszolgáltatásokban dolgozók feladatellátási képességei	fejlesztése az egész életen át tartó tanulás eszközeivel	emberek számára többirányú összehangolt beavatkozások nyújtása		
A szakmai és kulcskompetenciák fejlesztése az iskolarendszerű szakképzés és az LLL keretében .	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	3. Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele,	3. F Javulnak a munkaerő-piacról kiszorult hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű emberek foglalkoztathatóságát javító kompetenciái és a humán közszolgáltatásokban dolgozók feladatellátási képességei	3.7 Az emberi erőforrás fejlesztése az egész életen át tartó tanulás eszközeivel	rendszerépítő intézkedések megvalósítása	-	-

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás (alintézkedés)	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
			valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (10.iii)					
A szakmai és kulcskompetenciák fejlesztése az iskolarendszerű szakképzés és az LLL keretében .	3. Gyarapodó tudástőke	10. beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba	3. Az egész életen át tartó tanulás lehetőségeihez való egyenlő hozzáférés javítása minden korcsoport számára formális, informális és nem formális módon egyaránt, a munkavállalók ismereteinek, készségeinek és kompetenciáinak naprakésszé tétele, valamint a rugalmas tanulási formák előmozdítása, többek között a pályaorientáció és a megszerzett kompetenciák elismerése révén (10.iii)	3. F Javulnak a munkaerő-piacról kizorult hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű emberek foglalkoztathatóságot javító kompetenciái és a humán közszolgáltatásokban dolgozók feladatellátási képessége	3.8 A humán közszolgáltatásokban dolgozók szak-, át- és továbbképzése	humánközszolgáltatásokban dolgozó emberi erőforrás minőségének javítása	▶ Továbbképzési programokban résztvevő humán közszolgáltatókban dolgozók száma	▶ A program elhagyásának időpontjában képesítést szerző személyek száma ▶ A továbbképzést bizonyítvánnyal vagy tanúsítvánnyal elvégző humán közszolgáltatásokban dolgozók száma

36. táblázat: Beavatkozási logika értékelése, „A” táblázat, 3. prioritástengely

Infrastrukturális beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében (4. prioritás)

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás (alintézkedés)	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével	4. Infrastrukturális is beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében	10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	Az oktatásba, a készségekkel kapcsolatos képzésbe, szakképzésbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével (10.a)	4.A Minőségi közneveléshez és oktatáshoz való hozzáférés infrastrukturális fejlesztése	4.1 A köznevelést és a nem formális képzést szolgáló infrastrukturális fejlesztések	A végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentését az alacsony teljesítményt nyújtó, a 2007-2013. közötti infrastrukturális fejlesztésekből kimaradt, hátrányos helyzetű járásokban működő, a végzettség nélküli iskolaelhagyásban erősen érintett alap- és középfokú intézmények infrastrukturális fejlesztése	▶ A közép- és középfokú oktatási intézmények mellett működő kollégiumokat igénybevevő hátrányos helyzetű tanulók száma	
Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével	4. Infrastrukturális is beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében	10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	Az oktatásba, a készségekkel kapcsolatos képzésbe, szakképzésbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével (10.a)	4.A Minőségi közneveléshez és oktatáshoz való hozzáférés infrastrukturális fejlesztése	4.1 A köznevelést és a nem formális képzést szolgáló infrastrukturális fejlesztések	Köznevelés eredményességének javítását a minőségi oktatási fejlesztésekben érintett intézményekben a megfelelő infrastrukturális háttér biztosítása	▶ F Fejlesztés által érintett köznevelési intézmények száma	-
Beruházás az oktatásba,	4. Infrastrukturális	10) az oktatásba, és a képzésbe,	Az oktatásba, a készségekkel	4.A Minőségi közneveléshez és	4.1 A köznevelést és a nem formális	egészséges életmódra nevelést,	Fejlesztett informális, nem	

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás (alintézkedés)	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével	is beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében	többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	kapcsolatos képzésbe, szakképzésbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével (10.a)	oktatáshoz való hozzáférés infrastrukturális fejlesztése	képzést szolgáló infrastrukturális fejlesztések	a minőségi oktatás egyik fontos elemeként a szükséges tornatermi létesítmények infrastrukturális fejlesztése	formális tanulást szolgáló terek száma	
Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével	4. Infrastrukturál is beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében	10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	Az oktatásba, a készségekkel kapcsolatos képzésbe, szakképzésbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével (10.a)	4.A Minőségi közneveléshez és oktatáshoz való hozzáférés infrastrukturális fejlesztése	4.1 A köznevelést és a nem formális képzést szolgáló infrastrukturális fejlesztések	az SNI gyermekek oktatásának és nevelésének fejlesztése célt az integrált gyógypedagógiai nevelést folytató és támogató intézmények, pedagógiai szakszolgáltatók infrastrukturális fejlesztése	Támogatott gyermekgondozási és oktatási intézmények kapacitása	
A felsőoktatás képzési kapacitásainak és infrastruktúrájának felkészítése a diplomások arányának fenntartható növelésére	4. Infrastrukturál is beruházások a gyarapodó tudástőke érdekében	(10) az oktatásba, és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	Az oktatásba, a készségekkel kapcsolatos képzésbe, szakképzésbe és az egész életen át tartó tanulásba történő beruházás oktatási és képzési infrastruktúrák kifejlesztésével (10.a)	4.B Minőségi felsőoktatás infrastrukturális feltételeinek megteremtése	4.2 Felsőoktatási infrastrukturális fejlesztések	felsőoktatási beruházások	► Korszerűsítésel érintett hallgatói munkaállomások száma	A korszerűsítéssel érintett felsőoktatási kapacitás a teljes felsőoktatási kapacitáshoz képest

37. táblázat: Beavatkozási logika értékelése, „A” táblázat, 4. prioritástengely

Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések (5. prioritás)

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedés	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési kihívások kezelése	5. Pénzügyi eszközök alkalmazása a társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések	A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység elleni küzdelem (9)	1. A marginalizálódott közösségek - például a romák - társadalmi-gazdasági integrációja	5.A A társadalmi felzárkózási támogatása pénzügyi eszközökkel	5.1 Visszatérítendő támogatások nyújtása vállalkozások számára	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Konszolidációs segítségnyújtási programok alkalmazása ▶ Vállalkozás indítását és fenntartását segítő programok 	<p>Az EFOP jelenlegi verziója csak a beruházási prioritás vonatkozásában tartalmaz indikátorokat, amelyek nem alkalmasak a prioritásokhoz kapcsolt minden egyes intézkedés eredményeinek mérésére. A prioritás EFOP-ban szereplő indikátorai a következők:</p> <p>Eredményindikátorok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Visszatérítendő támogatás nyújtását követő 6 hónapban működő vállalkozások száma (400 db) <p>Kimenet indikátorok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A támogatott mikro-, kis- és középvállalkozások száma (beleértve a szövetkezeti vállalkozásokat és a szociális gazdaságban működő vállalkozásokat) (500 db) 	
4. fő prioritás: A társadalmi felzárkózási és népesedési	5. Pénzügyi eszközök alkalmazása a	A társadalmi befogadás előmozdítása és a	2. A Társadalmi együttműködés	5.B A társadalmi innováció javítása és a	5.2 Társadalmi innováció és transznacionális	<p><u>Társadalmi innováció:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ „Esélypontok” kialakítása a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkózásáért ▶ A helyi társadalom életében fennálló problémák újszerű 	<p>Az EFOP jelenlegi verziója csak a beruházási prioritás vonatkozásában tartalmaz indikátorokat, amelyek nem alkalmasak a prioritásokhoz</p>	

PM kapcsolódó célja	Prioritási tengely	Tematikus célkitűzés	Beruházási prioritás	Specifikus célkitűzés	Intézkedések	Beavatkozás	Output indikátorok	Eredmény indikátorok
kihívások kezelése	társadalmi együttműködés erősítése érdekében, valamint társadalmi innováció és transznacionális együttműködések	szegénység elleni küzdelem (9)	erősítése és a gyarapodó tudástőke elnevezésű prioritási tengelyek által lefedett beruházási prioritások	transznacionális együttműködés kiterjesztése	onális együttműködések	<p>megoldása helyi problémafeltárás mentén</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Újszerű közszolgáltatási eszközök kidolgozása és bevezetése ▶ Helyi együttműködést, együttélést, és a hátrányokkal küzdők felzárkózást szolgáló stratégiák kidolgozása, adaptálása <p><u>Transznacionális együttműködések:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Európai Roma Keretstratégiát megvalósító tagállamok együttműködésének, tapasztalatcseréjének, közös programjainak támogatása ▶ A Kárpát-medencei és más európai nemzeti kisebbségekkel való kapcsolatfelvétel és szoros viszony kialakítása. ▶ Az ifjúsági együttműködések erősítése ▶ Határon átnyúló népegészségügyi együttműködés támogatása ▶ A szociális hálózati együttműködés javítása ▶ Az egészségbiztosítási szolgáltatások határokon átívelő kiterjesztésének módszertana ▶ Civil ernyőszervezetek hálózati együttműködése ▶ Kulturális civil szervezetek és intézmények hálózati együttműködése a multikulturális sokszínűség megővése és ápolása, az együttműködések tartalmának kibővítése ▶ Komplex esélyteremtő társadalmi felzárkózási modell kidolgozása ▶ Társadalombiztosítási szolgáltatások határokon átívelő kiterjesztésének módszertana ▶ Közösségfejlesztő szervezetek, egyházak és az önkéntes tevékenységet szolgáló szervezetek hálózati együttműködése ▶ A család társadalmi szerepét erősítő jó gyakorlatok megismerése és cseréje ▶ A Duna Stratégia megvalósítása keretében kialakítandó hálózati együttműködések támogatása 	<p>kapcsolt minden egyes intézkedés eredményeinek mérésére. A prioritás EFOP-ban szereplő indikátorai a következők:</p> <p>Eredményindikátorok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ A program befejezését követő 6 hónappal a szervezetek közötti aktív együttműködések száma (15 darab) <p>Kimenet indikátorok:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ Társadalmi innovációt és transznacionális együttműködést célzó projektek száma (15 darab) 	

38. táblázat: Beavatkozási logika értékelése, „A” táblázat, 5. prioritástengely

5.7. Indikátorok jellemzése

Az alábbi táblázat célja az EFOP-ban szereplő indikátorok részletes vizsgálata.

#	Indikátor megnevezése	Kvalitatív / kvantitatív	Indikátor típusa	Indikátor definíciója	Mértékegység	Baseline érték	Baseline év	Célérték	Indikátor forrása	Mérési gyakoriság	Prioritási tengely	Beruházási prioritás	Tematikus cél	Specifikus cél	Finanszírozó alap	Régió
1	A program elhagyását követően a munkaerő-piacra, vagy munkaerő-piaci programba belépők száma	Kvantitatív	eredmény	n.a	fő	5500	2014	6500	Monitoring	évente	1	1	9.	1.A 1.B 1.C	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
2	Közvetített önkéntesek száma	Kvantitatív	eredmény	n.a	fő	9923	2014	7 000	Monitoring	évente	1	1	9.	1.A 1.B 1.C	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
3	Aktív regisztrációval rendelkező helyi közösségek száma	Kvantitatív	eredmény	n.a	fő	299	2014	30 0	Monitoring	évente	1	1	9.	1.A 1.B 1.C	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
4	Átalakított családtámogató szolgáltatásokat nyújtó szervezetek száma	Kvantitatív	eredmény	n.a	fő	155	2014	155	Monitoring	évente	1	1	9.	1.A 1.B 1.C	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
5	Fogyatékossgal élő résztvevők száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	db	n.a.	2014	15000	Monitoring	évente	1	1	9.	1.A 1.B 1.C	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
6	A munkaerő-piaci integráló programokba bevont hátrányos helyzetű személyek száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a.	2014	18 000	Monitoring	évente	1	1	9.	1.A 1.B 1.C	ESZA	Kevésb é fejlett régiók

#	Indikátor megnevezése	Kvalitatív / kvantitatív	Indikátor típusa	Indikátor definíciója	Mértékegység	Baseline érték	Baseline év	Célérték	Indikátor forrása	Mérési gyakoriság	Prioritási tengely	Beruházási prioritás	Tematikus cél	Specifikus cél	Finanszírozó alap	Régió
7	Támogatott családtámogató szolgáltatást nyújtó szervezetek száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a.	2014	155	Monitoring	évente	1	1	9.	1.A 1.B 1.C	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
8	Mentorok által gondozott helyi közösségek száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	%	n.a.	2014	530	Monitoring	évente	1	1	9.	1.A 1.B 1.C	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
9	Önkéntes programokban résztvevők száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	0	2014	30 000	Monitoring	évente	1	1	9.	1.A 1.B 1.C	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
10	A rászoruló gyermekeket érintő programokat sikeresen elvégző személyek száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	7500	2014	7500	Monitoring	évente	1	1	9.	1.D 1.E	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
11	A program eredményeként oktatási, képzési, egészségügyi, munkaerő-piaci vagy lakhatási programokba bekerült személyek száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	db	1000	2014	5000	Monitoring	évente	1	1	9.	1.D 1.E	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
12	25 éven aluli résztvevők száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a.	2014	30 000	Monitoring	évente	1	2	9.	1.D 1.E	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
13	Migráns, külföldi háttérű, kisebbségi (beleértve a marginalizálódott közösségeket, például a romákat) résztvevők száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a.	2014	7 000	Monitoring	évente	1	2	9.	1.D 1.E H	ESZA	Kevésb é fejlett régiók

#	Indikátor megnevezése	Kvalitatív / kvantitatív	Indikátor típusa	Indikátor definíciója	Mértékegység	Baseline érték	Baseline év	Célérték	Indikátor forrása	Mérési gyakoriság	Prioritási tengely	Beruházási prioritás	Tematikus cél	Specifikus cél	Finanszírozó alap	Régió
14	Azon települések száma, ahol szegregátumok integrálását szolgáló programok valósulnak meg	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a.	2014	110	Monitoring	évente	1	2	9.	1.D 1.E	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
15	HACS-ok által koordinált, végrehajtott projektekben résztvevők száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	db	n.a.	2014	5000	Monitoring	évente	1	2	9.	1.D 1.E	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
16	Végrehajtott településfejlesztési célú programokba bevont elmaradott települések száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	%	n.a.	2014	25	Monitoring	évente	2	2	9.	1.D 1.E	ERFA	Kevésb é fejlett régiók
17	A programok szolgáltatásaiban részesült, telepi körülmények között élő, magukat romának vallók száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a.	2014	3 000	Monitoring	évente	2	2	9.	1.D 1.E	ERFA	Kevésb é fejlett régiók
18	Azon támogatott járások száma, ahol nőtt a szűrővizsgálatokon megjelentek száma	Kvantitatív	eredmény	n.a	%	58	2014	50	Monitoring	évente	2	3	9.	1.F 1.G	ERFA	Kevésb é fejlett régiók
19	A program elhagyását követő 6 hónappal betöltött egészségügyi és szociális szakdolgozói állások száma az érintett térségekben	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	289	2014	9 000	KSH	évente	2	3	9.	1.F 1.G	ERFA	Kevésb é fejlett régiók
20	Praxisközösségben működő praxisok száma	Kvantitatív	eredmény	n.a	db	24	2014	72	Monitoring	évente	1	3	9.	1.F 1.G	ERFA	Kevésb é fejlett régiók

#	Indikátor megnevezése	Kvalitatív / kvantitatív	Indikátor típusa	Indikátor definíciója	Mértékegység	Baseline érték	Baseline év	Célérték	Indikátor forrása	Mérési gyakoriság	Prioritási tengely	Beruházási prioritás	Tematikus cél	Specifikus cél	Finanszírozó alap	Régió
21	Egészségfejlesztő és betegségmegelőző programokban részt vevő személyek száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	db	n.a	2014	300 000	Monitoring	évente	1	3	9.	1.F 1.G	ERFA	Kevésb é fejlett régiók
22	Azon járáások száma, ahol korszerűsített szűrővizsgálatok kerültek bevezetésre az elmaradott térségekben	Kvantitatív	kimeneti	n.a	százalék	n.a	2013	50	Monitoring	évente	1	3	9	1.F 1.G	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
23	Egészségügyi vagy szociális szakdolgozóvá válást célzó programokon résztvevő személyek száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a	2013	1 100	Monitoring	évente	1	3	9	1.F 1.G	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
24	Szervezetfejlesztési intézkedésekkel érintett intézmények száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a	2013	100	Monitoring	évente	1	3	9	1.F 1.G	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
25	A program eredményeként létrejövő praxisközösségek száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	%	n.a	2013	120	Monitoring	évente	1	3	9	1.F 1.G	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
26	A projekt befejezése után 6 hónappal működő szociális vállalatok száma	kvantitatív	eredmény	n.a	darab	395	2012	50	Monitoring	évente	1	4	9	1.H	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
27	Létrejött szociális gazdaságban működő vállalatok száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a	2013	100	monitoring	évente	1	4	9	1.H	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
28	A szociális gazdasághoz kapcsolódó képzésekbe, programokba bevont hátrányos helyzetű személyek száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a	2013	2000	monitoring	évente	1	4	9	1.H	ESZA	Kevésb é fejlett régiók

#	Indikátor megnevezése	Kvalitatív / kvantitatív	Indikátor típusa	Indikátor definíciója	Mértékegység	Baseline érték	Baseline év	Célérték	Indikátor forrása	Mérési gyakoriság	Prioritási tengely	Beruházási prioritás	Tematikus cél	Specifikus cél	Finanszírozó alap	Régió
29	A gyermekeket sújtó nélkülözés elleni programok szolgáltatásait igénybevevő rászoruló gyerekek aránya	kvantitatív	eredmény	n.a	%	6	2012	13	monitoring	évente	2	1	9	2.A 2.B	ERFA	Kevésbé fejlett régiók
30	A kiváltott intézményekben élők aránya a kiváltási stratégiában meghatározott ellátottakhoz képest	kvantitatív	eredmény	n.a	%	0,5	2013	25	monitoring	évente	2	1	9	2.A 2.B	ERFA	Kevésbé fejlett régiók
31	Járóbeteg szakellátási kapacitások fejlesztése (szakorvosi/nem szakorvosi óraszám)	kvantitatív	eredmény	n.a	óra	341 039	2013	375 143	OEP adatbázis	évente	2	1	9	2.A 2.B	ERFA	Kevésbé fejlett régiók
32	Felújított vagy átalakított, a gyermekesély programokhoz kapcsolódó épületek férőhely kapacitása	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a	2013	2500	Monitoring	évente	2	1	9	2.A 2.B	ERFA	Kevésbé fejlett régiók
33	Támogatott gyermekgondozási és oktatási intézmények kapacitása	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a	2013	350	monitoring	évente	2	1	9	2.A 2.B	ERFA	Kevésbé fejlett régiók
34	A kitagolt gyermekvédelmi és szociális ellátási helyek férőhely kapacitása	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a.	2013	10 000	monitoring	évente	2	1	9.	2.A 2.B	ERFA	kevésbé fejlett régió
35	Fejlesztett egészségügyi infrastruktúra férőhely kapacitás	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a.	2013	4 000	monitoring	évente	2	1	9.	2.A 2.B	ERFA	kevésbé fejlett régió
36	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a.	2013	300 000	monitoring	évente	2	1	9.	2.A 2.B	ERFA	kevésbé fejlett régió

#	Indikátor megnevezése	Kvalitatív / kvantitatív	Indikátor típusa	Indikátor definíciója	Mértékegység	Baseline érték	Baseline év	Célérték	Indikátor forrása	Mérési gyakoriság	Prioritási tengely	Beruházási prioritás	Tematikus cél	Specifikus cél	Finanszírozó alap	Régió
37	A nem megfelelő lakhatási körülmények között (komfort nélküli és szükséglakásban) élő háztartások aránya	Kvantitatív	eredmény	n.a	%	4,9	2013	4,7	KSH	évente	2	2	9.	2.C	ERFA	kevésbé fejlett régió
38	Lakhatási programokkal érintett hátrányos helyzetű, elmaradott településrészek száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	darab	n.a.	2013	120	monitoring	évente	2	2	9.	2.C	ERFA	kevésbé fejlett régió
39	Integrált környezetben létrehozott vagy felújított szociális bérlakások száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	darab	n.a.	2013	240	monitoring	évente	2	2	9.	2.C	ERFA	kevésbé fejlett régió
40	Telepprogramok működése nyomán a telep lakóközösségében lévő szolgáltatásokat igénybevevők száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a.	2013	5 000	monitoring	évente	2	2	9.	2.C	ERFA	kevésbé fejlett régió
41	Jobb egészségügyi szolgáltatásokban részesülő lakosság	Kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	n.a.	2013	3 000	monitoring	évente	2	2	9.	2.C	ERFA	kevésbé fejlett régió
42	Az ISCED 1 és ISCED 4 szintenként az iskolai lemorzsolódók aránya a támogatott programokban	Kvalitatív	eredmény	n.a	százalék	11,8	2013	10	Oktatási Statisztika	évente	3	10.i	10.	3.A	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
43	A szegregáltan oktatott halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma a beavatkozások által érintett tankerületekben	Kvalitatív	eredmény	n.a	fő	n.a	2013	n.a.	Oktatási Statisztika	évente	3	10.i	10.	3.A	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
44	Új képzési módszertant alkalmazó intézmények száma	Kvalitatív	eredmény	n.a.	fő	60	n.a.	1200	Monitoring	évente	3	10.i	10.	3.B	ESZA	Kevésbé fejlett régiók

#	Indikátor megnevezése	Kvalitatív / kvantitatív	Indikátor típusa	Indikátor definíciója	Mértékegység	Baseline érték	Baseline év	Célérték	Indikátor forrása	Mérési gyakoriság	Prioritási tengely	Beruházási prioritás	Tematikus cél	Specifikus cél	Finanszírozó alap	Régió
45	Érettségire felkészítésbe bekerülő HHH tanulók száma az érintett tankerületekben	Kvalitatív	eredmény	n.a.	fő	16501	n.a.	19623	Monitoring	évente	3	10.i	10.	3.B	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
46	Támogatott programokban részt vevő tanulók száma	Kvalitatív	kimeneti	n.a.	fő	n.a.	n.a.	60.000	Monitoring	évente	3	10.i	10.	3.A és 3.B	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
47	Képzésben, átképzésben résztvevő pedagógusok száma	Kvalitatív	kimeneti	n.a.	fő	n.a.	n.a.	40.000	Monitoring	évente	3	10.i	10.	3.A és 3.B	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
48	Informális és nem formális képzésben résztvevő gyerekek és fiatalok (7-24 éves korúak) száma	Kvalitatív	kimeneti	n.a.	fő	n.a.	n.a.	150.000	Monitoring	évente	3	10.i	10.	3.B	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
49	Deszegregációs programban résztvevő intézmények száma	Kvalitatív	kimeneti	n.a.	darab	n.a.	n.a.	60	Monitoring	évente	3	10.i	10.	3.A	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
50	Második Esély típusú programokban résztvevők száma	Kvalitatív	kimeneti	n.a.	fő	n.a.	n.a.	1200	Monitoring	évente	3	10.i	10.	3.A	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
51	Kidolgozott új képzési módszertanok száma	Kvalitatív	kimeneti	n.a.	darab	n.a.	n.a.	50	Monitoring	évente	3	10.i	10.	3.A	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
52	A program által egyéni támogatásban részesített azon hallgatók aránya az összes egyéni támogatottan belül, akik felsőfokú vagy annak megfelelő végzettséget szereznek	kvantitatív	eredmény	n.a.	%	53	2013	60	FIR és monitoring	évente	3	10.ii	10.	3.C	ESZA	Kevésbé fejlett régiók

#	Indikátor megnevezése	Kvalitatív / kvantitatív	Indikátor típusa	Indikátor definíciója	Mértékegység	Baseline érték	Baseline év	Célérték	Indikátor forrása	Mérési gyakoriság	Prioritási tengely	Beruházási prioritás	Tematikus cél	Specifikus cél	Finanszírozó alap	Régió
53	Duális formában indított képzésben adott évben végzettséget szerző hallgatók száma	kvantitatív	eredmény	n.a	fő			2100	FIR	évente	3	10.ii	10.	3.D	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
54	Doktori fokozatszerzések száma	kvantitatív	eredmény	n.a	fő	645	2013	800	Oktatási Statisztika	évente	3	10.ii	10.	3.E	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
55	A közösségi főiskolai programokban résztvevők közül a felsőfokú végzettséget szerettek és/vagy BA/BSC programba felvételt nyertek aránya	kvantitatív	eredmény	n.a	%	79	2013	70	Oktatási Statisztika	évente	3	10.ii	10.	3.C	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
56	A hátrányos helyzetűek aránya a felsőfokú végzettségűek között	kvantitatív	eredmény	n.a	%		2014		felmérés	háromévente	3	10.ii	10.	3.C	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
57	A ISCED 5-8 szintek közötti felsőoktatásba való bekerülést és bennmaradást támogató programokban részt vevők száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	0	2013	11500	monitoring	évente	3	10.ii	10.	3.C	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
58	ESZA mobilitási programban külföldi részképzésben, legalább 3 hónap, vagy minimum 15 kredit értékű külföldi utazás vagy szakmai gyakorlat támogatásban részesült hallgatók száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	0	2013	6700	FEIR	évente	3	10.ii	10.	3.C	ESZA	Kevésbé fejlett régiók
59	A felsőoktatási együttműködési programokban támogatott gyakorló helyek száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	darab	0	2013	130	monitoring	évente	3	10.ii	10.	3.D	ESZA	Kevésbé fejlett régiók

#	Indikátor megnevezése	Kvalitatív / kvantitatív	Indikátor típusa	Indikátor definíciója	Mértékegység	Baseline érték	Baseline év	Célérték	Indikátor forrása	Mérési gyakoriság	Prioritási tengely	Beruházási prioritás	Tematikus cél	Specifikus cél	Finanszírozó alap	Régió
60	Duális formában indított képzésbe belépő hallgatók száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	0	2013	2600	FIR	évente	3	10.ii	10.	3.D	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
61	Kutatói utánpótlást támogató programokban résztvevők száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	0	2013	7000	monitoring	évente	3	10.ii	10.	3.E	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
62	A program elhagyásának időpontjában képesítést szerző személyek száma	kvantitatív	eredmény	n.a	fő	45824	2013	20000	monitoring	évente	3	10.iii	10.	3.F	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
63	A továbbképzést bizonyítvánnyal vagy tanúsítvánnyal sikeresen elvégző humán közszolgáltatásban dolgozók száma	kvantitatív	eredmény	n.a	fő	19420	2013	27600	monitoring	évente	3	10.iii	10.	3.F	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
64	Munkanélküliek száma, beleértve a tartós munkanélkülieket is	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	0	2013	40000	monitoring	évente	3	10.iii	10.	3.F	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
65	Inaktívák száma, akik nem vesznek részt oktatásban vagy képzésben	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	0	2013	10000	monitoring	évente	3	10.iii	10.	3.F	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
66	Továbbképzési programokban résztvevő humán közszolgáltatásokban dolgozók száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	0	2013	30000	monitoring	évente	3	10.iii	10.	3.F	ESZA	Kevésb é fejlett régiók
67	Alacsony infrastrukturális szinten működő intézmények aránya	kvantitatív	eredmény	n.a	%	60	2013	49	monitoring	évente	4	10.a	10.	4.A	ERFA	Kevésb é fejlett régiók

#	Indikátor megnevezése	Kvalitatív / kvantitatív	Indikátor típusa	Indikátor definíciója	Mértékegység	Baseline érték	Baseline év	Célérték	Indikátor forrása	Mérési gyakoriság	Prioritási tengely	Beruházási prioritás	Tematikus cél	Specifikus cél	Finanszírozó alap	Régió
68	A középfokú tanulmányaikat sikeresen lezáró hátrányos helyzetű tanulók aránya	kvantitatív	eredmény	n.a	%	9,8	2013	11	Oktatási Statisztika	évente	4	10.a	10.	4.A	ERFA	Kevésbé fejlett régiók
69	A korszerű kulturális intézményekben informális, nem formális tanulási programban résztvevők száma	kvantitatív	eredmény	n.a	fő	626474	2013	680000	Kulturális Statisztika	évente	4	10.a	10.	4.A	ERFA	Kevésbé fejlett régiók
70	A korszerűsítéssel érintett felsőoktatási kapacitás a teljes felsőoktatási kapacitáshoz képest	kvantitatív	eredmény	n.a	%	34	2014	52	Monitoring és OH kapacitás nyilvántartás alapján	kétévente	4	10.a	10.	4.B	ERFA	Kevésbé fejlett régiók
71	Fejlesztés által érintett köznevelési intézmények száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	darab	0	2013	280	Monitoring	évente	4	10.a	10.	4.A	ERFA	Kevésbé fejlett régiók
72	A középfokú oktatási intézmények mellett működő kollégiumokat igénybevevő hátrányos helyzetű tanulók száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	0	2013	250	Oktatási Statisztika	évente	4	10.a	10.	4.A	ERFA	Kevésbé fejlett régiók
73	Fejlesztett informális, nem formális tanulást szolgáló terek száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	darab	0	2013	50	Monitoring	évente	4	10.a	10.	4.A	ERFA	Kevésbé fejlett régiók
74	Korszerűsítéssel érintett hallgatói munkaállomások száma	kvantitatív	kimeneti	n.a	darab	0	2013	7350	Monitoring	évente	4	10.a	10.	4.B	ERFA	Kevésbé fejlett régiók
75	Támogatott gyermekgondozási és oktatási intézmények kapacitása	kvantitatív	kimeneti	n.a	fő	0	2013	80000	Monitoring	évente	4	10.a	10.	4.A	ERFA	Kevésbé fejlett régiók

#	Indikátor megnevezése	Kvalitatív / kvantitatív	Indikátor típusa	Indikátor definíciója	Mértékegység	Baseline érték	Baseline év	Célérték	Indikátor forrása	Mérési gyakoriság	Prioritási tengely	Beruházási prioritás	Tematikus cél	Specifikus cél	Finanszírozó alap	Régió
76	A visszatérítendő támogatás nyújtását követő 6 hónapban működő vállalkozások száma	Kvantitatív	eredmény	n.a	darab	10 793	2013	400	monitoring	évente	5	1	9.	5.A	ESZA	kevésbé fejlett régió
77	A támogatott mikro-, kis- és középvállalkozások száma (beleértve a szövetkezeti vállalkozásokat és a szociális gazdaságban működő vállalkozásokat)	Kvantitatív	kimeneti	n.a	darab	n.a.	2013	500	monitoring	évente	5	1	9.	5.A	ESZA	kevésbé fejlett régió
78	A program befejezését követő 6 hónappal a szervezetek közötti aktív együttműködések száma	Kvantitatív	eredmény	n.a	darab	15	2013	15	monitoring	évente	5	2	9.	5.B	ESZA	kevésbé fejlett régió
79	Társadalmi innovációt és transznacionális együttműködést célzó projektek száma	Kvantitatív	kimeneti	n.a	darab	n.a.	2013	15	monitoring	évente	5	2	9.	5.B	ESZA	kevésbé fejlett régió

39. táblázat: Indikátorok jellemzése

Értékelés	Azonosító	Relevancia	Beavatkozási logika kapcsolat	Megnevezés	Definíció	Illeszkedés meglévő adatigényekhez	Mérhetőség	Normativitás	Adminisztratív teher mértéke	Adatforrás meghatározottsága	Adatforrás megbízhatósága	Időbeliség	Realitás	Robosztusság
Megfelelő	1	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	2	igen	igen	igen		igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Kritikus	3	nem	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem
Kritikus	4	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem
Megfelelő	5	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	6	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	7	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	8	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	9	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Kritikus	10	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem
Megfelelő	11	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	12	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	13	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	14	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	15	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	16	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	17	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Kritikus	18	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem
Megfelelő	19	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Kritikus	20	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem
Megfelelő	21	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen

Értékelés	Azonosító	Relevancia	Beavatkozási logika kapcsolat	Megnevezés	Definíció	Illeszkedés meglévő adatigényekhez	Mérhetőség	Normativitás	Adminisztratív teher mértéke	Adatforrás meghatározottsága	Adatforrás megbízhatósága	Időbeliség	Realitás	Robosztusság
Megfelelő	22	igen	nem	nem	igen	nem	igen	nem	nem	igen	igen	nem	igen	igen
Nem Megfelelő	23	igen	nem	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	24	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	nem	igen
KRITIKUS	25	nem	igen	igen	nem	igen	igen	nem	nem	igen	igen	igen	nem	igen
KRITIKUS	26	nem	igen	igen	igen	igen	igen	nem	nem	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	27	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	28	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	29	igen	igen	nem	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	30	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	31	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	32	igen	igen	nem	igen	nem	nem	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen
KRITIKUS	33	nem	igen	nem	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem
Megfelelő	34	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	35	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	36	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	37	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	38	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	39	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	40	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	41	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Kritikus	42	igen	nem	nem	igen	nem	igen	nem	nem	igen	igen	nem	igen	igen

Értékelés	Azonosító	Relevancia	Beavatkozási logika kapcsolat	Megnevezés	Definíció	Illeszkedés meglévő adatigényekhez	Mérhetőség	Normativitás	Adminisztratív teher mértéke	Adatforrás meghatározottsága	Adatforrás megbízhatósága	Időbeliség	Realitás	Robosztusság
Nem megfelelő	43	igen	nem	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	44	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Nem megfelelő	45	igen	nem	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	46	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	47	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Nem megfelelő	48	igen	igen	nem	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Nem megfelelő	49	igen	nem	nem	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Megfelelő	50	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Nem megfelelő	51	igen	nem	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Nem megfelelő	52	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	nem	nem
KRITIKUS	53	igen	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
Nem megfelelő	54	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	nem	nem
KRITIKUS	55	igen	igen	igen	igen	igen	nem	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem
KRITIKUS	56	igen	igen	igen	igen	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem	nem
KRITIKUS	57	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	nem	igen	igen	nem	igen
KRITIKUS	58	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	nem	igen	igen	nem	igen
KRITIKUS	59	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	nem	igen	igen	nem	igen
Nem megfelelő	60	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	nem	igen
KRITIKUS	61	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	nem	igen	igen	nem	igen
KRITIKUS	62	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	igen	nem	nem	igen	nem	igen
KRITIKUS	63	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	nem	igen	igen	nem	igen

Értékelés	Azonosító	Relevancia	Beavatkozási logika kapcsolat	Megnevezés	Definíció	Illeszkedés meglévő adatigényekhez	Mérhetőség	Normativitás	Adminisztratív teher mértéke	Adatforrás meghatározottsága	Adatforrás megbízhatósága	Időbeliség	Realitás	Robosztusság
Kritikus	64	igen	igen	igen	igen	nem	nem	nem	igen	nem	nem	igen	nem	nem
Kritikus	65	igen	igen	igen	igen	nem	nem	nem	igen	nem	nem	igen	nem	nem
Kritikus	66	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	nem	nem	igen	nem	igen
Nem megfelelő	67	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Nem megfelelő	68	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Nem megfelelő	69	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Kritikus	70	igen	igen	igen	igen	nem	nem	nem	igen	nem	nem	igen	nem	nem
Nem megfelelő	71	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Nem megfelelő	72	igen	igen	igen	nem	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Nem megfelelő	73	igen	igen	igen	nem	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen
KRITIKUS	74	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem	igen	nem	nem	igen	nem	igen
Nem megfelelő	75	igen	igen	igen	nem	igen	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Kritikus	76	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem
Megfelelő	77	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Kritikus	78	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem
Nem megfelelő	79	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem

40. táblázat: Indikátorok értékelése

5.8. A partnerségi folyamatba bevont szervezetek jegyzéke

Az alábbi táblázat bemutatja az EFOP partnerségi folyamatába bevont szervezeteket:

A tervezési folyamatba bevont külső partnerek	
Egészségügyi partnerszervezetek	
Magyar Ápolási Egyesület	Országos Roma Önkormányzat
Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara	Magyar Védőnők Egyesülete
Egészségügyi és Szociális Területek Munkavállalóinak Szakszervezete	Népesedési Kerekasztal
Magyar Orvosok Szövetsége	Magyar Máltai Szeretetszolgálat
Semmelweis Érdekvédelmi Szövetség	Országos Alapellátási Intézet (OALI)
Magyarországi Munkavállalók, Szociális és Egészségügyi Ágazatban Dolgozók Demokratikus Szakszervezete	Országos Egészségfejlesztési Intézet (OEFI)
Stratégiai Szövetség a Magyar Kórházakért Egyesület	Országos Epidemiológiai Központ (OEK)
Magyar Orvosi Kamara	Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet (OÉTI)
Egyetemi Klinikák Szövetsége	Országos Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézet (OSSKI)
Magyar Rezidens Szövetség	Országos Gyermkegészségügyi Intézet (OGYEI)
Magyar Kórház Szövetség	Országos Kémiai Biztonsági Intézet (OKBI)
Magyar Ápolási Igazgatók Egyesülete	Országos Környezetegészségügyi Intézet (OKI)
Magyar Gyógyszerészeti Kamara	Országos Vérellátó Szolgálat (OVSZ)
Egészségügyi Gazdasági Vezetők Egyesülete	Egészségügyi Készletgazdálkodási Intézet (EKI)
Medicina 2000	Egészségügyi Engedélyezési és Közigazgatási Hivatal (EEKH)
Mentődolgozók Önálló Szakszervezete	Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP)
Független Egészségügyi Szakszervezet	Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat - Országos Tisztifőorvosi Hivatal (OTH)
Egészségügyi Szakdolgozók Együtműködési Fórum	Down Alapítvány
Közegészségügyi Szakszervezet	Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ (OBDK)
Közegészségügyi Szakszervezet	Gyógyszerészeti és Egészségügyi Minőség- és Szervezetfejlesztési Intézet (GYEMSZI)
Egészségügyi Szakmai Kollégium	Térségi Egészség szervezési Központ (TESZK) - Dél-Alföld
Térségi Egészség szervezési Központ (TESZK) - Nyugat-	Térségi Egészség szervezési Központ (TESZK) - Dél-Dunántúl

A tervezési folyamatba bevont külső partnerek	
Dunántúl	
Térségi Egészség szervezési Központ (TESZK) - Észak-Közép-Magyarország	Térségi Egészség szervezési Központ (TESZK) - Észak-Alföld
Térségi Egészség szervezési Központ (TESZK) - Nyugat-Közép-Magyarország	Térségi Egészség szervezési Központ (TESZK) - Észak-Magyarország
Térségi Egészség szervezési Központ (TESZK) - Dél-Közép-Magyarország	
Szociális terület	
Idősügyi Tanács	Nagy családosok Országos Egyesülete
Fogyatékos Emberek Szövetségeinek Tanácsa	Szövetség az Élethosszig Tartó Tanulásért
Szociális Igazgatók és Szakemberek Magyarországi Egyesülete	Nullpont Kulturális Egyesület
Intézményi Férőhely Kiváltást Koordináló Országos Testület (IFKKOT)	Kultúrász Kulturális Egyesület, Doktoranduszok Kiss Árpád Egyesülete
Sport	
Magyar Olimpiai Bizottság	
Közoktatás	
Országos Köznevelési Tanács:	Szülői Szövetségek Egyesülete:
Gimnáziumok Országos Szövetsége:	Alapítványi és Magániskolák Egyesülete:
Általános Iskolák Igazgatóinak Egyesülete	Civil Fenntartású Iskolák Egyesülete
Magyar Iskolaszék Egyesület	
Horizontális	
Egyenlő Bánásmód Hatóság	A Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes
Alapvető Jogok Biztosa	A jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes
Kultúráért felelős Államtitkárság partnerei	
Anyanyelvőpolók Szövetsége	Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége (KÓTA)
Civil Kollégium Alapítvány	Magyar Könyvtárosok Egyesülete
Civil Közösségi Házak Magyarországi Egyesülete	Kulturális Központok Országos Szövetsége
Civil Rádiózásért Alapítvány	Magyar Levéltárosok Egyesülete

A tervezési folyamatba bevont külső partnerek	
Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma	Magyar Népfőiskolai Collegium
Egyházi Könyvtárak Egyesülete	Magyar Népfőiskolai Társaság
Egyházi Közművelődési Egyesület	Magyar Népművelők Egyesülete
Egyházi Muzeológusok Egyesülete	Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége
Élő Hagyomány Alapítvány	Magyarországi Egyházi Levéltárosok Egyesülete
Európai Folklor Központért Egyesület	Martin György Táncszövetség
Fiatal Levéltárosok Egyesülete	Megyei és Városi Levéltárak Tanácsa
ICOM Magyar Nemzeti Bizottság	Muharay Elemér Népművészeti Szövetség
Informatikai és Könyvtári Szövetség	Népfőiskola Alapítvány Lakitelek
Katolikus Népfőiskolai Mozgalom (KALOT)	Népművészeti Egyesületek Szövetsége
Kiss Áron Magyar Játéktársaság	Országos Közgyűjtemények Szövetsége
Könyvtáros Tanárok Egyesülete	„Örökség” Gyermekek Népművészeti Egyesület
Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezete	Pulszky Társaság - Magyar Múzeumi Egyesület
Közösségfejlesztők Egyesülete	Tájház Szövetség
Közösségi Kapcsolat Alapítvány	Táncház Egyesület
Levéltári Kollégium	Tudományos Ismeretterjesztő Társaság
Magyar Drámapedagógiai Társaság	Vass Lajos Népzenei Szövetség
Magyar Felsőoktatási Levéltári Szövetség	Vidéki Múzeumok Szövetsége
Magyar Kézművességért Alapítvány	
Társadalmi Felzárkózásért felelős Államtitkárság partnerei	
Magyar Katolikus Egyház	Népesedési Kerekasztal
Magyarországi Református Egyház	Országos Roma Önkormányzat
Magyarországi Evangélikus Egyház	Országos Roma Önkormányzat
Magyarországi Evangélikus Egyház	Országgyűlés emberi jogi, kisebbségi jogi, civil- és vallásügyi bizottsága
Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége	Országgyűlés foglalkoztatási és munkaügyi bizottsága
Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Cigány Kisebbség Területi Kisebbségi Önkormányzat

A tervezési folyamatba bevont külső partnerek	
Evangéliumi Szabad Egyházak Szövetsége	Szabolcs-Szatmár -Bereg megyei Cigány Kisebbség Területi Kisebbségi Önkormányzat
Magyar Máltai Szeretetszolgálat	Baranya megyei Cigány Kisebbség Területi Kisebbségi Önkormányzat
Magyar Ökumenikus Segélyszervezet	Hajdú-Bihar megyei Cigány Kisebbség Területi Kisebbségi Önkormányzat
Napkerék Egyesület	Somogy megyei Cigány Kisebbség Területi Kisebbségi Önkormányzat
Szegényeket és Rászorultakat Segítő Közhasznú Alapítvány	Roma Oktatási Alap
Magyarországi Szegények és Romák Érdekvédelmi Közhasznú Szervezete	Gyerekesély Egyesület
Szarvasi Fiatalok a Holnapért Egyesület	Család, Gyermekek, Ifjúság Egyesület
Magyar Szegénységellenes Hálózat	Szociális Szakmai Szövetség
Magyar Szegénységellenes Hálózat	Autonómia Alapítvány
Közéleti Roma Nők Egyesülete	Közösségfejlesztők Egyesülete
Egyedülálló Szülők Klubja Alapítvány	Eötvös József Cigány - Magyar Pedagógiai Társaság
Nagycsaládosok Országos Egyesülete	Czinka Panna Roma Kulturális Egyesület
Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Kutatóközpont	Európai Roma Jogok Központja Alapítvány (ERRC),
Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége	Roma Nővédelmi Közhasznú Szervezet
Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége	Magyarországi Roma Parlament
MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézete	Romaversitas Alapítvány
KSH Népeségtudományi Kutatóintézete	Phralipe Független Cigány Szervezet
KSH Népeségtudományi Kutatóintézete	Tom Lantos Intézet
TÁRKI	Romédia Alapítvány
Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács	Igazgyöngy Alapítvány
Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács	Partners Hungary
Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács	EU- Drom Roma Egyesület
Magyar Tudományos Akadémia	Polgár Alapítvány
Központi Statisztikai Hivatal	Esélyt a Hátrányos helyzetű Gyermekeknek Alapítván (CFCF)

A tervezési folyamatba bevont külső partnerek	
Központi Statisztikai Hivatal	Snétberger Zenei Tehetség Központ
Alapvető Jogok Biztosának Hivatala	Kaposvári Egyetem
A Nemzetiségek Jogainak Védelmét Ellátó Biztoshelyettes	Miskolci Egyetem
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet	ELTE Társadalomtudományi kar
Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet	Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar
Megyei tervezők	
Önkormányzati érdekszövetségek	
Kisvárosi Önkormányzatok Országos Érdekszövetsége	Megyei Önkormányzatok Országos Szövetsége (MÖOSZ)
Községek, Kistelepülések és Kistérségek Országos Önkormányzati Szövetsége	Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége (TÖOSZ)
Magyar Faluszövetség	Magyar Önkormányzatok Szövetsége (MÖSZ)
Megyei Jogú Városok Szövetsége	
Felsőoktatásért felelős Államtitkárság partnerei	
Színház- és Filmművészeti Egyetem	Széchenyi István Egyetem
DOSZ	Semmelweis Egyetem
FTT	Adventista Teológiai Főiskola
Kecskeméti Főiskola	Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Baptista Teológiai Akadémia	Szolnoki Főiskola
Dunaújvárosi Főiskola	Sola Scriptura Teológiai Főiskola
Budapest Kortárs Tánc Főiskola	Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola
Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság	Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola
Károli Gáspár Református Egyetem	Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola
Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola	Általános Vállalkozási Főiskola
Eduvus Főiskola	Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola
Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem	Pápai Református Teológiai Akadémia
Zsigmond Király Főiskola	Gábor Dénes Főiskola
Pécsi Tudományegyetem	Apor Vilmos Katolikus Főiskola
Wekerle Sándor Üzleti Főiskola	Balassi Intézet

A tervezési folyamatba bevont külső partnerek	
Pécsi Püspöki Hittudományi Főiskola	Károly Róbert Főiskola
Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal:	Golgota Teológiai Főiskola
Egri Hittudományi Főiskola	A Tan Kapuja Buddhista Főiskola
Sárospataki Református Teológiai Akadémia	EDUCATIO Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
Debreceni Egyetem	Moholy-Nagy Művészeti Egyetem
Nyugat-magyarországi Egyetem	Győri Hittudományi Főiskola
Debreceni Református Hittudományi Egyetem	HÖÖK
Széchenyi István Egyetem	Szent Pál Akadémia
Pannon Egyetem	Pünkösdi Teológiai Főiskola
Wesley János Lelkészképző Főiskola	Oktatási Hivatal
Nyíregyházi Főiskola	MRK - Magyar Rektori Konferencia
Gál Ferenc Főiskola	Budapesti Gazdasági Főiskola
IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola	Magyar Képzőművészeti Egyetem
Eszterházy Károly Főiskola	Magyar Táncművészeti Főiskola
Andrássy Gyula Bp. Német Nyelvű Egyetem	Nemzeti Innovációs Hivatal
Eötvös József Főiskola	INNOREG Közép-magyarországi Regionális Innovációs Ügynökség Közhasznú Egyesület
Tomori Pál Főiskola	Pannon Novum Nyugat-dunántúli Regionális Innovációs Nonprofit Kft.
Eötvös Loránd Tudományegyetem	Közép-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség Nonprofit Kft.
Magyar Tudományos Akadémia	Dél-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség Nonprofit Kft.
Miskolci Egyetem	Dél-alföldi Regionális Innovációs Ügynökség KhE.
Nemzeti Közszolgálati Egyetem	Észak-Magyarországi Regionális Innovációs Ügynökség Nonprofit Közhasznú Kft.
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	INNOVA ÉSZAK-ALFÖLD REGIONÁLIS FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ÜGYNÖKSÉG
Budapesti Corvinus Egyetem	Szegedi Tudományegyetem
Óbudai Egyetem	Evangélikus Hittudományi Egyetem
Mozgássérültek Pető András Nevelőképző és Nevelő Intézete	Kodolányi János Főiskola

A tervezési folyamatba bevont külső partnerek	
Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem	Kaposvári Egyetem
Közép-európai Egyetem	Esztergomi Hittudományi Főiskola
Szent István Egyetem	
Egyházügy	
Budai Szerb Ortodox Egyházmegye	Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa
Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (Statusquo Ante)	A Tan Kapuja Buddhista Egyház
HIT Gyülekezete	Buddhista Misszió, Magyarországi Árya Maitreya Mandala Egyházközösség
Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus- Magyarországi Ortodox Exarchátus	Magyarországi Karma Kagyüpa Buddhista Közösség
Magyarországi Autonóm Orthodox Izraelita Hitközség	Magyarországi Kínai Chanbuddhista Egyház
Magyarországi Baptista Egyház	Gyémánt Út Buddhista Közösség
Magyarországi Bolgár Ortodox Egyház	Magyar Iszlám Közösség
Magyarországi Román Ortodox Egyházmegye	Magyarországi Muszlimok Egyháza
Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete (Unitárius Egyház)	Az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége
Orosz Orthodox Egyház Magyar Egyházmegyéje (Moszkvai Patriarchátus)	Nevelők Háza Egyesület
Magyarországi Metodista Egyház	Magyar Katolikus Püspöki Konferencia
Magyar Pünkösdi Egyház	Magyarországi Református Egyház
Szent Margit Anglikán/Episzkopális Egyház	Magyarországi Evangélikus Egyház
Erdélyi Gyülekezet	MAZSIHISZ
Hetednapi Adventista Egyház	Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közössége
Magyarországi Kopt Ortodox Egyház	Üdvhadereg Szabadegyház Magyarország
Krisztusban Hívő Nazarénus Gyülekezetek	
Nemzetiségi, civil	
Az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége	Nonprofit Információs és Oktató Központ (NIOK) Alapítvány
Nevelők Háza Egyesület	Nonprofit Humán Szolgáltatók Országos Szövetsége

A tervezési folyamatba bevont külső partnerek	
Magyar Katolikus Püspöki Konferencia	Rákóczi Szövetség
Magyarországi Református Egyház	Pólusok Társadalomtudományi Egyesület
Magyarországi Evangélikus Egyház	Századvég Alapítvány
MAZSIHISZ	Háló Közösségfejlesztő Katolikus Egyesület
Nevelők Háza Egyesület	NEA Közösségi környezet kollégium
Civil Egyeztető Fórum Közhasznú Egyesület	NEA Mobilitás és alkalmazkodás kollégium
Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ)	NEA Nemzeti összetartozás kollégium
Magyar Ökumenikus Segélyszervezet	NEA Társadalmi felelősségvállalás kollégium
Nagycsaládosok Országos Egyesülete	NEA Új nemzedékek jövőjéért kollégium
NEA Tanács	
Országos nemzetiségi önkormányzatok	
Bolgár Országos Önkormányzat	Országos Örmény Önkormányzat
Országos Roma Önkormányzat	Magyarországi Románok Országos Önkormányzata
Magyarországi Görögök Országos Önkormányzata	Országos Ruszin Önkormányzat
Országos Horvát Önkormányzat	Szerb Országos Önkormányzat
Országos Lengyel Önkormányzat	Országos Szlovák Önkormányzat
Magyarországi Németek Országos Önkormányzata	Országos Szlovén Önkormányzat
Ukrán Országos Önkormányzat	
Segélyszervezetek	
Gyermekétkeztetési Alapítvány (rövidítve: GYEA)	Magyar Élelmiszerbank Egyesület (rövidítve: MÉE)
Katolikus Karitás - Caritas Hungarica (rövidítve: KK)	Magyar Ökumenikus Segélyszervezet (rövidítve: MÖS)

41. táblázat: A tervezési folyamatba bevont külső partnerek

5.9. Összefoglaló az EFOP Stratégiai Környezeti Vizsgálatáról

Értékelő jelentésünkben a Miniszterelnökség egyetértésével jelen fejezet nem került frissítésre, ezt az EFOP korábbi verziójára vonatkozóan az Öko Zrt. készítette el.

5.9.1. A Stratégiai Környezeti Vizsgálatról

Az SKV célja az operatív program környezeti és ezzel összefüggő társadalmi hatásainak előrejelzése és értékelése elsősorban az ország környezetvédelmi céljainak megvalósulása és a fenntartható fejlődés irányába történő elmozdulás szempontjából. Az SKV így - mint általában minden hatásvizsgálati folyamat - kedvező irányba befolyásolja a terveket, segít elkerülni az elfogadhatatlan hatásokat, és segít az esetleges problémákra megfelelő kompromisszumot találni.

A SKV a tervezés teljes folyamatában, így már annak korai szakaszaiban is támogatja a tervezőket abban, hogy az egyes operatív programokban hogyan lehet a környezeti követelményeket a legmegfelelőbben megjeleníteni, és a környezeti fenntarthatóság irányába kedvező elmozdulásokat elérni. Ennek érdekében az SKV készítőik az Operatív Programok tervezőivel az NFÜ-vel történő szerződéskötés után, még 2013 tavaszán felvették a kapcsolatot.

Az SKV partnerségi folyamatán keresztül a közvélemény, a szakértők és a civil szervezetek figyelemmel kísérhetik a környezeti értékelés teljes folyamatát az SKV tematikájának kialakításától a tervezésében való részvételen keresztül a végső környezeti jelentés elkészítéséig. A partnerek véleményét a jelentés megfogalmazásakor figyelme be kell venni.

5.9.2. A vizsgálat néhány fontos módszertani kérdése

Az EFOP esetében a környezeti vizsgálatnak alapvetően arra a kérdésre kell választ adnia, hogy a fejlesztések a területi és társadalmi különbségek csökkentése és a társadalmi szolidaritás növekedése irányába hatnak-e. Az értékelés alapját egy, a fenntartható fejlődési stratégiákból levezethető általános fenntarthatósági kritériumrendszer képezte, amelyet az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programra vonatkoztatva konkretizáltunk.

Az EFOP esetében az SKV célja elsősorban nem a kedvezőtlen környezeti hatások mérséklése, hanem az egyes megvalósuló tevékenységekben rejlő környezeti lehetőségek kihasználásának támogatása.

Az EFOP SKV eredményei két fő részre oszthatók. Egyrészt becslé az OP végrehajtása nyomán várható környezeti következményeket, másrészt megmutatja azokat a lehetőségeket, amelyek révén az EFOP fokozottabban járulhat hozzá a fenntarthatósághoz.

5.9.3. Az SKV tárgya

Az SKV tárgya az EFOP 5.3 változata.

5.9.4. Az értékelés eredményei

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programban tervezett intézkedések, beavatkozások esetében a közvetlen környezeti hatások alapvetően elhanyagolhatóak. Kismértékű kedvezőtlen környezeti hatásokra csupán a komolyabb felújítást jelentő beruházásoknál kell számítani (Infrastrukturális beruházások 2. és 4. prioritás tengely intézkedései), jellemzően csak az építés ideje alatt.

A többi prioritástengely mentén tervezett intézkedések keretében megvalósuló fejlesztések tartós közvetlen környezeti következménnyel nem járnak.

Közvetett hatást azonban számos intézkedés előidézhet, melyek alapvetően ugyan pozitívak, de hatásuk nagyon elnyújtottan, igen hosszú távon jelentkezik. Ilyenek például a társadalmi és területi kiegyenlítődést célzó majdani beavatkozások, melyek a társadalmi polarizáció, a szegénység mértékének és a nélkülözők számának csökkentése révén csökkentik a környezeti terhelések kockázatát, hosszú távon mérséklék a természeti erőforrások kényszerű túlhasználatát. Hasonlóak a környezeti szemléletformálást szolgáló tevékenységek is, melyek hatása szintén elnyújtott, de a tapasztalatok szerint folyamatosan erősödő tendenciájú. Elmaradásuk azonban kedvezőtlen hatást vált ki akár már rövidtávon is.

A EFOP esetében az egyes megvalósuló tevékenységekben rejlő környezeti lehetőségek kihasználása három úton érhető el:

- ▶ A tervezett tevékenységek környezetileg fenntartható módon történő megvalósítása útján.
- ▶ A tervezett tevékenységeknek a környezeti és társadalmi fenntarthatóságot egyaránt szolgáló tematizálása útján - ahol erre lehetőség nyílik.
- ▶ A környezeti nevelés minden lehetséges területre való beépítése útján.

Az EFOP esetében kedvezőtlen következménynek a lehetőségek elmulasztása tekinthető.

Az EFOP-nak a területi és társadalmi különbségek csökkentése és a társadalmi szolidaritás növekedése alapvető célja, ami egyben a fenntarthatóság egyik alappillére is. Áttekintve az OP cél- és intézkedésrendszerét megállapítható, hogy azok egymással összhangban szolgálják a területi és társadalmi kiegyenlítődést.

Alapvető feladata az EFOP-nak az oktatás-nevelés-szemléletformálás és részben a kutatás. Ezekben a tartalmakban nem jelennek meg hangsúlyosan a környezeti-fenntarthatósági szempontok, elvek. Ezen a téren az EFOP további erősítésre szorul.

5.9.5. Javaslatok

Általános javaslatok

Az OP-ban szigorú horizontális elvárásként kell kezelni:

- ▶ a környezeti és fenntarthatósági szempontokat,
- ▶ az OTFK-t, különösen a stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme tekintetében,
- ▶ a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást.

Ezeket a majdani pályázati rendszer feltételei között szerepeltetni kellene, és az elbírálásnál előnyben kellene részesíteni az ezeknek való megfelelést minél teljes körűben teljesítő projekteket. Bizonyos feltételeket kizáró, illetve belépő feltételként kell szabni.

- ▶ A fejlesztések, tevékenységek megvalósítása során kötelező elvárásként érdemes megfogalmazni, hogy azok nem járhatnak a zöldfelületek kiterjedésének és intenzitásának csökkenésével (esetleg ilyen felületek létrehozásáért plusz pont adható).
- ▶ Az EFOP-nak szerepet kell vállalnia a városok fenntarthatóságának elősegítésében, a környezetpolitika tudományos alapjainak megszilárdításában és az állampolgári jogok - köztük kiemelten a környezetjog, a környezeti információkhoz való hozzáférés - megfelelő gyakorlásának biztosításában.
- ▶ Az EFOP-ban hangsúlyosan meg kell jelennie a környezeti nevelésnek, a környezeti K+F-nek és az ökoinnovációnak. Az oktatás-ismeretterjesztés területén a fenntartható fejlődés elveinek és gyakorlatának megismertetése, a természeti erőforrásaink és kiemelkedően az ökoszisztéma-szolgáltatások jelentőségének tudatosítása meg kell, hogy jelenjen.
- ▶ Törekedni kell olyan támogatási formák kialakítására, amelyekben a tervezett beavatkozások az alapcéljukon túl egyszerre javítják az élet- és környezetminőséget, bánnak takarékosan az erőforrásokkal, védik az értékeket és a fenntarthatóság felé mozdulnak. Ezt a pályázati feltételrendszer megfelelő meghatározásával el lehetne érni.

- ▶ Az EFOP-célok mindegyike ad valamilyen lehetőséget az információhoz való egyenlő hozzáférés biztosítására, e szempont intézkedésekbe való beépítésére, nevesítésére, ami alapján a későbbiek során bizonyosra vehető majd e kritérium teljesülése. Itt is használható az előnyben részesítés eszköze minden olyan projektnél, amely hangsúlyt fektet erre a szempontra.
- ▶ Szükség volna az OP-ban tervezett infrastruktúra fejlesztések térben és időben történő összehangolására figyelmet fordítani, nemcsak OP-n belül, hanem OP-k között is!

Egyes intézkedésekre vonatkozó javaslatok

- ▶ Minden korszerűsítésnél, funkcióváltásnál legyen elvárás, hogy a projektben a környezetbarát megoldásokat alkalmazzák (takarékos területhasználat, zöldfelületek zöldtetők, zöldfalak kialakítása, energia- és víztakarékos megoldások, a passzív megoldások, mint amilyen az árnyékolás, a megfelelő tájolás és építőanyag-használat, a víztakarékos WC-k, csapok és zuhanyok, esetleg szürke vizek használatát lehetővé tevő helyi megoldások, stb.). Az eszközbeszerzések terén is hasonló elvet kell érvényesíteni minden releváns esetben.
- ▶ A helyi lehetőségekhez való alkalmazkodást elvárássá kell tenni minden releváns területi projektnél. A tartalmakat illetően konkrét követelményeket és ösztönzőket a pályázati kiírásokban lehet majd érvényesíteni. Elképzelhetőek olyan komplex programok, amelyek egyrészt képzést nyújtanak a helyi erőforrásokról, hagyományokról, természeti értékekről, életmódokról, másrészt ezekre a megszerzett ismeretekre építve hoznak létre vállalkozásokat (például gyógynövénygyűjtés és -feldolgozás), ill. helyi vállalkozók bevonásával elképzelhető az erre épülő kereskedelmi lánc kiépítése.
- ▶ A fejlesztés jellegétől függően be kell építeni a klímaalkalmazkodás egyszerű eszközeit is, amelyek a hagyományos falusi életmód szerves részét képezték, azonban az életforma változásával kikoptak a gyakorlatból. Ilyenek például az esővíz összegyűjtése, vízmelegítés megoldása a nap erejével, zöldfelület kialakítása és fenntartása, szigetelés a környezetben fellelhető anyagokból (például kukoricakéve).
- ▶ A társadalmi együttműködés prioritástengely minden intézkedése és a köznevelés eredményességének és hatékonyságának növelése - különös tekintettel a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklése rész célra - lehetőséget kínál arra, hogy azok a helyi sajátosságok figyelembe vételével, arra épülve valósuljanak meg. Ezen intézkedések mikéntje jelenleg még nem ismert, valószínűleg ez esetben is a konkrét kiírások azok, amelyek szavatolhatják e kritérium teljesülését.

- ▶ A területi programok esetén - ha mód kínálkozik rá - ösztönözni kell a nagy élők munkai igényel bíró tevékenységeket. E munkák legtöbbjének elvégzése nem igényel komoly szakképzettséget, rövid képzésekkel, vagy eligazítással felkészíthetők azok a munkavállalók, akik foglalkoztató híján nem találak megélhetést.
- ▶ Az oktatás, a képzés és a szemléletformálás bármely módjával foglalkozó intézkedések jelölik meg a fenntarthatóság szempontjából fontos tématerületeket, mint kötelezően elsajátítandó, de legalább választható ismeretanyagot.
- ▶ A közoktatásra vonatkozó intézkedések esetében a tartalmi fejlesztések között nevesíteni kellene a 3. kritériumban foglalt témaköröket (szűkebb környezetük természeti erőforrásai, ökoszisztéma szolgáltatások, gazdálkodási és kulturális hagyományok, a környezetükben élő kisebbségek kultúrája, közösségi értékeiről és a fenntartható fejlődés alapelvei és gyakorlata) és nagyobb hangsúllyal kellene szerepeltetni a környezeti nevelést segítő oktatási formákat (például erdei iskolák).
- ▶ A területi programok esetében javasolt feltételként kezelni a helyi erőforrások, adottságok használatát - ahogyan az a horizontális elvek között meg is fogalmazódik. A területi kiegyenlítőddést célzó intézkedéseknél pontrendszer dolgozható ki arra vonatkozóan, hogy milyen jellemzőkkel (például lakosság szám, vállalkozások száma, munkanélküliek aránya, vonzásközpont közelsége) rendelkező települések részesüljenek előnyben.

Technikai jellegű megjegyzések:

Az 5.1 változatban az összefoglaló táblázatból hiányzik a 9.h-ra való hivatkozás, holott az OP szövegében az adott helyen szerepel, mint vonatkozó beruházási prioritás. Ugyanakkor az intézkedés nevéből kikerült a „szociális” szó, helyette a „társadalmi” kifejezés van, ami véleményünk szerint rossz csere, mert a „szociális gazdaság” egy konkrét tartalommal bíró kifejezés, ami viszont nem igaz a társadalmi gazdaság szóösszetételre. Ráadásul ez a csere nem is következetes, néhány helyen megmaradt szociális gazdaságnak. Javasoljuk továbbra is a szociális gazdaság fogalom használatát, ami megfelel az intézkedés tartalmának.

Erre annál is inkább szükség lenne, mert pár oldallal később a 2.B egyedi célkitűzés neve: „Minőségi közszolgáltatásokhoz való hozzáférés fejlesztése egészségügyi, szociális, társadalmi felzárkózási és kulturális területen”. Ha az EFOP fogalomrendszerében a szociális = társadalmi, akkor itt nem kellene egymás után szerepeltetni ezt a két szót - ráadásul címben. Ha pedig mégsem azonos, akkor a „szociális gazdaság” kifejezést sem kellene „társadalmi gazdaságra” módosítani. Különös tekintettel arra, hogy a hivatkozott uniós beruházási prioritások elnevezéseiben is magyar fordításként a „szociális” kifejezés szerepel (9. iv, 9.v, 9.h).

5.9.6. A jelentős környezeti hatások monitorozását szolgáló intézkedések

Az SKV-kban meghatározott környezetvédelmi célrendszer alapján megadhatók azok a mutatók, amelyekkel az intézkedések tényleges környezeti hatásai mérhetőek lehetnek, illetve a környezetvédelmi, fenntarthatósági típusú célok érvényesülése követhetővé válhat. Figyelembe véve azt a tényt, hogy az intézkedések többsége nem környezetvédelmi jellegű, az intézkedések környezetre gyakorolt hatásainak meghatározásához az indikátorok szélesebb körét (intézkedések teljesítménye, hatótényezők, környezeti állapot mérésére szolgáló indikátorokat) szükséges alkalmazni.

Ezek a mutatók elvileg akár intézkedésenként meghatározhatók, de miután ennek az is a célja, hogy a közbenső és az utólagos értékeléshez alapot nyújtson, nagyon körültekintően kell eljárni, főleg a tényleges mérhetőség tekintetében.

A tervezett projektek megvalósításából eredő jelentős környezeti hatások monitorozását szolgáló adatok a következő forrásból származhatnak és meglétük a következő intézkedéseket eredményezheti:

1. A legjelentősebb környezeti hatású projektek esetében 314/2005-ös Korm. rendelet alapján **környezeti hatásvizsgálatot** kell készíteni. Ennek keretében részletesen be kell mutatni a fontos környezeti hatásokat, és a nem kívánatos hatások csökkentésének, megszüntetésének módját. Az így megjelenő legfontosabb adatokat érdemes egy adatbázisban összesíteni az utólagos értékeléshez. Az információk alapján az intézkedést a környezetvédelmi hatóság hozhatja azzal, hogy jelentős káros hatású projektet nem engedélyez.
2. A projektek **megvalósíthatósági tanulmányai tartalmi követelményei** között előírható, hogy milyen környezeti, fenntarthatósági jellegű adatot, információt kell tartalmaznia a dokumentumnak. Ezek típusára javaslatot is tett az SKV. Az ilyen adatok a projekt elfogadhatóságát befolyásolhatják, tehát figyelembe vételük a döntéshozók feladata. Itt olyan előírászerű megfelelési kritériumokról is szó lehet, amelyhez a projektnek kötelező alkalmazkodnia.
3. A fejlesztések megvalósulása után a projekt kedvezményezettjétől elvárható, hogy a 2. pontban foglaltak közül néhány környezetvédelmi jelentőségű adatot **működési fázisban** is szolgáltatson a hatások értékeléséhez. Természetesen ez már az utólagos értékelést szolgálja, de nagyobb problémák esetében mód lehet a támogatás eredményének a felülvizsgálatára, a fejlesztés működésébe való beavatkozásra.
4. Vannak olyan **országos jellegű** a kibocsátásokra és a környezet állapotára vonatkozó folyamatosan feltöltődő adatbázisok, amelyek adatai alapján becsülhetőek a fejlesztésekre visszavezethető hatások. Az ilyen jellegű adatokból levont következtetések, tanulságok

részben a következő tervezési fázis tartalmát befolyásolhatják, részben módot adhatnak bizonyos szabályozási korrekciók elvégzésére.

A környezetvédelmi értékelésekhez háromfajta mutatót lehet általában használni:

- a) A környezet **állapotának** alakulását jellemző adatokat. (jellemzően hatás leíró indikátorok például vízminőség változása egy adott befogadón). Az információk jellemzően állami adatbázisból származhatnak.
- b) Az egyes **hatótényezők** alakulását jellemző adatokat (jellemzően eredményindikátorok például szennyezőanyag kibocsátás változása). A monitorozást szolgáló adatok jellemzően vagy kedvezményezetti vagy valamilyen állami adatbázisból számíthatók.
- c) Valamilyen projekt, intézkedés **működését**, alkalmazását, **eredményeit** jellemző adatokat (jellemzően output indikátorok például szennyvíztisztító kapacitás növekedése, energiafelhasználás csökkenése). Az ilyen indikátor jellegű adatok jellemzően valamilyen kedvezményezetti adatbázisból származhatnak.

A fentiek általánosan érvényesek, de az EFOP esetében nem számolhatunk egyáltalán káros, vagy problémás környezeti hatású projektekkel, így ennél az operatív programnál nincs szükség külön SKV indikátorokra sem.

5.9.7. A környezet védelméért felelős szervek és a nyilvánosság véleményének figyelembevétele

A környezetvédelemért felelős szervek és a nyilvánosság bevonása az SKV folyamatába a jogszabályi elvárásoknak megfelelően tematika egyeztetésével indult. A környezeti vizsgálat tematikája egyrészt 2013 nyarán kikerült az NFÜ honlapjára a nyilvánosság észrevételeinek figyelembe vétele érdekében. Ugyanekkor megküldtük a környezetvédelemért felelős szerveknek és az OP tervező teameknek. Az érkezett észrevételeket (elsősorban a tervezőktől jöttek kérdések, kérések) az SKV jelentés elkészítése során igyekeztük figyelembe venni.

A környezeti jelentések főbb megállapításainak bemutatására, szakmai és társadalmi megvitatására minden elkészült operatív program környezeti vizsgálata, környezeti jelentése felkerült az NFÜ honlapjára 2013. november második felében. Az észrevételeket ide és a tanulmányokat készítő ÖKO Zrt. email címére vártuk vissza. Sajnos csak kevés észrevétel érkezett kifejezetten a környezeti vizsgálatra vonatkozóan, ezért az SKV további munkáinak elvégzésekor az Operatív Programokra érkezett észrevételeket is figyelembe vettük.

A társadalmasítás jelentős eseményei a regionális partnerségi fórumok voltak, melyek a hét régió egy-egy meghatározó városában 2013. december közepén zajlottak az alábbi menetrendben:

- ▶ 2013.12.10. Győr, Városháza
- ▶ 2013.12.10. Székesfehérvár, Városháza
- ▶ 2013.12.11. Budapest, Pest megyei Megyeháza
- ▶ 2013.12.13. Pécs Tudásközpont
- ▶ 2013.12.18. Miskolc NORDA Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft. épülete
- ▶ 2013.12.18. Debrecen, ÉARFÜ Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. épülete
- ▶ 2013.12.19. Szeged, Csongrád megyei Megyeháza

A regionális fórumok - bár időzítésük nem volt a legideálisabb egyrészt az OP fórumok, másrészt a karácsony közelsége miatt - lehetőséget biztosítottak a régió fejlesztésében érintett állami és civil szervezetek számára az operatív programok Kormány általi elfogadását megelőzően a legfőbb megállapítások bemutatására, szakmai megvitatására.

A hét regionális szakmai fórum keretében a házigazda köszöntőjét követően az NFÜ, mint koordinációs hatóság képviselője szólt a fórum céljáról, háttéréről, majd az SKV jelentések elkészítésének menetéről szóló bevezető előzte meg a konkrét akciótervek stratégiai környezeti vizsgálatának ismertetését operatív programonként. Az ezt követő összefoglaló, szintetizáló értékelés mindig tartalmazott az adott régióra vonatkozó specifikumokat is, amit az ezután következő fórum keretében az elhangzó és előre beérkezett kérdések mentén igyekeztek tovább bővíteni. A záró gondolatokkal együtt az Öko Zrt. minden alkalommal felhívta a résztvevők figyelmét arra, hogy a témák kapcsán megfogalmazott kérdéseket, javaslatok 2014. január elejéig még beküldhetők.

Az SKV fórumok céljáról, háttéréről kapcsán a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség képviselője előadásában hangsúlyozta, hogy az SKV egyfajta környezeti-társadalmi kockázatelemzés, amely egyben javaslatokat is megfogalmaz e várható kockázatok elhárítására vagy csökkentésére. Az SKV fő célja az operatív programok környezeti célú értékelése és a fejlesztések befolyásolása környezeti, fenntarthatósági szempontból kedvezőbb irányba.

A fórumok alkalmával az érdeklődők írásban és szóban is feltehettek kérdéseket. Ezek közül a legfontosabbakat, valamint az elhangzott előadások rövid összefoglalóját a 2. mellékletben bemutatjuk. A helyszínen megfogalmazott kérdésekre a fórumok alkalmával szóban válaszoltunk, és a következő munkafázisokban az elhangzott releváns véleményeket igyekeztünk beépíteni. A fórumok helyszíneit, időpontjait és a résztvevő szakértőket a következő táblázatban mutatjuk be.

Fórum helye	ÖKO	Külső
Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala (Városháza) (9021 Győr Városház tér 1.)	Rákosi Bevezető + KEHOP + EFOP Vidéki IKOP	Kukely Gy. TOP + Szinte Hermann Violetta GINOP
Székesfehérvár, megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala (8000 Székesfehérvár, Városház tér 1.) Díszterem	Rákosi Bevezető + KEHOP + EFOP Vidéki IKOP	Kukely Gy. TOP+ Szinte Hermann Violetta GINOP
Budapest Pest Megyei Önkormányzat 1052 Budapest, Városház u. 7.	Tombácz Bevezető + KEHOP + Szinte Magyar VEKOP Vidéki IKOP Rákosi EFOP	Barsi Orsolya GINOP
Pécs Tudásközpont (7622 Pécs, Universitas utca 2/a) Konferencia terem	Tombácz Bevezető + KEHOP + Szinte Rákosi EFOP Magyar IKOP	Kukely Gy. TOP Hermann Violetta GINOP
Miskolc, NORDA Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft., Aula (3525 Miskolc, Széchenyi u. 107.)	Tombácz Bevezető + KEHOP+ Szinte Magyar TOP + IKOP Rákosi EFOP	Rajnai Tamás GINOP
Debrecen ÉARFÜ Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. (4025 Debrecen Széchenyi u. 31.)	Tombácz Bevezető + KEHOP+ Szinte Magyar TOP + IKOP Rákosi EFOP	Rajnai Tamás GINOP
Szeged Csongrád Megyei Önkormányzat Hivatala, Csongrád terem (6741 Szeged, Rákóczi tér 1.)	Tombácz Bevezető + KEHOP + Szinte Magyar TOP+IKOP + EFOP	Hermann Violetta GINOP

42. táblázat: A fórumok helyszínei, résztvevő szakértői

A fórumokon elhangzott és a társadalmasítás során beérkezett vélemények, illetve a tervezők és az OKT véleményei alapján kiegészítettük, pontosítottuk az SKV tartalmát. Jellemző volt, hogy a fórumokon inkább az EFOP tartalmával, mint az SKV-val foglalkoztak a hozzászólók. Az, hogy milyen esély van arra, hogy az SKV-ban megfogalmazott kritikákat és hiányokat figyelembe veszik a további tervezésben ismétlődő kérdés volt. Az SKV végeredményben csak egy dokumentum, amit a tervezők figyelembe vehetnek. Ha a tervezés elejétől folyik a kommunikáció a tervezők és az SKVt készítő szakértői csoport között, akkor az SKV-ban szereplő javaslatok bekerülhetnek az OP-ba. A fórumokon, hogy támogatni kellene a komplex megoldásokat, és integrált beruházásokat kellene létrehozni.

5.9.8. A környezetvédelmi javaslatok hatása a program alakulására

Az NFÜ-vel történt szerződéskötés után összeállítottuk a projektindító jelentést, melyben bemutattuk az SKV-k tervezett tematikáját, munkamenetét és ütemezését. Az ennek figyelembe vételével elkészült a munkaterv, melyet kiküldtük a tervezőknek.

Minden OP tekintetében a tervezőkkel végzett egyeztetéssel elkészült az SKV során figyelembe vett két értékelési kritérium rendszer:

- ▶ a fenntarthatósági kritériumok rendszere (az általunk korábban használt értékrend továbbfejlesztésével)
- ▶ a környezetvédelmi célok (a közösségi és hazai gazdasági-társadalmi-környezeti meghatározó dokumentumokból leszűrt, a tervezési rendszer egésze számára figyelembe veendő környezeti célok alapján)

Az SKV értékelés kötelező eleme az Európai Unió által biztosított forrásokból finanszírozott fejlesztési programok tervezési folyamatának. A 2014-2020-as időszak európai uniós fejlesztéspolitikájának keretszabályozását tartalmazó CPR is előírja az Operatív Programok az Európai Bizottság felé történő benyújtásának feltételeként a független értékelők által előállított ex ante és SKV értékelési jelentést.

Ennek megfelelően a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség 2012 októberében közbeszerzési eljárást indított független értékelői kapacitások beszerzése érdekében. A sikeres eljárás eredményeképpen az Ügynökség 2013. áprilisban szerződést kötött a nyertes ajánlattevőkkel.

A 2014-2020-as időszakra vonatkozó Operatív Programok környezeti vizsgálatának elkészítését a közbeszerzési pályázaton az ÖKO Zrt nyerte el. A munkát alvállalkozók bevonásával végezzük el.

Az NFÜ-vel történt szerződéskötés után összeállítottuk a projektindító jelentést, melyben bemutattuk az SKV-k tervezett tematikáját, munkamenetét és ütemezését. Az ennek figyelembe vételével elkészült a munkaterv, melyet kiküldtük a tervezőknek, de csak néhány visszajelzés történt.

Minden OP tekintetében a tervezőkkel végzett egyeztetéssel elkészült az SKV során figyelembe vett két értékelési kritérium rendszer:

- ▶ a fenntarthatósági kritériumok rendszere (az általunk korábban használt értékrend továbbfejlesztésével)
- ▶ a környezetvédelmi célok (a közösségi és hazai gazdasági-társadalmi-környezeti meghatározó dokumentumokból leszűrt, a tervezési rendszer egésze számára figyelembe veendő környezeti célok alapján)

EFOP SKV értékelés során rendszeres meghívottak voltunk a Tervezési Szakértői Munkacsoport üléseire, és zömében részt is vettünk azokon.

Az EFOP-al kapcsolatban az alábbi észrevételeket, véleményeket küldtük el a tervezőknek:

- ▶ 2013. május 28-én észrevételeket, kérdéseket küldtünk el az NFÜ-nek az EFOP rövid változatáról, amelyet továbbítottak az EMMI-hez is.
- ▶ 2013. július 1-jén észrevételeket és javaslatokat fogalmaztunk meg az EFOP ex ante értékelés projektindító jelentéséhez.
- ▶ 2013. szeptember 6-án az EFOP 2.0-ra készített ex ante értékelés első változatát véleményeztük, amelyben mind az ex ante értékelésre, mind magára az EFOP 2.0-ra fogalmaztunk meg észrevételeket.
- ▶ Szeptember folyamán elkészült az EFOP első SKV jelentése, mely elsősorban a fenntarthatóság és a környezeti célrendszer alapján elemezte az addig elkészült, EFOP 2.0 változatát. Ezt a jelentést megküldtük az NFÜ-nek.
- ▶ Október 17-én az EFOP 3.0 kikerült partnerségre. Erre a változatra készült el az első közel teljes SKV jelentés 2013 novemberében. Ez a jelentés megjelent az NFÜ honlapján, majd december elején az ország minden régiójában közmeghallgatások keretében ismertetésre kerültek az OP-k SKV-i, köztük az EFOP is.
- ▶ Az OP-tervezők a partnerségi észrevételek, az SKV és az EU-s egyeztetések eredményeképpen 2014 márciusára összeállították az első EFOP 4.0 variációt.

2014. május elejére készült el az 5.1-es változat. Ez a Stratégiai Környezeti Vizsgálat erre a dokumentumra vonatkozik.

5.10. Nemzetközi összehasonlítás

5.10.1. Purpose and Selection of Comparators

Hungary's Human Resources Development Operational Programme (EFOP) is a multi-fund programme focused on Thematic Objectives 9 and 10 of the EU 2020 Strategy. It operates in Hungary's "less developed regions" only.

The purpose of this Summary Analysis is to inform the Ex-ante Evaluation of the EFOP by providing an external and comparative perspective. It focuses on two other Member States in South and East Europe and takes into account knowledge of wider practice across the EU gained through the DG EMPL Expert Network Evaluation.

Romania and Poland were selected as comparators with Hungary for the purpose of this Summary Analysis. There are considerable structural similarities and challenges. All three retain a substantial rural economy and population and are beset by significant spatial differences in the level of development. All three have a GDP per capita well below the EU average. While Romania lags Hungary in this respect, Poland is interesting as a comparator having recently overtaken Hungary.

For the purposes of this exercise, analysis has been undertaken on advanced, but still incomplete, drafts of OPs covering Thematic Objectives 9 and 10. Incomplete information was available on financial allocations to Investment Priorities and comparative analysis at this level was not possible.

5.10.2. Comparison of Development Messages

The starting point for programming for the 2014-20 period has been the EC assessments of Member State development against the EU2020 Strategy, the so-called EC Position Papers.

Our particular interest in this Summary Analysis are the EC comments in the area of Thematic Objectives 9 and 10. However, EC observations on the wider environment, notably in relation to growth prospects, administration and the recent record of absorption are also germane.

Reading across the Position Papers, it becomes apparent that they are template driven, reflecting the framework of the EU2020 strategy and related EU policy prescription. Some passages of text are common. Accordingly, there is considerable similarity in the coverage and the variation is often degree of emphasis rather than inclusion / omission of issues.

Table 1 lists the issues relevant to Thematic Objectives 9 and 10 highlighted within the Main Challenges section of the Position Papers in Hungary, Romania and Poland.

TABLE 43: "MAIN CHALLENGES" RELEVANT TO THEMATIC OBJECTIVES 9 AND 10			
	HU	RO	PL
Weak recovery from recession	x		
Weak convergence		x	
Low employment rate overall	x	x	x
• Women	x		x
• Youth	x	x	x
• Elderly	x		x
• Minorities	x	x	
• Disabled	x		
• Low skilled	x		
Extent of poverty	x	x	x
Social inclusion - elderly		x	
Social inclusion - minorities	x	x	
Social inclusion - territorial	x	x	x
Early school leaving	x	x	
Low participation in tertiary education	x	x	
Low participation in lifelong learning	x	x	
Quality / capacity of education system	x	x	x
Low basic skills attainment		x	
Low proportion of highly educated		x	
Mismatch with labour market skills needs	x	x	x
Weak linkage and mobility between knowledge sector and business	x		x
Poor health	x		
Low quality / accessibility of healthcare	x		
Low quality / accessibility of childcare	x	x	x
Low quality / accessibility of other social services			
<i>Source: EC Position Papers</i>			

43. táblázat: Main challenges

It will be noticed that Hungary has the largest range of Main Challenges highlighted, although there are substantial similarities with Romania. Poland has a notably smaller number notably as a result of a better performance in relation to educational participation and social inclusion. The EC appears to view health and social services as a second order issue. Only childcare was highlighted consistently because of its link to female labour market participation. Public health and healthcare was not highlighted in Romania despite the situation being arguably more severe than in Hungary. The quality and accessibility of other social services was not highlighted as a main challenge, despite the provisions for their support under Thematic Objective 9.

In both Hungary and Romania, administrative culture, politicisation and transparency were highlighted as factors that have obstructed convergence and absorption of the Funds. Poland, on

the other hand is acknowledged as having demonstrated capacity for effective management.

The EC Position Papers also make reference to progress towards the EU2020 targets and, in this context, the HRD-related targets are of greatest interest.

All three countries have similar employment rates among people aged 20-64, more than 10 percentage points short of the EU target for 2020. Hungary saw most improvement between 2011 and 2013 in spite of the slow recovery from recession highlighted in the EC Position Paper.

TABLE 44: COMPARATIVE HRD TARGETS AND OTHER FACTORS			
Europe by 2020	Hungary	Romania	Poland
	<i>HRD-related EU2020 Targets</i>		
75% of 20-64 year-olds to be employed	60.2% (2011) 63.2% (2013)	62.8% (2011) 63.9% (2013)	64.5% (2011) 64.9% (2013)
Reducing school drop-out rates below 10%	11.2% (2011)	17.5% (2011)	5.4% (2010)
At least 40% of 30-34-year-olds completing tertiary education	28.1% (2011) 31.9% (2013)	20.4% (2011) 22.8% (2013)	36.5% (2011) 40.5% (2013)
at least 20 million fewer people in or at risk of poverty and social exclusion	33.5% at risk (2013)	41.7% at risk (2013)	26.7% at risk (2012)
	<i>Other Factors</i>		
GDP per capita PPS relative to EU28	67% (2013)	54% (2013)	68% (2013)
Transparency ranking / 177 countries	47 (Score 54, 2013)	69 (Score 43, 2013)	38 (Score 60, 2013)
<i>Sources: EC Position Papers; Eurostat; Transparency International</i>			

44. táblázat: Comparative HRD targets and other factors

Hungary has a close-to-average problem with early school leaving. The EU2020 target should be attainable. By comparison, ESL is a much greater problem in Romania, while Poland is already one of the best performers in the EU in this respect.

In 2013, Hungary's proportion of 30-34 year olds completed tertiary education was 8 percentage

points short of the EU2020 target, a gap that will be challenging to close. The position in Romania is much worse, but is exacerbated by the high level of emigration of young, well-qualified people over the past decade. In contrast, Poland already has a high proportion of 30-34 year olds holding tertiary qualifications.

The extent and risk of poverty is significant in all three countries, but markedly better in Poland and worse in Romania.

It is interesting to note that Hungary has a notably less favourable position in relation to these human resources indicators than Poland, despite the similar level of GDP per capita.

Overall, it may be seen that Hungary and the selected comparators share many significant challenges, but there are important variations. Some of the latter are near absolute for practical purposes, others are a matter of degree.

5.10.3. Comparative Allocation of Resources

Table 3 analyses the allocations of ERDF and ESF made under Thematic Objectives 9 and 10 as well as overall.

Both Hungary and Romania have chosen to take some 30% of their Structural Funds allocation as ESF, while in Poland has only 25%. Within the allocation of ESF, the shares devoted by each country to Thematic Objective 9 are reasonably close (20 - 24%) and very close for TO10 (all around 26%). There is more variation in the complementary use of ERDF.

Despite very similar challenges in extending access and modernising health and social infrastructure, Romania's allocation of ERDF to TO9 is just over half of Hungary's and less than Poland's where the analysis was notably less bleak. Romania and Hungary have similar ERDF allocations towards education and training and notably higher than in Poland where development of the tertiary sector will be funded from the national budget.

The cumulative result is that, in proportional terms, Hungary has a slightly higher commitment of Structural Funds towards TOs 9 and 10 (23%) than Romania (21%), but significantly more than Poland (17%).

TABLE 45: COMPARATIVE FINANCIAL ALLOCATIONS TO THEMATIC OBJECTIVES 9 AND 10									
	ERDF			ESF			ERDF+ESF		
	HU	RO	PL	HU	RO	PL	HU	RO	PL
Absolute values €m									
TO9: Promoting social inclusion and combating poverty	863	521	2,634	1,057	1,134	2,674	1,920	1,655	5,308
TO10: Investing in education, training and vocational training for skills and lifelong learning	418	362	551	1,246	1,257	3,440	1,665	1,619	3,991
TO9 + TO10	1,281	883	3,185	2,303	2,391	6,113	3,584	3,274	9,299
Total	10,757	10,726	40,214	4,712	4,774	13,192	15,469	15,500	53,406
Percentage Distribution									
TO9: Promoting social inclusion and combating poverty	8.0	4.9	6.6	22.4	23.8	20.3	12.4	10.7	9.9
TO10: Investing in education, training and vocational training for skills and lifelong learning	3.9	3.4	1.4	26.5	26.3	26.1	10.8	10.4	7.5
TO9 + TO10	11.9	8.2	7.9	48.9	50.1	46.3	23.2	21.1	17.4
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Source: DG REGIO: Member State Partnership Agreement Summaries									

45. táblázat: Comparative financial allocations

5.10.4. Comparative Scope of Investment Priorities

(a) Thematic Objective 9: 'Promoting social inclusion, combating poverty and discrimination

9(i) Active inclusion, including with a view to promoting equal opportunities and active participation, and improving employability (ESF)

Labour market engagement of disadvantaged groups

This is a general Measure and the range of actions proposed would bear comparison with approaches commonly seen in the most developed EU Member States. Some are quite ambitious if operated on an individualised basis. This has implications for capacity in public employment services and the voluntary sector.

Strengthening the social role of the family, children and young people to unfold their abilities (contributing to Youth Guarantee)

This is a distinctive Measure responding to the particular demographic situation in Hungary. Some aspects, notably the proposals around youth family education, provide scope for innovation (e.g. in promotion, recruiting, the activity delivered) although limited detail is provided.

Development of active community engagement and volunteering

For the most part, this is a generic measure that might be found in most Member States. Hungary has recognised good practice in the field of community partnerships around housing and local environmental improvements.

Strengthening social coexistence

This appears to be a distinctive Measure addressing Hungary's own analysis of social fragmentation. It reflects an objective of increased social cohesion and solidarity that goes beyond the integration of marginalised communities provided for under 9(ii).

The nature of the proposed interventions is not always clear (e.g. those looking to increase the engagement of Roma in civil society), but where elaborated some appear genuinely innovative (e.g. the use of ethnic media programmes to address discrimination). While worthy activity, the positioning of support for fostering within this Measure is surprising; it may be more consistent with Measure 1.2.

Comparison with RO and PL

In Romania, Priority 9(i) is to be implicitly included in priority 9(ii), as the community can be interpreted also as a group of persons with similar needs and not necessarily geographically limited. Accordingly, a similar range of actions to those in EFOP Measures 1.1 and 1.3 are to be found in P4 of the Romanian HCOP.

In Poland, the coverage of 9(i) under the national level POWER is concerned with policy development and the activity of national level institutions. There are some aspects that are similar to EFOP, particularly in relation to development of networks and coordination. From its objectives, Measure 9.1 of the exemplar Polish regional programme (for Upper Silesia) has potential to support similar activity to EFOP 9(i), but the scope is not clearly stated.

9(ii) Socio-economic integration of marginalised communities such as the Roma (ESF)

Deprived children in disadvantaged communities and districts

The specific focus on children as a social inclusion group is reasonably distinctive; it is more common to see child-related issues being addressed as part of a broader area-based integrated approach to social inclusion. Nevertheless, the coordination of input involving parents, social work and NGOs is increasingly mainstream. As regards the proposed support for Sure Start services - child health, parenting skills, nursery and early education - and Sure Start Children's Homes, Sure Start is a recognised model with a substantial track record in old EU

Complex human resources interventions for eradication of disadvantage in lagging districts

The general approach involving capacity building and support for the development and implementation of integrated actions in lagging districts is mainstream in the Old EU; the potential scope could be more elaborated. It is noted that integrated interventions are intended to draw support from other Thematic Objectives and Investment Priorities. Strong coordination will be important to minimise risks to implementation.

Elimination of extreme poverty, including among the Roma

The scope is developed as a general Measure although Roma are likely to represent a significant proportion of clients. The issues and actions highlighted are likely to have general relevance including to Roma.

Elimination of peripheral life situations

The differentiation of the proposals here from those highlighted under other Measures is unclear.

Comparison with RO and PL

Having combined the scope of 9(i) and 9(ii) within a single Investment Priority, the approach under P4 of the HCOP is for the most part more general than under EFOP. The exception to this relates to actions to address Roma exclusion which are more elaborated and tailored to distinctive aspects of Roma society and culture than the corresponding proposals in Hungary. The proposed use in Romania of financial incentives to enter and remain in the labour market is distinctive.

Beyond these points many similar approaches and ideas appear as those proposed under 9(i) and 9(ii) in EFOP - notably the use of integrated projects combining vocational training, social housing, employment of people from vulnerable communities in social economy intermediate labour markets.

In Poland, 9(ii) is not selected, although under P9.1, Active Inclusion, Polish regional programme examined has some potential to support similar activity to EFOP 9(ii), but the scope is not clearly stated.

9(iii) Combating all forms of discrimination and promoting equal opportunities (ESF)

None of the counties in the comparison propose to use 9(iii). In all cases it is proposed to incorporate gender equality as a horizontal objective.

The ESF Network Evaluation highlighted the relatively low priority accorded to gender equality of opportunity in South and Eastern European Member States despite the notably lower female labour market participation, higher labour market segregation and the distinctively high educational exclusion of girls from minorities and among those living in rural locations.

9(iv) Enhancing access to affordable, sustainable and high-quality services, including health care and social services of general interest (ESF)

Public health promotion and development of health services

The actions proposed under EFOP are selective and illustrative. The examples combine preventative measures and adaptation of primary healthcare delivery. However, they could be set out to reflect a more strategic approach to health service reform.

Development of tools and applications to improve public service delivery

The investments proposed here (modernisation of equipment used in public service delivery, including IT; modernisation of management spanning tools, programmes, monitoring systems;

training customised to specific needs) are mainstream and appear to apply to both health and social services.

Improvement of Public Services HR management

The proposals covering development of career paths and training for public services employees are largely mainstream and as would be expected in an ESF Measure in this area. The proposed use of mobility incentives to address skills gaps in the health and social services professions is a potential solution to a common challenge in rural and less-developed regions across South East and Eastern Europe, particularly in the context of efforts to improve and extend access to services.

Comparison with RO and PL

In Romania's HCOP P4, the corresponding provisions are structured around a segmented strategy, for social and healthcare improvement and for shift to a care-in the community model. The proposed actions are essentially similar to those proposed in Hungary, although sometimes articulated in a more generic fashion. However, their structuring according to strategy is convincing, for example, where the implications of de-institutionalisation are well developed. The treatment of public service HR is less prominent than in HU, but scope for such investment is implicit in the proposed management reforms.

In Poland, P9.7 of POWER 9.7 contains some similar proposals on health and social services reform, but expressed at a strategic level. Likewise, proposals on strengthening public services management are presented, but in a rather abstract fashion (e.g. rather anonymous "packages" and "solutions"). Proposals at regional level are mainstream covering the extension of access to services in rural and peripheral areas, development of personalised and integrated services and improvements to care for the elderly and disabled. However, the Polish proposals appear to anticipate a less extensive institutional reform than in HU and RO.

9(v) Promoting social entrepreneurship and vocational integration in social enterprises and the social and solidarity economy in order to facilitate access to employment (ESF)

Development of social economy

The outline of support for the development of social enterprises is rather non-specific and could be developed further. The concept of social enterprises is primarily as intermediate or secondary labour markets creating openings for the disadvantaged, including Roma. The text is underdeveloped as regards the potential of social enterprises in improving access and cost-effectiveness of public services.

Comparison with RO and PL

P4 of HCOP sees potential for the social economy both in employment creation and in the

development of public services. The envisaged actions are more fully developed than in Hungary's EFOP and includes coordination and network development as well as forms of support for social enterprises. Use of financial instruments is envisaged.

In Poland, POWER 9.8 contains proposals mainly directed at sector coordination, networking, standards and monitoring, but also includes financial instruments. As in HU, the sample Polish Regional OP aspires to the creation of employment in the social economy, but is not clear about the forms of support to be provided. It does, however, allow for investment in premises and equipment using cross financing.

9(vi) Community-led local development strategies (ESF)

Of the three countries examined, only Romania is making formal use of CLLD and Investment Priority 9(vi). HCOP P5 provides support for: local partnership capacity building; preparation of strategies; and development of the social economy and local services which are seen as having potential to create employment opportunities for minorities and the elderly.

In Hungary and Poland a local partnership approach is also envisaged, but without the CLLD designation. The scope of actions proposed in Romania under 9(vi) is available in HU and PL under other Investment Priorities.

9(a) investing in health and social infrastructure which contributes to national, regional and local development, reducing inequalities in terms of health status, promoting social inclusion through improved access to social, cultural and recreational services and the transition from institutional to community-based services (ERDF)

Modernisation of Infrastructure for children facing hardship in most disadvantaged districts

This is a distinctive theme for a dedicated Measure. However, the scope for which includes infrastructure for child care, learning and development, play areas, child health services is for the most part mainstream. The intended scope of infrastructure for youth employment is unclear.

Development and modernisation of institutional infrastructure

This is a very broad measure and contrasts sharply with the narrow focus of Measure 2.1. As regards social infrastructure, a large range of potential investments are listed, but is not explicitly driven by appraisal of the infrastructural implications of a shift to care in the community of institutionalised groups. The scope of infrastructure for social cooperation and community development is vague. As regards health infrastructure, investments in inpatient and outpatient care are foreseen with some reference to strategy for restructuring patient care and reducing duration of in-patient care.

Comparison with RO and PL

Priority 8 of the Romanian ROP contains the principal provisions for infrastructure in health and social services although such services might also be provided in CLLD context via Priority 9. Essentially similar investments are eligible as in Hungary, but in each theme the actions are structured in relation to the strategies for extending access, for modernisation, decentralisation and de-institutionalisation. Paradoxically, there is a relatively small financial allocation to Priority 8 which is likely to frustrate the strategic aspirations. There is no direct equivalent of Measures 2.1 in EFOP, but the same investments could be covered under the general scope.

Priority 6 of the sample Polish Regional OP contains provision for investment in support of social inclusion. Again, this supports similar investments in social services as are available in Hungary, including childcare, protected houses, day care centres. There is no provision for investment in health infrastructure which in Poland is being funded wholly from the national budget.

9(b) providing support for physical, economic and social regeneration of deprived communities in urban and rural areas (ERDF)

Infrastructure supporting integrated ESF interventions

The envisaged scope primarily involves renovation of existing buildings. The differentiation of this Measure from the infrastructure for social cooperation and community development provisions in Measure 2.2 is unclear.

Infrastructure for communities living in extreme poverty, including the Roma.

This is a further distinctive Measure with restricted spatial targeting. The scope includes housing improvements; community activity space; access to basic infrastructure.

Comparison with RO and PL

Priority 9 of the Romanian ROP includes infrastructure supporting social inclusion. The scope is intentionally flexible to allow tailoring to local circumstances using the CLLD mechanism and is at least as broad as the combined scope of EFOP Measures 2.3 and 2.4.

As noted above, Priority 6 of the sample Polish Regional OP contains provision for investment in support of social inclusion. While similar investments as are available in Hungary, there is less of a spatial / local integrated development focus than provided in Hungary through targeting the worst affected communities and integrated interventions or as in Romania through the use of CLLD.

9(c) providing support for social enterprises (ERDF)

None of the three countries examined have selected Investment Priority 9(c) although all envisage the social economy as a delivery mechanism for IPs 9(a) and 9(b)

9(d) undertaking investment in the context of community- led local development strategies (ERDF)

Only Romania is making explicit use of CLLD but proposes to provide ERDF support through the more general Investment Priority 9(b).

(b)Thematic Objective 10: 'Investing in education, training and vocational training for skills and life-long learning

10 (i) Reducing and preventing early school-leaving and promoting equal access to good quality early-childhood, primary and secondary education including formal, non-formal and informal learning pathways for reintegrating into education and training (ESF)

Ensuring quality education and training in education

The indent dealing with reducing early school leaving, increasing the level of education, improving public education involves a complex set of objectives and interventions and, as a result, lacks clarity. There is little impression conveyed of an appreciation of the root causes of early school leaving or a strategic response to it. Beyond this, the provisions on the professional development and career paths for teacher and on development of educational content and strengthening of governance appear mainstream.

Providing Access to Informal Education and Training

The scope of provisions for personal development programmes and services lacks clarity as does the asserted link to reducing early school leaving. The proposals on improving informal education and career guidance appear relevant and mainstream.

Comparison with RO and PL

Priority 6 of the Romanian HCOP is more elaborated and the approach is segmented by different levels of the formal educational system and by a sophisticated assessment of factors in early school leaving. The scope is as least as wide as EFOP Measure 3.1. There is no explicit Measure relating to informal education like EFOP Measure 3.2, but the provisions for tackling early school leaving include similar ideas such as alternative education and second chance programmes.

In Poland the national programme POWER has a particular focus on strengthening governance and on system-wide reforms, for example, to curriculum content. The sample Regional Programme deals with action at a local level and takes a similar approach to Romania, stratifying the educational system

10 (ii) Improving the quality and efficiency of, and access to, tertiary and equivalent education with a view to increasing participation and attainment levels, especially for disadvantaged groups.

Increasing quality and participation in tertiary education

The text here highlights issues in relation to participation and quality in tertiary education but could be more expansive on the proposed interventions. Those concerning scholarships for target groups are mainstream. Hungary proposes to address the market relevance of tertiary education under 10(ii) rather than 10(iii) and the proposals here on promotion of specific subjects, development of course content and flexible delivery are again mainstream. The scope of actions envisaged in response to a low level of Internationalisation and weak institutional organisation could be more fully elaborated.

Increasing the specialisation of research

This is a more distinctive Measure responding to Hungary's analysis of Smart Specialisation and at the same time addressing the market relevance of tertiary education. For a relatively narrow Measure, the scope is quite well elaborated and appears reflective of a strategic approach.

Comparison with RO and PL

Priority 6 of HCOP contains measures to improve participation in tertiary education and to improve its quality. The scope is a little more elaborated, but contains essentially similar ideas to EFOP Measure 3.3. There is no equivalent Measure to EFOP 3.4 under Investment Priority 10(ii) in Romania. However, some similar actions are envisaged in the HCOP under IP 10(iii).

Poland has already met the EU-wide 2020 target for participation in tertiary education. Accordingly, Investment Priority 10(ii) is not selected in PL. Nevertheless

10 (iii) Enhancing equal access to lifelong learning for all age groups in formal, non-formal and informal settings, upgrading the knowledge, skills and competences of the workforce, and promoting flexible learning pathways including through career guidance and validation of acquired competences

The Hungarian proposals here are segmented by target group and for each, the scope essentially consists of development of content and delivery. In the case of people in transition to the labour

market, some mentoring support and other wrap-around support is offered, in line with practice commonly observed in the old EU over the past decade. In addition, support for promotion and encouragement of participation in LLL is proposed, including accreditation of prior learning.

Comparison with RO and PL

While activity in Hungary is structured around groups, in Priority 6 of Romania's HCOP it is structured around Measures to increase participation in CVT; to improve the quality of IVT and CVT and to build capacity in education and training providers to deliver LLL. For each measure a coherent and complementary set of actions are proposed. Although structured differently across the two countries, the available interventions are largely similar. Nevertheless, there is perhaps less visibility of target groups in Romania than in Hungary.

In Poland, Priority 10.3 of the national programme POWER is focused on establishing the strategic framework for LLL, including the qualifications system, assessment of sectoral skills needs and standards for training needs assessment. POWER 10.3 also has a specific focus on health sector professionals. The sample regional level OP meets the revenue costs of delivering LLL in formal and informal settings and development of capacity needed for successful delivery. Again, adaptation of premises and equipment may be covered via cross-financing.

10 (a) developing education and training infrastructure (ERDF)

Development of public and informal educational infrastructure

Without being prescriptive about specific interventions, EFOP P4 will support investments in public education infrastructure linked to: reduction of early school leaving; improving quality of education; promoting healthy lifestyle; and special educational needs. In addition, for the purpose of extending informal education opportunities, investment will be supported in learning, creative and service spaces, associated equipment and IT. While progressive, these are essentially mainstream proposals.

Development of higher education infrastructure

The scope of the HU proposals here is well developed and indicative of a strategic approach spanning e-learning; training and educational spaces; practical teaching technology; laboratory equipment; facilities to support student mobility; libraries and similar facilities.

Comparison with RO and PL

In Romania, P10 of the ROP provides for investment in educational linked to strategies for increased participation and reduction of early school leaving; early education and modernisation / quality of schools. Although investments around informal education and higher education are

potentially supportable as in HU, the scope of actions is less explicit.

In Poland, the thematic concentration approach sees support for infrastructure via regional OPs limited to childcare and early education infrastructure; post-secondary school education including vocational training. Primary and secondary schools infrastructure and university infrastructure will be supported from the national budget.

5.10.5. Comparison of Drafting Styles

The experience of reading across five Operational Programme documents reveals differences of approach and highlights that there is still potential to improve Hungary's EFOP.

In reading the EFOP it is apparent that it is the work of different authors, with some considerable variations in approach by section. Within the sections describing the interventions under each Investment Priority, the general approach in the EFOP has been to produce a narrative and an illustration of possible interventions rather than a comprehensive outline. There is a tendency to highlight issues that will be addressed through "development" or "services" or "solutions" rather than clearly identifying the types of intervention to be supported.

As a result, it is difficult to judge the degree of innovation in approach and the extent to which the proposed interventions represent a coherent strategy.

Some of these characteristics were also present in the Polish regional programme that was reviewed.

In comparison, the drafting of the Polish National POWER document and the Romanian HCOP document was notably sharper.

In the Romanian HCOP, the sections describing interventions under each Investment Priority were structured as follows:

- ▶ Outline of rationale referring to underlying evidence and / or outline of strategy driving the Investment Priority - one or two paragraphs
- ▶ Listing of Specific Objectives.
- ▶ In relation to each specific objective, a listing of the concrete actions that will be supported. These lists were structured in such a way to indicate a comprehensive and strategic approach to meeting the specific objective.

This approach does some duplication across the mandatory sections in the EC template. However, it is effective in clarifying the intervention logic and in conveying strategic approach. It is likely to be useful as a reference during programme implementation.

In our judgement, this approach is reflective of traditional good practice in the preparation of OP and which has not been well captured in the EC template.

5.10.6. Conclusions

Programming for 2014-20 is radically different from previous financial perspectives. The EU 2020 Strategy and its related expenditure framework of Thematic Objectives and Investment Priorities have proven to be the dominant influences in programming and negotiations. The results-oriented approach, which was intended to challenge Member States to identify “what do you want to change”, has tended to be submerged by this framework.

Reading across the EC Position Papers addressed to Hungary, Romania and Poland reveals that they are template driven, reflecting the framework of the EU2020 Strategy and related EU policy prescription. There is considerable similarity in the coverage and the variation is often degree of emphasis rather than inclusion / omission of issues.

The EC highlighted a similar range of “main challenges” in Hungary and Romania and fewer than in Poland where educational and social inclusion issues are seen to be less severe. In both Hungary and Romania, administrative culture, politicisation and transparency were highlighted as factors obstructing convergence and absorption of EU Funds.

Examination of headline indicators for the three countries reveals some similarities, but also important differences in labour market, education and social conditions in the three countries.

Hungary, along with Romania has elected to take around c.30% of their Structural Funds as ESF whereas Poland is close to the minimum at c.25%. Taking ERDF and ESF together, Hungary has a slightly higher commitment to Thematic Objectives 9 and 10 (23%) than Romania (21%) but significantly more than Poland (17%). To some extent this reflects Poland funding the tertiary sector exclusively from the national budget.

Analysis of the Investment Priorities selected and the underlying actions reveals a high degree of similarity in the overall scope of ESF-funded activity in Hungary, Romania and Poland. Even where some Investment Priorities are not selected, their scope tends to be covered by treating issues horizontally (e.g. combating discrimination).

The corset of the EU2020 strategy notwithstanding, there are some aspects of Hungary’s HRD OP that are distinctive. In relation to Thematic Objective 9, the focus on the strengthening the social role of the family, on strengthening social co-existence and the specific focus on deprived children in disadvantaged communities and districts and in Thematic Objective 10 the support for increasing the specialisation of research appear to reflect a distinctive Hungarian analysis and / or values.

The approaches outlined to many of the measures are in line with mainstream practice in the old EU, although it is likely that, in Hungary, this will represent a significant progress from corresponding actions in 2007-13. Some actions (e.g. the proposals on youth family education and

the use of ethnic media programmes to address discrimination) are potentially innovative.

In reviewing Hungary's HRD Operational Programme we do not identify any large gaps in coverage, although there are some instances where interpretation of the scope appears unduly narrow. The focus on social economy development emphasises the role of NGOs in intermediate labour markets rather than as a vehicle for distributed delivery of social services.

The Regulations for 2014-20 emphasise Thematic Concentration. The driver for this is a hope on the part of the EC that concentration will increase visibility of the impact of EU Funds rather than concrete issues in the Member States. In general, the EC's aspirations for Thematic Concentration have not been met, particularly in the low-medium GDP per capita Member States. In these countries, a very large proportion of discretionary national budget has to be aligned with EU Funds to enable their drawing down; fewer national initiatives exist in parallel with EU-funded activity. In these circumstances, it is politically difficult to exclude significant areas from national development. In the higher GDP per capita countries, there is more possibility for national programmes to do different things than EU Funds, but even in the old EU countries, the scope of most Operational Programmes has remained wide.

A low level of thematic concentration does not necessarily equate with an absence of strategy. Although broad in scope, the Romanian and Polish national HRD OPs both demonstrate a strategic approach in the package of activities proposed under each Investment Priority. By comparison, the Hungarian HRD OP is selective and /or illustrative in its presentation of proposed actions and, as a result, the intended strategy does not come across clearly. This is an area where the draft Hungarian HRD OP could be strengthened further.